

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKUL DÖNEMİ ÜSTÜN/ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERE
YÖNELİK ALMANYA VE TÜRKİYE'DE UYGULANAN
MATEMATİK-FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ULAŞ ÖZKAHRAMAN

İzmir
2021

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ÖZEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
ÖZEL EĞİTİM PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İLKOKUL DÖNEMİ ÜSTÜN/ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERE
YÖNELİK ALMANYA VE TÜRKİYE’DE UYGULANAN
MATEMATİK-FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ULAŞ ÖZKAHRAMAN

DANIŞMAN
Doç. Dr. Burak KARABEY

İzmir
2021

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İlkokul Dönemi Üstün/Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Almanya ve Türkiye’de Uygulanan Matematik-Fen Bilimleri Öğretim Programlarının Karşılaştırılması” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

05/05/2022

Ulaş ÖZKAHRAMAN

Tarih: 03/06/2022

Tez Başlığı:

İlkokul Dönemi Üstün/Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Almanya ve Türkiye’de
Uygulanan Matematik-Fen Bilimleri Öğretim Programlarının Karşılaştırılması

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **222** sayfalık kısmına ilişkin, **03/06/2022** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı’nın sağladığı İntihal Tespit Programından (**Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı**) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin **benzerlik oranı % 20’dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum. x

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) x

☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça dâhil, ☒ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları’nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Ulaş Özkahraman
Öğrenci No : 2016950106
Anabilim Dalı : Özel Eğitim Anabilim Dalı
Programı : Özel Eğitim Yüksek Lisans
Statüsü : Yüksek Lisans x

Doktora ☐

ÖĞRENCİ
Ulaş Özkahraman
03.06.2022

DANIŞMAN
Doç. Dr. Burak Karabey
03.06.2022

(Adı Soyadı, İmza, Tarih)

(Unvan, Adı Soyadı, İmza, Tarih)

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Uzun bir çalışmanın ardından ortaya çıkan bu çalışmada sabır gösterip her daim bana güç veren, yanımda olan, yol gösteren biricik eşim Halime Özkahraman'a;

Gözlerinin içine her baktığımda geleceğe dair umutlarımı yeşerten ve bana çalışma azmi veren oğlum Doruk Özkahraman ile kızım Simirna Derin Özkahraman'a;

Hayattaki ilk öğretmenlerim canım annem Feriha Özkahraman ve artık aramızda olmasa da varlığını ve desteğini hep yanımda hissettiğim canım babam Nejat Özkahraman'a;

İngilizce çevirileri ve dünyamdaki varlığıyla beni her daim mutlu eden canım kardeşim İrem Özkahraman'a;

İlk tanıştığımız andan bugüne kadar bir dost sıcaklığıyla yanımda olup bana her zaman destek veren sevgili arkadaşım Gizem Arıkan Güllü'ye;

Yüksek lisans derslerim esnasında hoşgörü gösterip hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen okul müdürüm Özgür Şenyüz'e, okul müdür yardımcım Erden Sürücü'ye ve tabii ki çok sevgili zümrelerim Nurdane Esen ve Feyzi Acim'e,

Almanca kaynakları çevirmemde bana destek olan öğretmen arkadaşlarım Özlem Bülbül, Bahar Gezgen Boşnak, Mustafa Kozanhan, Mustafa Arıkanlı ve Mustafa Kaplan'a;

Yollarımızın kesişmesinden büyük mutluluk ve gurur duyduğum, kendisinden her fırsatta yeni bir şeyler öğrendiğim kıymetli hocam, değerli bilim insanı Prof. Dr. Kemal Yürümezoğlu'na;

Yüksek lisans eğitimim boyunca her fırsatta verdiği destek ile bugünlere gelmeme yardımcı olan, olaylara bakış açısıyla farklı boyutları düşünmemizi sağlayan, iyi ki tanıdım, iyi ki benim hocam olmuş dediğim değerli bilim insanı, pek kıymetli danışmanım Doç. Dr. Burak Karabey'e,

Tüm içtenliğimle teşekkür eder; sevgilerimi ve saygılarımı sunarım.

Ulaş ÖZKAHRAMAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç ve Önem	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri	3
1.4. Sınırlılıklar	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2. Almanya Federal Cumhuriyeti’nde ve Türkiye’de Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi	14
2.1. Üstün Zekâ/Özel Yetenek Nedir?	14
2.2. Alman Eğitim Sisteminde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi	16
2.2.1. Aday Gösterme ve Tanılama	29
2.2.2. Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimini Destekleyen Kurumlar	31
2.2.3. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi	36
2.3. Türk Milli Eğitim Sistemi’nde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi	38
2.3.1. Aday gösterme ve tanılama	42

2.3.2. Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimini Destekleyen Kurumlar	44
2.3.3. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi	45
BÖLÜM III	48
YÖNTEM	48
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni	48
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	48
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları	48
3.4. Verilerin Analizi	48
3.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği	49
3.6. Araştırmacının Rolü	49
3.7. Araştırmacının Gözlemleri	49
BÖLÜM IV	53
BULGULAR	53
BÖLÜM V	86
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	86
5.1. Tartışma	86
5.2. Sonuç ve Öneriler	94
KAYNAKÇA	104
EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ	110
EK 2. MEB Şuralarında Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi.....	111
EK 3. Berlin Uzmanlar Kurulu Raporu Türkçe Çevirisi	115
Üstün Zekâ/Özel Yetenek Desteğini Yoğunlaştırmak:	115
EK 4. BERLİN ÜSTÜN/ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR PROGRAMI (BEGABTES BERLİN) 2018-2021 RAPORU	166
EK 5. Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu...	176
EK 6. BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE ÖĞRETMEN SEÇME VE ATAMA KILAVUZU	189

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. <i>Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası-Madde 7</i>	54
Tablo 2. <i>Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası-VIIIa. Ortak görevler, idari iş birliği-Madde 91 b</i>	55
Tablo 3. <i>Berlin Eyalet Yasası- Bölüm II-Temel haklar, Devlet hedefleri- Madde 20-Eğitim Hakkı</i>	56
Tablo 4. <i>Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası-Bölüm I- Okulun Misyonu ve Eğitim Hakkı, Kapsamı ve Bölüm III- Okulun Yapısı</i>	58
Tablo 5. <i>İlkokullarda Eğitimin Gidişatına İlişkin Yönetmelik-İlkokul Yönetmeliği</i> ...	60
Tablo 6. <i>Ortaöğretim I. seviye için okul türleri ve eğitimin gidişatı hakkında yönetmelik- Ortaokul Yönetmeliği</i>	61
Tablo 7. <i>Belirli pedagojik özellikleri olan okullara kabul yönetmeliği-Kabul Yönetmeliği'ne göre okul türleri</i>	63
Tablo 8. <i>Türkiye Cumhuriyeti Anayasası III. Bölüm -Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler- II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi-42. Madde</i>	68
Tablo 9. <i>1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu-Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri-II. Bölüm Genellik ve Eşitlik, Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları, Yöneltilme, Eğitim Hakkı, Fırsat ve İmkân Eşitliği</i>	70
Tablo 10. <i>İlköğretim Kurumları Yönetmeliği</i>	71
Tablo 11. <i>Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği</i>	72
Tablo 12. <i>573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği</i>	73
Tablo 13. <i>Eğitim ve Öğretimi Düzenleyen Maddelerden Benzer İçerikleri Olanlar</i> ..	73
Tablo 14. <i>Eğitim ve Öğretimi Düzenleyen Maddelerden Farklı İçerikleri Olanlar</i> ...	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Berlin Eyaleti'nde eğitim sisteminin kademelendirilmesi.....	17
<i>Şekil 2:</i> Berlin yetenek destek ağı.....	21
<i>Şekil 3:</i> Türk Milli Eğitim sisteminin kademelendirilmesi.....	39

ÖZET

İLKOKUL DÖNEMİ ÜSTÜN/ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERE YÖNELİK ALMANYA VE TÜRKİYE’DE UYGULANAN MATEMATİK-FEN BİLİMLERİ ÖĞRETİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Bu çalışmanın amacı, ilkokul döneminde üstün/özel yetenekli bireylere yönelik Almanya’da ve Türkiye’de uygulanan matematik ve fen bilimleri dersleri eğitim modellerini ve mevcut programları karşılaştırarak her iki ülkeye ait güçlü ve zayıf yönleri tespit etmektir. Araştırma, nitel bir araştırma modeli olan karşılaştırmalı durum çalışmasının bir örneği olup araştırma içerisinde dört alt probleme yanıt aranmıştır. Bu hususta ulaşılan belgeler, doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın evrenini, araştırılan konuyla ilgili olarak düzenlenmiş kanunlar, genelgeler, yönetmelikler vb. ile kitaplar, tezler, makaleler, sempozyumlarda, kongrelerde, çalıştaylarda sunulmuş bildiriler ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlara ait internet sitelerinden ulaşılabilen kaynaklar oluşturmaktadır. Bu kaynakların incelenip analiz edilmesi sonucunda ulaşılan bulgular neticesinde Almanya’da ve Türkiye’de üstün/özel yetenekli bireylerin ilkokul döneminde uygulanan eğitim programlarının benzerlikleri ve farklılıkları kanıtlarıyla tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular Almanya’da üstün zekalı/özel yetenekli bireyleri desteklemeye yönelik çok sayıda farklı uygulamanın olduğunu; Türkiye’deki uygulamaların ise görece ihtiyacı karşılamada yetersiz kaldığı sonucunu ortaya koymuştur. Bu sonuçtan hareketle ülkemizde gerekli yasal düzenlemelerin ivedilikle yapılması ve mevcut ihtiyacı karşılamaya dönük saha uygulamalarının hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Üstün Zekâ/Özel Yetenek, Matematik ve Fen Bilimleri, Yetenek Destek.

ABSTRACT

COMPARISONS OF MATHEMATICS AND SCIENCE TEACHING PROGRAMS OF GIFTED/TALENTED INDIVIDUALS IN PRIMARY SCHOOL PERIOD IN TURKEY AND GERMANY

The aim of this study is to determine the strengths and weaknesses of both countries by comparing the education models of mathematics and science courses applied in Germany and Türkiye for gifted/talented individuals in the primary school period. The research is an example of a comparative case study, which is a qualitative research model, and answers were sought for four sub-problems in the research. The documents obtained in this regard were examined by the document analysis method. The universe of the research consists of laws, circulars, regulations etc. and books, theses, articles, papers presented in symposiums, congresses, workshops, and resources that can be accessed from the websites of relevant institutions and organizations. Following the findings obtained as a result of the examination and analysis of these sources, the similarities and differences of the education programs applied in the primary school period for gifted and talented individuals in Germany and Türkiye have been determined with evidence. The findings obtained as a result of the research revealed that there are many different applications to support gifted/talented individuals in Germany, while the applications in Türkiye are insufficient to meet the needs. Based on this result, it is recommended that the necessary legal arrangements be made immediately and practices aimed at meeting the current need be put into practice.

Keywords: Special Education, Giftedness/Special Talent, Mathematics and Science, Talent Support.

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüzde gelişmiş bir ülke olmanın ön koşulu katma değer yaratabilmektir. Katma değer yaratabilmek için ülkenin sahip olduğu potansiyel insan gücüne doğru bir şekilde eğitim vererek onları katma değer yaratan bireyler haline getirmeniz gerekir.

Bugün *gelişmiş ülkeler* olarak adlandırılan ülkelerin eğitim sistemleri araştırıldığında üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimlerine çok değer verdikleri görülecektir (Akarsu, 2004).

1900'lü yıllardan itibaren bu ülkeler, üstün olduklarını ispatlamak için üstün zekalı/özel yetenekli bireylerin eğitimlerine hız vererek bu bireylere kabiliyetlerini ortaya koyma imkânı yaratmışlardır. Bugün ülkemiz dahil dünya üzerindeki birçok ülke, bu bireylerin kendilerini geliştirmelerini, ülkeleri ve tüm dünya için yararlı birer insan olmalarını sağlamayı kalkınma hedefleri arasına koymaktadırlar. (Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017).

Son yıllarda ise ülkeler arasındaki bu yarıştaki üstünlük ve güç savaşı, dünyamız ile sınırlı kalmayıp uzay araştırmalarına taşınmıştır. 1950'lerden itibaren matematik, fen bilimleri ve bilgisayar alanlarında üstün/özel yetenekliler eğitiminde başarılı çalışmalar yapan Rusların (Bakioğlu ve Levent, 2013), Sputnik'i uzaya göndermesiyle Amerika Birleşik Devletleri'nin ulusal güvenlikle ilgili kaygıları, teknoloji üretme ihtiyacını ortaya çıkarmış olup bu bağlamda da fen eğitimi alanındaki müfredat çalışmaları büyük bir ivme kazanmıştır (Hewitt, 2006; Rudolph ve Meshoulam, 2014 akt. Zehir Khan, 2017).

1957'de Sputnik adlı uzay aracının fırlatılması ile başlayan bu yarış, 7 Şubat 2018 tarihinde dünyanın o tarihteki en güçlü roketi olan Falcon Heavy' nin başarıyla uzaya fırlatılmasıyla bambaşka bir boyuta taşınmıştır. Rokete eşlik eden yardımcı iki roket tekrar kullanılmak üzere fırlatıldıkları yere geri iniş yapmışlardır. Ayrıca roketteki spor arabanın (sürücü koltuğunda astronot kıyafetiyle oturan insan maketiyle), Mars'ın yörüngesine yerleşmesi planlanmıştır. Bu başarının ardındaki temel güç matematik ve fen bilimleri ile kuşkusuz üstün/özel yetenekli bireylerin çalışmalarıdır.

Küresel yarışta saf dışı kalmak istemeyen ülkemiz gibi Almanya da hem mevcut güçlü durumunu sağlama almak hem de teknoloji üretecek bireyleri yetiştirerek daha ileri bir seviyeye gelmek için üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitimine önem vermektedir (Germany Trade and Invest, 2016; Avcu ve Er, 2017). Bu nedenle hem federal hükümet hem de eyalet

hükümetleri, bu öğrencilerin eğitimiyle ilgili çalışmalara maddi destek vermekte (Mönks ve Pfluger, 2005) ve bu öğrencilere birçok farklı özel fırsatlar sağlamaya çalışmaktadırlar (Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2009; Levent, 2011; Persson, 2009 akt. Avcu ve Er, 2017).

Avrupa Birliği'nde çerçeve bir kavram olan “exceptional children”, “üstün yetenekli çocukları” da içermekte, resmî belgelerde de “giftedness” ve/veya “talented” kavramları kullanılmaktadır. Üye ülkelerden Almanya'da da eğitimle ilgili konularda bu kavramların Almanca karşılığına denk gelen “Begabte Kinder” veya “Hochbegabte Kinder” ifadeleri kullanılmaktadır (Birdişli ve Özdemir, 2009).

Almanya'nın, dünya genelindeki bilimsel ve teknolojik açıdan üst sıralarda yer almasına bakarak ve bu konumlarını daha da geliştirecek kişilerin üstün/özel yetenekli bireyler olduğunu kabul ederek ülkelerinde bu bireylerin özellikle matematik ve fen bilimleri alanlarındaki eğitimlerine verdikleri önemle onların gelişimine yönelik eğitim politikaları ve uygulamaları geliştirdikleri söylenebilir (Avcu ve Er, 2017).

Türkiye'de bilimsel ve teknolojik alanda daha ileriye gidebilmek ve dünya genelinde daha üst sıralarda yer alabilmek için benzer bir yaklaşım ile bu bireylere yönelik eğitim politikaları ve uygulamaları geliştirmektedir. Bu düşüncelerden yola çıkarak araştırmada, iki ülke arasındaki üstün/özel yetenekli bireylerin matematik ve fen bilimleri alanlarındaki eğitimlerine yönelik modeller ve uygulamaların benzerlik ve farklılıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2. Amaç ve Önem

Yapılan alan yazın taramasında Almanya ve Türkiye'nin eğitim sistemlerini karşılaştıran ve üstün zekalı/özel yetenekli bireylerin eğitimlerinin sistemdeki yerini anlatan çeşitli çalışmaların var olduğu; fakat bu çalışmaların genel bilgiler verdiği, üstün/özel yetenekliler eğitim modellerine yönelik detaylara girmediği ve bu nedenle yüzeysel kaldığı görülmüştür. Oysaki iki ülke arasında üstün zekalılar/özel yeteneklilerle ilgili eğitim uygulamalarında benzerlikler ve farklılıkların neler olduğunun tespit edilmesinden ve bu tespitlerin üzerinden yapılacak değerlendirmelerden, ülkemize özgü modeller oluşturulurken yararlanılabileceği akla gelmektedir. Böylece bu çalışmanın Almanya'da ve Türkiye'de üstün/özel yetenekli bireylerin ilkokul döneminde uygulanan eğitim programlarının benzerlikleri ve farklılıklarına yönelik çalışma boşluğunu dolduracağı düşünülmektedir.

Bu çerçevede çalışmanın amacı, ilkokul döneminde üstün/özel yetenekli bireylere yönelik Almanya'da ve Türkiye'de uygulanan matematik ve fen bilimleri dersleri eğitim modellerini incelemek; her iki ülkeye ait güçlü ve zayıf yönleri tespit ederek buna uygun değerlendirmeler yapmak ve elde edilen bilgiler ışığında, incelenen ülkenin olumlu yanlarından faydalanıp öneriler sunarak bu hususta gelişime katkı sağlamaktır.

1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

Problem Cümlesi:

İlkokul dönemi üstün/özel yetenekli bireylere yönelik Almanya'da ve Türkiye'de uygulanan matematik ve fen bilimleri eğitim modellerindeki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Alt Problem Cümleleri:

1. Almanya ve Türkiye'de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitim modellerine hangi zekâ/yetenek kuramı/kuramları dayanak oluşturur? (Berlin örneği)
2. Almanya ve Türkiye'de üstün/özel yetenekliler eğitimi, eğitimle ilgili yasalar ve uygulamalar açısından incelendiğinde, aradaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir? (Berlin örneği)
3. Almanya ve Türkiye'de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlerin seçilme/yetiştirilme alanlarında uygulanan programların benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir? (Berlin örneği)
4. Almanya ve Türkiye'de, ilkokul döneminde matematik ve fen bilimleri derslerinde üstün zekalı/özel yetenekli bireylere uygulanan özel öğretim programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? (Berlin örneği)

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin on altı eyaletten oluşması ve her eyalette farklı uygulamalar bulunması nedeniyle aynı zamanda hem bir eyalet hem de başkent olan Berlin şehri ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

Araştırmada ulaşılan ve incelenen dokümanların gerçeği yansıttığı varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Üstün yetenek: Üstün yeteneklilik, temelde insanın üç özelliği arasındaki etkileşimden oluşmaktadır. Bunlar, ortalamanın üzerinde olan genel yetenek, yüksek düzeyde görevle bağlılık ve yüksek düzeyde yaratıcılıktır (Renzulli, 1978). Bu kurama göre birey akademik olarak başarı göstermese dahi belli bir alanda yeterli motivasyon, yetenek ve yaratıcılığa sahip olursa üstün yetenekli olarak adlandırılabilir (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015).

Üstün/Özel Yetenekli Birey: Marland (1972) raporunda üstün yetenekliler, genel zihinsel yetenek, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, psiko-motor yetenek, görsel ve gösteri sanatlarında yetenek alanlarından birinde ya da birkaçında üstün performans gösteren çocuklar olarak tanımlanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın [MEB] 2018 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre de performans düzeyi ve sanat, liderlik, yaratıcılık kapasitesi yüksek olan, yaşlılarından daha çabuk öğrenen, soyut düşünceleri kavrayabilen ve özel akademik yetenekleri olan bireylerdir.

Kultusministerkonferenz [KMK]: Merkezi Bonn'da bulunan Eğitim Bakanları Konferansı'dır. Her eyaletin eğitim, bilim ve kültürden sorumlu bakanları ya da senatörleri bu kurumun içerisinde yer alır.

Berliner Bildungsprogramm für Kitas und Kindertagespflege [BBP]: Çocuk yuvaları ve gündüz çocuk bakım yerleri için Berlin eğitim programıdır. Çocuk yuvaları bu program çerçevesinde çalışırlar.

Grundschule: Almanya'daki ilkokullardır. Bu okul türünde öğrenciler, 1. sınıftan 4. sınıfın sonuna kadar eğitim görürler. Bu süre Berlin'de 1. sınıftan 6. sınıfın sonuna kadar olan dönemi kapsar.

Hauptschule: İlkokuldan sonra devam edilen okullar arasında en düşük not ortalaması ile öğrenci kabul eden ve 9. sınıftan sonra ortaokul diploması veren okul türüdür. Berlin'de mevcut durumda bu okul türü bulunmamaktadır.

Realschule: İlkokuldan sonra devam edilen okullar arasında Hauptschule ile Gymnasium arasında yer alan ve 10. sınıftan sonra ortaokul diploması veren okul türüdür. Berlin'de mevcut durumda bu okul türü bulunmamaktadır.

Gymnasium: İlkokuldan sonra devam edilen okullar arasında en yüksek not ortalaması ile öğrenci kabul eden ve 12. sınıftan sonra lise diploması veren okul türüdür. Bu okul türünü bitirmek için öğrencilerin Abitur adı verilen lise bitirme sınavında başarılı olmaları gerekir. Öğrenciler Abitur notları ile başka bir sınava tabi olmadan üniversitelerde okumak istedikleri bölümlere kayıt yaptırabilirler.

Oberschule: Berlin eyaletinde ilkokuldan sonra devam edilen okul türlerinden ISS ve Gymnasiumları kapsayan okulların ismidir. Örneğin Fichtenberg Oberschule (Gymnasium 7-12. sınıflar), Bertolt Brecht Oberschule (ISS, 7-13. sınıflar) vb.

Integrierte Sekundarstufe [ISS]-Entegre Ortaokul ve Liseler): 2010 yılındaki okul yapısı reformuyla Hauptschule, Realschule ve Gesamtschuleler (bünyesinde farklı eğitim programı uygulayan okul türlerini ‘‘Hauptschule, Realschule, Gymnasium’’ bulundurmaktadır.) kaldırılarak Integrierte Sekundarstufe (ISS) adı verilen, tüm öğrencilere açık olan devlet okulları hayata geçirilmiştir. Bu okul türü Mesleki Yeterlilik diplomasından Lise Bitirme Sınavı’na (Abitur) kadar tüm okul bitirme yeterliliklerini öğrencilerine sunar. ISSlerde lise bitirme sınavı 13. sınıftan sonra yapılır.

Gemeinschaftsschule: Öğrencilerin, 1.sınıftan 10. sınıfa ya da Abitur’a kadar beraber okudukları ve pek çok okulun (ilkokul, ortaokul ve lise) birleşmesinden meydana gelen okul türüdür. Öğrenciler bu okul türüne 1. sınıftan itibaren başlayabildikleri gibi ilkokuldan sonra 7.sınıftan itibaren de kayıt yaptırabilirler. Abitur sınavı 13. sınıfta yapılır.

Abitur [Abi]: Almanya’daki ortaöğretim sisteminde, eyalete ve okul türüne göre 12. veya 13. sınıfın sonunda yapılan, beş ayrı merkezi sınav sonrasında ulaşılabilen lise diplomasıdır. Abitur diploması, Almanya’da yüksekokul veya üniversite eğitimini mümkün kılmaktadır.

Bilim ve Sanat Merkezleri [BİLSEM]: 07/07/2018 tarih ve 30471 sayılı resmî gazetede yer alan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre ülkemizdeki örgün eğitim kurumlarına devam eden öğrencilerden genel zihinsel yetenek, görsel sanatlar ya da müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olarak tanı alanlara, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim hizmeti vermek üzere açılan resmi özel eğitim kurumlarıdır.

KISALTMALAR:

- BBP: Berlin Eğitim Programı (Kreşler ve Gündüz Bakım Merkezleri İçin)

- BİLSEM: Bilim ve Sanat Merkezi
- MEB: Millî Eğitim Bakanlığı
- RAM: Rehberlik ve Araştırma Merkezi
- SFBB: Sosyal Pedagojik Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü Berlin-Brandenburg
- SIBUZ: Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitim Danışma Merkezleri
- TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Hayatımız boyunca zeki ve yetenekli birçok insan ile karşılaşma, onları tanıma ihtimalimiz vardır. Fakat öyle insanlar vardır ki onlar, herkesin yapabildiğinin dışında farklı şeyler yapabilme ve şartlar çok zor olsa dahi başarabilme kapasitesine sahiptirler. Örneğin Ludwig van Beethoven, belki de en ünlü eseri olan ve bugün Avrupa Birliği'nin de marşı olarak kabul edilen 9. Senfoni'yi bestelediğinde işitme duyusunu tamamen kaybetmiş durumdadır. Ya da yakın tarihimizden bir örnek verirsek Gazi Mustafa Kemal Atatürk, mağlup edilemez diye düşünülen dönemin en güçlü devletlerinin işgali altındaki umutsuz ve yokluklar içinde perişan bir yurdu, o devletleri bir bir yenerek işgalden kurtarmış ve sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarak hızlı bir kalkınma hamlesi gerçekleştirmiştir. Her iki örnekte de en uçlarda ürün ortaya koyabilme kapasitesi çok yüksektir.

Alışılmışın dışında olağanüstü performans sergileyen bireyler, insanların dikkatini çektikleri gibi aynı zamanda toplum üzerinde de hayranlık uyandırmışlardır. İnsanlığın günümüze ulaşan en eski destanı, 4.500 yıldan fazla bir süre önce Mezopotamya'da hüküm süren Sümer kralı Gılgamış'ın olağanüstü eylemlerini anlatmaktadır. Onun bu insanüstü başarılarını açıklamak için teolojik yorumlara başvurulmuş ve bu da Gılgamış'ı bir yarı tanrıya yükseltmiştir. Bu performanstaki insan mükemmelliğini açıklamaya yönelik diğer birçok dini ve mitolojik girişim günümüze kadar uzanır. Üstün zekâ/özel yetenek gibi kavramları açıklamak için yaklaşık 140 yıldır bilimsel olarak araştırmalar yapılmaktadır. Franz Mönks'ün, muhtemelen son dönemlerin en yaygın terimi olan üstün zekalılık terimini Almanca araştırma ortamına tanıtması 1963 yılında olmuştur (Ziegler, 2018).

Marland (1972) raporunda üstün/özel yetenekli tanımı, genel zihinsel yetenek, yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği, özel akademik yetenek, liderlik yeteneği, psiko-motor yetenek, görsel ve gösteri sanatları yetenek alanlarından birinde ya da birkaçında üstün performans gösteren çocuklar olarak yapılmaktadır.

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2018) de yukarıda yer alan ifadelere uygun bir şekilde üstün yetenekli bireyler, performans düzeyi ve sanat, liderlik, yaratıcılık kapasitesi yüksek olan, yaşitlarından daha çabuk öğrenen, soyut düşünceleri kavrayabilen ve özel akademik yetenekleri olan bireyler olarak tanımlanmaktadır.

Günümüzde üstün zekalı/özel yetenekli öğrencilere yoğun bir ilgi gösterilmektedir. Onlarla ilgili birçok bilimsel araştırmalar yapılmakta, kitaplar yazılmakta, seminerler verilmekte, kongreler düzenlenmekte, okullarda ve okul dışı ortamlarda çeşitli etkinlikler yapılmakta ve her geçen gün bu ilgi daha da artmaktadır. Fakat bu yoğun ilginin sadece yaşadığımız yüzyıla ait bir olgu olduğunu düşünmenin aksine, bunun insanlığın tüm gelişim dönemleri boyunca farklı alanlarda farklı şekillerde bulunduğunu varsaymak daha akla yatkındır. M.Ö. 1000’li yıllarda Çin’de bu tür bireylerin devletin çeşitli makamlarına değişik sınavlara tabi tutularak seçilmesi; Platon’un (Eflatun’un) (M.Ö. 551-479) “*Politeia (Devlet)*” adlı çalışmasında ülkenin yönetimi ve refahı için üstün yeteneklilerin seçiminin gerekliliğinden ilk defa söz etmiş olması bu düşünceye destek verebilir. M.S. 800’lü yıllarda Kutsal Roma-Germen İmparatorluğunun hükümdarı olan Büyük Şarlman, yetenekli çocukların eğitiminin devlet tarafından gerçekleştirilmesi için ısrar etmiştir. (Fels, 1999).

Nitekim benzer bir anlayış Selçuklularda Gulamların yetiştirildiği Gulamhaneler ile karşımıza çıkarken Osmanlı İmparatorluğu’nda da II. Murad’ın kurduğu, Fatih Sultan Mehmet’in geliştirdiği devşirme sistemine dayanan Enderun okul sistemi, üstün zekalı/özel yetenekli bireylerin eğitimi konusunda tüm dünyaya örnek olmuş başarılı bir uygulama olarak gösterilebilir. Osmanlı İmparatorluğu’nun en güçlü olduğu dönemde hüküm süren Kanuni Sultan Süleyman da kendi döneminde bu sistemi devam ettirerek eğitimleri yoğunlaştırmıştır.

Yetenekli kişilerin “performans mükemmeliyetini” tanımlama denemeleri ilk teoloji ve mitolojide karşımıza çıkmakta ve tüm Antik Çağ’da devam etmektedir. Dahı çocuklarda görülen kahramanlık, bilgelik ve vizyoner beceriler gibi özellikler Tanrının onlara bir lütfu olarak görülmektedir. Bu Antik Çağ’daki “yetenek” anlayışının hemen hiç değişime uğramadan Hristiyanlık aracılığıyla Almanca konuşulan ülkelere aktarıldığı bilinmektedir (Ziegler, 2008).

Bu konuda, Aziz Pavlus’un “Römerbrief 16.2” sinde yer alan “*Wir haben unterschiedliche Gaben nach der Gnade, die uns gegeben ist*”-Hepimiz, Tanrının bize lütfettiği farklı yeteneklere sahibiz” cümlesinin de yeteneklerin, kişilerin kendine özgü olmayan ve sadece Tanrı tarafından “emanet edilen/lütfedilen” özellikler olduğunun karakteristik bir örneği olduğu düşünülebilir. Ortaya konulan yenilikler asla insanların yarattıkları değil aksine Tanrının yarattıklarının “sonradan keşfi” olarak adlandırılmaktadır. 16. yüzyılda güçlenmeye başlayan Protestanlık bu anlayışın kırılmasına vesile olmuştur. “Dünyevi başarı, Tanrının kutsamasının ifadesidir” görüşüyle, yeteneklerin değerlendirilmesinde radikal bir değişim kendini göstermektedir. Protestanlığın yayılması ile kişi ve yetenek birleşimi anlayışı,

Rönesans’la birlikte “yeteneğin mantıklı kullanımı” görüşüyle tamamlanmış bulunmaktadır. İnsanlığın gelişiminin hedefi kişisel özgürlük olarak gösterilmektedir. 1500’lü yıllara doğru Almanya’da oluşan bu düşünce yapısı, bilim, sanat, toplum ve aristokratik çevrenin hayatını önemli bir ölçüde etkilemektedir (Ziegler, 2018).

Aynı dönemlerde Almanya’da Martin Luther de (1524), ülkenin tüm meclis üyelerine Hristiyan okullarının açılması için mektup yazmış ve bu okullarda yetenekli olan çocukların uzun süreli bir eğitim alarak sonrasında öğretmen ya da papaz olabilmelerini savunmuştur. Bu görüşe paralel bir şekilde 16. yüzyılın ortalarında “Württemberg Dükalığı Manastır Okulları” kurulmuş ve daha çok olumsuz ekonomik koşullara sahip vatandaşların çocuklarının alındığı bu okullarda Protestan kiliseleri için elemanlar yetiştirilmiştir (Fels, 1999).

1537 yılında ilk defa Filozof Paracelsus, insanların kendilerinin belirledikleri hedeflerine ulaşabilmesi anlamında, manevi yetiyi ifade eden *talent* kavramını kullanmıştır (Ziegler, 2018).

17. yüzyılda da Comenius (1592-1670), özel yetenekli yoksul çocuklar için finansal desteğin sağlanmasını gerektiğini belirtmiştir. Johann Gottlieb Fichte’nin, “Alman Ulusuna Konuşmalar”’ında (Reden an die deutsche Nation, 1807-1809 Berlin), sadece üstün yeteneklilerin -doğum ve sosyal statüye bakılmaksızın- üniversite eğitime izin verilmesi için ısrar etmiştir. Eğitim hakkının o dönemlerde sadece zenginlere tanınan bir ayrıcalık olduğu düşünülürse bu ısrar daha bir anlam kazanmaktadır (Fels, 1999).

17. ve 18. yüzyıllardaki Aydınlanma döneminde, yetenek kavramı, farklı bir anlam kazanmış ve kişinin aklının gerçeği keşfedip gün ışığına çıkaracak nitelikte olduğu görüşü prensip haline gelmeye başlamıştır. Buna göre ilahi bir dünyayı bireyin taklit ederek çizmesi ve yüceltmesi değil, bireysel inşasını ortaya koyması fikri, yani her birey kendi gücüyle bulgular edinebilir görüşü belirmiştir. Mantıklı, eleştirel ve bağımsız düşünce, erdeme dönüştürülmektedir. Aydınlanma ve Romantik dönemlerde “dahi” kavramı normal aklın ötesinde bir varlık olarak gösterilmektedir. Hirsch, dâhilerin psikolojik ve biyolojik olarak çok farklı olduklarını, ruhsal ve duygusal özellikleriyle diğer insanlardan ayrıldıklarını açıklamaktadır (Ziegler, 2018).

1850lerden sonra etkileri günümüzde de devam eden bazı önemli gelişmeler yaşanmıştır. Galton, Lombroso ve Cattell gibi isimlerin öne sürdüğü “zekanın çevre-yatırım-sorun” teorileri ve Mönk tarafından savunulan -çılgın dahi miti- ıraksama kuramı tekrar

canlandırılmış ve tamamlayıcı çalışmalar yapılmıştır. Terman'ın 1921 yılında başlayan uzun soluklu çalışmasının temelinde de bu vardır (Fels, 1999).

Almanya'da devlet okullarına karşı oluşan memnuniyetsiz tutum, 1890 yılından itibaren pedagoji reformunun hızlanmasına neden olmuş ve böylece derslerde, her yetenek ve zekâ düzeyinin desteklenmesi hedeflenerek ortaya alternatif okul ve ders çeşitleri çıkmıştır. Buna örnek olarak 1900'de şehir okul kurulu ve okul reformları yürütme komitesi üyesi A. Sickinger'in, 1920'li yıllara kadar varlığını sürdüren Mannheim okul sistemini kurması gösterilebilir. Bu sisteme göre ilkokul öğrencileri, zayıf, orta ve üstün yetenekli olarak bir araya getirilip homojen bir sınıf ortamı oluşturulmuştur. Buradaki amaç tüm çocukların öğrenme şansını ve başarısını artırmaktır. 1911 yılında Petzold, üstün yetenekli çocuklar için özel okullar kurulması gerektiğini dile getirirken, 1916'da Stern üstün yeteneklilerin durumunun önemsenmediğini belirtmiştir. Stern, üstün yetenekli ilkokul öğrencileri (%2) ve yetenekli ilkokul öğrencileri (%10) için genişletilmiş eğitim fırsatlarının yaratılmasını ve üstün yeteneklilerinin araştırılmasını teşvik etmiştir. 1917 yılında, Moede ve Pirkowski de üstün zekalı çocukların ihmal edildiğini düşünmüş ve en iyi öğrencilerin o yıllarda Berlin'de üstün zekalıları için kurulmuş özel okula geçişlerini sağlamayı hedeflemişlerdir. 1918'den itibaren Hamburg'da da Stern'in yardımlarıyla (%5) üstün zekalı öğrencilere de benzer bir model uygulanmıştır. Rudolf Steiner ise 1919 yılında Stuttgart'ta belli bir zekâ tercihi yapmadan bütün çocukları yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek amacıyla antroposofik pedagoji çerçevesinde bir yaklaşım geliştirerek okullar açmıştır. Onun bu girişimi Waldorf okullarının temelini atmıştır. 1920 yılında Berlin modeli örnek alınarak Leipzig ve Breslau'da da denemeler yapılmıştır. Sonuç olarak bu uygulamayla birlikte sadece yetenekli çocukların değil aynı zamanda özel okul sisteminin ve daha az yetenekli öğrencilerin de gelişiminde başarı sağlanmıştır (Fels, 1999).

1933'te Nasyonal Sosyalistlerin iktidarı ele geçirmesiyle, öğrencilerin kendi yeteneklerinin olumlu yönde geliştirmesi için oluşturulan bireyselleştirilmiş derslere dayalı alternatif okul ve öğretim sistemi ile zekâ ve performansın objektif ölçümüne yönelik ilk yaklaşımlar ani bir son bulmuştur. Özellikle zekâ ve performansın objektif ölçülmesi girişimi çok “tek yönlü” olarak kabul edilerek “Alman varlığına çok yabancı (tuhaf)” şeklinde değerlendirilmiştir (Ottweiler, 1979).

Böylece üstün zekalı ve öğrenme engelli öğrencileri desteklemek için yapılan çalışmaların yanı sıra ders ve öğrenme planı araştırması da ortadan kalkmıştır. Tüm

yüksekokullarda öğrencilerin alınması için öğrencinin zihinsel yeteneğinin yanı sıra artık fiziksel, karakteristik ve ırksal yönler de belirleyici olmaya başlamıştır (Ewert, 1985).

Ancak ilerleyen dönemde, sadece erkek öğrencilere kapısını açan iki tür özel okul, askeri bir gelenek geliştiren yatılı okullardan, nitelikleri tüm meslekler için uygun olan, ulusal siyasi eğitim kurumları-Nationalpolitischen Erziehungsanstalten kısaca NPEA ya da Nationalpolitische Erziehungsanstalten “NaPoLa”lar ortaya çıkmıştır (Überhorst, 1969).

Bu okullara öğrencilerin kabul edilmesi belli şartlara bağlıydı. Örneğin Naumburg NPEA’ya öğrenci alımında ırksal saflık-ari soy, kusursuz kişilik özellikleri, kalıtsal sağlık, fiziksel tam kapasite gibi özellikler ve son olarak ortalamanın üzerinde entelektüel yetenek aranmıştır. Ulusal siyasi eğitim kurumlarını yani NPEA’ları, partinin denetimi altına alma denemelerinin başarısızlıkla sonuçlanması üzerine -Adolf Hitler Okulları- Adolf Hitler Schulen (AHS)- kurulmuştur (Scholtz, 1973).

Bu okullarla İmparatorluk Eğitim Bakanı Rust’u kontrol etmeyi denemişlerdir (Ewert, 1985). AHSler, sadece parti liderleri yetiştirmeyi amaçlayan ve NaPoLalara karşı kurulmuş parti okullardır (Überhorst, 1969). Her iki okul şeklinin temelinde de Nasyonal Sosyalizmin karakteristik fikri olan Sosyal Darwinizm teorisi yatmaktadır. Bu düşünce doğrultusunda amaçları, öğrencilerin içinden tüm engellileri (kaza vb. sebeplerden ötürü sonradan engelli olanlar da dahil olmak üzere) ayıklayıp en iyilerini seçerek yetiştirmek ve vatanın hizmetine sunmaktır. Bu okullar her bir öğrenciye yeteneklerinin geliştirilmesine yönelik eğitim vermeyi amaçlamaktan ziyade o dönemin işlevsel ulusal çıkarlarını gözetmiştir. Bu nedenle bu okulların “elit okullar” şeklinde adlandırılması da doğal karşılanmalıdır (Fels, 1999).

Nasyonal Sosyalizmin sona ermesiyle birlikte, okullardaki savaş öncesi sürdürülen pedagojik reform geleneğini tekrar eski haliyle uygulamaları başarılı olamamıştır. Üstün zekalı çocukların eğitimi bir yana atılmış ve Nasyonal Sosyalizmin elit okullarıyla ilgi kurmak gibi bir algı oluşturmamak adına bu konuya tekrar yönelmek istenmemiştir. Almanya’nın iki ayrı devlete bölünmesi, okullarda üstün yetenekli çocukların eğitime yönelik sistemle ilgili farklılıkları da beraberinde getirmiştir. Federal Almanya’daki gelişime paralel olarak ekonomide performans ilkesinin uygulanması da ayrıca yetenekli ve üstün yetenekli kişilerin desteklenmesi konusunda bir dönüm noktası olmuştur. Demokratik Almanya’da ise Marx’ın, “Üstün yetenek doğa vergisi olup topluma bahşedildiği için kişilerin çıkarlarına değil toplumun faydasına hizmet etmelidir.” düşüncesi yaygındı. Almanya tekrar birleşene kadar iki

tarafıta kendi düşünce sistemleri çerçevesinde konuyla ilgili çalışmalara devam etmişlerdir (Fels, 1999).

İki Almanya'nın birleşmesiyle birlikte üstün/özel yetenekliler ile ilgili çalışmalar (okullarda ders içi ve ders dışı etkinlikler, çeşitli vakıfların kurulması, seminerler, kongreler, konferanslar, vb.) devam ederek günümüze kadar gelmiştir. Günümüzdeki uygulamalar hakkındaki bilgilere "Alman Eğitim Sisteminde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi" başlığı altında yer verilecektir.

Tarihsel açıdan bakıldığında Enderun okul sisteminin üstün yeteneklilerin eğitiminde tüm dünyaya örnek teşkil ederek önderlik yaptığını görmekteyiz. Bu sistem, devşirme olarak seçilip alınan çocukların yeteneklerine yönelik eğitimle on-on beş yıl sonra devletin gereksinim duyduğu üst düzey kadroyu yetiştirmesi ile üstün yeteneklilerin eğitiminde öncülüğünü kanıtlamıştır (Karabey, 2010).

Konuyla ilgili olarak böylesine köklü bir tarihi mirasa sahip olan Türkiye Cumhuriyeti devletin, üstün/özel yetenekli bireylere yönelik çalışmalarına bakacak olursak bu bireylerin desteklenmesi adına birçok adım atıldığını görebiliriz.

Atatürk'ün, "Sizi bir kıvılcım olarak gönderiyorum, volkan olup dönünüz!" sözüyle akıllara kazınan ve eğitim tarihimiz açısından önemli bir yere sahip olan 1925 yılında (Çitil, 2018), zeki ve yetenekli öğrenciler yüksek öğrenim için yurt dışına gönderilmeye başlanmıştır. Bu durum, 1929 yılında bugün de halen geçerli olan 1416 sayılı kanunla düzenlenerek üstün yetenekli bireylerin sınavla seçilmeleri ve yurtdışında eğitim görmeleri imkânı yaratılmıştır (Bulut ve Taylı, 2006).

1940 yılında 3803 sayılı kanunla ülkenin gelişmesini sağlamak amacıyla köylerde diğer öğrencilere göre yetenekli oldukları tespit edilen öğrencilerin yetiştirilmesi için Köy Enstitüleri açılmış fakat 1950 yılında kapatılmıştır (Bulut ve Taylı, 2006; Meclis Araştırma Raporu 2012). 1948 yılında, Harika Çocuklar Yasası olarak da bilinen 5245 sayılı "İdil Biret ve Suna Kan'ın Yabancı Memleketlerde Müzik Tahsiline Gönderilmesine Dair Kanun" çıkarılmıştır (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Bu kanunu takiben 1956 yılında çıkarılan 6660 sayılı kanun ile yurt dışı öğrenim düzenlenmiştir. Fakat aynı kanun, öngördüğü seçiciler kurulunun toplanamaması nedeniyle 1960ların sonunda işlemez hale dönüşmüştür. Bu yaşananların ardından 1976 yılında devlet konservatuarlarında üstün yetenekli çocuklar için özel statü adı verilen bir model uygulamaya

konulmuştur. Yürürlüğe girişinden 1983 senesine kadar uygulanan bu modelde Oya Ünler, Yeşim Alkaya ve Fazıl Say gibi dünya çapında sanatçılar yetişmiştir. Özel statü yönetmeliği de halen geçerlidir fakat işletilmemektedir. Bu kanuni düzenlemelerin yanı sıra yine aynı dönemlerde Ankara, İstanbul ve Eskişehir’de türdeş sınıf ve özel sınıf uygulamaları denenmiş fakat bir süre sonra bu uygulamalardan da vazgeçilmiştir. 1961 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ve Ford Vakfı’nın iş birliğinde 1964 yılında Ankara Fen Lisesi açılmıştır. Fen Liseleri günümüzde de varlığını devam ettirmektedir (Say, 1999).

1980 yılına gelindiğinde Özel Eğitim Genel Müdürlüğü kurulmuş, bu genel müdürlük 1982’de Daire Başkanlığına, 1983 de Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığına dönüştürülmüştür. Aynı yıl 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” çıkarılmıştır. Ülkenin özel eğitim ve rehberlik alanındaki ihtiyaçlarının çoğalmasıyla birlikte 1992 yılında, 3797 sayılı kanunla “Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü” kurulmuştur. 1993 yılında ise önemli bir gelişme olarak Özel İnanç Lisesi’nin açılışı gösterilebilir. Bu lisede ekonomik açıdan sıkıntı yaşayan üstün yetenekli çocukların öğrenim görmesi amaçlanmıştır. Hemen bir yıl sonra 1994’te ise Türkiye Bilim Akademisi (TÜBA) kurulmuştur. 1995 yılında ise Ankara’da, Türkiye’deki ilk bilim ve sanat merkezi olan Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi açılmıştır. 1997 yılında da 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılarak özel eğitim ihtiyacı olan bireyler ile onlara sunulacak hizmetler; bunları sağlayacak okul, kurum ve programlar düzenlenmiştir (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Yeni bin yıla girildiğinde ise konuyla ilgili olarak toplumdaki farkındalık artmış ve kamusal alanda, sivil toplum kuruluşlarında ve üniversitelerde çalışmalar hızlanarak devam etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100. yılı olan 2023 yılına gönderme yapan 2023 vizyonu, 2000’li yıllarda üstün yetenekli öğrencilere yönelik yeni bir dönemin başlamasının asıl sebeplerinden biridir. 2023 vizyonu ile üstün yetenekli bireylerin özel eğitim yoluyla yetiştirilmeleri hükümet düzeyinde de kendine önemli bir yer bulmuştur (Sak vd., 2015).

Üstün Yetenekli Çocuklar Araştırma Merkezi (ÜYÇAM) Çocuk Vakfı bünyesinde 2001 yılında kurulmuştur. 2002 yılında ise üstün yetenekli çocuklar için eğiticiler yetiştirilmesi amacıyla İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü’nde Üstün Zekalıların Eğitimi Ana Bilim Dalı kurulmuştur. Aynı yıl içerisinde Üstün Zekalıların Eğitimi Projesi kapsamında MEB ve İstanbul Üniversitesi arasında bir protokol imzalanmış ve Beyazıt İlköğretim Okulu uygulama okulu olarak seçilmiştir. Bu gelişmenin

ardından 2003 yılında Sosyal Bilimler Lisesi, 2004-2005 öğretim yılında Spor Liseleri açılarak ülkemizde bu alanlarda yetenek sahibi bireylerin ihtiyaç duyduğu eğitim-öğretim şartları sağlanmaya çalışılmıştır. 2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 28. maddesine göre “üstün yetenekli öğrenciler için özel araç-gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak özel eğitim için destek eğitim odası açılması” olanağı getirilmiştir. Bu gelişmenin ardından 2007’de, Anadolu Üniversitesi’nde TÜBİTAK desteğiyle *Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP)* uygulamaya konmuştur. 2009-2011 yılları arasında ise konuyla ilgili olarak çeşitli çalıştaylar, kongreler ve sempozyumlar düzenlenmiş raporlar yayınlanmıştır. 2012 yılında ise Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir komisyon oluşturulmuştur. Aynı yıl içinde 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunun 45. maddesinde bir değişiklik yapılarak üstün yetenekli öğrencilerin yetenekli olduğu alanlarda üniversiteye sınavsız geçiş hakkına sahip olması hakkında düzenleme yapılmıştır. Bu süreç zarfında çeşitli tarihlerde yapılan Milli Eğitim Şuraları’nda üstün yetenekli öğrencilere yönelik kararlar alınmıştır (Meclis Araştırma Raporu, 2012). Bu şuralara ait bilgiler de ekte yer almaktadır.

MEB tarafından 2009 yılında hazırlanan üstün yeteneklilerle ilgili ilk stratejik plan olan “Üstün Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2009-2013” planından sonra, 2013 yılında “Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (2013-2017)” hazırlanmıştır. İlk stratejik plana benzese de ikinci stratejik plan daha kapsamlı bir şekilde hazırlanmış ve yayımlanmıştır (Çitil, 2018). Söz konusu planda, üstün yetenekli bireyin ilgisi, yeteneği ve potansiyeline göre bireyselleştirilmiş, farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş, hızlandırılmış çoklu modellerin geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir. 2015 yılında alanda çok önemli bir gelişme olarak değerlendirebileceğimiz “destek eğitim genelgesi”, MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılmıştır. Bu genelgeyle birlikte özel yetenekli öğrencilerin öğrenim gördüğü okul ve kurumlarda, destek eğitim odası açma zorunluluğu getirilmiştir (Sak vd., 2015). Günümüzde yapılan çalışmalara “Türk Milli Eğitim Sisteminde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi” başlığı altında yer verilecektir.

2. Almanya Federal Cumhuriyeti’nde ve Türkiye’de Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi

2.1. Üstün Zekâ/Özel Yetenek Nedir?

William Stern’e göre yetenek bir kazanç değil, bir yükümlülüktür; çünkü daha fazla sorumluluk almayı gerektirir. Bugün, dünyada var olan çevre kirliliği, iklim değişikliği, buzulların erimesi, terör, savaşlar, kitlesel göçler, eğitimde eşitsizlikler, pandemiler gibi birçok

büyük sorun, sadece insanları değil dünyanın kendisini ve ona ait tüm unsurları derinden etkilemektedir. Uluslararası Zekâ Araştırmaları Derneği'nin kurucusu Doug Detterman'a göre zekâ, bu sorunların üstesinden gelmek için en önemli kaynaktır (Baudson, 2017).

Günümüzde tek boyutlu zekâ/yetenek fikirleri çok yardımcı olmamaktadır. Çocuklar ne tek başına dış etkilere dolayı üstün/özel yeteneklidirler ne de kendiliklerinden. Diyalektik bir perspektifle gelişim, her zaman hem gerçek bir bileşen hem de bir hedeftir. Bu nedenle, üstün yeteneği kendi başına ortaya konan bir başarı olarak değil, yüksek ve mükemmel başarılar için bir eğilim olarak görmek gerekmektedir. Yetenekler özeldir. Yeteneklerin desteklenmesi bu nedenle birden fazla bakış açısına sahip olmalı ve farklı yaşam ortamlarında etki etmelidir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Alan yazını incelediğimizde geçmişten günümüze kadar geçen zaman içerisinde zekâ ile ilgili çok çeşitli tanımlar yapıldığı görülmektedir. Zekâ kavramı ve kuramları açısından önemli kabul edilen gelişmelere baktığımızda ilk olarak Sir Francis Galton'un 1869 yılındaki "Kalıtsal Zekâ Yaklaşımı" karşımıza çıkmaktadır. Kendisi, kişinin genetik aktarımla sahip olduğu bedensel-devinimsel davranışları zekânın ölçüsü olarak düşünmüştür. 1904 yılında Binet ise zekâ ile ilgili ilk tanımı yaparak zekayı; dış dünyayı algılama, algıladıklarını hafızaya yerleştirme ve bunun üzerine düşünme süreci olarak tanımlamıştır. Binet'e göre doğru karar vermek, kavramak ve mantık yürütmek zekânın yapmak zorunda olduğu etkinliklerdir. 1927 yılında Spearman geliştirdiği zekâ kuramı psikometrik yaklaşım ile bilişsel faktörleri ölçerek zekanın da ölçülebileceğini öne sürmüştür. Thorndike ise zekayı soyut, mekanik ve toplumsal zekâ şeklinde üç temelde nitelendirmiştir. Thurstone'da, 1938'deki "Zihin Vektörleri Yaklaşımı" uyarınca bir zekâ testi geliştirmiş ve değerlendirmede çok faktörlü bir model oluşturmuştur. Buna göre bağımsız yedi faktör vardır. Bunlar; tümevarım, mekanik hafıza, sayısal beceri, algı hızı, uzamsal/geometrik beceri, sözel kavrama ve sözel akıcılıktır. Yaptığı çalışmalarla alana önemli katkılar sağlayan Cattell, 1963'teki Akıcı Zekâ ve Kristalize Zekâ Yaklaşımı'nda, algısal boyut üzerinde yoğunlaşarak zekayı "akıcı" ve "kristalize" zekâ şeklinde iki bölümde incelemiştir. Akıcı zekâ daha çok kavram oluşturmak ve benzerlikleri tanımlamak için lazım olan yetenekleri içerirken, kristalize zekâ ise sınıf ortamındaki testler, söz varlığı testleri ve çeşitli sosyal durumlarla alakalıdır. Sosyal ve varoluşsal zekâ türlerinin temelini oluşturan (Bümen, 2002), Guilford'un 1967'deki zekanın yapısı yaklaşımı, bilişsel sistemde yapısal bir bütünlükten ve zihinsel işlemlerde bireyler arasındaki farklılıktan bahsetmektedir. Bu yaklaşıma göre zekâ, içerik, ürün ve süreç olarak üç boyuta sahiptir. Zekâ ile ilgili araştırmaların en önemli isimlerinden biri de Piaget'dir. 1970 yılında Bilişsel Gelişim

Kuramı ile zekayı, değişme ve kendini yenileme gücü şeklinde tanımlamıştır. 1983 de ise ilk kez duygusal zekâ kavramını kullanan Salovey ve Mayer, duygusal zekâ kuramını ortaya atmışlardır. Bu kurama göre dört temel duygusal yetenek vardır. Bunlar; duyguları doğru biçimde algılamak, kullanmak, anlamak ve yönetmektir. 1983 yılında, günümüzde hala çok popüler olan bir kuram olan “Çoklu Zekâ Kuramı” Gardner tarafından ortaya atılmıştır. IQ testlerinin yetersiz olduğunu ileri süren Gardner, dokuz farklı zekâ türünden bahsederek her bireyin kendine özgü bir zekâ alanı olduğunu savunmuştur (Gürel ve Tat, 2010).

Yukarıda bahsedilen zekâ kuramlarının dışında çeşitli yetenek kuramları da bulunmaktadır. Bu kuramlar genel itibariyle yapı olarak zekâ kuramlarından farklıdırlar. Beceriler, genel zekâ ve özellikler zekâ kuramlarının özü iken üstün bireylerin özellikleri de üstün zekâ/yetenek kuramlarının özünü oluşturur. Bu alanda öne çıkan kuramlardan biri Sternberg and Zhang Beşgen Kuramı iken diğeri de Renzulli Üç Halka Kuramı’dır. Bu kurama göre üstün yeteneklilik, ortalamanın üzerinde olan genel yetenek, yüksek düzeyde göreve bağlılık ve yüksek düzeyde yaratıcılık özellikleri arasındaki etkileşimden oluşmaktadır. Üç Halka Kuramı’nda yaratıcılık hem yeteneğin hem de zekanın önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır. Sternberg and Zhang Beşgen Kuramı, araştırmacıların gözlem ve deneyimlerinin sonuçlarının ortaya konmasıdır. Bu kuramda dört temel ölçüt olarak olağanüstülük, enderlik, üretkenlik, kanıt ve değer ölçütleri vardır. Bunlar bir bütünün parçaları oldukları gibi kişinin üstün performans göstermesi için de önemlidirler (Karabey ve Yürümezoğlu 2015).

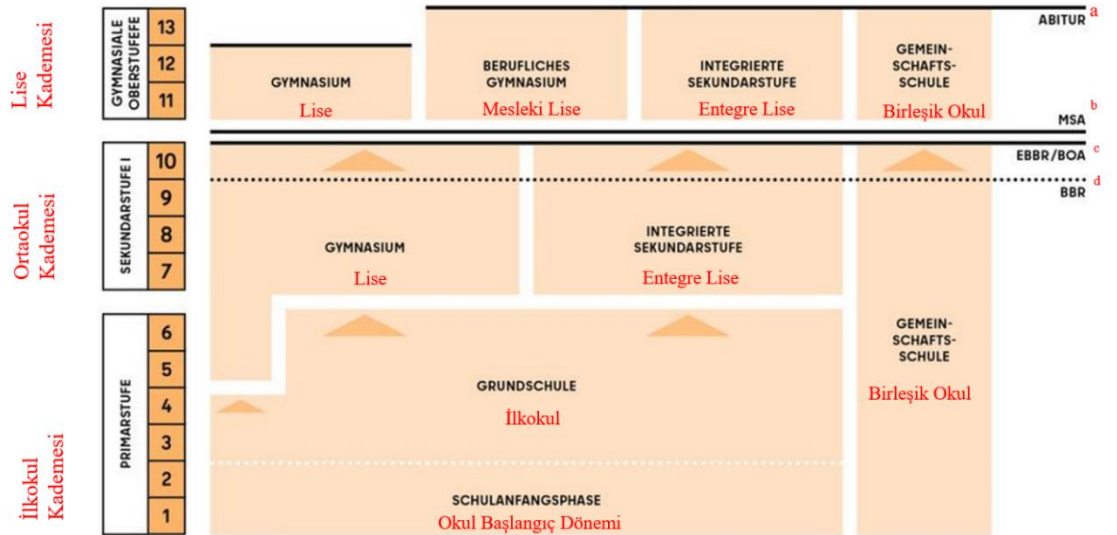
2.2. Alman Eğitim Sisteminde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi

Almanya Federal Cumhuriyeti on altı farklı eyaletten oluşmuştur. Her eyaletin kendi sorumluluk bölgesinde, eğitim-öğretim ile ilgili kararları alma yetkisi bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim-öğretimle ilgili uygulamalarda eyaletler arası farklar ortaya çıkmaktadır. Örneğin birçok eyalette ilkokul süresi dört yıl iken Berlin ve Brandenburg eyaletlerinde ilkokul süresi altı yıldır. Fakat bu altı yıl erken okul aşaması 1. ve 2. sınıflar ile 3.sınıftan 6. sınıfın sonuna kadar şeklinde ayrılmıştır. Bazı durumlarda (öğrencinin düzeyine göre) okulun başlangıcı, 3. sınıfı da kapsayacak şekilde genişletilebilir. Hayat bilgisi dersinde konu öğretiminin, fen ve sosyal bilimler olarak farklılaşması 5. sınıftan itibaren gerçekleşir. Üstün/özel yetenekli öğrenciler, 5. sınıftan itibaren seçtikleri Gymnasium adı verilen liselerin ortaokul kısımlarında “Hızlı Öğrenenler Sınıfları”na katılabilirler. Her eğitim-öğretim yılı bu şekilde sadece dört yıllık ilkokuldan sonra-6. sınıftan sonra ortaokula normal geçişten farklı olarak- yaklaşık 70 sınıf ortaokula geçmektedir (KARG Fachportal Hochbegabung. Erişim sitesi: <https://www.fachportal-hochbegabung.de/bundeslaender/laenderdaten/be/>).

Eyaletler, eğitim-öğretim uygulamalarında bağımsız olsa da genel yapı itibariyle birbirlerinden tamamen farklı değildir. Eğitim aşamaları, eğitim programları ve mezuniyet gibi konularda bir uyum ve denklik yakalayabilmek için Eğitim Bakanlıkları Konferansı'nda (KMK-Kultusministerkonferenz) birlikte çalışırlar ve alınan kararlara uygun davranırlar (Das deutsche Schulsystem-Alman Okul Sistemi, 2020).

Almanya'da devlet okulları ve özel okullar bulunmaktadır. Devlet okulları ücretsiz iken özel okullara ebeveynlerin gelir durumuna göre ücret ödenmektedir. Özel okulların idaresini üstlenen taşıyıcı kurumlar okullarını, pedagojik, dini veya dünya görüşü olarak özel bir bağlamda, Tam Gün Okulu, İki Dilli Okullar, Montessori Okulları, Waldorf Okulları, Katolik Yatılı Okulları, Uluslararası Okullar adları altında biçimlendirebilirler (Privatschulberatung-Arten von Privatschulen. Erişim adresi: <https://www.privatschulberatung.de/>).

Almanya'da okullar genel itibariyle üç ana bölümden oluşur. Bunlar; İlkokul (Grundschule), Ortaöğretim I (Sekundarstufe I) ve Ortaöğretim II (Sekundarstufe II ya da Gymnasiale Oberstufe) olarak adlandırılır (Das deutsche Schulsystem-Alman Okul Sistemi, 2020). Aşağıdaki tabloda Berlin Eyaleti'nde uygulanan eğitim sisteminin kademelendirilmesi bulunmaktadır (Berliner Schulsystem. Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/bildungswege/berliner-schulsystem/>).

Şekil 1. Berlin Eyaleti'nde eğitim sisteminin kademelendirilmesi

^aABITUR: Lise Bitirme Sertifika'sıdır (Yüksekokul veya üniversite eğitimini mümkün kılmaktadır).

^bMSA (Mittlerer Schulabschluss): Ortaokul Bitirme Sertifikası'dır (10.sınıfın sonundaki sınavın başarılmayla alınan ve liseye devam etmenin ön koşulu olan okul bitirme belgesidir. Bu belge ile liseye devam edilebilir veya mesleki eğitime geçiş yapılabilir).

^cEBBR/BOA (Erweiterte Berufsbildungsreife/ Berufsorientierender Abschluss): EBBR, 10.sınıfın sonundaki sınavın başarılmayla alınan Genişletilmiş Mesleki Yeterlilik Sertifikası'dır. BBR'a sahip öğrenciler de sınava girerek bu belgeyi alabilirler. BAO ise 10. sınıf sonunda, öğrenme alanında özel eğitim destek önceliği olan okullardaki engelli öğrencilerin sahip olduğu mesleki yeterlilik belgesidir.

^dBBR (Berufsbildungsreife): 9. sınıfın sonunda elde edilen Mesleki Eğitim Yeterliliği Sertifikası'dır.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi Berlin eğitim sistemi üç temel üzerine kurulmuştur. Primarstufe ilköğretim, Sekundarstufe I ortaokul ve Sekundarstufe II ise lise kademesini belirtir. Berlin eğitim sisteminde Grundschule, 6 yıllık ilköğretimdir. Sekundarstufe I, 7. sınıf ile 10. sınıfı kapsar. Sekundarstufe II ya da diğer adıyla Gymnasiale Oberstufe ise lise olup 11. sınıf ile 13. sınıfları kapsar. Gymnasium adı verilen okullardaki öğrenciler liseyi 12. sınıf sonunda bitirme hakkına sahip iken diğer liselerdeki öğrenciler 13. sınıf sonunda mezun olurlar.

Bu ortaöğretim kurumları eyaletlere göre Hauptschule, Werkrealschule, Realschule, Gemeinschaftsschule, Gesamtschule, Oberschule, Integrierte Sekundarstufe (ISS), Gymnasium gibi adlar alsalar da hepsi ortaöğretim I. kademe ve ortaöğretim II. kademeye işaret eder. İlkokulu bitiren öğrenciler başarı durumları ve şube öğretmenler kurulunun verdiği değerlendirme ve tavsiye kararına (Förderprognose und Schulempfehlung) göre bir üst eğitim kurumuna kayıt hakkı kazanırlar. En başarılı öğrenciler (not ortalaması 2,2'ye kadar olanlar) Gymnasium adı verilen okullara giderken, diğer öğrenciler başarı durumlarına göre Gymnasium dışında kalan okullara kayıt yaptırırlar. Gymnasium'u başarıyla bitiren öğrenciler üniversite eğitimi için hak kazanırken, diğer okul türlerinde mesleki ve teknik eğitim alan öğrenciler, ara eleman ya da teknisyen olarak yetiştirilir.

Alman eğitim sisteminde fırsat eşitliğini artırmak amacıyla birçok yasal düzenleme, program veya kavram, çocukların ve gençlerin eğitim kurumlarındaki performansını tam olarak geliştirmek ve toplumsal yaşama eşit oranda katılımlarını sağlamak amacıyla vardır. Fırsat eşitliği ve eğitim adaletini hedefleyen bir eğitim politikasının temelinde de köken, din, cinsiyet ve sosyal statülerine bakılmaksızın tüm öğrencileri, mümkün olan en iyi şekilde destekleme anlayışı vardır. Federal hükümet ve eyaletler, bunun hem birey hem de Alman toplumu için büyük önem taşıdığı konusunda ortak fikre sahiptirler (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung. 2018).

Salamanca Bildirisi'nde (1994) de yer aldığı gibi her çocuk, kendine özgü özelliklere, ilgi, yetenek ve öğrenme ihtiyaçlarına sahiptir. Bunu dikkate alarak eğitim sistemleri düzenlenmeli ve eğitim programları uygulanmalıdır. Okullar, tüm çocuklara hizmet verecek şekilde güçlendirilmeli, herkesi kapsayan eğitim yaklaşımı geliştirilmeli ve herkes için eğitim hedeflenmelidir. Bu durumda, özel yetenekli ve yüksek performanslı çocukların desteklenmesi de herhangi bir engeli olan bireylerin desteklenmesi gibi kapsamlı bir kaynaştırma anlayışıyla ve Almanya'nın Şubat 2009'da BM Engellilik Hakları Sözleşmesi'ni onaylamasıyla da tamamen uyumludur.

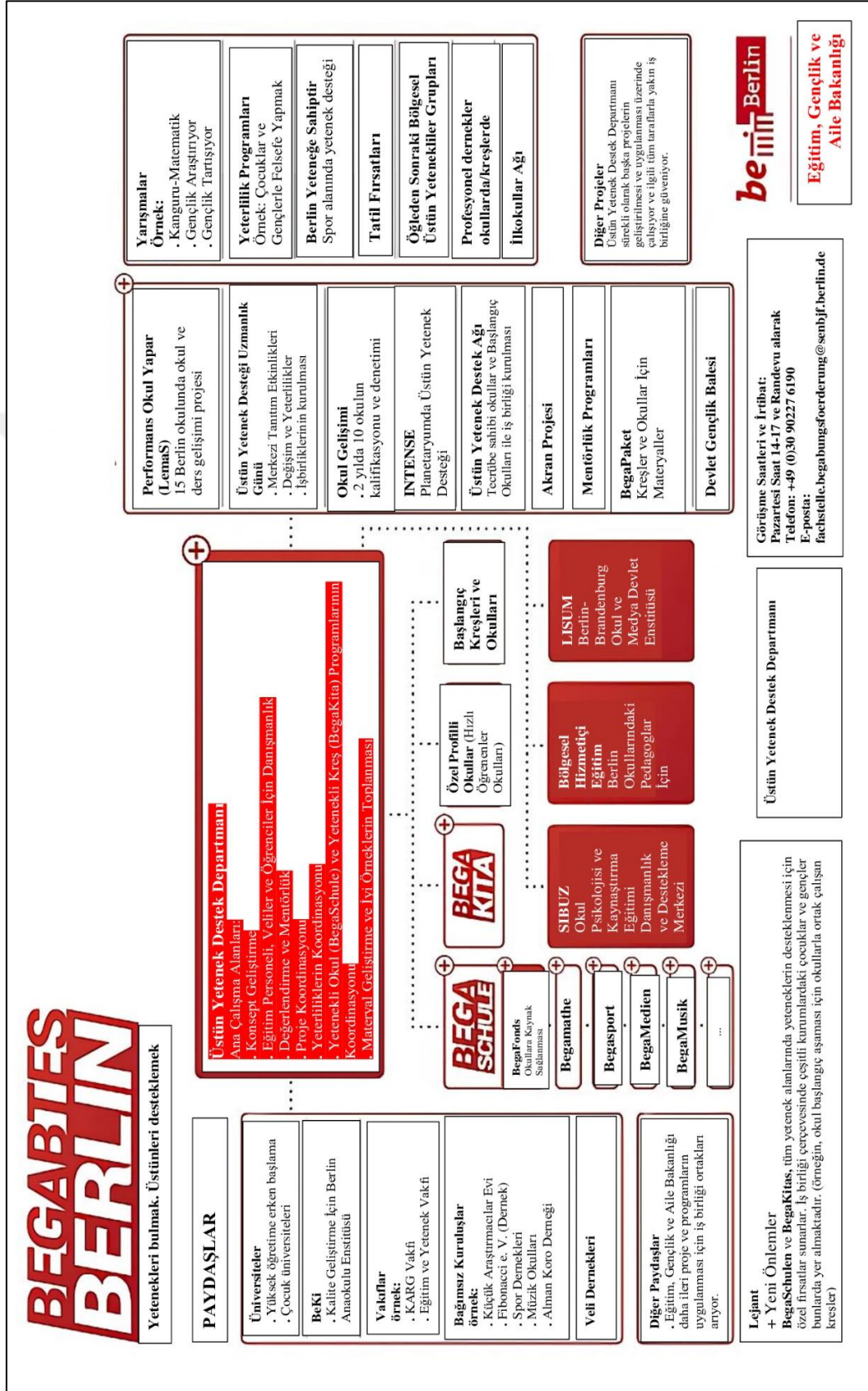
KMK (2015) destek stratejisi, daha fazla gelişim için öncelikleri derinleştirme potansiyelini belirlemek ve gerekli düzenlemeleri başlatmak için kilometre taşıdır. KMK (2016) "Yüksek performanslı ve potansiyel özel yetenekli öğrencileri desteklemek için federal ve eyalet hükümetleri tarafından ortak girişim adı altındaki kararlarında, okulların performansı güçlü olan ve potansiyel olarak özellikle yüksek performans gösteren öğrencilerin desteklenmesine yönelik stratejiler ve önlemler geliştirdiği ve bunları daha ileriye taşıdığı modüler bir yapının kuruluş girişiminden bahsedilmektedir. Buna göre ilk aşamada bilimsel çalışma ve araştırma gruplarının elde ettiği veriler pratikte kullanılacak şekilde hazırlanır. İkinci aşamada ise asıl amaç sonuçların aktarılmasıdır. İlk aşamada yer alan okullar, diğer okullar için bir çarpan görevi görürler. Geliştirilen stratejiler, kavramlar ve ölçüler ile tamamlayıcı araştırma kapsamında edinilen yeni bilgiler de okulların kullanımına sunulmaktadır. Girişim, tüm okul türlerinde 1'den 10'a kadar olan sınıflarda (ilkokul ve ortaöğretim I) ve gerekirse ortaöğretim II öğrencilerine yöneliktir. Öncelikle matematik, fen bilimleri, Almanca (yazma ve tartışmada üretken dil becerileri) ve yabancı diller (İngilizce) alanlarına odaklanılmalıdır. Sosyal-duygusal, sanatsal-yaratıcı ve psikomotor potansiyel de incelenebilir (Beschluss der Kultusministerkonferenz-KMK, 2016).

Bu kararlardan yola çıkarak Berlin Eyaletinde, özel yetenekli ve yüksek performanslı öğrencilerin desteklenmesinde bir dizi öncü faaliyet bir araya getirilmiştir. Karg Vakfı tarafından başlatılan yetenek gelişimi için uzman gruplar kurulması, her bir okulun yetenek destek profilinin geliştirilmesi ve "Berlin Yeteneğe Sahiptir" girişimi sadece birkaç örnektir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Üstün yetenekliler, farklı ihtiyaçları olan heterojen bir gruptur. Bilişsel açıdan yaşlılarından farklı ve ileride olsalar dahi, duygusal ve sosyal açıdan yaşlılarıyla benzer ihtiyaçları vardır. Her iki durumunda yeterli ve dengeli bir şekilde beslenmesi gerekir. Tüm bireylerin gelişim, teşvik ve desteğe ihtiyacı olduğunu kabul edersek entelektüel ve bilişsel

üstünlükleri/özel yetenekleri olan çocuklar ve gençler de mümkün olabilecek en iyi gelişim için çeşitli yönlerden bireysel desteğe ihtiyaç duyarlar. Bu amaçtan yola çıkarak Ağustos 2018'de, “Üstün/Özel Yetenekli Berlin. Yetenekleri Bulun, Üstünlükleri Destekleyin” sloganıyla *Üstün/Özel Yetenekli Berlin Projesi (Begabtes Berlin Projekt)* hayata geçirilmiş ve “Üstün/ Özel Yetenek Destek Departmanı” kurulmuştur. Bu programla üstün/özel yeteneklilerin yoğunlaştırılmış bir şekilde desteklenmesi öngörülmüştür. Programın amacı kreş, yuva, anaokulu gibi okul öncesi eğitim kurumlarından başlayarak üniversitelere kadar bütün eğitim kurumlarında, bu tür öğrencilerin keşfi ve desteklenmesi için gerekli temel koşulları sağlamaktır. Bu, dinamik ve çok boyutlu bir yetenek kavramına dayanan bir amaçtır. Berlin'in bu konuda destek imkanlarını incelemek, ihtiyaçlarını belirlemek ve gereken önlemleri sistematik bir genel konsepte entegre etmek için Prof. Dr. Thomas Trautmann'ın idaresinde uygulama, yönetim ve bilim alanlarında uzman kişilerden oluşan bir “Uzmanlar Komisyonu”nun geliştirmiş olduğu öneriler ışığında uygulamalar başlatılmıştır (Begabungsförderung Berlin Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsforderung/>).

Aşağıdaki tabloda *Üstün/Özel Yetenekli Berlin Projesi (Begabtes Berlin Projekt)* yer almaktadır. Berlin Eğitim, Gençlik ve Aile Bakanlığı bünyesinde kurulan Üstün/Özel Yetenek Destek Departmanı bu projesinin yürütücüsü konumundadır. Projenin paydaşları üniversiteler, enstitüler, vakıflar, veli dernekleri ve bağımsız birçok kuruluştur. Anaokullarından başlayarak yeteneğin keşfi ve desteklenmesi üzerine bir anlayış sergileyen projede çocuklara ve gençlere, yarışmalar, yeterlilik programları, tatil kampları, akran projeleri, vb. çok sayıda fırsat sunulmaktadır. Bunun yanı sıra Üstün/Özel Yetenek Destek Departmanı, yaptığı çalışmalarla eğitimcilerin yeterliliklerini geliştirme ve velileri de daha bilinçli hale getirme çabasıdadır.

Şekil 2: Berlin yetenek destek ağı

Şekil 2’de yer alan Üstün/Özel Yetenekli Çocuklar Programı (Begabtes Berlin) ile ilgili olarak 2018-2021 yılları arasındaki uygulama raporu yayınlanmıştır. Söz konusu rapora Ek-3’te yer verilmiştir.

Berlin Eğitim Sistemi, her çocuğu yeteneklerine göre desteklemeyi ve ondan yeteneklerine göre talepte bulunmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle kreşler, okullar ve üniversiteler sıkı bir çalışma içerisinde, Üstün zekalı/özel yetenekli çocuklar ve gençlerin desteklenmesi için yaşlarıyla uyumlu olarak çok çeşitli seçenekler bulunmaktadır. Bunlar, anaokulları ve kreşlerde bireyselleştirilmiş fırsatlar, ilkokulda esnek okul başlangıcı (ilk 2 yılı daha hızlı geçiş), sınıf atlama veya dördüncü sınıftan sonra bir hızlı öğrenenler sınıfına katılma olasılığı ile başlamaktadır. Bu imkanların dışında öğrenciler özel profilli okullar arasından seçim yapabilir, öğleden sonraki ders dışı bölgesel yetenek gruplarına girebilir, bir tatil akademisine katılabilir; ayrıca okula devam ederken üniversitelerde ilk seminer sertifikalarının alınması dahil on altı yaşında yüksek öğrenime başlama ve/veya resmi yarışmalarda (Jugend forscht-Gençlik Keşfediyor/Araştırıyor; Dünya Robotik vb.) araştırma çalışmaları oluşturma şansı bulabilirler (Begabungsförderung Berlin Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsforderung/>).

En büyük etkiler, normal bir okul kariyerinde daha hızlı ilerlemeyi mümkün kılan erken okula kayıt veya sınıf atlama gibi önlemlerde görülmektedir. 1920’lerde çok üstün zekalıları araştırmaya başlamış olan Leta Stetter Hollingworth (1942) bunu normal ilkokul derslerinde IQ’su 140 olan çocuklar zamanlarının yarısını, IQ’su 170’in üzerinde olanlar neredeyse tüm zamanlarını boşa harcıyorlar, şeklinde ifade etmektedir (Baudson, 2013).

Okul Öncesi Eğitim Merkezlerinin Sunduğu İmkanlar

Okul öncesi eğitim döneminde üstün zekâ/özel yeteneği desteklemenin amacı, özel gelişimsel avantajları olduğu kabul edilen, gündelik olayları sorgulayan veya soyut ilişkileri erken anlayan (yazı, semboller, sayılar vb.) çocukları fark etmek ve teşvik etmektir. Buradan da anlaşılacağı gibi elitlerin erken eğitimine ilişkin düşünceler veya küçük çocukları 'üstün zekalı' olarak etiketlemek bir öncelik değildir. Tam tersine, onların bireysel yeteneklerini tanımak, onlara uygun bir eğitim ve öğrenme ortamı sunmak, böylece onlara meydan okumak, meraklarını, bilgiye aç oluşlarını ve gelişim hızlarını sınırlamamak ve en önemlisi onları hayal kırıklığına uğratmamakla ilgilidir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Berliner Bildungsprogramm für Kitas und Kindertagespflege (BBP)-Çocuk yuvaları ve günlük çocuk bakım yerleri için Berlin eğitim programı, Berlin'deki çocuk yuvaları ve gündüz bakım merkezlerindeki eğitim çalışmaları için bağlayıcı bir pedagojik temeldir. Programda çocuklarda üstün zekâ/özel yetenek yönü dolaylı olarak dikkate alınır. Genel olarak, her çocuğun kendi potansiyelini geliştirme hakkını vurgular. BBP'nin kapsayıcı temel yaklaşımı nedeniyle, her çocuk ve bireysel ihtiyaçları eğitim, bakım ve yetiştirmenin odak noktasıdır. Çocuk yuvalarındaki eğitim çalışmaları kapsamında üstün yetenekli çocuklar da dahil olmak üzere tüm çocuklar yetenek ve ilgilerine göre teşvik edilmektedir. (BBP, 2014).

Berlin'deki kreşler ve gündüz bakım merkezleri özel yetenekleri olan çocukları erken bir aşamada tanımak ve onları desteklemek için çaba göstermektedirler. Birçok okul öncesi eğitim merkezinin özel, kavramsal bir odağı vardır ve örneğin kütüphanelerle (okuma yazma teşvik etmek için), bölgedeki müzik okulları veya öğrenme atölyeleri ile iş birliği yaparlar. Böylece çocuklara müzik veya dil oyunları şeklinde ek imkanlar sunulması amaçlanmaktadır. Die Stiftung ‘‘Haus der kleinen Forscher’’ (Küçük Araştırmacılar Evi Vakfı), anaokulu ve ilkokul çağındaki kız ve erkek çocuklarının fen bilimleri, matematik ve teknik alanlarındaki eğitimlerine adanmıştır. Eğitimcilere, anaokulu ve ilkokul çağındaki kız ve erkek çocuklarının araştırma ruhunu uyandırmalarına yardımcı olmak için eğitim fırsatları ve malzemeleri kullanıma sunulur (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Küçük Araştırmacılar Evi Vakfı'nın amacı sürdürülebilir kalkınma için geleceği FeTeMM (STEM) eğitimiyle şekillendirmektir. Kâr amacı gütmeyen " Küçük Araştırmacılar Evi Vakfı ", kızları ve erkekleri gelecek için güçlü kılmak amacıyla 2006'dan beri ülke çapında fen bilimleri, teknoloji, mühendislik ve matematik (FeTeMM) alanlarında iyi bir erken eğitime kendini adayarak sürdürülebilir eylemi teşvik etmektedir. Çok sayıda ortakla birlikte vakıf, kendini erken FeTeMM desteğine adanmıştır. Eyaletteki mümkün olduğunca çok sayıda kreş ve ilkokuldaki çocukların matematik, bilgisayar bilimi, doğa bilimleri ve teknolojinin yanı sıra sürdürülebilirlik sorularıyla günlük hayatta karşılaşmalarını sağlamayı hedeflemektedir. Bu eğitim girişiminin kalbi, öncelikle pedagojik uzmanların ve öğretmenlerin çocuklara nitelikli bir şekilde keşfetme, araştırma ve öğrenme konusunda büyük bir başarı ile eşlik etmelerini destekleyen kapsamlı bir eğitim programıdır. "Küçük araştırmacılar için evler" olarak gündüz bakım evleri, okul sonrası bakım merkezleri ve ilkokullar çocukları gelecekle için güçlendirmeli ve erken yaşlardan itibaren bağımsız düşüncelerine ve sorumlu davranmalarına yardımcı olmalıdırlar. Vakfın tüm eğitim teklifleri, keşif ve araştırma yoluyla öğrenme

yaklaşımına dayanmaktadır. Çocuklar, araştırmalarının sonucunun ne olacağını bilmeden adım adım kendi sorularının ve heyecan verici fenomenlerin peşinden koşarlar. Eğitim uzmanları ve öğretmenler ve çocuklar öğrenme sürecini birlikte tasarlarlar (birlikte yapılandırma). Öğrenen bir organizasyon olarak, Küçük Araştırmacılar Evi Vakfı, bilim ve eğitim alanında tanınmış uzmanlar tarafından sürekli olarak tavsiye edilmekte, değerlendirilmekte, pedagojik ve didaktik konseptini buna göre daha da geliştirmektedir. Erken çocukluk eğitimi, gelişim psikolojisi, konu didaktiği ve öğrenme araştırması alanlarındaki modern araştırmalardan elde edilen bulgular birleştirilmiştir. Vakıf, sürdürülebilir kalkınma için erken STEM eğitimine bağlılıklarından dolayı şimdiden yaklaşık 6.000 gündüz bakım merkezi, okul sonrası bakım merkezi ve ilkokula sertifika vermiştir. "Küçük Araştırmacılar Evi" sertifikası, bilimsel olarak sağlam ve ücretsiz bir süreçtir, Sertifikalandırma için üç şart vardır.

1. Ortak araştırma, kurumdaki günlük hayata entegre edilmiştir.
2. Düzenli eğitim kurslarına katılım sağlanması gerekir.
3. Yapılan faaliyetler ve projeler belgelendirilmelidir.

Sertifika başvurusu için çevrimiçi bir form bulunmaktadır. Sertifikasyon için başarılı bir şekilde başvuru yapıldıktan sonra başvuru yapan kurumun uygunluğu denetlenir. Günlük çalışmalar hakkında pratik geri bildirimler verilir. " Küçük Araştırmacılar Evi " vakfından herkesin görebileceği bir resmi plaket kuruma verilir. Genelde bu plaket kurumun dışında görülebilir bir yere konulur. "Küçük Araştırmacılar Evi" sertifikası iki yıl geçerlidir. Daha sonra bir devam sertifikası için başvuru yapılabilir (Erişim adresi: <https://www.haus-der-kleinen-forscher.de/de/zertifizierung>).

KinderKünsteZentrum-Çocukların Sanat Merkezi (<https://kinderkuenstezentrum.de/>) ve Theater und Kita (TuKi)-Tiyatro ve Kreş (<https://tuki-berlin.de/>) projeleri ile erken çocukluk döneminde sanat eğitimi alanında çocukları ve eğitim profesyonellerini destekler. Bazı merkezler, bu tür çocuklara erken aşamada okul ve öğrenme durumlarını tanıtmak ve ilgilerini uyandırmak için spor kulüpleri ve çevrelerindeki komşu ilkokullarla yakın iş birliği sürdürmektedir. Buna ek olarak, “gündüz bakım hizmetlerinde üstün zekalı çocuklar” pedagojik uzmanlar için her yıl tekrarlanan bir mesleki gelişim konusudur (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

İlkokulların Sunduğu İmkanlar

Üstün yetenekli çocuklar genellikle akranlarından çok daha hızlı öğrenirler. Temel olarak, okula başlama aşamasında diğerlerine göre daha fazla bilgi, daha yüksek beceri ve

hazıroluşluk seviyesine sahiptirler. Bu nedenle, bu çocukları erken okula başlatmak faydalı olabilir. Çocuklar normalde altı yaşını doldurdıklarında ilkokula giderler. Ancak talep üzerine, ertesi yılın ocak, şubat veya mart aylarında altı yaşına girecek olan çocuklar da dil desteğine ihtiyaç duymadıkları takdirde okula erken yaşta başlayabilirler. Bu durum, okul yasası 42. Madde' de düzenlenmiştir. İlkokulda, dersteki destek imkanlarına ek olarak, okula başlama aşamasını daha hızlı tamamlama ve diğer sınıf düzeylerine atlama seçeneği vardır. Bazı derslerde daha büyük sınıflarda o derslere katılabilir. Bu durum, ilkokul yönetmeliğinde § 18 (1) ve § 22 (2) ve (5) 'te düzenlenmiştir. Buna ek olarak, bazı ilkokullarda da ek dersler, Yetenek Grupları İçin Öğleden Sonra Dersleri uygulaması adı altında verilir. Bazı ilkokullar, üstün yeteneklileri destekleyen ilkokullar ağına dahildir. Öğretmenlere de bunun için düzenli hizmet içi eğitimler verilir. Ayrıca, Berlin Humboldt Üniversitesi okul portalı, ilkokullar için matematik buluşması ve Humboldt Çocuk Üniversitesi kız ve erkek genç araştırmacılar için yarışmalar ve oyunlar sunmaktadır (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Güncel durum itibarıyla uygulamada başarıyla kullanılan hızlandırma (hızlandırılmış öğrenme), zenginleştirme (derin öğrenme), sıkıştırma (öğrenme alanlarını başkalarının lehine bırakma) ve gruplama (Derslerde benzer becerilere sahip olanların gruplanması) alanlarına ayrılmış bir dizi okulda destek modeli vardır. Destek yelpazesi ayrıca karışık formlar aracılığıyla genişletilir. Yetenek gelişimi bağlamında, bir okul içi uygulama için önemli olan ve yüksek performanslı ve yüksek performans gösterebilecek potansiyeli olan öğrencilerin desteklenmesi için kontrol edilmesi gereken sekiz yön vardır:

- Yeteneği ve mükemmelliği destekleyen okul kültürü
- Yetenek ve mükemmelliğin desteklenmesi için dahili koordinasyon
- Tanılama desteği ve tavsiye veya eşlik etme
- Öğrencilerin desteklenmesi
- Destek odaklı performans geri bildirimi
- Personelde yetkinlik ve kalite gelişimi
- Kalite güvencesi

- İş birliği yoluyla sinerji (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

İlkokuldan Sonraki Okulların Sunduğu İmkanlar

İlkokuldan sonraki aşama sistemselsel olarak genelde altıncı sınıftan sonra başlamaktadır. Ancak 4. sınıftan sonra da erken geçiş hakkıyla 5. sınıfta bir sonraki okul türüne geçmek mümkündür. Bu erken geçiş yapılan okullar, özel profillere sahiptir. Bazı okullar belirli bir üstün/özel yeteneği geliştirme konusunda uzmanlaşırken diğerleri ise çok yönlü olarak üstün/özel yeteneklilere sınıflar sunmaktadır.

5. sınıfta başlayan:

- Geleneksel dil dersleri (Latince, Eski Yunanca)
- Hızlı öğrenme sınıfları
- Fen bilimleri ve matematik alanlarında üstün yetenekliler için okullar Bu okullardaki öğrenciler Berlin Humboldt Üniversitesi ile iş birliği içinde, üniversite öğrencilerinin aldığı temel çalışma sertifikalarını okul zamanında edinebilir.
- Müzik bölümünde özel destek
- Seçkin spor okullarında özel destek
- Devlet Bale Okulu'nda eğitim yolları
- Diğer profil sınıfları: İki dilli: Primo-Levi okulu, matematiksel-fen bilimleri-teknik: Hildegard-Wegscheider-lise, Freiherr-von-Stein-lise ve Emmy-Noether-okulu, müzik ağırlıklı: Melanchthon okulu (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsforderung/>).

Matematik ve Fen Bilimleri Profilli Sınıflar

5. sınıftan itibaren matematik ve fen bilimleri derslerine artan ilginin güçlendirilmesi amacıyla aşağıda isimleri yer alan okullarda, üstün/özel yetenekli öğrenciler için matematik ve fen bilimleri profilli sınıflar bulunmaktadır:

Andreas Lisesi (Oberschule)

Heinrich Hertz Lisesi (Oberschule)

Käthe Kollwitz Lisesi (Gymnasium)

Herder Lisesi (Gymnasium)

Immanuel Kant Lisesi (Gymnasium)

Berlin'deki bu okullar ve Humboldt Üniversitesi'nin ortaklaşa geliştirdiği bu konsepti uygulamak için her iki taraf da birlikte yoğun bir şekilde çalışırlar. Üstün/özel yetenekli bir öğrenci, matematik ve fen bilimleri profilli bir sınıfta okumak istiyorsa belirtilen okullardan birine, açıklanan tarihlerde yazılı bir başvuru yapmak zorundadır. Bu sınıflara, eğitim seviyesi uygun görülen 4. sınıftan 5. Sınıfa geçecek olan öğrenciler kabul edilir.

Uygunluk için ilk olarak 4. sınıfın ilk döneminin matematik, sosyal bilgiler ve Almanca derslerindeki notlarına bakılır. Matematik notu 3 katı, Almanca notu 2 katı ile çarpılır. Toplam puan her üç dersten de 12'den yüksek olmamalı ve matematikteki performans en az “iyi” olarak notlandırılmış olmalıdır. Daha sonra, bu şartları karşılayan tüm öğrenciler, bu okulların hepsinde aynı anda yapılan matematik ve fen bilimleri ağırlıklı bir giriş sınavında yer alırlar.

Öğrencilerin seçimi giriş sınavının sonuçlarına, okuldaki notlarından oluşan puanların toplamına ve bu imkânın başarılı bir şekilde tamamlanması için okul tavsiye raporuna dayanmaktadır. Bu nedenle ilkokuldan alınan ilgili raporun kopyasının sunulması gerekir. Giriş sınavı ve ilkokuldan verilen tavsiye raporu genel değerlendirmenin yarısına dahil edilir. Puanların hesaplanması sonucunda birkaç aday için aynı sonuçlar oluşursa okul yönetimi o öğrencileri nitelikli bir kabul mülakatına çağırır. Aynı zamanda test sonucu ve okul değerlendirmesinin önemli ölçüde farklılaştığı öğrencilerle de bir görüşme yapılır. Görüşme sonucunda bu eğitim olanağı için uygun olduğu anlaşılan en fazla 3 öğrenci, genel sonuçtan bağımsız olarak istisnai durum düzenlemesi çerçevesinde kabul edilebilirler.

Bu model sınıfta uygulanırken ilkokulun haftalık ders programı esas alınır. Fen bilimleri, ana daldır. Matematik, biyoloji, fizik ve kimya derslerinde öğretim genel müfredata göre düzenlenir. Bununla birlikte, derslerin derinleştirilmesi nedeniyle daha önceki sınıflarda öğrenilen içeriği iletirmek, derinleştirmek ve sunulan konseptte uygun olarak yeni konu alanlarıyla ilgilenmek de gereklidir. Bu yüzden diğer derslerde de odak noktasına matematik ve/veya fen bilimleri dersleri yerleştirilir. Ayrıca matematik ve fen bilimleri sınıfında olmak lise bitirme sınavını da (Abitur) etkiler; çünkü matematik, fizik ya da kimya derslerinden

birinin zorunlu olarak Abitur sınavında beceri dersi olarak bulunması gerekir. Bunun yanı sıra matematik ve fen bilimleri alanından bir konu da sınav konusu olarak seçilmelidir. Beşinci sınavda özel beceri hakkı seçildiği takdirde bu öncelikle matematik veya fen bilimleri konularında (bilgisayar bilimi dahil) yapılmalıdır.

Bazı durumlarda bu sınıfta yer alma kararı beklenin aksine öğrenciye aşırı gelebilir. Bu tür bir durum sonucunda öğrenci bu okuldan ayrılır ya da matematik- fen bilimleri odaklı olmayan bir sınıfa geçerse, 6. ve 7. sınıflara geçmeye karar verilirken matematik veya fen bilimlerindeki bu yetersiz performansı dikkate alınmayarak öğrenciye dezavantaj olarak yansıtılmaz (Erişim adresi:

<https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Öğleden sonra bölgesel özel yetenek grupları

- Öğleden sonraki bölgesel özel yetenek gruplarında, özel bilişsel becerilere sahip öğrencilere, yaş ve okul türü genelinde çeşitli konularda küçük kurslar halinde ek dersler sunulmaktadır. Bu kurslar, lise ve ilkokullardan oluşan okul grupları tarafından yürütülmektedir.

- Yaz tatilinde destek programları Berlin, liseler veya Berlin üniversiteleri ile iş birliği içinde yapılan öğrenme kampları veya yaz akademileri ile öğrencilere tatil döneminde de geniş bir seçenek yelpazesi sunmaktadır.

- Göçmen kökenli öğrenciler için burs programları Berlin eyaleti burslar vererek yetenekli çocukların ve gençlerin kendilerini geliştirmesine destek olmaktadır. Berlin Eyaleti'nin kendisi de "Scharfenberg Adası Okul Çiftliği (Schulfarm Insel Scharfenberg) " yatılı okulu için yılda üç kişilik burs verir. Burs, Berlin-Reinickendorf'taki Tegeler See'deki "Schulfarm Insel Scharfenberg" Lisesine ve yatılı okuluna yapılan bir ziyaret ile ilgilidir. Yatılı yer bursun ayrılmaz bir parçasıdır. Berlin Eyaleti öğrencilerinden okul performansları iyi olan ve ebeveynlerden en az biri Alman kökenli olmayan veya büyükannesi ve büyükbabası göç etmiş olanlar başvurabilir. Yeni bursiyerlerin seçimi Mayıs ayında gerçekleşir. Finansman bir sonraki yeni öğretim yılı ile başlar (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Üniversitelerin Sunduğu İmkanlar-Erken Üniversite Okuma

Berlin'deki bazı üniversitelerin erken eğitim için sunduğu çeşitli imkanları vardır. Özellikle üstün/özel yetenekli öğrenciler bu seçenekleri, kendilerini daha da güçlendirmek için kullanabilmektedirler.

Berlin Humboldt Üniversitesi (Humboldt Universität zu Berlin-HU):

- Kızlar İçin Bilişim Teknolojileri-Fikirler Atölyesi (Yüksek öğrenim, bölüm seçimi ve meslek) (Informatik für Mädchen-Idenwerkstatt)

-7. sınıftan itibaren Matematik Öğrenci Topluluğu (Mathematische Schülergesellschaft ab Jahrgangsstufe 7)

-10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü (Gasthörerstatus für Schülerinnen und Schüler ab Klasse 10)

Berlin Teknik Üniversitesi

- 16 yaşından itibaren Yüksek Öğrenim (Studieren ab 16)

- Lise Mezunları İçin Etkinlikler Dizisi (Veranstaltungsreihe für Abiturienten)

- Berlin Okul Araştırma Merkezi (Schülerforschungszentrum Berlin)

Berlin Hür Üniversitesi

- 10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü (Gasthörerstatus für Schülerinnen und Schüler ab Klasse 10)

- Lise Mezuniyeti Öncesi Bilişim Teknolojileri Deneme Kursu (Pro Informatik Schnupperstudium noch vor dem Abitur (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/angebote-von-kitas-schulen-universitaeten/>)).

2.2.1. Aday Gösterme ve Tanılama

Üstün yetenekli çocuklar ailelerinin talepleri, öğretmenlerin hatta çocukların kendilerini aday göstermeleri üzerine değerlendirmeye alınmaktadırlar. Değerlendirme sürecinde okul öncesi ve genel eğitimin başlangıç aşamasındaki öğrencilerin bilişsel, fiziksel

ve sosyal gelişimleri dikkate alınmaktadır. Okul yönetimleri bu konuda kendi bünyelerinde bulundurdıkları rehber öğretmen ya da uzman psikologların raporlarını öncelikli olarak dikkate almaktadırlar. Üstün yetenek ya da başarı gösteren öğrencilere sınıf atlama olanağı tanınırken sıklıkla olmamakla birlikte IQ testlerinde de yararlanılmaktadır. Üstün yetenekli bir kişinin tanınmasında, Berlin'deki eğitim ve aile danışma merkezleri de danışmanlık yapabilir (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Çok yönlü bir zekâ teşhisi, zekâ ölçümünden çok daha fazlasını temsil etmektedir. Berlin Yetenek Ağı yıllardır SIBUZ okul psikolojik danışma merkezleri, okul ağları, hızlı öğrenim sınıfları olan liseler, okul danışmanları ve eğitim ve ebeveynlik danışmanlığı servisi arasında bir çarpan görevi görmektedir. Sürece dayalı tanılama, derinlemesine öğretmen eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak şu anda, sistematik tanılama eğitimi yalnızca özel eğitim öğretmenliğinde takip edilmektedir. Berlin üniversiteleri, geniş bir fırsat sunan akademik müfredatta bağlantılı tanılama başlangıç noktaları oluşturmali ve bunu harici katılımcılara (örneğin uygulayıcılar) güvenli bir şekilde açmalıdır. Nihayetinde, yetkilendirmeler ve/veya seçim prosedürleri- örneğin zenginleştirme kursları ve/veya genç akademiler için PIP (Provide possibilities, Identify, when possible and Provide further adapted possibilities) modeline dayalı olmalıdır. PIP modeline yönelim, tanılamada meydana gelen hataları önler. Özel yeteneklerle bağlantılı olarak çeşitli araştırmalar, öğretmenlerin öğrencilerin potansiyelini fark etmelerinin her zaman kolay olmadığını göstermektedir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Üstün Zekâ/Özel Yeteneği tanıma ve destekleme sürecinde tanılananın güçlendirilmesi, üç temel unsur kullanılarak başarılabılır:

1. İletişimsel olarak bağlantılı bir tanılama ve danışma ağının yoğunlaştırılmasıyla
2. Eğitimcilerin ve öğretmenlerin günlük çalışma süreci sırasında ve dışında tanılama yeterliliklerine ilişkin sistematik meslek içi eğitimleri yoluyla
3. Tanı araçlarını kullanıma sunarak ve kullanıcıların becerilerini geliştirerek

Vurgulanması gereken, böyle bir eğitim atağının yatırım yapılmadan gerçekleştirilemeyeceği ve bu nedenle güvenilir bir mali temele oturtulması gerektiğidir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Tanılama, kalıcı olarak erişilebilir ve güvenilir şekilde başlatılır olmak zorundadır:

- Bir bilgi ve danışmanlık hizmeti (hedef grup: Okullardaki üstün zekalı/özel yeteneklileri fark etme, tanılama, destek imkanları alanlarında ebeveynler, öğretmenler ve öğrenciler).
- Derinlemesine tavsiye ve sürece yönelik test teşhisi (örneğin, yetenek gelişimi ve bir öğrenci için okul desteğinin yapılandırılması hakkındaki sorular için (ebeveynlerin onayı ile).
- Gelişimsel liderliğin tanımlanması ve koordineli bir destek ile ilgili olarak okul öncesi dönemde gözlem araçlarının daha da geliştirilmesi.
- Pedagojik ilerleme teşhisi, kontrol listeleri ve kimlik tabloları, standardize edilmiş tanılama, üstün zekalı ve özel yetenekli öğrenciler için destek önlemleri ve bireyselleştirme süreçleri dahil olmak üzere, görevliler, pedagojik uzmanlar ve öğretmenler için hizmet içi eğitim ve uzman danışmanlık hizmetleri. Ek olarak, genel didaktik öneriler, öğrenme anlayışları, özel öğrenme grupları, ek fırsatlar, sınıf atlama.
- Öğrenciler için destek fırsatları örneğin sınıf atlama, ders dışı zenginleştirme (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

2.2.2. Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimini Destekleyen Kurumlar

Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Vakıflar, Dernekler, Özel Kurum ve Kuruluşlar Aracılığıyla Desteklenmesi

Tüm Almanya’da olduğu gibi Berlin’de de vakıflar ve dernekler aracılığıyla üstün zekalı/özel yetenekli çocukların ve gençlerin desteklenmesi için çok çeşitli programlar ve fırsatlar (akademiler, yarışmalar, seminerler, burslar, danışmanlık, mentorluk, tatil kampları) mevcuttur.

- Eğitim ve Üstün Yetenek Derneği:

Eğitim ve Üstün Yetenek, finans kaynağı büyük ölçüde Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı’na ait olan, Alman Bilim Bağışçıları Derneği'nin (Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft) bir girişimidir. Bu kuruluş, Almanya'da yeteneklerin desteklenmesi için merkezi temas noktasıdır. Amaçları, gittikleri okullardan ve geldikleri kökenden bağımsız olarak, gençlerin ilgilerini bireysel olarak desteklemektir. Üstün zekalı/özel yetenekli öğrencileri geliştirmek için yapılan faaliyetlerin kalbinde, ülke çapında düzenlenen matematik ve yabancı dil yarışmaları ile Alman Öğrenci Akademileri bulunmaktadır.

Çeşitli programlar ve yarışmalarla, her yıl 220.000'den fazla yetenekli ve motive genç insana ulaşan bu girişim, çeşitli sempozyumlar ve bilimsel toplantılar veya çevrimiçi portallarla araştırmacıları, öğretmenleri, velileri ve öğrencileri birbirine bağlar ve destekler (Erişim adresi: <https://www.bildung-und-begabung.de/>).

- Berlin-Brandenburg Eğitim Sunucusu- Ülke Çapında Öğrenci Yarışmaları:

Düzenlenen yarışmalar öğrencilere, bireysel olarak veya gruplar halinde, eğilimlerini ve yeteneklerini daha da güçlendirme, bir ödev ile baş etme veya bilgi ve becerilerini genişletme ve derinleştirme fırsatı sunar (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/hochbegabtenfoerderung/>). Güncel yarışmalara <https://bildungsserver.berlin-brandenburg.de/index.php?id=16766> internet adresinden ulaşılabilir.

-Joachim Herz Vakfı ve Robert Bosch Vakfı- "Akıl Kazanır":

Bazen öğrenmeyi zorlaştıran ve potansiyelin gelişimini engelleyen kişisel, kültürel ya da sosyal koşullar vardır. Bu durumda, 8. sınıftan itibaren yüksek performanslı ve motive öğrenciler, mesleki okul yeterliliğine veya lise mezuniyeti (Abitur) ulaşmak için bir eğitim programından ve finansal bağışlardan destek bekleyebilirler.

-Hertie Vakfı - "START" Programı:

START, Almanya'daki öğrenciler için ülke çapındaki tek burs programıdır. Bu destek programından yararlanmak isteyenlerin 2021-2022 eğitim-öğretim yılında tüm okul türlerinde en az 9. sınıfa gidiyor ve gelecek üç yıl için okula devam edecek olması, kendisi ya da ebeveynlerinden birinin göçmen kökenli olması gereklidir. Burslar geri ödemesizdir ve ancak eğitim giderleri için harcanması gerekir.

START bursu ile bursiyerlere okulun yanı sıra çeşitli yüz yüze etkinlikler ve dijital öğrenme formatları içeren üç yıllık bir eğitim ve katılım programı sunulur. Birçok atölye çalışması ve seminer ile her okul döneminde en az bir kez zorunlu bir etkinlik vardır.

Bursun sunduğu imkanlar içerisinde iletişimi, yaratıcılığı, iş birliğini ve eleştirel düşünmeyi güçlendirmek için "yaratıcı yazarlık", "ikna edici bir şekilde tartışma" veya "demokrasi eğitimi" gibi çeşitli fırsatlar vardır. Gençleri uzun vadede şekillendirecek ve kendilerini aşmalarını sağlayacak, yaşamı zenginleştiren deneyimler edinmeleri sağlanır.

Bursiyerlerin birlikteliği ve program için önemli olan yaklaşık 3.000 ergen, genç yetişkin ve eski bursiyerden oluşan güçlü bir topluluk bulunmaktadır.

Okul yılı başına 1.000 € ve bir dizüstü bilgisayar, bursun öğrencilere sunduğu imkanlar içerisinde yer alır. Bursa başvurular www.start-bewerbung.de adresi üzerinden yapılır (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/politik/bildungspolitik/artikel.450531.php>).

-Karg Vakfı:

Karg Vakfı 1989 yılında girişimci Hans-Georg Karg ve eşi Bayan Adelheid tarafından kuruldu. Çocuklar ve gençlerle ilgilenen vakıflar arasında, üstün/özel yetenekli çocukları destekleyen Almanya'nın en büyük vakfıdır. Amacı, üstün zekalı/özel yetenekli çocukların eğitim sistemi içinde desteklenmesindeki farkındalığı ve yeterliği artırmaktır. Odak noktası destek ve danışmanlık olanaklarının geliştirilmesi, eğitimcilerin ve danışmanların eğitimi ile hizmet içi eğitimi üzerinedir. Vakıf ayrıca üstün/özel yeteneklilik araştırmalarında da yer almaktadır. Karg Campus, Karg Impulskreise, Karg Partner ve Karg Fachmedien adlarıyla bu vakıfta bazı etkinlik programları bulunmaktadır.

Karg Campus, eğitim sistemi içerisinde üstün/özel yeteneklilere verilen desteği güçlendirmek amacıyla kurulmuştur. Karg Campus bir yer değildir. "Kampus" terimi, özel iş birliği ve ileri eğitim konseptini ifade etmektedir. Karg Campus, karşılaşmaların, ortak öğrenmenin ve alışverişin mümkün olduğu uyarlanabilir bir proje formatıdır.

Karg Impulskreise adındaki etkinlikler ise gündüz bakım merkezlerinde ve okullarda uzmanlar için ileri eğitim fırsatları sunmaktadır. Kreşlerde ve okullarda çocuklar ve gençler en iyi şekilde nasıl desteklenebilir? Güçlü yönleri ve yetenekleri nasıl tespit edilebilir? Profesyoneller (çok) üstün yetenekli çocuklarla ne tür deneyimler yaşadılar? Okullar, danışma merkezleri ve kreşler nasıl üstün yetenekli öğrenciler için mükemmeliyet merkezleri haline gelir, özellikle üstün zekalı ve potansiyel olarak yetenekli çocukları bulma ve destekleme konusundaki yetkinlikler nasıl geliştirebilir sorularına yanıt aramaktadır.

Karg Partner ise üstün zekalı/özel yetenekli çocukların destek eğitiminde bir kreş, okul veya danışmanlık hizmeti, diğer üstün yetenekliler eğitimi sağlayıcıları için nasıl bir model haline gelir? Hangi iç görüler aktarılabilir ve birbirimizden neler öğrenebiliriz? Bu, yeteneklerin tanıtımını nasıl daha adil hale getirebilir? sorularına cevap aramakta olup bu nedenle, özellikle üstün zekalı ve potansiyel olarak yüksek performans gösteren çocuklar ve

gençler için örnek teşkil edecek danışmanlık ve destek tekliflerinin geliştirilmesine ve değerlendirilmesine ve bunlardan kalite standartlarının elde edilmesine yardımcı olmaktadır.

Karg Fachmedien, temel ve profesyonel bilgiyi yayma amacındadır. Yetenekli ve potansiyel olarak yüksek performans gösterenlerin desteklenmesi hakkında bilimsel bilginin yanı sıra pratik uzmanlık ve deneyimin yaygınlaştırılması da önemlidir. Vakıf, Karg üstün zekalılık portalı, Karg kitapçıları, "Üstün zekâ konusunda sorular ve cevaplar" adlı SSS broşürleri ve "yeteneklilik ve pedagojik uygulama" kitap serisi ile bilgi ve hizmet sunmaktadır. Buna ek olarak, Karg Vakfı ekibi düzenli olarak özel dergiler ve dergiler için üstün zekalılık ve yeteneklerin desteklenmesi konusunda çeşitli makaleler hazırlamaktadır.

Vakfın web sitesi, üstün yetenekli öğrencilere konuyla ilgili, ülke çapındaki danışma merkezlerinin adreslerini listeleyen bir danışmanlık veri tabanına ve onları tartışmaya katılmaya davet eden bloğa erişimlerini sağlar. <https://www.karg-stiftung.de/> internet adresinden ulaşılabilir.

-Roland Berger Vakfı-Eğitim Desteği:

Onurlu bir yaşam, her insanın mümkün olan en iyi eğitime, ayrımcı olmayan bir yoldan erişmesini ve kişiliğini geliştirme şansına sahip olması gerektiğini varsayar. Roland Berger Vakfı, Almanya'daki çocukların ve gençlerin eğitiminde daha fazla eşit fırsatlar yaratılmasına katkıda bulunmak istemektedir. Bu nedenle 2009 yılında dört model bölge Bavyera, Berlin, Brandenburg ve Kuzey Ren-Vestfalya'da Roland Berger Bursu "Sorumluluk İçin Hazırız"ı başlattı ve şimdiye kadar 160 öğrenciye burs verdi (Erişim adresi: <https://www.rolandbergerstiftung.org/stiftung/>).

- Üstün Zekalı Çocuklar İçin Alman Toplumu Derneği:

Kâr amacı gütmeyen bir dernek olarak DGhK-BB (Üstün Zekalı Çocuklar İçin Alman Toplumu Derneği Berlin-Brandenburg-Bölge Derneği) üstün zekalı çocukların ve gençlerin desteklenmesiyle ilgilenir. Onların topluma ve politikaya olan ilgilerini temsil eder, etkilenen ve ilgilenenlerin toplantılarını (örneğin, ebeveynler ve öğretmenler için yuvarlak masa toplantıları) ve öğretmenler ile eğitimciler için bilgi ve hizmet içi eğitim toplantıları düzenler.

Telefon ile ilk danışma görüşmelerini ücretsiz olarak yürütür ve gelişim desteği hakkında bilgi verir. Buna ek olarak dernek, üstün zekalı çocuklar için kurslar sunar ve böylece -kurs içeriğinin ötesinde- başkalarıyla iletişim kurulmasını sağlar. <https://dghk.de/dghk-berlin-brandenburg/> internet adresinden ulaşılabilir.

-Pfiffikus (Kurnaz-Uyanık Çocuklar) Destek Derneği:

Üstün zekalı çocukları destekleyen bu dernek, 2001 yılında kuruluşundan bu yana Berlin'de üstün zekalı çocukların ve gençlerin durumunu iyileştirmek için uğraşmaktadır. Kendi danışma merkezlerinde gelişim ve öğrenme sorularıyla ilgili zor durumlar için ücretsiz danışmanlık, teşhis ve bilinçlendirme yapılmaktadır. Hedeflenen, tespit edilmiş bir üstün zekâ/özel yetenek durumunda okul temelli ve okul dışı destek olanaklarının belirlenmesi ve yasal dayanağının açıklanmasıdır. Karşılıklı değişim ve destek için düzenli veli toplantıları yapılır. Dernek, Berlin ve Brandenburg'da bu çocukların iyiliği ve onlara destek için tüm ilgililere ileri eğitim etkinlikleri, yeni bilimsel ve pratik sorular üzerine uzman görüşmeleri ve akademik konferanslar düzenlemektedir. <http://www.pfiffikus-berlin.de/home.html> internet adresinden ulaşılabilir.

-Üstün Zekalılara Destek Derneği:

Kâr amacı gütmeyen kuruluş, ticari kısıtlamalar ve ilgilerden bağımsız olarak özel yetenekli ve ortalamanın üstünde zeki çocuklara ve gençlere okul dışındaki alanlarda bireysel destek sağlamak amacıyla 1994 yılında kurulmuştur. Danışma merkezlerinin kurulması, çocuklar için birçok şehirde farklı konulara sahip hafta sonu ve öğleden sonra kurslarının düzenlenmesi, sahada ebeveynler ve çocuklar için temas gruplarının oluşturulması, yoğun basın ve halkla ilişkiler çalışmaları ve çocukların eğitimleri ve bakımları ile ilgilenen herkes için geliştirici eğitim etkinlikleri derneğin temel görevleridir. Ayrıca üstün zekalı çocukların ve gençlerin ebeveynleri ve öğretmenleri için bireysel destek olanakları tasarlamak amacıyla bireysel danışmanlık da geniş bir yer kaplar. Dernek şu anda 22 kurs bölgesinde ülke çapında yaklaşık 750 çocuğu desteklemektedir.

-Almanya'daki Mensa Derneği:

Üstün yetenekliler için 1946 yılında Cambridge-İngiltere'de kurulan ilk kulüp, zeki insanları bir araya getirmek amacıyla Latince mensa (masa) sözcüğünden esinlenerek kurulmuştur. Dünyanın üstün zekalıları için en büyük derneği Mensa, 85 ülkede üstün/özel yetenekli kişilere fikir alışverişinde bulunma ve çok çeşitli etkinliklerle ağ kurma platformu sunmaktadır. Ayrıca, dernek zekanın keşfi ve geliştirilmesini destekler ve her yaştan üstün/özel yetenekli kişilerin sosyal yaşamın birçok alanında çıkarlarını danışma organlarında temsil eder. Almanya, 10.000'den fazla üyesiyle en çok üyeye sahip ülkelerden biridir. Almanya'nın birçok yerinde düzenli olarak

çocuklar, gençler ve ebeveynler için etkinlikler gerçekleştirilmektedir. Çocuklar veya aileler için tatil kampları ve gençler için hafta sonu seminerleri gibi ulusal etkinliklere ek olarak, bölgesel fonksiyon grubu Mensa Kids & Juniors Berlin ve Brandenburg, bilgi alışverişi için ebeveyn danışmanlığı ve ebeveyn kafeleri sunmaktadır. Bundan başka, üstün zekalı çocuklar ve gençler günlük faaliyetler için akranları ile buluşup örneğin, ortak laboratuvar ziyaretleri, müze turları, öğleden sonra oyunları- sohbetleri ve spor aktiviteleri yapma imkanına sahiptirler.

- “Fibonacci” Mentorluk Programı, AspE Derneği:

2010 yılından bu yana, “Fibonacci” mentorluk programı 9 ila 13 yaşları arasında üstün/özel yetenekli çocukların öğrenme isteklerini desteklemektedir. Bu olası bir zayıflamanın sonuçlarını telafi etmeye çalışan ve böylece istikrarlı bir kişiliğin gelişmesine katkıda bulunan bir programdır. Mentorlar en az bir yıl boyunca bir çocukla beraberdir. Birbirlerine gönüllü olarak eşlik ederler ve zaman ayırırlar. Yapmaları gereken bazen destekleyici, konuşmacı, bazen dinleyici, ilham verici ve bazen de rol model olmaktır. <http://www.aspe-berlin.de/fibonacci.html> internet adresinden ulaşılabilir.

2.2.3. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Wilfried Manke (2013) “Üstün zekâ/özel yeteneği destekleyen okulun, her şeyden önce üstün zekâ/özel yeteneği geliştirebilecek öğretmenlere ihtiyacı vardır (Römer ve Trautmann, 2015).” sözüyle yetenek gelişimi için temel sorumluluğun öğretmenlerde olduğu görüşünü dile getirmektedir. Bu da temel ve ileri eğitimde temel kavramlar, yetenek modelleri, tanımlama biçimleri ve özel destek önlemleri hakkında farkındalık yaratmak anlamına gelmektedir. Yani öğretmenlerin temel görevinin öğrencilerin bireysel yeteneklerini algılamak, tanımak ve takdir etmek olması vurgulanmaktadır. Amacın, -bir sonraki gelişim noktasından başlayarak- tüm ergenleri kendi derslerinde bireysel olarak destekleyebilmek olduğu belirtilmektedir. Teknik bilgi birikimi (know-how) ve sağlam didaktik-metodik profesyonellik, önlemleri desteklemek için yaklaşımları (zenginleştirme, yoğunlaştırma ve/veya hızlandırma cesareti) genişlettiği dile getirilmektedir. Öğretmen kadrosunun kendi bünyesinde de (örneğin, meslektaş eğitim koçluğu, gözlem veya denetim bağlamında) yeteneğin özüyle ilgili olarak fikir alışverişleri yapılmalı, özellikleri hakkında kalıcı bir gelişimin/değişimin garanti edilmesi gerektiği belirtilmektedir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Eğitimcilerin ve öğretmenlerin eğitimiyle ve yetiştirilmesiyle ilgili olarak hem kendi (dikey) modülleri hem de mevcut (yatay) modüller aracılığıyla yetenekleri, yeteneklerinin teşvik edilmesi ve öğretici örneklerin daha çok dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretmenlerin profesyonelleşmesinde öncelikli alanlarda (örneğin ilkökul eğitimi, matematik, Almanca) kendini kanıtlamış olan üniversitelere (yetkinlik odaklı maaşlı izinler bağlamında) öğretmen gönderme düşüncesinin güçlendirilmesi önemlidir. Hem genel hem de alan yönünden didaktik bir bakış açısından değerlendirildiğinde, sınıf öğrenme ortamlarının ve öğrenme senaryolarının geliştirilmesi için temel bir unsur olarak kendini farklılaştırma yöntemlerini içeren bir dizi başlangıç noktası bulunmaktadır. Ancak bu tür öğrenme senaryoları veya öğrenme ortamları, öğretmenlerin bunların uygunluğuna ikna olduğu takdirde ve bunları planlayıp uygulamak için gerekli becerilere sahip olmaları halinde sınıfta verimli bir şekilde kullanılabilir. Öğretmenlerin eğitimleri;

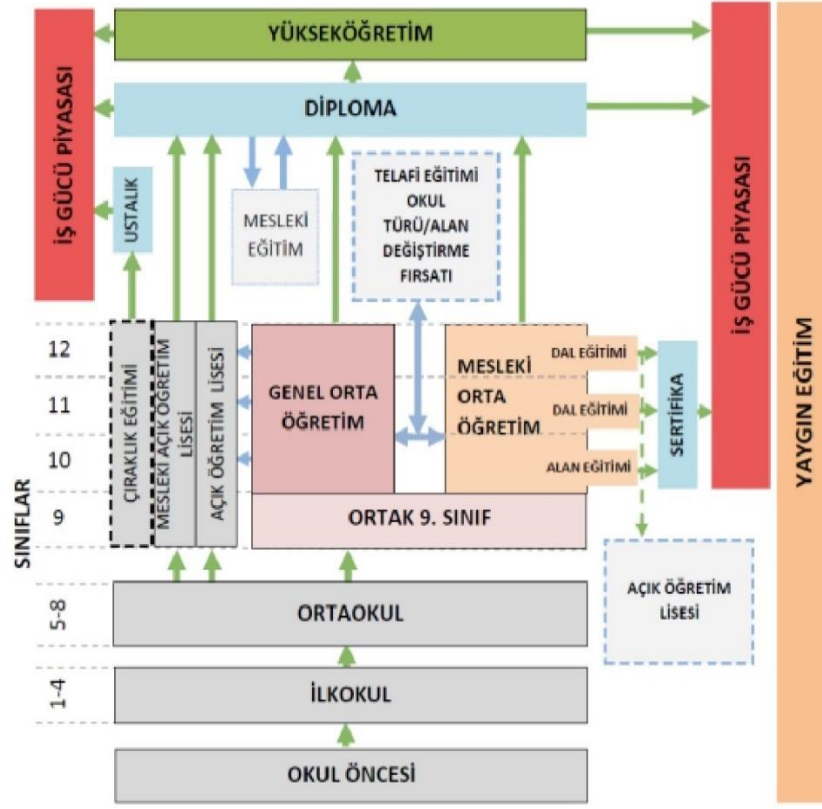
- öğrencilerin yüksek potansiyellerini tanıma yeterlilikleri açısından,
- yeterliliklerini, öğrenme ortamlarını ve öğrenme senaryolarının öğrenciler için önemi açısından değerlendirmek,
- gözlem araçlarını kullanma ve bunları öğretimin ihtiyaçlarına veya ilgili hedeflere uyarlamak,
- öğrenciler arasında öğrenme ve başarı motivasyonunun desteklemek ve öz yönetim becerilerini kazandırmak ile ilgili olmalıdır. Bu eğitim kursları öncelikle uygulamaya dayalı olmalıdır. En iyi uygulama modellerinde karşılıklı gözlem ve staj teklifleri yardımcı olabilir. Yukarıdaki önermeler göz önüne alındığında, geniş anlamda, kendi mesleklerinin içsel erdemleri (tutum, değerler, çocukları idare etme yeteneği dahil) üzerine düşünen öğretmenlere ihtiyaç vardır. Kapsamlı ve özel bir pedagojik enstrümanlara ve temel teşhis becerilerine sahiptirler. Bunun için yüksek kaliteli bir eğitim ve öğretim programının sunulması gerekir. Bir kuruma daha uzun bir süre eşlik eden niteliklerin özellikle başarılı olduğu kanıtlanmıştır (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Öğretmen yetiştirilirken olması gereken değişim süreçlerine ilişkin bu kapsamlı sorumluluk bir aforizmayla örneklenebilir: "Değişim her şey değildir, ama her şey öğretmen olmadan bir hiçtir." 2006/2007 öğretim yılından bu yana, İlkokul Yetenek Destek Ağı kurulmuştur. Her bölgeden bir öğretmen, yetenek gelişimi/desteği için bir çarpan/mentör (multiplikator) olarak eğitilir ve kendi bölgelerinde yetenek geliştirmeden sorumlu

öğretmenlerin (çoğunlukla ilkokullardan) yer aldığı bölgesel uzmanlar konferansına liderlik eder. Çarpanlar (çoğaltıcılar, multiplikatörler) ayrıca Karg Vakfı ile iş birliği yapılarak daha da nitelikli hale getirilmiştir. Etki çemberi yöntemi aynı zamanda okul içi seminerler için de kullanılır. Yetenek geliştirme/destekleme alanında bölgesel mesleki eğitim kursları da Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitim Danışma Merkezleri'nin (SIBUZ) Okul Psikolojisi Bölümü ile iş birliği içinde uygulanmaktadır. Ayrıca, Berlin Alanda Uzman Servisleri (SIBUZ, EFB, KJPD) ve okullardaki çoğaltıcılar (multiplikatörler), her yıl yetenek geliştirme/destekleme konusunda bir forumda fikir alışverişinde bulunurlar (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

2.3. Türk Milli Eğitim Sistemi'nde Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi

Türkiye Cumhuriyeti, Almanya Federal Cumhuriyeti'nin tersine merkezi bir yönetim anlayışına sahiptir. Bu nedenle eğitim ve öğretim ile ilgili kararların alınması ve uygulanması Millî Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altındadır. Türkiye'de zorunlu eğitim toplamda 12 yıl olup ilkokul 4 yıl, ortaokul 4 yıl ve lise 4 yıldır. Aşağıdaki tabloda Türk Milli Eğitim sisteminde yer alan okulların kademelendirilmesi gösterilmektedir (Türk Eğitim Sistemi ve Orta Öğretim Erişim Adresi: http://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/13153013_TES_ve_ORTAYYRETYM_son10_2.pdf).

Şekil 3: Türk Milli Eğitim sisteminin kademelendirilmesi

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi Türk Milli Eğitim Sisteminde ilkokul süresi, Berlin Eyaleti'nden farklı olarak 4 yıldır. Dört yıllık ilkokul süresi içerisinde matematik dersi birinci, fen bilimleri dersi üçüncü sınıftan itibaren başlamaktadır. İlkokuldan ortaokula geçişte herhangi bir sınav ya da not ortalamasına bağlı yönlendirme yapılmamaktadır. 4 yıllık ortaokuldan sonra öğrenciler lise eğitimine geçiş için Millî Eğitim Bakanlığı'nın yapmış olduğu merkezi bir sınava girmelidirler. Bu sınav sonucuna göre öğrenciler tercih ettikleri liselere yerleşebilirler. Liseyi bitirip yüksek öğretime devam etmek isteyen öğrenciler için ise 12. sınıfın sonunda Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM] tarafından merkezi bir sınav yapılmaktadır. Bu sınav sonucunda aldıkları puanlara göre öğrenciler üniversitelerde tercih ettikleri bölümlere yerleştirilirler.

Türkiye'de de Almanya'da olduğu gibi okullar devlet okulları ve özel okullar olarak ikiye ayrılır. Devlet okullarında eğitim ücretsizdir. Özel okullarda ise eğitim ücretli olup kayıt ücretleri okuldan okula değişmektedir.

Her çocuğun eğitim almaya hakkı vardır. Bu durum ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası düzenlemeler mevcuttur. Birleşmiş Milletler’e üye bir ülke olarak Türkiye de bu durumu çeşitli maddelerle düzenleyen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Herkes İçin Eğitim Dünya Beyannamesi gibi temel düzenlemeleri kabul etmiş durumdadır. Bunun neticesi olarak Türkiye, tüm çocuklara farklı yetenekleri, ilgileri ve ihtiyaçları çerçevesinde eğitim vermeyi garanti etmiş bulunmaktadır. Uluslararası düzenlemelere uyumlu olacak bir şekilde konuyla ilgili ulusal düzenlemeler de mevcuttur. Bunlara örnek olarak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği verilebilir (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Türkiye’deki ilk ve ortaöğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlıdır. Bu nedenle söz konusu bakanlık, “üstün/özel yetenekli çocuklar ve öğrenciler” konusunda sorumlu olan temel kurumdur. Bünyesinde yer alan Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı Özel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Grup Başkanlığı aracılığıyla konuyla ilgili çalışmalar yapar. Aynı genel müdürlük bünyesinde yer alan Rehberlik Hizmetleri Genel Başkanlığının sorumluluğunda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümü ve Özel Eğitim Hizmetleri Bölümünden oluşan Rehberlik ve Araştırma Merkezleri faaliyet göstermektedir. Yine Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce açılan Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM), okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında okuyan üstün/özel yetenekli öğrencilerin okuldaki eğitimlerini aksatmadan bireysel yeteneklerinin farkına varmalarını ve mevcut düzeylerini artırarak en üst seviyede olmalarını sağlamak için hayata geçirilen bağımsız özel eğitim kurumlarıdır. Ayrıca yukarıda bahsi geçen genel müdürlük dışında Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı fen bilimleri, sosyal bilimler, güzel sanatlar ve spor alanlarında üstün yetenekli olan öğrencilerin ortaokuldan sonra eğitimlerine devam edebilecekleri liseler bulunmaktadır (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Türkiye’de üstün yetenekli öğrencilere yönelik eğitim vermek üzere cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren çeşitli uygulamalar ortaya konmuştur. 1963-1964 eğitim-öğretim yılında Türkiye’nin ilk fen lisesi olan Ankara Fen Lisesi üstün/özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere açılmıştır. O dönemde üstün yetenekli çocukların eğitimi için uygulanan bir başka model de özel sınıf ve türdeş yetenek sınıflarıdır. 15 Ekim 1964 tarihinde Ankara’daki Mimar Kemal (Ergenekon) İlkokulu’nda bir özel sınıf oluşturulmuştur. Bu sınıfların devamı

olarak çevre ortaokullarından birinde de bu programının sürdürülmesi tasarlanmış ama bu pilot uygulama tamamlanmadan yarıda kesilmiştir. Bu sınıfın öğrencilerini, o dönem öğrencilerini seçerek alan Maarif Koleji kabul etmiştir. Yine aynı dönemde Ankara’da üç okulda, türdeş okul uygulaması başlatılmıştır. Türdeş sınıflara kaydedilecek öğrencilere, grup yetenek ölçekleri uygulanmıştır. Uygulama sonucunda da öğrenciler “A, B, C” sınıflarına ayrılmışlardır. Talim ve Terbiye Kurulu’nun 1966 senesinde verdiği kararla özel üst sınıf ile türdeş ilkokul sınıfları uygulamaları kaldırılmıştır. 1989-1990 eğitim-öğretim yılına gelindiğinde Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri açılarak güzel sanatlar alanında yetenekli öğrencilerin eğitim görmeleri amaçlanmıştır. Benzer bir yaklaşımla bu kez edebiyat ve sosyal bilimler alanlarındaki üstün yetenekli öğrencilerin eğitim görmeleri amacıyla 2003 yılında, Türkiye’nin ilk sosyal bilimler lisesi İstanbul’da açılmıştır. Bir sonraki yılda beden eğitimi ve spor alanında ilgili ve yetenekli öğrencilerin eğitim-öğretim görmeleri alanda yetiştirilmeleri amacıyla spor liseleri açılmıştır. 2009 yılında bu liseler Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile birleştirilerek “Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri” adını almışlardır. 1995 yılında maddi imkanları kısıtlı olan üstün yetenekli çocukların eğitim almaları için özel öğretim kurumu olan “Özel İnanç Lisesi” açılmıştır. Okul, 2001 yılında Türk Eğitim Vakfı’na [TEV] devredilmiş ve Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi [TEVİTÖL] ismiyle eğitim-öğretime devam etmektedir. Bu okul dışında Maltepe Özel TEKDEN Anaokulu ve İlköğretim Okulu ile Türk Eğitim Derneği Ankara Koleji de üstün/özel yetenekli öğrencilere eğitim veren özel okullardır. Bu alanda devlete bağlı olarak eğitim imkânı veren Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu bulunmaktadır. Beyazıt İlköğretim Okulu İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi tarafından yürütülen ‘Üstün Zekâlıların Eğitimi Projesi’ için bir uygulama okulu olarak belirlenmiştir. Bu uygulamanın ortakları Millî Eğitim Bakanlığı ve İstanbul Üniversitesi’dir. Okuldaki eğitim programları, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlılar Ana Bilim Dalı ile yürütülen çalışmalar kapsamında hazırlanmaktadır. Ancak okula kayıt süreci, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, İstanbul Bilim ve Sanat Merkezi ve İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü koordinasyonunda gerçekleşmektedir. Üstün/özel yetenekli öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gereksinimlerini karşılamak üzere zenginleştirilmiş bir program uygulanan okulda, üstün yetenekli öğrenciler, normal zekâ bölümü sınırlarının içindeki yaşlılarıyla eğitim almaktadırlar (Meclis Araştırma Raporu, 2012). Ancak yürütülen bu çalışmalar 2013 yılında Millî Eğitim Bakanlığının kararı ile durdurulmuştur. Millî Eğitim Bakanlığının kararı ile bu okulda sürdürülen "Üstün Zekâlıların Eğitimi" projesi kaldırılmıştır.

(Erişim adresi: https://beyazitfordotosanilkokulu.meb.k12.tr/icerikler/okulumuzun-tarihcesi_10481822.html).

Ayrıca Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 2015 yılında özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme sorunlarının görüşülmesi amacıyla gerçekleştirdiği toplantıda, özel eğitimin tek çatı altında birleştirilmesine karar vermiştir. YÖK Başkanlığı tarafından 08.01.2016 tarihinde 75850160-104.01.02.01/843 sayılı resmi yazı ile bu karar üniversitelere duyurulmuştur. Bu karara istinaden, 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Zihin Engelliler, İşitme Engelliler, Görme Engelliler ve Üstün Zekâlılar/Yetenekliler Öğretmenliği programları, “Özel Eğitim Öğretmenliği” adıyla birleştirilerek yeni bir lisans programı oluşturulmuştur (Çelik Şahin, Tufan, Karaahmetoğlu ve Büyükalın Filiz, 2018).

Türkiye’de üstün zekâlı/özel yetenekli bireylerin eğitimlerine destek çalışmalarına bakıldığında ilköğretim ve ortaöğretimde yapılan zenginleştirme çalışmalarının BİLSEMler ile sınırlı olduğu görülmektedir (Bapoğlu Dümenci, Gürsoy ve Aral, 2016). Mevcut durumda Türkiye’de devlete bağlı resmi ve özel sektöre ait örgün eğitim kurumları dışında üstün/özel yetenekli öğrencilere destek programları uygulayan Bilim ve Sanat Merkezleri bulunmaktadır. Türkiye’deki 81 ilde 279 BİLSEM vardır. MEB’in hedefi 2022 yılının sonunda ise bu sayıyı 350’ye çıkarmaktır. BİLSEM’lerde 554 genel yetenek, 183 müzik ve 232 görsel sanatlar atölyesi olmak üzere toplam 969 atölye bulunmaktadır. 81 ildeki BİLSEM’lerde 12 bin 579 ilkokul, 43 bin 954 ortaokul ve 10 bin 842 lise öğrencisi olmak üzere toplam 67 bin 375 öğrenci eğitim almaktadır (Bilsem Sayısı 279’a yükseldi. Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bilsem-sayisi-279a-yukseldi/haber/25315/tr#:~:text=B%C4%B0LSEM'lere%20eri%C5%9Fimi%20art%C4%B1rmak%20i%C3%A7in,B%C4%B0LSEM%20say%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1%20279'a%20y%C3%BCkseltti>).

2017 yılında devlete bağlı olarak kurulan ve 24 derslik 29 öğretmen ile 138 üstün/özel yetenekli öğrenciye eğitim-öğretim imkânı veren İstanbul-Üsküdar’da Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Lisesi bulunmaktadır (Erişim adresi: <https://argem.meb.k12.tr/>).

2.3.1. Aday gösterme ve tanılama

Türkiye’de, eğitim sistemi içerisinde bulunan öğrencilere/çocuklara yönelik tanılama işlemleri Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) tarafından yapılmaktadır. Erken çocukluk döneminde tanılama ise yalnız RAMlar tarafından yapılmaz. Hastane psikologları veya özel

sektörde çalışan psikologlar tarafından da tanılama işlemleri yapılabilmektedir. Okulun veya ailenin isteği ile bu tanılama işlemleri başlatılmaktadır. Çıkan sonucuna göre ‘üstün/özel yetenekli’ olduğu tespit edilen öğrenciler/çocuklar, kendi okul ve sınıflarında, yaşitlarıyla eğitime devam ederler. Bu aşamada öğrenciye zenginleştirme ve farklılaştırma uygulaması adına herhangi bir program önerisi verilmemektedir. Ancak öğrenci, üstün/özel yetenekli öğrencilere yönelik okul dışında destek eğitimi almak isterse, Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM) tanılama sürecine dâhil olmaktadır. Bu aşamada BİLSEMlerde destek eğitimi alacak öğrenciler için yürütülecek işlemlerle ilgili olarak il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından yapılacak duyuruları takip etmek gerekmektedir. Bu duyurunun ardından sınıf öğretmenleri tarafından sistem üzerindeki gerekli formlar doldurularak öğrenci aday gösterilir. Aday gösterilen öğrencilere ait formlar, BİLSEM Tanılama Komisyonu’nda ön değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu değerlendirmenin neticesinde grup taramasına girmesi uygun görülenler, BİLSEM Yürütme Kurulu’nun saptadığı tarihlerde, belirlenen ölçme araçlarıyla grup taramasına; tarama sonrasında yeterli performans gösteren öğrenciler, standart ölçme araçlarıyla bireysel incelemeye alınmaktadırlar. Bireysel inceleme sonucunda, üstün/özel yetenekli olduğu belirlenen öğrenciler örgün eğitimlerinin yanı sıra BİLSEMLer’de destek eğitimlerine katılmaktadırlar (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

2021-2022 Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu incelendiğinde, BİLSEMLere öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecine ilişkin usul ve esasların yer aldığı görülmektedir. Bu usul ve esaslar dört ana başlık altında toplanmıştır:

1. Genel Açıklamalar
2. Aday Gösterme Süreci
3. Uygulama Esasları
4. İtirazlar

Bu başlıklar altında yer alan maddelere göre öğrenciler, sınıf öğretmenleri tarafından 1., 2., 3. ve 4. sınıf seviyelerinde yetenek alanı/alanlarında aday gösterilecek; aday gösterme sürecinde okul yönlendirme komisyonları görev yapacak; her okuldaki her sınıf düzeyi için her bir yetenek alanında öğrenci sayısının en fazla %20’si aday gösterilebilecek ve bir öğrenci azami iki yetenek alanından aday gösterilebilecektir ifadeleri yer almaktadır. Aday gösterilen öğrenciler için sınıf öğretmenleri tarafından kılavuzda yer alan EK-1 Gözlem Formu’nun

doldurulup okul yönlendirme komisyonuna teslim edilmesi gerekmektedir. Komisyon tarafından okulun aday göstereceği öğrencilerin belirlenmesinin ardından gözlem formları sınıf öğretmenleri tarafından MEBBİS/e-Okul Yönetim Bilgi Sistemleri Modülüne işlenmektedir. Bir sonraki aşamada aday gösterilen öğrenciler bir ön değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bu ön değerlendirme uygulamalarında Bakanlıkça belirlenen ölçme araçları kullanılmaktadır. Ön değerlendirme uygulamalarının tamamlanmasıyla yetenek alanlarına göre Bakanlık tarafından belirlenecek puanı aşan öğrenciler, yetenek alanlarına göre bireysel değerlendirmeye alınmaktadırlar. Bireysel değerlendirme uygulamalarının sonucunda da Bakanlık tarafından yetenek alanlarına göre belirlenecek olan puanı geçen öğrenciler bilim ve sanat merkezine kayıt hakkı kazanmaktadırlar. Öğrencilerin, genel zihinsel yetenek alanı değerlendirmeleri RAM’larda, resim ve müzik yetenek alanı değerlendirmeleri ise BİLSEM’lerde yapılmaktadır. Fakat RAM’ların ve BİLSEM’lerin fiziki koşullarının uygun olmaması ve değerlendirmenin gerçekleştirileceği sekiz kurumun da ilgili RAM’ların ve BİLSEM’lerin hizmet verdiği il-ilçede bulunması şartıyla Merkez Tanılama Sınav Komisyonu’nun da kararıyla Bakanlığımıza bağlı diğer kurumlarda da değerlendirmeler gerçekleştirilebilmektedir. Sonuçlara itiraz hakkı bulunmaktadır. İtirazlar, ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme sonuçları <https://meb.gov.tr> adresinde yayımlanmasından itibaren beş iş günü içinde il tanılama sınav komisyonlarına yapılmaktadır. Ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme sonuçlarına yapılacak olan itirazlar yine il tanılama sınav komisyonlarınca değerlendirilmektedir (2021-2022 Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/30144032_2021-2022_YILI_BILIM_VE_SANAT_MERKEZLERI_OGRENCI_TANILAMA_VE_YERLESTIRME_KILAVUZU.pdf). Söz konusu kılavuza Ek- 5’te yer verilmiştir.

2.3.2. Üstün Zekalı/Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimini Destekleyen Kurumlar

Türkiye’de üstün/özel yetenekli bireylerin/öğrencilerin eğitimi ve desteklenmesi ile ilgili olarak aşağıda yer alan kurumlar ön plana çıkmaktadır.

- Millî Eğitim Bakanlığı
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- Rehberlik ve Araştırma Merkezleri

- Bilim ve Sanat Merkezleri
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
- Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK)
- Üniversitelerdeki Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Bölümleri
- Üniversiteler Bünyesindeki Üstün Yeteneklilik Programları
- Çocuk Üniversiteleri
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
- Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA)
- Yerel Yönetimlere ait çeşitli sanat, spor, bilim merkezleri (Meclis Araştırma Raporu, 2012). Ayrıca çeşitli dernek ve vakıflarda bu alanda destek faaliyetleri içersindedirler. Bunlardan öne çıkanlar arasında Türk Eğitim Derneği (TED), Türkiye Eğitim Vakfı (TEV), Türkiye Üstün Zekâlı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı (TÜZDEV) ve Türkiye Zekâ Vakfı (TZV) sayılabilir (Erişim adresi: <https://ogrenmetasarimlari.com/turkiyede-egitim-alaninda-calisan-bazi-sivil-toplum-kuruluslari-ve-dernekler/>).

2.3.3. Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Var olan potansiyellerini en üst seviyede kullanarak yaşadıkları topluma ve ülkeye katkı sağlayabilmeleri için günümüzde üstün/özel yeteneklilerin eğitimlerine önem vermek bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu nedenle uygulamalarda en önemli görev şüphesiz öğretmenlerindir. Bu tür çocuklarla eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunacak öğretmenlerin mesleki açıdan donanımlı olması ve bazı kişilik özelliklerini taşıması gerekmektedir. Öğretmenlerin gösterecekleri yaklaşımlar önemlidir: çünkü öğretmenler, bu öğrenciler için hedef belirleyip öğrencilerde değerler oluşumuna katkı sağlamakta ve en önemlisi öğrencilerine rol model olmaktadır. Günümüz öğretmenlerinin; yenilikçi, değişime ve öğrenmeye açık olan, teknolojik gelişmeleri takip eden, esnek, bireysel farklılıklara duyarlı olan, etkili iletişim kurabilen, problem çözme kabiliyeti yüksek, empati kurabilen, espri yapma-anlama becerileri gösterebilen özelliklerde olması beklenmektedir (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Türkiye’deki tüm yükseköğretimden sorumlu kurum Yükseköğretim Kurulu’dur. 2007 yılında YÖK tarafından, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarına farkındalık oluşturmak hedefiyle “özel eğitim” dersi konulmuştur. Eğitim fakültelerinin özel eğitim bölümleri içerisinde yer alan üstün zekâlılar” alanı lisans düzeyinde “Üstün zekâlılar öğretmenliği” bölümü olarak 2002 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi’nde ve 2010 yılından itibaren de Maltepe Üniversitesi’nde olmak üzere iki üniversitede bulunmaktadır. Ayrıca üniversitelerin Psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinde de “Özel Eğitim” veya “Özel Eğitime Giriş” derslerinde, üstün/özel yetenekli bireylerin özellikleri ve eğitimleriyle ilgili genel bilgiler işlenmektedir. Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi gibi devlet üniversitelerinin lisans programlarında, öğrencilerin özel eğitimde çift anadal yapmalarına olanak verilmektedir. Ancak üstün zekâlılar öğretmenliği bölümü mezunu öğretmen adaylarının, Millî Eğitim Bakanlığı’nın ilk ve ortaöğretim kurumlarında böyle bir kadrosunun bulunmaması nedeniyle ancak sınıf öğretmeni olarak ataması yapılabilmektedir. Lisans eğitiminin yanı sıra üniversitelerin bünyesinde yüksek lisans ve doktora programları da açılmaktadır (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 2015 yılında özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme sorunlarının görüşülmesi amacıyla gerçekleştirdiği toplantıda, özel eğitimin tek çatı altında birleştirilmesine karar vermiştir. YÖK Başkanlığı tarafından 08.01.2016 tarihinde 75850160-104.01.02.01/843 sayılı resmi yazı ile bu karar üniversitelere duyurulmuştur. Bu karara istinaden, 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Zihin Engelliler, İşitme Engelliler, Görme Engelliler ve Üstün Zekâlılar/Yetenekliler Öğretmenliği programları, “Özel Eğitim Öğretmenliği” adıyla birleştirilerek yeni bir lisans programı oluşturulmuştur (Çelik Şahin, Tufan, Karaahmetoğlu ve Büyükelan Filiz, 2018).

2022 yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu incelendiğinde MEB’in alanda görev vereceği öğretmenlerde aradığı seçme ve atama kriterleri net bir şekilde görülmektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri için yapılacak değerlendirme için Ek-2 Değerlendirme Kriterleri Formunda yer alan kriterler “A-Eğitimler, B-Ödüller, C-Projeler (Son 5 Yıl İçinde Gerçekleştirilen ve Tamamlanan Projeler), D-Fikri Mülkiyet ve Sınai Haklar, E-Yayınlar, F-Sanatsal Faaliyetler, G-Çalıştay, Kongre, Hizmet İçi Eğitim ve H-Yabancı Dil” başlıkları altında toplanmıştır. Eğitimler başlığı altında yer alan kriterleri incelediğimizde üniversitelerin lisans düzeyinde özel yeteneklilerle ilgili bölümden mezun olmak (Üniversitelerin üstün zekâlılar öğretmenliği bölümü mezunları) 4 puan, alanında ya da özel yetenekliler konusunda tezli yüksek lisans yapmış olmak 6 puan, diğer alanlarda tezli yüksek

lisans yapmış olmak 4 puan, tezsiz yüksek lisans yapmış olmak (Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı yerine geçen Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı hariç) 3 puan, alanında ya da özel yetenekliler konusunda doktora yapmış olmak 11 puan ve diğer alanlarda doktora yapmış olmak 8 puan kazandırmaktadır. Bu bölümde en fazla 15 puan kazanılabilmektedir.

EK-3: Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme Sözlü Sınav Değerlendirme Formu'nu incelediğimizde ise formda ‘‘A-İletişim Becerileri, Özgüveni ve İkna Kabiliyeti, B-Bir Konuyu Kavrayıp Özetleme, İfade Yeteneği ve Muhakeme Gücü, C-Bilimsel ve Teknolojik Gelişmelere Açıklığı, D-Liyakat ve Topluluk Önünde Temsil Yeteneği ve E-Güncel Bilgi, Yaratıcılık ve İsteklilik’’ adı altında beş başlıkta değerlendirme yapıldığını görülmektedir (2022 yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu Erişim adresi: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/19113005_2022_YILI_BYLYM_VE_S_ANAT_MERKEZLERYNE_OYRETMEN_SECME_VE_ATAMA_KILAVUZU.pdf). Söz konusu kılavuza Ek-6’da yer verilmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde alt başlıklarda yer alan araştırmanın modeli, evreni, veri toplama süreci ve araçları, verilerin analizi, araştırmanın geçerliği ve güvenirliği ile araştırmacının rolü açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Bu araştırma, Almanya ve Türkiye’de üstün/özel yetenekli bireylerin, ilkokul döneminde matematik ve fen bilimleri eğitim modelleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmalı incelemek amacıyla oluşturulmuş konusu itibariyle nitel bir araştırma modeli olan karşılaştırmalı durum çalışmasının bir örneğidir.

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Bu araştırmanın evrenini, Almanya ve Türkiye’de üstün zekâ/özel yetenekliler ile ilgili olarak düzenlenmiş kanunlar, genelgeler, yönetmelikler vb. ile kitaplar, tezler, makaleler, sempozyumlarda, kongrelerde ve çalıştaylarda sunulmuş bildiriler ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlara ait internet sitelerinden ulaşılabilen kaynaklar oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Araştırmada veri toplamak için gözlem ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bir nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi, bir konuyla ilgili olan yazılı belgelerin titiz ve sistematik bir şekilde analiz edilmesidir (Wach, 2013; Kırıl, 2020). Genellikle başka araştırma yöntemlerini tamamlayan özellikte olmasına rağmen, doküman analizi bağımsız bir yöntem olarak da kullanılabilir (Kırıl 2020). Doküman analizi ile birlikte tanımlayıcı ve değerlendirici yaklaşımlarda birlikte kullanılmıştır. Araştırmacı, konuyla ilgili hangi dokümanlara ulaşılması gerektiğine tez danışmanın rehberliğinde karar vermiştir. Bu dokümanlar, her iki ülkenin eğitim bakanlıklarının, araştırma merkezlerinin, dernek ve vakıflarının kamuya açık erişimli web sayfalarından, kütüphanelerinden ve yazılı dokümanlardan elde edildiği için kullanımlarında kişilerden ve kurumlardan özel bir izin alınmasına gerek duyulmamıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Veri analizi için doküman incelemesi yöntemiyle belgeler toplanmış ve tanımlayıcı ve değerlendirici yaklaşımla değerlendirilmiştir. Araştırmanın cevap aradığı problem cümlelerine

göre her iki ülkenin konuyla ilgili benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. Tespit edilen benzerlikler ve farklılıklar ilgili başlıklar altında sunulmuştur.

3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Araştırmacının çalışmanın yapıldığı ortamda bulunması ve oradaki uzun süreli etkileşimi, araştırmacının önyargılarını kontrol etmesine yardımcı olur ki bu da nitel bir çalışmada geçerliği sağlamanın en iyi yoludur. Araştırmacı, böylece çalışma yapılan yerde mevcut dili, kültürü veya görüşleri anlamak için derinlemesine bir anlayış geliştirmektedir (Başkale, 2016).

Araştırmacı 2010-2015 yılları arasında Stuttgart Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği'nde öğretmen olarak görev yapmıştır. 2018 Eylül ayından bugüne kadarki zamanda da Berlin Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği'nde öğretmen olarak görev yapmaktadır. Toplamda Almanya'da geçen süre araştırmacının Alman sistemini daha iyi anlayabilmesi ve önyargısız gözlemler yapabilmesi için gerekli olan uzun süreli bir etkileşim oluşturmaktadır.

Nitel bir çalışmanın güvenirliliğini tehlikeye düşüren verileri yanlış yorumlama, yeterli olmayan sonuçları ele alma, kapalı cevaplara dayalı temalar gibi hatalar bulunmaktadır. Bu nedenle araştırma konusuyla ilgili genel bilgiye sahip ve ayrıca nitel araştırma yöntemlerinde uzmanlaşmış olan kişi ya da kişilerden, araştırmayı incelemesi istenmektedir. Böylece güvenirlilik konusunda bir önlem alınabilmektedir (Başkale, 2016).

Araştırma esnasında ulaşılan Almanca kaynakların çevirisi, araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır. Yapılan çeviriler, Berlin Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği'nde görevli Almanca bilen diğer öğretmenlere kontrol ettirilmiştir. Araştırmacının ulaştığı dokümanlar araştırmacı tarafından ayrıca tez danışmanına da incelettirilerek araştırmanın geçerliği ve güvenirliliği sağlanmıştır.

3.6. Araştırmacının Rolü

Bu araştırmada araştırmacının rolü gözlem yapmak, konuyla ilgili araştırma yaparak ulaştığı verileri analiz etmek ve sentezlemektir.

3.7. Araştırmacının Gözlemleri

Araştırmacı, MEB'e bağlı olarak yurtdışı öğretmenlik görevinde bulunmaktadır. Bu görevini Almanya'da Berlin Başkonsolosluğu Eğitim Ataşeliği bünyesinde Merkez Koordinatör Öğretmeni olarak ifa etmektedir. Eğitim Ataşeliği Merkez Koordinatör

Öğretmenliği görevinden önce de Berlin’de bulunan Schule in der Köllnische Heide İlkokulu’nda 9 ay boyunca Türkçe ve Türk Kültürü Dersi öğretmeni olarak çalışmıştır. Bu süre zarfında okuldaki uygulamaları yerinde gözlemleme şansına sahip olmuştur. Araştırmacı, Berlin’de bulunması ve Almanca bilmesi nedeniyle birincil kaynaklara ulaşma imkanına da sahip bulunmaktadır.

Araştırmacının yukarıda bahsedilen görevleri sırasında yapmış olduğu gözlemler şu şekildedir.

1. Ana okulu, gündüz bakım evi ve kreş gibi okul öncesi eğitim merkezlerinde haftanın bir günü çocuklar gruplar halinde çevrede geziye götürülmektedir. Bu gezi yerleri ormanlık alanlar, parklar, göl ya da akarsu kenarları, hayvanat bahçesi, sirk, çocuk tiyatrosu vb. yerlerdir. Burada en dikkat çeken noktalardan biri örneğin bir göl ya da ormanlık alana belirlenen gün ve saatte yapılacak olan gezinin hava şartlarına (hayati tehlike barındırmadıkça) bakılmaksızın gerçekleştirilmesidir. Çocuklar kar yağsa da yağmur yağsa da ya da soğuk olsa da o gün dışarıdaki o etkinliği yapmaktadırlar.
2. İlkokulda, sınıftaki öğrenciler arasında diğerlerine göre daha üstün bilişsel özellikler gösteren öğrenciler (üstün/özel yetenekli olarak tanılanmış olması şart değildir), uygun ders saatlerinde kendi sınıflarından ayrılarak başka bir öğretmen eşliğinde takviye çalışmalar yapmaktadırlar. Bu çalışmalarda yer alan öğretmenlerden biri ile yaptığım görüşmede, destek çalışmaları için gelen öğrencilere tanı konma şartı olmadığını, bu öğrencileri sınıf öğretmenlerinin belirlediğini ve isimleri kendisine bildirdiklerini anlattı. Bu çalışmalar ağırlıklı olarak matematik ve fen bilimleri dersleriyle ilgilidir.
3. Bu tür destek çalışmaları yapan bir başka öğretmene, bu öğrencileri zekâ testine yönlendirip yönlendirmediklerini sorduğumda böyle bir zorunluluğun olmadığını söylemiştir. Bu konuşmanın üzerine o an aklına, daha önce kendisine zekâ testine girmek istediğini belirten bir öğrencisi gelmiştir. Birlikte bu öğrencinin sınıfına gittiğimizde öğretmen öğrencisine zekâ testine hala girmek isteyip istemediğini sormuştur. Öğrenci zekâ testine girmeye olumlu yaklaşıp da konuyla ilgili kararsız olduğunu ve ailesi ile görüştüğünden sonra bir karar vermek istediğini belirtmiştir. Ailesi ile görüşen öğrenci zekâ testine girme isteğinden vazgeçmiştir.
4. 1. sınıfta iken sınıftaki öğrencilerden açık ara önde olan Türk kökenli bir öğrenci (İzmirli bir ailenin oğlu), sınıf öğretmeni tarafından fark edilerek gözlem altına alınmıştır. Bu öğrenci aynı zamanda Türkçe ve Türk Kültürü dersine de devam ettiği

için yakından tanıma fırsatı da bulmuştum. Öğrenci diğer öğrencilerden Türkçe dersinde de açık ara öndeydi. Bu öğrenci için sınıf öğretmeni ile görüştüğümde, düşüncesinin öğrenciye ilk önce sınıf atlatma ve aynı performansı göstermeye devam etmesi halinde 4. sınıftan sonra Erken Gymnasium'a geçiş yapması yönündeydi. Fakat aile, duygusal ve fiziksel açıdan sıkıntı yaşayacağı düşüncesiyle çocuklarının sınıf atlamasını istemediler. Sonrasında öğrenci, öğretmenleri tarafından gözlemlenmeye devam edildi. Şu anda dördüncü sınıf olan öğrencinin, Erken Gymnasium'a yönlendirilmesi yine duygusal ve fiziksel açıdan sıkıntı yaşayacağı düşüncesiyle aile tarafından kabul edilmedi. Bu durumda öğrenci ile görüşülerek öğretmenleri ve ailesi tarafından öğrencinin normal prosedüre uygun olarak 6. sınıftan sonra gerekli şartları yerine getirmesi halinde Gymnasium'a geçmesine karar verilmiştir.

5. Berlin'deki Gymnasiumlarda, okulun profiline göre yabancı dil ağırlıklı, müzik ağırlıklı, matematik-fen bilimleri ya da spor ağırlıklı sınıflar bulunmaktadır. Hangi sınıf profilinde olursa olsun yabancı dil eğitime büyük önem verilmektedir. Öğrenciler Almanca dersinin yanı sıra 7. ve 8. sınıfta İngilizce ve Fransızca dillerini birinci ve ikinci yabancı dil olarak alırlar. Bu iki dilden sonra ise üçüncü ve dördüncü yabancı dil olarak Türkçe'den İspanyolca'ya, İtalyanca'dan Japonca'ya kadar birçok dilde eğitim almak mümkündür. Üniversitede tıp okumayı planlayan öğrenciler yabancı dil seçimlerini Latince ve Eski Yunanca'dan yana kullanmaktadırlar. Hangi yabancı dilde eğitim almış olursa olsun amaç öğrencileri seçtikleri dillerde C1 düzeyinde mezun etmektir.
6. Araştırmalar esnasında olumsuz örneklerle de karşılaşmıştır. Bunlardan bir tanesi bir Türk ailenin çocuklarının başından geçmiştir. Ailenin iki çocuğu da üstün zekalı tanısı almış olmasına rağmen devam ettikleri okulda yeterince destek alamamışlardır. Bunun sonucunda çocukların okula olan ilgileri azalmış ve başarıları düşmüştür. Bir süre sonra okul değiştirmek zorunda kalan bu öğrenciler gittikleri yeni okula da uyum sağlayamamışlar, duygusal ve sosyal zorluklar içerisinde kalmışlar ve buna bağlı olarak başarı durumları daha da düşmüştür. Bunun sonucunda üniversite eğitimi yerine mesleki eğitime yönlendirilmişlerdir.
7. Bir başka ailenin üstün zekalı tanısı olan ikiz çocukları yukarıdakine benzer bir durumla karşılaşmışlardır. Okuldan soğuyan ve başarı durumları düşen öğrenciler zor bir süreç yaşamaya başlamışlardır. Bu süreci aşmak için ne yapması gerektiğini bilmeyen aile, üstün zekalı/özel yetenekli bireylere destek veren derneklerden biri ile temasa geçerek o derneğin desteği ile süreci tersine çevirmeyi başarmışlardır.

8. Görev yaptığım okuldaki öğretmenlerin birçoğunun sınıfında kaynaştırma öğrencisi istemediğini ve kaynaştırma uygulamasına karşı olduğunu ayrıca bu öğrencilerin ayrı okullarda eğitim almaları gerektiğini düşündüklerini gözlemledim.
9. Araştırmacı, konuyla ilgili olarak kaynakları incelerken hem Almanya’da hem de Türkiye’de özel eğitim dendiğinde ağırlıklı olarak kişide var olan bir güçlük, bozukluk ya da engel durumunu kapsayan kısmın akla geldiğini gözlemlemiştir. Üstün zekâ/özel yetenek, özel eğitimin içinde olmasına rağmen ayrıca belirtilmediği takdirde akla ilk gelen olmamaktadır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular

Almanya-Berlin Eyaleti ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitim modellerine hangi zekâ/yetenek kuramı/kuramlarının dayanak oluşturduğu ile ilgili bulgular aşağıda açıklanmıştır.

Almanya’da başlangıçta odak noktası yalnızca engelli çocuklardı; çünkü üstün/özel yetenekli çocukların öğrenme süreçleriyle kolayca başa çıkabilecekleri ve dolayısıyla ekstra desteğe ihtiyaç duymayacakları varsayılmaktaydı. Bu durum günümüzde değişerek üstün/özel yetenekli çocukların desteklenmesi de giderek daha önemli hale gelmektedir (Fischer ve Müller, 2014).

Berlin’de üstün/özel yetenekli bireylerin desteklenmesinde, Gardner’in çoklu zekâ yapısı, birkaç modern yetenek modelinden birini temsil eder ve ilerlemeyi desteklemek için bir temel oluşturmalıdır. Yaklaşım, zekanın birçok bireysel beceriden oluştuğu varsayımına dayanır. Bu beceriler, bir gelişim ve öğrenme süreci sırasında üst beceriler oluşturmak için birleştirilir. Bu, ergenlerin zekanın tüm alanlarında eşit derecede yüksek performansla sahip olmadıkları; ancak yeteneklerinin alana özel bir şekilde gösterilebileceği anlamına gelir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Türkiye’ye baktığımız zaman üstün zekâlılar ile ilgili Millî Eğitim Bakanlığınca 1974 yılında ortaya konan tanım, genel zekâ yaklaşımına göre yapılmıştır. Bu tanıma göre bir zekâ testi sonucu akranlarıyla karşılaştırıldığında IQ’sü 130 üzeri olan üstün zekâlı, 120 üzeri olan ise üstün yetenekli olarak kabul edilmiştir (MEB, 1974; Sak vd. 2015). Zamanla tek boyutlu zekâ anlayışından çok boyutlu zekâ anlayışlarına geçilmesiyle birlikte MEB’in tanımları da değişmeye başlamıştır. 20. yüzyıl içindeki dönemlerde genel zekâ kuramı benimsenmiş ve üstün zekâ tanımları bu algıya göre yapılmışken 21. yüzyıla geçildiğinde Bakanlık, Gardner’ın Çoklu Zekâ Kuramı’nı kabul etmiştir (Sak vd. 2015).

4.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular

Almanya-Berlin Eyaleti ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekliler eğitimi, eğitim ile ilgili yasalar ve uygulamalar açısından incelendiğinde ulaşılan benzerlikler ve farklılıklar aşağıda belirtilmiştir.

4.2.1. Almanya Federal Cumhuriyeti-Berlin Eyaleti

Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası’nda, *Okul rejimini düzenleyen Madde 7*’de eğitim ile ilgili genel ilkeler şu şekilde belirtilmiştir:

” (1) Tüm eğitim sistemi devletin denetimi altındadır. (A1)

(2) Çocuklarının din dersine katılıp katılmayacaklarına karar vermek, velilerin hakkıdır. (A2)

(3) Din dersi, bir mezhebe bağlı olmayan okullar dışındaki devlet okullarında olağan derslerdendir. Din dersi, devlet denetleme kanununa zarar vermeyecek şekilde, dini cemaatlerin temel ilkeleriyle uygunluk içinde verilir. Hiçbir öğretmen, iradesi dışında din dersi vermeye zorlanamaz. (A3)

(4) Özel okul açma hakkı güvence altına alınmıştır. Devlet okullarının yerine geçmek üzere özel okullar, devletin izniyle kurulurlar ve eyalet yasalarına tabidirler. Eğitim hedefleri, donatım ve öğretim kadrosunun akademik gelişimi açısından devlet okullarından geri değilse ve öğrencilere anne ve babalarının varlık durumlarına göre bir ayrıcalık tanınmıyorsa, özel okulların açılmasına izin verilir. Öğretim kadrosunun ekonomik ve hukuksal durumları yeterli derecede güvence altına alınmamışsa, izin reddedilir. (A4)

(5) Özel bir okul açılmasına ancak eğitim idaresince, özel bir pedagojik yarar bulunduğu kabul edilmesi veya velilerin başvurusu üzerine, bölge okulu, mezhepsel veya ideolojik okul olarak kurulmak istenip bu çeşit bir okul o belediye ile köy sınırları içinde bulunmuyorsa izin verilebilir. (A5)

(6) Hazırlık okulları kaldırılmıştır. (A6)”

Tablo 1. *Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası-Madde 7*

Sıra	İçerik	Kodu
1.	. Tüm eğitim sistemi devletin denetimi altındadır.	(A1)
2.	. Çocuklarının din dersine katılıp katılmayacaklarına karar vermek, velilerin hakkıdır.	(A2)

3.	. Din dersi, bir mezhebe bağı olmayan okullar dışındaki devlet okullarında olağan derslerdendir. Din dersi, devlet denetleme kanununa zarar vermeyecek şekilde, dini cemaatlerin temel ilkeleriyle uygunluk içinde verilir. Hiçbir öğretmen, iradesi dışında din dersi vermeye zorlanamaz.	(A3)
4.	. Özel okul açma hakkı güvence altına alınmıştır. Devlet okullarının yerine geçmek üzere özel okullar, devletin izniyle kurulurlar ve eyalet yasalarına tabidirler. Eğitim hedefleri, donatım ve öğretim kadrosunun akademik gelişimi açısından devlet okullarından geri değilse ve öğrencilere anne ve babalarının varlık durumlarına göre bir ayrıcalık tanınmıyorsa, özel okulların açılmasına izin verilir. Öğretim kadrosunun ekonomik ve hukuksal durumları yeterli derecede güvence altına alınmamışsa, izin reddedilir.	(A4)
5.	. Özel bir okul açılmasına ancak eğitim idaresince, özel bir pedagojik yarar bulunduğu kabul edilmesi veya velilerin başvurusu üzerine, bölge okulu, mezhepsel veya ideolojik okul olarak kurulmak istenip bu çeşit bir okul o belediye ile köy sınırları içinde bulunmuyorsa izin verilebilir.	(A5)
6.	. Hazırlık okulları kaldırılmıştır.	(A6)

VIIIa. Ortak görevler, idari iş birliği başlığı altında bulunan Madde 91 b’de ise Federal Hükümet ve Eyaletlerin eğitim planlaması ve araştırma konularında iş birliği yapmaları ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

“(1) Anlaşmalar temelinde, Federal Hükümet ve Eyaletler bilim, araştırma ve öğretimin desteklenmesinde bölgeler üstü öneme sahip durumlarda birlikte çalışabilirler. Odak noktası üniversiteler olan anlaşmalar, tüm federal eyaletlerin onayını gerektirmektedir. Bu, büyük ekipman dahil araştırma binaları üzerindeki anlaşmalar için geçerli değildir. (A7)

(2) Anlaşmalar temelinde, Federal hükümet ve Federal eyaletler, eğitim sisteminin performansını uluslararası bir karşılaştırmada belirlemek, bu konuda raporlar ve öneriler sunmak için birlikte çalışabilirler. (A8)

(3) Masrafların karşılanması anlaşmalarda düzenlenir. (A9)” (Bundesgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Erişim adresi: <https://www.bundestag.de/gg>).

Tablo 2. *Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası-VIIIa. Ortak görevler, idari iş birliği-Madde 91 b*

Sıra	İçerik	Kodu
1.	. Anlaşmalar temelinde, Federal Hükümet ve Eyaletler bilim, araştırma ve öğretimin desteklenmesinde bölgeler üstü öneme sahip durumlarda birlikte çalışabilirler. Odak noktası üniversiteler olan anlaşmalar, tüm federal eyaletlerin onayını gerektirmektedir. Bu, büyük ekipman dahil araştırma binaları üzerindeki anlaşmalar için geçerli değildir.	(A7)
2.	. Anlaşmalar temelinde, Federal hükümet ve Federal eyaletler, eğitim sisteminin performansını uluslararası bir karşılaştırmada belirlemek, bu konuda raporlar ve öneriler sunmak için birlikte çalışabilirler.	(A8)

3. Masrafların karşılanması anlaşmalarda düzenlenir.	(A9)
--	------

Yukarıdaki tablolarda yer alan maddelerden de anlaşıldığı üzere Federal Cumhuriyet Anayasası'nda eğitim ile ilgili genel hatlar belirlenmiş olup detaylar ve uygulamalar ile ilgili kısımda yetki eyaletlere bırakılmıştır. Bu yetkiye istinaden Berlin Eyaleti'nde, eğitim sistemini düzenleyen çeşitli kanunlar ve yönetmelikler bulunmaktadır. İlk olarak *Berlin Eyalet Yasası*'na bakacak olursak *Bölüm II-Temel haklar, Devlet hedefleri* başlığı altında yer alan *Madde 20'de "Eğitim Hakkı"* aşağıdaki maddelerle düzenlenmiştir:

“(1) Herkesin eğitim hakkı vardır. Kanunlar ölçüsünde, devlet herkesin kamuya ait eğitim kurumlarına erişimini mümkün kılar ve destekler; özellikle de mesleki eğitim desteklenmelidir. (A10)

(2) Eyalet, kültürel yaşamı korur ve teşvik eder. (A11)” (Zöpel-Brochwitz, 2018, s.49).

Tablo 3. *Berlin Eyalet Yasası- Bölüm II-Temel haklar, Devlet hedefleri- Madde 20-Eğitim Hakkı*

Sıra	İçerik	Kodu
1.	. Herkesin eğitim hakkı vardır. Kanunlar ölçüsünde, devlet herkesin kamuya ait eğitim kurumlarına erişimini mümkün kılar ve destekler; özellikle de mesleki eğitim desteklenmelidir.	(A10)
2.	. Eyalet, kültürel yaşamı korur ve teşvik eder.	(A11)

Berlin Eyalet Yasası da Federal Cumhuriyet Anayasası'nda olduğu gibi eğitim ile ilgili konulara genel bir çerçeve çizerek detaylara girmemiştir. Ancak *Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası-Okul Yasası* (Schulgesetz für das Land Berlin (Schulgesetz – SchulG)), *İlkokullarda Eğitimin Gidişatına İlişkin Yönetmelik-İlkokul Yönetmeliği* (Verordnung über den Bildungsgang der Grundschule (Grundschulverordnung – GsVO)), *Ortaöğretim I. Seviye İçin Okul Türleri ve Eğitimin Gidişatı Hakkında Yönetmelik-Ortaokul Yönetmeliği* (Verordnung über die Schularten und Bildungsgänge der Sekundarstufe I (Sekundarstufe I-Verordnung – Sek I-VO)), *Belirli Pedagojik Özellikleri Olan Okullara Kabul Yönetmeliği-Kabul Yönetmeliği* (Verordnung über die Aufnahme in Schulen besonderer pädagogischer Prägung (AufnahmeVO-SbP)), *Engelli Bireylere Özel Eğitim Desteği Yönetmeliği-Özel Eğitim Yönetmeliği* (Verordnung über die sonderpädagogische Förderung (Sonderpädagogik-verordnung – SopädVO)) ve *Lise (Gymnasium) Düzeyi Yönetmeliği* (Verordnung über die gymnasiale Oberstufe (VO-GO)) gibi kanun ve yönetmelikleri incelediğimizde, Berlin

Eyaleti'nin eğitim sistemine ve sistem içerisinde üstün zekalı/özel yetenekli çocuklarla ilgili düzenlemelere ulaşabiliriz.

Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası'nın yanı sıra okul türlerine ilişkin diğer yönetmeliklerin dayanağında öğrencilerin, öğrenme ortamlarında potansiyellerini geliştirme fırsatına sahip olması gerektiği düşüncesi bulunmaktadır.

Okul Yasası, Bölüm I- Okulun Misyonu ve Eğitim Hakkı, Kapsamı başlığı altında 1. Paragrafta, “okulun misyonu, öğrencilerin tüm değerli yeteneklerini tam potansiyellerine kadar geliştirmek ve onlara en yüksek düzeyde muhakeme, kapsamlı bilgi ve yetenek kazandırmaktır.”(A12) şeklinde tanımlanmıştır. Aynı bölüm, Eğitim ve Yetiştirme başlıklı 2. Paragraf 2. madde de Berlin Eyalet Yasası Bölüm II- Temel haklar, Devlet hedefleri başlığı altında yer alan Madde 20'ye atıfta bulunarak,

“ (2) Bu kanun hükümleri, Berlin Anayasası'nın 20 (1) maddesi uyarınca eğitim hakkının uygulanmasına hizmet eder. Her genç, aşağıdaki hükümler uyarınca beceri ve kabiliyetlerine göre tüm devlet okullarına eşit erişim hakkına sahiptir.

Okul eğitimi ve yetiştirilmesi hakkı, bu yasanın gereklilikleri ve içeriği tarafından veya bu yasa temelinde belirleniyorsa, bireysel hak taleplerine yol açar. (A13)” demektedir.

Okul Yasası, Bölüm I-Okulun Misyonu ve Eğitim Hakkı, Kapsamı başlığı altında 4. Paragraf Gerçekleştirme İlkeleri 3. Madde de; “*Özel yetenekleri, yüksek bilişsel becerileri olan veya önemli derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler özellikle desteklenmelidir.*” der.

Performansı tehdit edici başarısızlıklar ile öğrenmedeki ve dilsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimdeki diğer bozukluklar, önleyici tedbirler, erken tespit ve ek desteğin zamanında başlatılmasıyla giderilmelidir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri destekleme öncelikle ortak derslerde yapılmalıdır.” (A14) ifadelerine yer verilerek üstün zekalı/özel yetenekli öğrencilerin de önemli derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler gibi desteğe ihtiyacı olduğu vurgulanmaktadır (Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/>).

Okul Yasası, Bölüm I- Okulun Misyonu ve Eğitim Hakkı, Kapsamı başlığı altındaki 4. Paragraf Gerçekleştirme İlkeleri 3. Maddede yer alan bu temel tanım ile aynı zamanda ilkokul ve ortaokul yönetmeliklerindeki birçok düzenlemenin de temeli atılmıştır.

Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası 'nda bu maddelerin dışında, yasanın 3. Bölüm-Okulun Yapısı başlığı altında yer alan 5. kısmında, özel eğitim alanları; “işitme ve iletişim”, “görme”,

“dil”, “öğrenme”, “zihinsel gelişim”, “fiziksel ve motor gelişim”, “duygusal ve sosyal gelişim” “otizm” ve "hasta öğrenciler" olarak belirlenerek ilgili alanlarda yapılacaklar madde madde düzenlenerek belirtilmiştir (Erişim sitesi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/>). (A15)

Tablo 4. *Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası-Bölüm I- Okulun Misyonu ve Eğitim Hakkı, Kapsamı ve Bölüm III- Okulun Yapısı*

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	. Okulun misyonu, öğrencilerin tüm değerli yeteneklerini tam potansiyellerine kadar geliştirmek ve onlara en yüksek düzeyde muhakeme, kapsamlı bilgi ve yetenek kazandırmaktır.”	(A12)
2.	. Bu kanun hükümleri, Berlin Anayasası'nın 20 (1) maddesi uyarınca eğitim hakkının uygulanmasına hizmet eder. Her genç, aşağıdaki hükümler uyarınca beceri ve kabiliyetlerine göre tüm devlet okullarına eşit erişim hakkına sahiptir. Okul eğitimi ve yetiştirilmesi hakkı, bu yasanın gereklilikleri ve içeriği tarafından veya bu yasa temelinde belirleniyorsa, bireysel hak taleplerine yol açar.	(A13)
3.	. Özel yetenekleri, yüksek bilişsel becerileri olan veya önemli derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler özellikle desteklenmelidir. Performansı tehdit edici başarısızlıklar ile öğrenmedeki ve dilsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimdeki diğer bozukluklar, önleyici tedbirler, erken tespit ve ek desteğin zamanında başlatılmasıyla giderilmelidir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri destekleme öncelikle ortak derslerde yapılmalıdır.	(A14)
4.	. Özel eğitim alanları “ışıtme ve iletişim”, “görme”, “dil”, “öğrenme”, “zihinsel gelişim”, “fiziksel ve motor gelişim”, “duygusal ve sosyal gelişim” “otizm” ve "hasta öğrenciler" olarak belirlenmiştir.	(A15)

İlkokullarda Eğitimin Gidişatına İlişkin Yönetmelik-İlkokul Yönetmeliği'ni incelediğimizde bu yönetmeliğin hem engelli hem de üstün zekalı/özel yetenekli bireylerle ilgili olarak ayrı ayrı düzenlemelerde bulunduğunu tespit edebiliriz.

İlkokul Yönetmeliği IV. Bölüm Destek Önlemleri 14. Paragraf Destek İlkeleri 1. Madde de okulun görevinin farklılaştırılmış öğrenme fırsatları aracılığıyla tüm öğrencileri kapsamlı bir şekilde geliştirmek ve desteklemek olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin devamında özel yeteneklerin, eğilimlerin ve dezavantajların tanınması, sınıfta destekleyici bir değerlendirme yapılması gerektiği ve derslerin, her bir öğrencinin o anki öğrenme hızına, yeteneklerine ve kapasitesine göre yönlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Erişim adresi:<https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/grundschulverordnung/teil-iv-foerdermassnahmen/sect-14-grundsätze-der-foerderung.php>). (A16)

İlkokul Yönetmeliği IV. Bölüm Destek Önlemleri 18. Paragraf Üstünlüklerin/Yeteneklerin Desteklenmesi bölümünde:

“(1) Okula devam ettikleri ikinci yıldan itibaren, üstün zekalı/özel yetenekli olduğu, bilimsel olarak tanınan bir test uygulama sürecinde tanınan öğrenciler iki branşa kadar, yüksek düzeyde performansın mevcut olduğu ve buna karşılık gelen bir hazır olma durumunun beklendiği daha üst bir sınıfta yer alabilir. (Misafir Sınıfı)

Katılım, yasal vasiler ile mutabık kalınarak, şube öğretmenler kurulu kararı ile başlangıçta üç ay süreyle gerçekleşir.

Daha sonra bu kurul, öğrencinin misafir sınıfında kalmasına veya kendi sınıfına dönmesine karar verir; misafir sınıfındaki öğrencilere ders veren tüm öğretmenlerin oyu dikkate alınır.

Karnede, bu branşlarda sınıf seviyesinin yeterliliklerine göre bir değerlendirme yapılır.

Paragraf 22’ye göre, bir sınıfa erken yükselme olasılığı, bir misafir sınıfında bireysel konulardaki derslere katılımdan etkilenmez. (A17)

(2) Farklı sınıflarda derslere katılan öğrencilerin okul hayatı, kendi sınıf öğretmenleri ve ilgili misafir sınıf öğretmenlerinden biriyle birlikte koordine edilir.

Bireysel eğitim ve öğretim hedefleri birlikte kararlaştırılmalıdır. (A18)

(3) 4. sınıftan 6. sınıfa kadarki öğrencilerin daha üst bir sınıfta aldıkları derslerin ilkökul tavsiye raporu çerçevesinde hesaplanacak olan not ortalamaları, ancak en az iyi not almaları durumunda değerlendirmeye alınır. (A19)

(4) Özel yetenekli ve motive öğrenciler, talepleri üzerine ve yasal vasilerinin onayı ile var olan fırsatlar çerçevesinde 3. sınıftan itibaren her yarıyılta öğleden sonraki bölgesel yetenek grupları kurslarından birine katılabilirler.

Okul başlangıç süresi 3. yılı kapsayacak şekilde uzatılmışsa, şube öğretmenler kurulu değerlendirip 4. sınıfa erken atlatılabileceklerini öngörmesi durumunda öğrenciler, okula devam ettikleri ikinci yarıyılta bu kurslara katılabilirler.

Kurs genellikle haftada iki saatten oluşur.

Bu süre zarfında okul tarafından katılmanın zorunlu tutulduğu etkinliklerden muaftırlar.

Kursta gösterilen performanslar, karne türüne göre sözlü değerlendirilir veya notlandırılır.

Öğrenci, dört haftalık gözlem süresi boyunca gerekli performansı ve isteği göstermez ve kurstan ayrılırsa, değerlendirmeye gerek yoktur.

Öğleden sonra bölgesel yetenek gruplarına kabul, katılım ve uygulamalara ilişkin diğer prosedür, okulları denetleme merkezi tarafından belirlenir.” ifadeleriyle *üstün zekalı/özel yetenekli öğrencilere destek durumları* düzenlenmiştir (Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/grundschulverordnung/teil-iv-foerdermassnahmen/sect-18-besondere-foerderung-bei-hochbegabung.php>). (A20)

Tablo 5. *İlkokullarda Eğitimin Gidişatına İlişkin Yönetmelik-İlkokul Yönetmeliği*

Sıra No:	İçerik	Kodu
1.	. Okulun görevi, farklılaştırılmış öğrenme fırsatları aracılığıyla tüm öğrencileri kapsamlı bir şekilde geliştirmek ve desteklemektir. Özel yeteneklerin, eğilimlerin ve dezavantajların tanınması, sınıfta destekleyici bir değerlendirme yapılması gerekir. Derslerin, her bir öğrencinin o anki öğrenme hızına, yeteneklerine ve kapasitesine göre yönlendirilmesi gerekir.	(A16)
2.	. Okula devam ettikleri ikinci yıldan itibaren, üstün zekalı/özel yetenekli olduğu, bilimsel olarak tanınan bir test uygulama sürecinde tanımlanan öğrenciler iki branşa kadar, yüksek düzeyde performansın mevcut olduğu ve buna karşılık gelen bir hazır olma durumunun beklendiği daha üst bir sınıfta yer alabilir. (Misafir Sınıfı) . Katılım, yasal vasiler ile mutabık kalınarak, şube öğretmenler kurulu kararı ile başlangıçta üç ay süreyle gerçekleşir. . Daha sonra bu kurul, öğrencinin misafir sınıfında kalmasına veya kendi sınıfına dönmesine karar verir; misafir sınıfındaki öğrencilere ders veren tüm öğretmenlerin oyu dikkate alınır. . Karnede, bu branşlarda sınıf seviyesinin yeterliliklerine göre bir değerlendirme yapılır. . Paragraf 22'ye göre, bir sınıfa erken yükselme olasılığı, bir misafir sınıfında bireysel konulardaki derslere katılımdan etkilenmez.	(A17)
3.	. Farklı sınıflarda derslere katılan öğrencilerin okul hayatı, kendi sınıf öğretmenleri ve ilgili misafir sınıf öğretmenlerinden biriyle birlikte koordine edilir. . Bireysel eğitim ve öğretim hedefleri birlikte kararlaştırılmalıdır.	(A18)
4.	. 4. sınıftan 6. sınıfa kadarki öğrencilerin daha üst bir sınıfta aldıkları derslerin ilkökul tavsiye raporu çerçevesinde hesaplanacak olan not ortalamaları, ancak en az iyi not almaları durumunda değerlendirmeye alınır.	(A19)
5.	. Özel yetenekli ve motive öğrenciler, talepleri üzerine ve yasal vasilerinin onayı ile var olan fırsatlar çerçevesinde 3. sınıftan itibaren her yarıyılta öğleden sonraki bölgesel yetenek grupları kurslarından birine katılabilirler. . Okul başlangıç süresi 3. yılı kapsayacak şekilde uzatılmışsa, şube öğretmenler kurulu değerlendirip 4. sınıfa erken atlatılabileceklerini öngörmesi durumunda öğrenciler, okula devam ettikleri ikinci yarıyılta bu kurslara katılabilirler. . Kurs genellikle haftada iki saatten oluşur.	(A20)

-
- . Bu süre zarfında okul tarafından katılmanın zorunlu tutulduğu etkinliklerden muaftırlar.
 - . Kursta gösterilen performanslar, karne türüne göre sözlü değerlendirilir veya notlandırılır.
 - . Öğrenci, dört haftalık gözlem süresi boyunca gerekli performansı ve isteği göstermez ve kurstan ayrılırsa, değerlendirmeye gerek yoktur.
 - . Öğleden sonra bölgesel yetenek gruplarına kabul, katılım ve uygulamalara ilişkin diğer prosedür, okulları denetleme merkezi tarafından belirlenir.
-

Okul Yasası ve İlkokul Yönetmeliği'nde yer alan yukarıdaki maddeler dışında Ortaokul ve Lise yönetmeliklerinde de benzer maddeler bulunmakta ve üstün zekalı/özel yetenekli öğrencilerin desteklenme faaliyetlerini düzenlemektedir. Ortaokul yönetmeliğinin 22. maddesine göre (Sek-I-VO), 5., 7. ve 10. sınıflar atlanamaz. (A21) Bundan farklı olarak, aynı yönetmeliğin (SEK-I-VO) 18. maddesine göre üstün yetenekli öğrenciler tüm sınıfları atlayabilirler. 10. sınıfı atlamak da mümkündür. Ancak bu, 9. sınıftaki öğrencinin yılın ikinci yarısında orta dereceyi elde etmek için nihai prosedürde yer aldığını varsayar. (A22)

Tablo 6. *Ortaöğretim I. seviye için okul türleri ve eğitimin gidişatı hakkında yönetmelik-Ortaokul Yönetmeliği*

Sıra No:	İçerik	Kodu
1.	. 5., 7. ve 10. sınıflar atlanamaz.	(A21)
2.	.Üstün yetenekli öğrenciler tüm sınıfları atlayabilirler. 10. sınıfı atlamak da mümkündür. Ancak bu, 9. sınıftaki öğrencinin yılın ikinci yarısında orta dereceyi elde etmek için nihai prosedürde yer aldığını varsayar.	(A22)

Diğer yönetmeliklerin yanı sıra burada ayrıca değinilmesi gereken yönetmeliklerden biri de *Belirli Pedagojik Özellikleri Olan Okullara Kabul Yönetmeliği-Kabul Yönetmeliği*'dir (Verordnung über die Aufnahme in Schulen besonderer pädagogischer Prägung (AufnahmeVO-SbP)). Bu yönetmelik toplamda 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Genel Hükümler, ikinci bölümde Okul Türlerine Göre Hükümler ve üçüncü bölümde ise Nihai Hükümler yer almaktadır.

Okul Türlerine Göre Hükümler başlığı altında altı alt bölüm bulunmaktadır. Bu bölümleri incelediğimizde;

‘‘Bölüm 1 Yabancı dil ve uluslararası ağırlıklı (karakterli) okullar (Kapitel 1 Schulen mit fremdsprachlicher und internationaler Prägung)

- Devlet Avrupa Okulu Berlin (§ 3 Staatliche Europa-Schule Berlin (SESBB))

- Fransız Lisesi (Fransız Koleji) (§ 4 Französisches Gymnasium (Collège Français))
- Temel iki dilli liseler (§ 5 Grundständige bilinguale Gymnasien)
- Devlet Uluslararası Okulları (§ 5a Staatliche Internationale Schulen) (A23)

Bölüm 2 Matematik ve fen bilimleri ağırlıklı okullar (Kapitel 2 Schulen mit mathematisch-naturwissenschaftlicher Prägung)

- Fen bilimleri profilli liseler (§ 6 Naturwissenschaftlich profilierte Gymnasien)
- Matematik ve fen bilimleri profilli liseler (§ 7 Mathematisch-naturwissenschaftlich profilierte Gymnasien) (A24)

Bölüm 3 Spor ağırlıklı okullar (Kapitel 3 Schulen mit sportlicher Prägung)

- Elit Spor Okulları (§ 8 Eliteschulen des Sports)
- Berlin Devlet Bale Okulu ve Sanat Okulu (§ 9 Staatliche Ballettschule Berlin und Schule für Artistik) (A25)

Bölüm 4 Müzik ağırlıklı okullar (Kapitel 4 Schulen mit musikalischer Prägung)

- Carl Philipp Emanuel Bach Müzik Lisesi (§ 10 Musikgymnasium Carl-Philipp-Emanuel-Bach)
- Georg Friedrich Händel Lisesi ve Melanchthon Lisesi (§ 11 Georg-Friedrich-Händel-Gymnasium und Melanchthon-Gymnasium) (A26)

Bölüm 5 Özel pedagojik karaktere sahip diğer ilkokullar (Kapitel 5 Andere Grundschulen mit besonderer pädagogischer Prägung)

- Peter Petersen Okulu (§ 12 Peter-Petersen-Schule) (A27)

Bölüm 6 Özel bir karaktere sahip diğer okullar (Kapitel 6 Andere Schulen mit besonderer Prägung)

- Bettina von Arnim Okulu (§ 13 Bettina-von-Arn timer-Schule)
- Martin Buber Lisesi ve Sophie Scholl Okulu (§ 14 Martin-Buber-Oberschule und Sophie-Scholl-Schule)
- Liselerde hızlı öğrenme sınıfları (§ 15 Schnelllernerklassen an Gymnasien)

- Scharfenberg Adası Okul Çiftliği (§ 16 Schulfarm Insel Scharfenberg)

- Gustav Heinemann Okulu (§ 17 Gustav-Heinemann-Schule)’’ gibi farklı türlerde okulların bulunduğu anlaşılr. (A28)

Tablo 7. *Belirli pedagojik özellikleri olan okullara kabul yönetmeliği-Kabul Yönetmeliği’ne göre okul türleri*

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	Bölüm 1 Yabancı dil ve uluslararası ağırlıklı okullar - Devlet Avrupa Okulu Berlin - Fransız Lisesi (Fransız Koleji) - Temel iki dilli liseler - Devlet Uluslararası Okulları	(A23)
2.	Bölüm 2 Matematik ve fen bilimleri ağırlıklı okullar - Fen bilimleri profilli liseler - Matematik ve fen bilimleri profilli liseler	(A24)
3.	Bölüm 3 Spor ağırlıklı okullar - Elit Spor Okulları - Berlin Devlet Bale Okulu ve Sanat Okulu	(A25)
4.	Bölüm 4 Müzik ağırlıklı okullar - Carl Philipp Emanuel Bach Müzik Lisesi - Georg Friedrich Händel Lisesi - Melanchthon Lisesi	(A26)
5.	Bölüm 5 Özel pedagojik karaktere sahip ilkokullar - Peter Petersen Okulu	(A27)
6.	Bölüm 6 Özel bir karaktere sahip diğer okullar - Bettina von Arnim Okulu - Martin Buber Lisesi - Sophie Scholl Okulu - Liselerde hızlı öğrenme sınıfları - Scharfenberg Adası Okul Çiftliği - Gustav Heinemann Okulu	(A28)

Bu okulların her biri kendi türüne göre farklı sınıflardan itibaren öğrenci kabul ederken (örneğin Elit spor okulları Artistik patinaj ve jimnastik sporlarında 3. sınıfta, ritmik jimnastik, yüzme ve dalış sporlarında 5. sınıfta ve diğer tüm sporlarda 7. sınıfta kabul ülke çapında öğrenci alımı yaparken profillerine uygun öğrencileri belirlemek için onları sınava tabi tutmaktadırlar (Schulgesetz Berlin Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/schulen-besonderer-paedagogischer-praegung.php>).

Yukarıda yer alan yasalar ve yönetmelikler çerçevesinde Berlin Eğitim Sistemi’nde üstün/özel yetenekli öğrenciler için birçok uygulama hayata geçirilmiştir. Anaokulu ve kreşlerde üstün/özel yetenekli çocukların gelişim düzeyine uygun olarak bireysel destek fırsatları sunulmaktadır. Bu amaçla anaokulu ve kreşler, kütüphaneler, müzik okulları, spor

kulüpleri, eğitim atölyeleri, vakıflar ve çevredeki ilkokullar ile iş birliği içerisinde. Örneğin Die Stiftung-Haus der kleinen Forscher/ Küçük Araştırmacılar Evi, fen bilimleri, matematik ve teknik alanlarındaki eğitimler için destek vermektedir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

İlkokullarda ise okula erken kayıt ya da okulun başlangıç aşaması olarak kabul edilen ilk iki yılı üstün/özel yetenekli öğrencilerin daha hızlı (bir yıl içerisinde) tamamlamasına olanak sunan esnek okul başlangıcı, sınıf atlama ya da normal işleyişten farklı olarak altıncı sınıf yerine dördüncü sınıftan sonra Gymnasiumlarda ‘‘Hızlı Öğrenenler Sınıfı’’na geçiş ilk göze çarpan uygulamalardır. Bu uygulamalara ek olarak üstün yetenekli öğrencileri destekleyen ilkokullar ağı kurulmuştur. Berlin’in farklı bölgelerinde yer alan yirmi ilkokul bu ağın içinde yer almaktadır. Ayrıca ‘‘Yetenek Grupları İçin Öğleden Sonra Dersleri’’ adı altında bir uygulama da mevcuttur. Buna göre bu derslere katılan öğrencilere ek çalışmalar yaptırılmaktadır. Berlin Humboldt Üniversitesi’nin ‘‘Matematik Buluşmaları’’ ve ‘‘Humboldt Çocuk Üniversitesi’’, ilkokul döneminde üstün/özel yetenekli öğrencilere sunulan bir başka imkân olarak var olmaktadır. Öğrencilerin yanı sıra öğretmenler için de hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmektedir. Bu seminerlerin dışında öğretmenlerin kullanımına sunulan Berlin Yetenek Bavulu adı verilen bir materyal çantası bulunmaktadır. Bu bavulun içeriği beş odak noktasına göre düzenlenmiştir:

1. Öğretmenler İçin Literatür
2. Knobel (Zarlarla oynan bir strateji oyunu)-Düşünme-Hesaplama
3. Dil-Dil Oyunları
4. İnsan ve Çevre/Doğa ve Teknoloji
5. Düşünme Diyarına Bir Gezi: Felsefi, Düşündürücü, Yaratıcı

Bavulda ayrıca internet adresleri, ders dışı öğrenme yerleri dizini, iletişim adresleri gibi bilgiler de bulunmaktadır. Malzemeler sürekli olarak güncellenmekte ve tamamlanmaktadır (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsforderung/>).

Berlin Eğitim Sistemi’nde ilkokuldan sonra devam edilen okullarda, ortaokula geçiş aşaması sistemsel olarak altıncı sınıftan sonradır. Fakat üstün/özel yetenekli öğrencilerin dördüncü sınıftan sonra özel profilli okulların beşinci sınıflarına geçişleri mümkün olmaktadır. Bu aşamadan sonra geleneksel dil dersleri (Latince, Eski Yunanca), hızlı öğrenme sınıfları, fen bilimleri ve matematik alanlarında üstün yetenekliler için okullar (Bu okullar Berlin’de beş tanedir ve öğrencileri, Berlin Humboldt Üniversitesi ile iş birliği içinde, üniversite

öğrencilerinin mezuniyet için aldığı temel çalışma sertifikalarını okul zamanında edinebilmektedirler.), müzik bölümünde özel destek, seçkin spor okullarında özel destek, Devlet Bale Okulu'nda eğitim imkanı, Primo-Levi okulunda İki dilli, Hildegard-Wegscheider Okulun'da, Freiherr-von-Stein Okulu'nda ve Emmy-Noether Okulu'nda matematik-fen bilimleri-teknik profilli, Melanchthon Okulu'nda müzik profilli sınıflar bulunmaktadır. İlkokuldan sonraki okullarda da öğleden sonraki bölgesel yetenek gruplarına katılım imkânı bulunmaktadır. Bu gruplarda, üstün/özel yetenekli öğrencilere, sınıfına veya okul türüne bakılmaksızın farklı konuları kapsayan ek dersler sunulmaktadır. Bir öğrenme ortamında eşit derecede ilgili ve yetenekli öğrencilerin bir araya geldiği bu dersler her türden okulun yer aldığı okul birlikleri/dernekleri tarafından yürütülmektedir. Bu fırsatı sunan okulların profiline bağlı olarak, konu alanları disiplinler arası ve disiplinler üstü işlenir. Böylece öğrenme stratejileri ve metodolojik bilgi edinilir. Alansal ve metodolojik ilgi ve beceri odak noktaları derinleştirilebilir, bireysel yüksek performans elde etme yeteneği daha da geliştirilebilir. İlkokuldan sonraki okullarda öğrencilere sunulan bir başka olanak da yaz tatilinde destek programlarıdır. Berlin üniversiteleri ile iş birliği içinde öğrencilere öğrenme kampları ve yaz akademileri düzenlenir. Bu etkinliklerin yapılmasında birçok hedef gözetilmektedir. Bunlar; okullar ve üniversiteler arasında bir köprü kurmak, okulda verilen eğitim çalışmalarını tamamlamak, takım çalışması konusunda deneyim kazanmak, üniversite eğitiminin gerekliliklerine hazırlanmak, bilimsel çalışma yöntemlerini tanımak, bilimsel metinlerin anlaşılmasını ve formüle edilmesini tanıtmak ve öğrencinin kendi performansını artırmaktır (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Berlin'deki üniversiteler de üstün/özel yetenekli öğrencilere kendi bünyelerinde birtakım imkanlar sunmaktadırlar.

Berlin Humboldt Üniversitesi (Humboldt Universität zu Berlin-HU):

- *Kızlar İçin Bilişim Teknolojileri-Fikirler Atölyesi (Yüksek öğrenim, bölüm seçimi ve meslek) (Informatik für Mädchen-Ideenwerkstatt):* Humboldt Üniversitesi Enformatik Enstitüsü, bilişim teknolojileri derslerinde kadınların oranını artırmaya odaklanarak fırsat eşitliğini teşvik etme hedefini belirlemiştir. Projenin genel amacı, kadınların bilişim teknolojileri alanında, okullarda, enstitülerde ve uygulama ortaklarında gerekli katılımını sağlamaktır. " Bilişim teknolojilerinde daha fazla kadın!" sloganı altında yüksek öğrenim, bölüm seçimi ve meslek seçimi üzerine kurulan fikir atölyesi fırsatları ve önlemleri ile çok çeşitli oryantasyon yardımları sunmaktadır. Okuldan üniversiteye geçişi kolaylaştırmak ve genç kadınlara kadın

dostu ve verimli bir bilişim teknolojileri eğitimi almaları için destek vermek istemektedir. Erişim adresi: <https://www2.informatik.hu-berlin.de/~gutsche/ideen-werkstatt/index.htm>).

- 7. sınıftan itibaren Matematik Öğrenci Topluluğu (*Mathematische Schülergesellschaft ab Jahrgangsstufe 7*): Berlin üniversitelerinin Matematik Öğrenci Topluluğu "Leonhard Euler" (MSG), matematikle ilgilenen ve yetenekli ortaokul ve lise öğrencilerinin desteklenmesi için oluşturulan ücretsiz bir yapıdır. MSG'nin organizasyon merkezi, 1970'ten beri Berlin'deki Humboldt Üniversitesi'ndeki Matematik Enstitüsüdür. Geniş bir yelpazede diğer Berlin üniversiteleriyle -Teknik Üniversite, Hür Üniversite ve Teknik ve Ekonomi Yüksekokulu- ve bazı Berlin okullarının desteğiyle iş birliği içinde faaliyet göstermektedir. Yaklaşık 40 haftalık Çember olarak adlandırılan kurslarda, MSG'nin hemen hemen 350 katılımcısı, okulda verilen konuların ötesine geçen, matematiğin çeşitli alt alanlarına ilişkin bilgiler almaktadırlar. Problem odaklı çalışmaya, bilimsel yöntemleri denemeye ve Matematik Olimpiyatı veya Kanguru gibi matematik yarışmaları için hazırlıklara odaklanılmaktadır. Çemberler, Berlin üniversitelerinin ve bazı Berlin okullarının tesislerinde gerçekleştirilmektedir. Bu kurslar üniversite çalışanları, Berlin üniversitelerinden öğrenciler, Berlin okullarından (bazen eski) öğretmenler ve diğer matematik meraklıları tarafından yönetilmektedirler (Erişim adresi: <http://didaktik.mathematik.hu-berlin.de/de/schule/msg-schuelergesellschaft>).

- 10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü (*Gasthörerstatus für Schulerinnen und Schüler ab Klasse 10*): Üniversitenin sunmuş olduğu bu fırsatta lise diplomasına sahip olduğunu kanıtlamak zorunluluğu yoktur. Öğretmenlerin katılım isteğini kabul etmeleri koşuluyla, katılım sağlanacak kurs sayısında da sınır yoktur. Sınavlara girmek gerekmez. Misafir bir öğrencinin göstereceği performans, üniversitede bir derece için kabul edilmemektedir. Katılım ücretlidir (Erişim adresi: https://www.hu-berlin.de/de/studium/beratung/merk/gastneben_html).

Berlin Teknik Üniversitesi (Technische Universität Berlin-TU):

- 16 yaşından itibaren Yüksek Öğrenim (*Studieren ab 16*): Üniversitenin sunmuş olduğu bu fırsat liselerin 10. sınıfından itibaren tüm öğrencilere açıktır. Eğer herhangi bir nedenle (sınıf atlama, okula erken başlama, vb.) 10. sınıfa 16 yaşından önce ulaşmış bir öğrenci ya da öğrenciler var ise onlara da kayıt hakkı tanınmaktadır. Burada önemli olan öğrencinin seviyesi ve okulundan onay alabilmesidir. Bu etkinliğin temel düşüncesi, okuldaki derslerde zorlanmayan veya yeterince desteklenmeyen, motivasyonu ve performansı yüksek olan lise öğrencilerine üniversitede derslere katılma imkânı vermektir. Katılım sağlanan derslerde

başarılı olup alınan krediler daha sonra olası bir üniversitenin kendi öğrencisi olma durumunda sayılabilir. Üniversite tarafından bu öğrenciler için sunulan dersler, temel olarak fen bilimleri ve mühendislik alanı konularıyla ilgilidir. Beşerî bilimler, sosyal bilimler ve ekonomi alanlarından seçilmiş derslere katılmak da mümkündür. Katılım ücretsizdir.

- *Liseden Mezun Olacaklar İçin Etkinlikler Dizisi (Veranstaltungsreihe für Abiturienten)*: Liseden mezun olacak olan öğrenciler için Teknik Üniversite'nin düzenli olarak yaptığı etkinlikler bulunmaktadır. Bu etkinliklerde öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik konularda yüz yüze ya da çevrim içi seminerler düzenlenmektedir.

- *Berlin Öğrenci Araştırma Merkezi (Schülerforschungszentrum Berlin)*:

Berlin Hür Üniversitesi (Freie Universität Berlin-FU):

- *10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü (Gasthörerstatus für Schulerinnen und Schüler ab Klasse 10)*

- *Lise Mezuniyeti Öncesi Bilişim Teknolojileri Deneme Kursu (Pro Informatik-Schnupperstudium noch vor dem Abitur)*

4.2.2. Türkiye Cumhuriyeti

Türkiye Cumhuriyeti'nde konuyla ilgili yasal düzenlemelere bakacak olursa Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ÜÇÜNCÜ BÖLÜM-Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler başlığı altındaki II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi alt başlığındaki 42. maddesi:

“- Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. (T1)

- Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. (T2)

- Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. (T3)

- Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. (T4)

- İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır. (T5)

- Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir. (T6)

(Ek fıkra: 9/2/2008-5735/2 md.; İptal: Anayasa Mahkemesinin 5/6/2008 tarihli ve E.: 2008/16, K.: 2008/116 sayılı Kararı ile.)

- Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır. (T7)

- Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez. (T8)

- Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.” (T9) ifadeleriyle eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevini düzenlemektedir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982, s.14).

Tablo 8. *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası III. Bölüm -Sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler- II. Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi-42. Madde*

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	. Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.	(T1)
2.	. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.	(T2)
3.	. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.	(T3)
4.	. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.	(T4)
5.	. İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.	(T5)
6.	. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.	(T6)
7.	. Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.	(T7)
8.	. Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.	(T8)

9.	. Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası antlaşma hükümleri saklıdır.	(T9)
----	---	------

Tablo 8'de görüldüğü gibi Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ilgili hükümleri ile Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası'na göre eğitim ve öğrenim konularında geniş bir düzenleme getirmiştir.

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

14/06/1973 tarihli 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri adlı ikinci bölüm başlığı altındaki Genellik ve Eşitlik, Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları, Yönelme, Eğitim Hakkı, Fırsat ve İmkân Eşitliği kenar başlıklarını taşıyan maddeleri aşağıdaki gibidir:

I- Genellik ve Eşitlik: Madde 4- Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. (T10)

II- Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları: Madde 5- Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir. (T11)

III- Yönelme: Madde 6- Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yönlendirilerek yetiştirilirler. (T12)

IV- Eğitim Hakkı: Madde 7- İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar. (T13)

V- Fırsat ve İmkân Eşitliği: Madde 8- Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır'' (Meclis Araştırma Raporu, 2012). (T14)

Tablo 9. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu-Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri-II. Bölüm Genellik ve Eşitlik, Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları, Yöneltilme, Eğitim Hakkı, Fırsat ve İmkân Eşitliği

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	I- Genellik ve Eşitlik: Madde 4- Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.	(T10)
2.	II- Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları: Madde 5- Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.	(T11)
3.	III- Yöneltilme: Madde 6- Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.	(T12)
4.	IV- Eğitim Hakkı: Madde 7- İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.	(T13)
5.	V- Fırsat ve İmkân Eşitliği: Madde 8- Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.	(T14)

Tablo 9'daki verilere bakıldığında 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun Türkiye Cumhuriyeti Anayasası çerçevesinde, Türk Millî Eğitimi'nin Temel İlkeleri adlı ikinci bölüm başlığı altında eğitim ve öğretimle ilgili düzenlemeleri Genellik ve Eşitlik, Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları, Yöneltilme, Eğitim Hakkı, Fırsat ve İmkân Eşitliği olarak beş alt başlıkta düzenlediği görülmektedir.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

27/08/2003 tarih ve 25212 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmeliğin -Genel İlkeler- başlığını taşıyan 6'ncı maddesinde;

''- İlköğretim kurumlarında herkese imkân ve fırsat eşitliği sağlanır. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla parasız yatılılık ve bursluluk imkânları sağlanır. Özel eğitim gerektiren ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel önlemler alınır, (T15)

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esastır. Bu öğrenciler eğitimlerini akranları ile aynı sınıfta sürdürebilecekleri gibi okulların bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarında da

sürdürebilirler. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında özel eğitim ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.” (T16) ifadelerine yer verilmiştir.

Söz konusu yönetmeliğin 32. maddesinde de akranlarından farklı öğrenme hızına sahip öğrenciler için sınıf atlama imkânı yer almıştır. Bu maddeye göre bulunduğu sınıfın düzey olarak üstünde olan öğrenciler, okulda kurulan sınav komisyonunca yapılacak sınavı geçerlerse bir kerelik olmak üzere, bir üst sınıfa geçme hakkını kazanmaktadırlar (Meclis Araştırma Raporu, 2012). (T17)

Bu maddeye göre; “İlkokul 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden bilgi ve beceri bakımından sınıf düzeyinin üstünde olanlar velisinin yazılı talebi ve sınıf öğretmeninin önerisi ile ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde sınıf yükseltme sınavına alınırlar. Başarılı olanlar bir üst sınıfa yükseltilir.

a) Bu sınav okul müdürünün başkanlığında sınıf öğretmeni ve bir üst sınıfın öğretmenlerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. Okulda bu komisyonu oluşturacak sayıda öğretmen bulunmaması durumunda, sınavın yapılacağı yer ile sınav komisyonu, okulun bağlı bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce belirlenir.

b) Sınav sonucu tutanakla tespit edilir. Bu tutanak, okul yönetimince dosyasında saklanır. Başarılı olanların durumu e-Okul sistemine işlenir.

c) Sınıf yükseltme sınavına değişik sınıflarda olmak üzere bir defadan fazla da girilebilir. Ancak sınıf yükseltme aynı öğrenci için bir kez yapılır.” ifadeleri mevcuttur (Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf>).

Tablo 10. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	. İlköğretim kurumlarında herkese imkân ve fırsat eşitliği sağlanır. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacıyla parasız yatılılık ve bursluluk imkânları sağlanır. Özel eğitim gerektiren ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel önlemler alınır.	(T15)
2.	. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esastır. Bu öğrenciler eğitimlerini akranları ile aynı sınıfta sürdürebilecekleri gibi okulların bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarında da sürdürebilirler. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında özel eğitim ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.	(T16)
3.	. İlkokul 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden bilgi ve beceri bakımından sınıf düzeyinin üstünde olanlar velisinin yazılı talebi ve sınıf öğretmeninin önerisi ile ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde sınıf yükseltme sınavına alınırlar. Başarılı olanlar bir üst sınıfa yükseltilir.	(T17)

-
- a) Bu sınav okul müdürünün başkanlığında sınıf öğretmeni ve bir üst sınıfın öğretmenlerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. Okulda bu komisyonu oluşturacak sayıda öğretmen bulunmaması durumunda, sınavın yapılacağı yer ile sınav komisyonu, okulun bağlı bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce belirlenir.
- b) Sınav sonucu tutanakla tespit edilir. Bu tutanak, okul yönetimince dosyasında saklanır. Başarılı olanların durumu e-Okul sistemine işlenir.
- c) Sınıf yükseltme sınavına değişik sınıflarda olmak üzere bir defadan fazla da girilebilir. Ancak sınıf yükseltme aynı öğrenci için bir kez yapılır.
-

Tablo 10'daki maddeleri incelediğimizde, ilk olarak karşımıza ilköğretim kurumlarında herkese imkân ve fırsat eşitliği sağlanır ifadesi çıkmaktadır. Ayrıca bulunduğu sınıfın düzey olarak üstünde olan öğrencilerin, okulda kurulan sınav komisyonunca yapılacak sınavı geçerlerse bir kerelik olmak üzere, bir üst sınıfa geçme hakkını kazandıkları anlaşılmaktadır.

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

Yönetmelik'in 9'uncu maddesine göre, Millî Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan eğitim programları temel alınarak özel eğitim alması gereken öğrencilere ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanması gerektiği belirtilmiştir. (T18)

72'nci maddede ise, kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle üstün/özel yetenekli öğrencilere gereksinim duydukları alanlarda, destek eğitim hizmetleri verilmesi için, okullarda destek eğitim odası açılması gerektiği belirtilmiştir (Meclis Araştırma Raporu, 2012). (T19) Bu madde 2014 yılında değişikliğe uğrayarak şu şekilde yeniden düzenlenmiştir: Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için okulun bünyesinde destek eğitim odası ve eğitim bölgelerinde yetenek atölyeleri açılır. Burada yürütülecek iş ve işlemler Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür (Değ: 13/09/2014-29118 Resmî Gazete Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/09/20140913.pdf>). (T19)

Tablo 11. Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	. Millî Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan eğitim programları temel alınarak özel eğitim alması gereken öğrencilere ilgi, istek, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanması gerekir.	(T18)
2.	. Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için okulun bünyesinde destek eğitim odası ve eğitim bölgelerinde	(T19)

yetenek atölyeleri açılır. Burada yürütülecek iş ve işlemler Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülür.

Tablo 11'deki verilere baktığımızda yönetmeliğin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanması, destek eğitim odası ve eğitim bölgelerinde yetenek atölyeleri açılması hususunda düzenleme getirdiğini görürüz.

573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

06/06/1997 tarihli 23011 Mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte yer alan Madde 6'da Özel eğitimin temel ilkeleri, (T20)

Madde 28'de destek eğitim odası açılmasına ilişkin şartlar ve burada yürütülen hizmetlerin düzenlenmesine dair hususlar, (T21)

Madde 43'te ise üstün yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar ve burada yürütülen hizmetlerin düzenlenmesine dair hususlar yer almıştır (Meclis Araştırma Raporu, 2012). (T22)

Tablo 12. 573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

Sıra No	İçerik	Kodu
1.	Madde 6'da Özel eğitimin temel ilkeleri,	(T20)
2.	Madde 28'de destek eğitim odası açılmasına ilişkin şartlar ve burada yürütülen hizmetlerin düzenlenmesine dair hususlar,	(T21)
3.	Madde 43 de ise üstün yetenekli bireylerin eğitimi amacıyla açılan kurumlar ve burada yürütülen hizmetlerin düzenlenmesine dair hususlar yer almıştır	(T22)

Tablo 13. Eğitim ve Öğretimi Düzenleyen Maddelerden Benzer İçerikleri Olanlar

Almanya		Türkiye	
Kodu	İçeriği	İçeriği	Kodu
A1	. Tüm eğitim sistemi devletin denetimi altındadır.	. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.	T3

A4 A5	. Özel okul açma hakkı güvence altına alınmıştır. Devlet okullarının yerine geçmek üzere özel okullar, devletin izniyle kurulurlar ve eyalet yasalarına tabidirler. Eğitim hedefleri, donatım ve öğretim kadrosunun akademik gelişimi açısından devlet okullarından geri değilse ve öğrencilere anne ve babalarının varlık durumlarına göre bir ayrıcalık tanınmıyorsa, özel okulların açılmasına izin verilir. Öğretim kadrosunun ekonomik ve hukuksal durumları yeterli derecede güvence altına alınmamışsa, izin reddedilir. . Özel bir okul açılmasına ancak eğitim idaresince, özel bir pedagojik yarar bulunduğunun kabul edilmesi veya velilerin başvurusu üzerine, bölge okulu, mezhepsel veya ideolojik okul olarak kurulmak istenip bu çeşit bir okul o belediye ile köy sınırları içinde bulunmuyorsa izin verilebilir.	. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.	T6
A10	. Herkesin eğitim hakkı vardır. Kanunlar ölçüsünde, devlet herkesin kamuya ait eğitim kurumlarına erişimini mümkün kılar ve destekler; özellikle de mesleki eğitim desteklenmelidir.	. Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz . Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. I- Genellik ve Eşitlik: Madde 4- Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet ve din ayrımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya	T1 T2 T10

		sınıfa imtiyaz tanınmaz.	
A12	. Okulun misyonu, öğrencilerin tüm değerli yeteneklerini tam potansiyellerine kadar geliştirmek ve onlara en yüksek düzeyde muhakeme, kapsamlı bilgi ve yetenek kazandırmaktır.”	III- Yöneltilme: Madde 6- Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.	T12
A13	. Bu kanun hükümleri, Berlin Anayasası'nın 20 (1) maddesi uyarınca eğitim hakkının uygulanmasına hizmet eder. Her genç, aşağıdaki hükümler uyarınca beceri ve kabiliyetlerine göre tüm devlet okullarına eşit erişim hakkına sahiptir. Okul eğitimi ve yetiştirilmesi hakkı, bu yasanın gereklilikleri ve içeriği tarafından veya bu yasa temelinde belirleniyorsa, bireysel hak taleplerine yol açar.	IV- Eğitim Hakkı: Madde 7- İlköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde yararlanırlar.	T13
A14	. Özel yetenekleri, yüksek bilişsel becerileri olan veya önemli derecede öğrenme güçlüğü olan öğrenciler özellikle desteklenmelidir. Performansı tehdit edici başarısızlıklar ile öğrenmedeki ve dilsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimdeki diğer bozukluklar, önleyici tedbirler, erken tespit ve ek desteğin zamanında başlatılmasıyla giderilmelidir. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencileri destekleme öncelikle ortak derslerde yapılmalıdır.	. Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. .Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.	T7 T14 T15 T16

V- Fırsat ve İmkân Eşitliği: Madde 8- Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır.		
A16	. Okulun görevi, farklılaştırılmış öğrenme fırsatları aracılığıyla tüm öğrencileri kapsamlı bir şekilde geliştirmek ve desteklemektir. Özel yeteneklerin, eğilimlerin ve dezavantajların tanınması, sınıfta destekleyici bir değerlendirme yapılması gerekir. Derslerin, her bir öğrencinin o anki öğrenme hızına, yeteneklerine ve kapasitesine göre yönlendirilmesi gerekir.	. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerini sürdürmeleri esastır. Bu öğrenciler eğitimlerini akranları ile aynı sınıfta sürdürebilecekleri gibi okulların bünyesinde açılacak özel eğitim sınıflarında da sürdürebilirler. Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarında özel eğitim ile ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.
		T16

A17	. Okula devam ettikleri ikinci yıldan itibaren, üstün zekalı/özel yetenekli olduğu, bilimsel olarak tanınan bir test uygulama sürecinde tanılanan öğrenciler iki branşa kadar, yüksek düzeyde performansın mevcut olduğu ve buna karşılık gelen bir hazır olma durumunun beklendiği daha üst bir sınıfta yer alabilir. (Misafir Sınıfı) . Katılım, yasal vasiler ile mutabık kalınarak, şube öğretmenler kurulu kararı ile başlangıçta üç ay süreyle gerçekleşir. . Daha sonra bu kurul, öğrencinin misafir sınıfında kalmasına veya kendi sınıfına dönmesine karar verir; misafir sınıfındaki öğrencilere ders veren tüm öğretmenlerin oyu dikkate alınır. . Karnede, bu branşlarda sınıf seviyesinin yeterliliklerine göre bir değerlendirme yapılır. . Paragraf 22'ye göre, bir sınıfa erken yükselme olasılığı, bir misafir sınıfında bireysel konulardaki derslere katılımdan etkilenmez.	T17
	. İlkokul 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden bilgi ve beceri bakımından sınıf düzeyinin üstünde olanlar velisinin yazılı talebi ve sınıf öğretmenin önerisi ile ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde sınıf yükseltme sınavına alınırlar. Başarılı olanlar bir üst sınıfa yükseltir. a) Bu sınav okul müdürünün başkanlığında sınıf öğretmeni ve bir üst sınıfın öğretmenlerinden oluşan komisyon tarafından yapılır. Okulda bu komisyonu oluşturacak sayıda öğretmen bulunmaması durumunda, sınavın yapılacağı yer ile sınav komisyonu, okulun bağlı bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce belirlenir. b) Sınav sonucu tutanakla tespit edilir. Bu tutanak, okul yönetimince dosyasında saklanır. Başarılı olanların durumu e-Okul sistemine işlenir. c) Sınıf yükseltme sınavına değişik sınıflarda olmak üzere bir defadan fazla da girilebilir. Ancak sınıf yükseltme aynı öğrenci için bir kez yapılır.	

Tablo 13'te Almanya (Berlin) ve Türkiye'de eğitimi düzenleyen maddelerden benzer içeriklere sahip olanları göstermektedir. Buna göre Almanya'da (Berlin) 9 maddenin içeriği ile Türkiye'de 13 madde içeriği birbirine benzer ifadelerle eğitim ve öğretimi düzenlemektedir.

Tablo 14. *Eğitim ve Öğretimi Düzenleyen Maddelerden Farklı İçerikleri Olanlar*

Almanya	Türkiye
Kodu	Kodu
A2 - A3 - A6 - A7 - A8	T4 – T5 – T8 –
A9 - A11 - A15 - A18 - A19	T9 – T11 - T18
A20 - A21 – A22 – A23 – A24	T19 – T20 – T21- T22
A25 – A26 – A27 – A28	

Tablo 14’te Almanya (Berlin) ve Türkiye’de eğitimi düzenleyen maddelerden farklı içeriklere sahip olanları göstermektedir. Buna göre Almanya’da (Berlin) 19 maddenin içeriği ile Türkiye’de 10 madde içeriği birbirinden farklı ifadelerle eğitim ve öğretimi düzenlemektedir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Almanya-Berlin Eyaleti’nde ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlerin seçilme/yetiştirilme alanlarında uygulanan programların benzerlikleri ve farklılıkları şu şekildedir;

Federal eyaletlerin eğitim yasalarına bakıldığında üstün yetenekli eğitiminin yasalara dahil edildiğini; ancak birkaç federal eyalet dışında öğretmen yetiştirme yasalarının yetenek desteğini içermediği görülmektedir (Fischer, ve Müller, 2014).

Berlin’de de Fachschule für Sozialpädagogik'teki eğitim ve öğretim müfredatında, üstün yetenekli çocukların desteklenmesi için ayrı bir gereklilik yoktur. Temel pedagojik ve didaktik nitelikler, diğer şeylerin yanı sıra heterojenlik ile başa çıkmak söz konusu olduğunda özellikle önemlidir. Öğretmen yetiştirme bölümlerinin bir parçası olarak, her ders için bu alana üç kredi puanı tahsis edilir. Ek olarak, eğitim bilimlerinde altı kredi puanı, heterojen öğrenme gruplarında öğretim ve eğitim konu alanına ayrılmıştır. Tam tasarım, öğretmen yetiştiren üniversitelere aittir. Eğitimin ikinci aşamasında, konu genel seminerlerin eğitim modüllerinde bulunabilir. Öğretim modülünde, zorunlu modül kaynaştırmada heterojenliği algılamak ve dikkate almak bir standart olarak sabitlenmiştir. Berlin'deki bölgesel ileri eğitimin tüm teklifleri eğitimciler, öğretmenler ve sosyal pedagoglar için mevcuttur. Yeteneğin teşviki ile ilgili bölgesel konferanslar ve ağ toplantılarına ek olarak, özellikle yetenekli öğrencileri tanıma ve teşvik etme, yetenekli öğrencileri yarışmalar yoluyla teşvik etme, kendi sorularını felsefe etme ve araştırma gibi konularda bölgesel eğitim kursları vardır. Okul ve kalite gelişiminin bir parçası olarak, okul içinde yetenek geliştirme konusunu da ele alan hizmet içi eğitim kursları

da yer almaktadır (Karg Fachportal Hochbegabung, Erişim adresi: <https://www.fachportal-hochbegabung.de/bundeslaender/laenderdaten/be/>)

Türkiye’de ise 2007 yılında YÖK tarafından, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarına farkındalık oluşturmak hedefiyle “özel eğitim” dersi konulmuştur. Eğitim fakültelerinin özel eğitim bölümleri içerisinde yer alan üstün zekâlılar” alanı lisans düzeyinde “Üstün zekâlılar öğretmenliği” bölümü olarak 2002 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi’nde ve 2010 yılından itibaren de Maltepe Üniversitesi’nde olmak üzere iki üniversitede bulunmaktaydı. Yükseköğretim Kurulu (YÖK), 2015 yılında özel eğitim alanında öğretmen yetiştirme sorunlarının görüşülmesi amacıyla gerçekleştirdiği toplantıda, özel eğitimin tek çatı altında birleştirilmesine karar vermiştir. YÖK Başkanlığı tarafından 08.01.2016 tarihinde 75850160-104.01.02.01/843 sayılı resmi yazı ile bu karar üniversitelere duyurulmuştur. Bu karara istinaden, 2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Zihin Engelliler, İşitme Engelliler, Görme Engelliler ve Üstün Zekâlılar/Yetenekliler Öğretmenliği programları, “Özel Eğitim Öğretmenliği” adıyla birleştirilerek yeni bir lisans programı oluşturulmuştur (Çelik şahin, Tufan, Karaahmetoğlu ve Büyükalan Filiz, 2018).

Üniversitelerin Psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümlerinde de “Özel Eğitim” veya “Özel Eğitime Giriş” derslerinde, üstün/özel yetenekli bireylerin özellikleri ve eğitimleriyle ilgili genel bilgiler işlenmektedir. Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi, Ankara Üniversitesi gibi devlet üniversitelerinin lisans programlarında, öğrencilerin özel eğitimde çift anadal yapmalarına olanak verilmektedir. Lisans eğitiminin yanı sıra üniversitelerin bünyesinde yüksek lisans ve doktora programları da açılmaktadır (Meclis Araştırma Raporu, 2012). Ayrıca Yüksek Öğretim Kurumu’na bağlı 38 devlet ve 8 vakıf üniversitesinin eğitim fakültelerinde, lisans düzeyinde 4 yıllık ‘‘Özel Eğitim Öğretmenliği’’ bölümü bulunmaktadır (Özel Eğitim Öğretmenliği Programı Bulunan Tüm Üniversiteler Erişim adresi: <https://yokatlas.yok.gov.tr/lisans-bolum.php?b=20903>). Bu bölümlere kayıt yaptıрма hakkını kazanabilmek için ortaöğretim kurumlarının (lise veya dengi okullar, açık öğretim liseleri) son sınıfında olan ya da bir ortaöğretim kurumundan mezun durumda olan öğrencilerin, Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) girerek sınavda gerekli başarıyı göstermeleri gerekir.

2022 yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu incelendiğinde MEB’in alanda görev vereceği öğretmenlerde aradığı seçme ve atama kriterleri net bir şekilde görölmektedir. Bilim ve Sanat Merkezleri için yapılacak değerlendirme için Ek-2 Değerlendirme Kriterleri Formunda yer alan kriterler ‘‘A-Eğitimler, B-Ödüller, C-Projeler

(Son 5 Yıl İçinde Gerçekleştirilen ve Tamamlanan Projeler), D-Fikri Mülkiyet ve Sınai Haklar, E-Yayınlar, F-Sanatsal Faaliyetler, G-Çalıştay, Kongre, Hizmet İçi Eğitim ve H-Yabancı Dil'' başlıkları altında toplanmıştır. Bu başlıklar altında öğretmenlerin seçilmesi ve atanması çok yönlü bir şekilde değerlendirilmektedir.

4.4 Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular

Almanya-Berlin Eyaleti'nde ve Türkiye'de, ilkokul döneminde matematik ve fen bilimleri derslerinde üstün zekalı/özel yetenekli bireylere uygulanan özel öğretim programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar aşağıda belirtilmiştir.

Matematik dersi, Berlin'deki ilkokullarda birinci sınıftan itibaren verilen zorunlu bir ders iken Fen Bilimleri (Doğa Bilimleri) dersi, Berlin'deki ilkokullarda beşinci sınıftan itibaren verilmeye başlanan zorunlu bir derstir. Beşinci sınıftan önce derse ait konular Hayat Bilgisi dersinin içerisinde işlenmektedir. İlkokuldan önceki okul öncesi dönemde de çocukların doğa ile ilişkileri en üst seviyede tutulmaktadır.

İlkokul döneminde bu derslerde farklı bir program bulunmamaktadır. Tüm öğrenciler ortak bir temel eğitim almaktadırlar; ancak öğrencinin seviyesi bulunduğu sınıfa ait seviyenin gereksinimlerini zaten karşılıyorlar ve/veya üzerinde ise bu öğrencilerin erken Gymnasium programı için aday olmaları mümkündür. Özel eğitim ihtiyaçları olan öğrenciler ise müfredatın alt seviyelerindeki hedeflere göre eğitim görmektedirler (Rahmenlehrplan kompakt 1-10, 2017).

Berlin Eyaletinde Matematik Dersi:

Berlin'deki okul öncesi eğitim kurumlarındaki pedagojik çalışma ana konularından ve Berlin Eğitim Programı'nda yer alan altı eğitim alanından birisi de matematiktir. Fakat burada söz konusu olan okulda yapılan toplama ve çıkarma işlemi değildir. Çocuklar burada rakamlarla, mekân ve zamanla, düzenleme, tahmin ve karşılaştırma ile ilk deneyimlerini edinir. Oyun içerisinde farklı kalıp ve sayı gruplarıyla karşılaşır ve böylelikle matematiksel düşünmenin temelini geliştirir (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/bildungswege/fruehkindliche-bildung/>).

Berlin Matematik dersi müfredatına göre hedeflenenler şöyledir:

Matematik, canlı ve araştırmacı keşif ve eylemin yanı sıra matematiksel perspektiflerin olasılıklarının ve sınırlarının yaşa uygun bir şekilde incelenmesini gerektirir. Matematik

dersleri, öğrencilerin bağlantıları keşfetmek, yapıları incelemek, kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak, prosedürleri ve temsil biçimlerini bulmak ve sağlam temellere dayanan seçimler yapmak için önceki matematiksel deneyimlerini kullanmalarını sağlar. Bu, yapılandırılmış düşünmenin temellerini ve günlük yaşamın ve profesyonel dünyanın matematiksel gereksinimleriyle yaşam boyu meşgul olmanın yanı sıra matematik konusunda daha ileri, sürdürülebilir öğrenme için başlangıç noktaları oluşturur.

Dersin amacı, üç ana alana ayrılacak beceri ve yetenekler geliştirmektir:

1. Öğrenciler matematik yardımıyla doğal, teknik, sosyal ve kültürel olayları ve süreçleri algılar, araştırır, bunlarla ilgilenir ve matematiksel yönden değerlendirir.
2. Öğrenciler matematik dilini, sembolleri, şekilleri, grafikleri ve formülleri ile hem ayrı hem de düzenli bir kavram olarak tanır ve matematiksel görevleri tanımlamak ve üzerinde çalışmak üzere kullanırlar.
3. Öğrenciler özel ve günlük matematiksel problemlerle ilgilenir, onlara yaratıcı bir şekilde ve giderek daha fazla kararlılıkla önem verir ve böylece matematiğin ötesine geçen yararlı sezgisel beceriler geliştirirler.

Bu üç odak noktası öğrencinin tüm okul hayatı boyunca matematik derslerinde dikkate alınmaktadır.

İlkokul matematik derslerinde öğrenciler genel matematik eğitiminin temel becerilerini kazanırlar. Bu, orta öğretim derslerinde daha fazla öğrenme ve matematikle ilgili gereksinimlerle yaşam boyu başarılı bir şekilde yüzleşme için ön koşulları yaratır. Öğrencilerin yaşantısına matematiğin yerleştirilmesi için dersin tüm aşamalarında günlük yaşama ve gerçek dünyayla bağlantılara referanslar önemlidir. Bağlamları seçerken, çocukların ve gençlerin farklı ilgi alanları da dikkate alınmalıdır. Bağlamları ele almak, dil, medya ve tüketici eğitimini teşvik etmek için artan fırsatlar sunar. Bağlamla ilgili görevleri ve özel metinleri okumaya yönelik stratejilerin öğretimi, dile duyarlı ve farklılaştırılmış matematik derslerinin odak noktasıdır.

Matematiksel beceriler bir sarmal içinde inşa edilir. Burada amaç, matematiksel terimleri ve prosedürleri anlamaya yönelik bir kazanımdır. Sürdürülebilir fikirler, başarılı matematiksel öğrenmenin temelidir. Bunlar bireysel terimlerin, araçların ve fikirlerin bir toplamı değildir; ancak kanıtlanmış fikirlerin genişletilmesi ve edinim yoluyla öznel deneyim alanları, eylem

fikirleri ve açıklayıcı modellerin giderek daha güçlü bir sistemine dönüşen bir ağın oluşumuna yol açarlar.

Sayılar, işlemler ve stratejiler hakkında eksik kazanımlar, erken dönemde giderilmesi gereken aritmetik zorlukların ve anlamadaki boşlukların nedeni olabilir. Aritmetik güçlüğü olan çocuklar, çoğu zaman somut materyallerin yardımıyla bir eylemi gerçekleştirebilir; ancak bunu betimleyemezler. O zaman öğretmenin, örneğin öğrencileri sürekli olarak matematiksel yapılar ve eylemler hakkında konuşmaya teşvik etmesi benzeri bir özel destek gerekebilir. Bu, hayal gücündeki matematiksel işlemler için bir temel oluşturmaktadır.

Öğrenme durumunun bireysel olarak değerlendirilmesi ve tanılama görevlerinin kullanımı, öğrenme gereksinimlerini teşhis etmek için gereklidir. Sonuçların analizi, farklılaştırılmış ders planlaması ve ilgili öğrenme fırsatları için temel sağlar. Bunun için uygun görevler gereklidir. Öğrencilerin farklı bilgi ve yetenekleri, gereksinimleri ve işleme seçenekleri açısından çeşitlendirilebilen görev formatlarını gerektirir. Farklılaştırılmış görevler, farklı seviyelerde bireysel çözümler sağlar. Ek olarak, öğrenme süreçlerini başlatma görevleri (öğrenme görevleri) ile performans düzeyini kontrol etme görevleri (performans görevleri) arasında bir ayırım yapılmalıdır.

Öğrencilere matematik konularıyla ilgilenmeleri için fırsatların verilme şekli, olumlu bir deneyim sağlamak için kritik öneme sahiptir. Konuya yönelik temel tutum oluşturulabilir. Öğrenciler sürekli olarak matematiği araştırmaya ve matematiksel problemlerle canlı ve yaratıcı bir şekilde ilgilenmeye teşvik edilir. Araştırma-keşif öğrenme, özellikle soru geliştirmeyi ve soru sormayı, çeşitli öğrenme ve çözüm stratejileri geliştirmeyi ve uygulamayı ve bağımsız olarak yeni içerik ve bağlantılar geliştirmeyi mümkün kılar.

Yetkinlikler, önceki bilgilerle ilişkilidir. Çeşitli yollarla kazanılır veya daha da geliştirilir. Matematik sorularına yönelik bu yaklaşım, öğrencilere pratik beceriler edinme ve matematiksel ilişkiler hakkında daha derin bir anlayış kazanma fırsatı vermek için kullanılır.

Güvenli ve ağ bağlantılı bilgi elde etmek için pratik yapmak ve derinleştirmek matematikte önemli bir rol oynar. Üretken uygulama, iç görüleri, akıcılığı ve zihinsel çevikliği derinleştirmeye hizmet eder. Otomatik uygulama, temel bilgileri pekiştirir ve uygulanacak terim ve prosedürlerin güvenli bir şekilde anlaşılmasına dayanır. Uygulama, yalnızca edinme sürecinin son aşamasına atıfta bulunmaz, aynı zamanda dersin tüm aşamaları, uygulama ve tekrar bölümlerini içermelidir. Pratik yapma becerileri, kavramlar üzerinde düşünme, yapıları

inceleme, problem çözme, uygulama görevlerinde ele alınabilir. Alıştırmalar tasarlanırken, öğrencilerin farklı yeteneklerini hesaba katarak uygun kişiselleştirme gereklidir. Öğrencilerin bağımsız olarak pratik yapmaları için giderek daha fazla yetki verilmelidir (Rahmenlehrplan kompakt 1-10, 2017).

Berlin Eyaleti'nde Fen Bilimleri Dersi:

Fen Bilimleri (Doğa Bilimleri) dersi, matematik dersinde olduğu gibi ‘‘Doğa-Çevre-Teknoloji’’ adı altında Berlin’deki okul öncesi eğitim kurumlarındaki pedagojik çalışma ana konularından ve Berlin Eğitim Programı’nda yer alan altı eğitim alanından birisidir.

Çocuklar iyi birer gözlemcidirler. Gördükleri veya yaşadıkları hakkında tahminler yürüterek nedenlerini araştırıp birçok şeyi deneyerek doğa ve çevre konusunda bilgi edinmektedirler. Bir çocuk bir şeyin nasıl çalıştığını deney yaparak ve diğer çocuklarla birlikte soru sorarak ve cevaplar arayarak öğrenmektedir. Deney odalarında pedagoglarla yapılan çalışmalar buna hizmet etmektedir. Ayrıca her hafta belirli bir günde yapılan doğa gezileri çocukların doğayı, yaşadıkları çevreyi ve diğer canlıları yakından tanımaları ve yeni şeyler keşfetmeleri için fırsat vermektedir.

Genç çocuklar bütünsel şekilde öğrenmektedirler. Bütünselden kasıt çocukların tüm duyularıyla algılamaları ve öğrenmeleridir. Pedagoglar çocuklar öğrenirken onlara eşlik etmektedirler. Onlar her bir çocuğu tanımakta ve hangi gelişim aşamasında olduğunu bilmekte, önlerindeki gelişim aşamalarını görmekte ve çocuğu bu aşamalara geçmeye cesaretlendirmektedirler

(Erişim

adres:

<https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/bildungswege/fruehkindliche-bildung/>).

Berlin 5/6. sınıf Fen bilimleri dersi müfredatına göre hedeflenenler şöyledir:

- Öğrencilerin günlük yaşamlarında ve fen derslerinde edindikleri deneyim ve fikirlere dayalı olarak, fen derslerinde daha fazla bilimsel bakış açısı ve çalışma yöntemleri geliştirilir. Bu şekilde öğrenciler sonraki sınıflarda konu derslerinde çalışmak için bir temel kazanırlar.

- 5. ve 6. sınıflardaki öğrenciler, kendi deneyimleri ve eylemleri, kesin gözlem ve tanımlama yoluyla, bağımsız sorular, araştırma, deney ve değerlendirme yoluyla, sonuçların sunumu ve değişimi yoluyla, yaşlarına uygun bilimsel bağlantıları ve yasaları deneyimleyebilirler. Konular, öğrencilerin teknoloji ve doğa bilimleri ile karakterize edilen çevrelerinde yollarını bulabilmelerine ve aktif olarak katılabilmelerine önemli katkı sağlamaktadır.

- Bilimsel içerikle ilgilenmek genel eğitimin bir parçasıdır ve kendini doğanın bir parçası olarak anlamasına ve kendine ve çevreye karşı sorumlu davranmasına yardımcı olmaktadır. Temel bilimsel eğitimin amaçları, öğrencilerin önceki deneyimlerine dayalı olarak fenomenleri incelemek ve onları anlaşılır kılmak, onları doğa bilimlerinin dili ve tarihi ile tanıştırmak, sonuçları iletmek ve onların özel bilgi edinme yöntemlerini ve sınırlılıklarını ele almayı içerir. Bu sayede öğrenciler kimya, biyoloji ve fizik konularında bağlantı kurabilecekleri temel bilgileri edinirler.

- Günlük yaşamda, öğrenciler fenomenleri tüm karmaşıklığı içinde yaşarlar. Derste olgular, bilimsel düşünme ve çalışma biçimlerinin yardımıyla incelenir. Gözlem, betimleme, karşılaştırma, ölçme, hipotez oluşturma, deney yapma ve modellerle çalışma gibi yöntemler hedefe yönelik olarak kullanılmaktadır. Fenomenin görünümü biyolojik, kimyasal ve fiziksel perspektifleri bütünleştirir.

- Fen Bilimleri dersinde, cinsiyetleri, sosyal ve kültürel geçmişleri veya dil gelişimleri ne olursa olsun, tüm öğrencilerin önceki deneyimleri, ilgileri ve yetenekleri eşit olarak dikkate alınır. Olaylara ve içeriğe farklı içerikle ilgili ve metodolojik yaklaşımların entegrasyonu, fen derslerini çeşitliliğe duyarlı bir şekilde tasarlamak ve heterojenliği hesaba katmak için çok çeşitli olanaklar sunar.

- Öğrencilerin gündelik deneyimlerini ve sorularını ve profesyonel bakış açılarını eşit ölçüde ele alan bir konunun farklı yönleri dahil edilerek kalıp yargılardan kaçınılır. Böylece, fen bilimleri konusu, içeriği yaşayan çevre ve fenomenlerle ilgili olarak ele alarak, öğrencilerin bilimsel beceri ve ilgileriyle ilgili olarak olumlu bir benlik imajına katkıda bulunabilir.

- Bilimsel becerilerin gelişimi büyük ölçüde dil aracılığıyla, başlangıçta çocuğun aşına olduğu günlük dil aracılığıyla gerçekleşir. Konu hakkında birbirleriyle iletişim kurmaya hizmet eder ve kazanılan bilgilerin sınıfta sözlü olarak ifade edilmesini sağlar. Dersler dil becerilerini geliştirmeye ve geliştirmeye yardımcı olur.

- Tanımlama, gerekçelendirme, kaydetme ve araştırma gibi dil eylemleri, belirli resmi kriterleri takip eder ve öğrencilerin öğrendiği ve kullandığı tipik formülasyonları kullanır. Fen Bilimleri dersinin görevi de teknik dili başlatmak ve teknik terimlerin yaşa uygun bir şekilde kullanımını teşvik etmektir.

- Çocukların ve gençlerin yaşadığı dünyalar aynı zamanda medya dünyasıdır. 5/6. sınıf Fen Bilimleri dersinde, medya kullanımı çeşitli işlevler üstlenir. Medya, örneğin bağımsız bilgi

araştırması için kullanılır veya süreçleri açıklamaya hizmet eder. Sınıfta öğrenciler yalnızca yetkin kullanım alıştırmaları yapmakla kalmaz, aynı zamanda bilginin kaynağı ve güvenilirliği ile ilgili olarak medyaya eleştirel bir yaklaşım da uygulamalar (Rahmenlehrplan kompakt 1-10, 2017).

Türkiye Cumhuriyeti’nde matematik dersi ilkokullarda birinci sınıftan itibaren; fen bilimleri dersi ise ilkokullarda üçüncü sınıftan itibaren okutulan zorunlu bir derstir. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı'nda bütüncül bir bakış açısı benimsenerek genel olarak öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu, öğrenme sürecine aktif bir şekilde katıldığı, araştırma-sorgulama ve bilginin transferine dayalı öğrenme stratejisi esas alınmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen teşvik eden, yönlendiren; öğrenci ise bilginin kaynağını araştırmacı, sorgulayıcı, açıklayıcı, tartışmacı ve ürüne dönüştürücü birey rolünü üstlenmektedir. Fen bilimleri bu süreçte, matematik, teknoloji ve mühendislikle bütünleştirilerek öğrencilerin problemlere disiplinler arası yaklaşması hedeflenir. Öğrenciyi temel alan öğrenme ortamlarında derslerin yapılması öngörülmektedir (Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, 2018)

Matematik Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin matematiksel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi ve bunun etkin bir şekilde kullanabilmesi, matematiksel kavramları anlayabilmeleri ve bu kavramları günlük hayatlarında kullanabilmeleri, problem çözme sürecinde kendi düşünce ve akıl yürütmelerini rahatlıkla ifade ederek başkalarına ait matematiksel akıl yürütmelerdeki eksiklikleri veya boşlukları görebilmeleri, matematiksel düşüncelerini mantıklı bir şekilde açıklayabilmek ve paylaşabilmek için matematiksel terminoloji ile matematiksel dili doğru kullanabilmeleri, matematiğin anlam ve dilini kullanıp insanlar ve nesneler arasındaki ilişkileri ve nesnelerin birbirleriyle olan ilişkilerini anlamlandırabilmeleri, araştırma yapmak, bilgi üretmek ve bilgiyi kullanmak adına becerilerini geliştirebilmeleri, matematiğin sanat ve estetik ile ilişkisini fark edebilmeleri ve matematiğin insanlığın ortak bir değeri olduğunun bilincinde olarak matematiğe değer vermeleri amaçlanmaktadır. İlkokul matematik dersinde, sayılar ve işlemler, geometri, ölçme ve veri işleme olarak dört öğrenme alanından oluşmaktadır. Her sınıf seviyesinde bu öğrenme alanlarına yer verilir. Alt öğrenme alanlarında ise sınıf düzeyine göre farklılıklar vardır (Matematik Dersi Öğretim Programı, 2018).

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu bölümde ilkokul döneminde üstün/özel yetenekli bireylere yönelik Almanya-Berlin Eyaleti ve Türkiye’de uygulanan matematik ve fen bilimleri dersleri eğitim uygulamalarının incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulguların ilgili alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmasına yer verilmiştir.

Araştırmanın *birinci alt problemi* olarak Almanya-Berlin Eyaleti ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitim modellerine hangi zekâ/yetenek kuramı/kuramlarının dayanak oluşturduğuna ait bulgular ilgili dokümanların incelenmesi sonucu elde edilmiştir. Bu bulgular hem Almanya-Berlin Eyaleti’nde hem de Türkiye’de üstün/özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi için kabul edilen yaklaşımların içinde bulunan dönem itibariyle devletler arasındaki ilişkiler ve var olan çekişmeler ile ülkelerin içinde bulunduğu şartlara ve ihtiyaçlara göre zamanla değiştiğini ortaya koymaktadır. Ancak günümüzdeki mevcut durum itibariyle, her iki taraftaki uygulamalar için Gardner’in Çoklu Zekâ Kuramı’nın temel oluşturduğu saptanmıştır.

Araştırmanın *ikinci alt problemi* olan Almanya-Berlin Eyaleti ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekliler eğitimi, eğitim ile ilgili yasalar ve uygulamalar açısından incelendiğinde ulaşılan benzerlikler ve farklılıklara ait bulgulara anayasa, yasalar ve yönetmelikler ile mevcut uygulamalar incelenerek ulaşılmış ve bu bulgular ışığında tartışılmıştır. Almanya ve Türkiye, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası düzenlemeleri kabul ederek üstün/özel yeteneklilerin eğitimleriyle ilgili olarak ulusal bazda konuyla ilgili düzenlemeleri de buna uygun olacak şekilde yapmışlardır. Anayasa, kanunlar ve yönetmeliklerde eğitimle ilgili genel düzenlemeler içeren maddeler olduğu gibi üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri ile ilgili özel düzenlemeler içeren maddeler de bulunduğu tespit edilmiştir. Burada iki ülke arasında var olan temel farkın ülkelerin yönetim biçiminden kaynaklandığı görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti, merkezi bir yönetim ve uygulama anlayışı sergilerken Almanya ise federal yapısı gereği merkeziyetçi olmayan bir yönetim ve uygulama anlayışı sergilemektedir. Bu nedenle Almanya Federal Cumhuriyeti Anayasası eğitimle ilgili genel

düzenlemelere giderek detaylar ve uygulamalar ile ilgili kısmı eyaletlerin sorumluluğuna bırakmıştır. Her eyalet kendi içinde eğitim-öğretimle ilgili kararları alma yetkisine sahiptir. Bunun doğal sonucu olarak da eğitimde eyaletler arası farklı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Bu aşamada eyaletlerin eğitim kademeleri, müfredat ve mezuniyet gibi konularda bir denklik ve uyum olması adına Eğitim Bakanları Konferansı'nda (KMK-Kultusministerkonferenz) birlikte çalıştıkları ve alınan kararlara uygun davrandıkları belirtilmesi gereken önemli bulgulardan biridir. Nitekim KMK (2015) "yüksek performanslı öğrenciler için destek stratejisi, daha fazla gelişim için öncelikleri derinleştirme potansiyelini belirlemek ve gerekli düzenlemeleri başlatmak için bir kilometre taşı olarak görülmektedir. Buradaki amaç, çok iyi gözlemlenebilir performansa sahip olan yetenekli öğrencilerin yanı sıra, hedeflenen teşvik ve destek yoluyla potansiyelinin fark edilmesi ve geliştirilmesi gereken öğrencileri" de desteklemektir. KMK (2016) yüksek performanslı ve potansiyel özel yetenekli öğrencileri desteklemek için federal hükümet ve eyalet hükümetleri tarafından ortak girişim adı altındaki kararlarında, okulların performansı güçlü olan ve potansiyel olarak özellikle yüksek performans gösteren öğrencilerin desteklenmesine yönelik stratejiler ve önlemler geliştirdiği ve bunları daha ileriye taşıdığı modüler bir yapının kuruluş girişiminden bahsetmektedir. Bu kararlardan yola çıkarak Berlin Eyaletinde, özel yetenekli ve yüksek performanslı öğrencilerin desteklenmesi için birçok faaliyet hayat geçirilmiştir. 2018 yılında Eğitim, Gençlik ve Aile Bakanlığı bünyesinde faaliyete geçen Üstün/Özel Yetenek Destek Departmanı bu faaliyetlerin merkezi durumundadır. Bu departmanın kuruluşu ile hayata geçirilen Begabtes Berlin-Yetenekli Berlin (Berlin'in Yetenekleri) projesi bugün Berlin Eyaleti'nde üstün/özel yetenekli öğrencilere dönük çok çeşitli etkinliklerin temelini oluşturmaktadır. Türkiye'de mevcut durumda böyle geniş bir etkinlikler yelpazesi içeren uygulamalar bulunmamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ise merkezi bir yönetime sahip olduğu için anayasasındaki eğitimle ilgili maddeler daha geniş kapsamlıdır. Herhangi bir bölgeye ait farklı bir federal yasa düzenlemesi bulunmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına bağlı olarak çeşitli kanunlar, yönetmelikler, genelge ve kanun hükmünde kararnameler ile üstün/özel yeteneklilerin eğitimiyle ilgili uygulamalar düzenlenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Özel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığı bu alanda yapılan faaliyetlerin merkezi durumundadır.

Her iki tarafta da okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise (ortaöğretim) ve özel eğitim yönetmelikleri bulunmaktadır. Bu yönetmelikler çerçevesinde Berlin'de faaliyet gösteren birçok okul öncesi eğitim merkezinin özel, kavramsal bir odağı vardır ve buna bağlı olarak bu

merkezler kütüphanelerle, müzik okullarıyla veya çeşitli eğitim atölyeleriyle iş birliği yapmaktadırlar. Bunun yanı sıra Küçük Araştırmacılar Evi Vakfı matematik, fen bilimleri ve teknik ile ilgili konularda eğitim desteği vermektedir. Ayrıca erken sanat eğitimi için bazı sanat merkezleri ve tiyatrolarla yürütülen çeşitli ortak projeler de bulunmaktadır.

Türkiye’de ise üstün zekâlı ve özel yetenekli çocuklara okul öncesi dönemde sunulan fırsatlara baktığımızda faaliyetler Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) ile sınırlı tutulmaktadır. Fakat Millî Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi’nde *okul öncesi eğitim birimi* ifadesi yer almasına rağmen buradaki etkinliklerden okul öncesi çağındaki çocuklar faydalanamamaktadır (Bapoğlu Dümenci, Gürsoy, ve Aral, 2016). Bunun başlıca nedeni öğrencilerin BİLSEMLere kabul için yapılan sınavlara 1.sınıftan itibaren katılabilmesidir. Son yıllarda okul öncesi dönemde üstün zekâlı ve özel yetenekli çocuklara yönelik yapılan faaliyetlere daha çok özel anaokulu ve kreşlerde rastlanmaktadır.

2021-2022 Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu’nda, BİLSEMLere öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecine ilişkin usul ve esaslar dört ana başlık altında toplanmıştır:

1. Genel Açıklamalar
2. Aday Gösterme Süreci
3. Uygulama Esasları
4. İtirazlar

Buna göre öğrenciler, sınıf öğretmenleri tarafından 1., 2., 3. ve 4. sınıf seviyelerinde yetenek alanı/alanlarında aday gösterilmektedirler. Aday göstermede her okuldan her sınıf düzeyi için her bir yetenek alanında öğrenci sayısının en fazla %20’si aday gösterilebilmekte ve bir öğrenci azami iki yetenek alanından aday gösterilebilmektedir. Bir sonraki aşamada aday gösterilen öğrenciler bir ön değerlendirmeye tabi tutulmaktadırlar. Bu ön değerlendirme uygulamalarında Bakanlıkça belirlenen ölçme araçları kullanılmaktadır. Ön değerlendirme uygulamalarının tamamlanmasıyla yetenek alanlarına göre Bakanlık tarafından belirlenecek puanı aşan öğrenciler, yetenek alanlarına göre bireysel değerlendirmeye alınmaktadırlar. Bireysel değerlendirme uygulamalarının sonucunda da Bakanlık tarafından yetenek alanlarına göre belirlenecek olan puanı geçen öğrenciler bilim ve sanat merkezine kayıt hakkı kazanmaktadırlar. Öğrencilerin, genel zihinsel yetenek alanı değerlendirmeleri RAM’larda, resim ve müzik yetenek alanı değerlendirmeleri ise BİLSEM’lerde yapılmaktadır. Sonuçlara itiraz hakkı bulunmaktadır (2021-2022 Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/30144032_2021-2022_YILI_BILIM_VE_SANAT_MERKEZLERI_OGRENCI_TANILAMA_VE_YERLESTIRME_KILAVUZU.pdf).

Berlin Eyaleti'nde eğitim sisteminin ana çerçeve belgesi olan Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası, özel eğitim alanlarını belirleyerek özel yetenekleri ve yüksek bilişsel becerileri olan öğrenciler özellikle desteklenmelidir demektir. İlkokul Yönetmeliği'nde yer alan Üstünlüklerin/Yeteneklerin Desteklenmesi bölümü de özel eğitime ihtiyaç duyan üstün/özel yetenekli öğrencilerin tanılama süreçlerinin ardından sınıf atlama, üst sınıflarda misafir öğrenci olma, bölgesel yetenek gruplarına kaydolma gibi destek seçenekleri ile onların öğretmenlerinin ve velilerinin neler yapmaları gerektiği konularında düzenlemeler yapmaktadır.

Türkiye'de ise 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve İlköğretim Yönetmeliği, Berlin'dekine benzer bir şekilde bireylerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitim almaları gerektiğine atıfta bulunarak akranlarından daha hızlı öğrenen ve düzey olarak bulunduğu sınıfın üzerinde olan öğrenciler için sınıf atlama imkânı getirmektedir. Türkiye'de ilkokuldan itibaren üstün/özel yetenekli bireylerin desteklenmesinde BİLSEMLer görev almaktadır. Bu alanda devlete bağlı olarak eğitim imkânı veren Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu'nda yürütülen çalışmalar 2013 yılında Millî Eğitim Bakanlığının kararı ile durdurulmuştur ve bu okulda sürdürülen "Üstün Zekâlıların Eğitimi" projesi kaldırılmıştır. Bunun dışında son yıllarda bazı özel okullarda üstün/özel yetenekli bireyler için eğitim programları uygulanmaya başlanmıştır.

Almanya-Berlin Eyaleti'nde ilkokul döneminde verilen destekler ile ilgili olarak *zenginleştirme* (dersleri, örneğin daha yoğun işlenmesi veya ek malzeme ya da ek öğrenme fırsatları sağlanması yoluyla derinleştirmek ve zenginleştirmek), *hızlandırma* (üstün/özel yetenekli çocukların sadece bir yıl içinde okula esnek başlangıç aşamasından geçme, bir (veya daha fazla) sınıfı atlama veya/ve bazı branşlardaki derslere daha yüksek sınıflarda katılma imkânı), *gruplama* (çeşitli küçük proje, çalışma, araştırma ya da sunum gruplarının bir araya gelmesi hatta buluşturulduğu aktiviteler), *entegre destek ve yoğunlaştırma* (üniversite veya vakıflar ile iş birliği) uygulamaları bulunduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede yapılan faaliyetler ise okula erken başlama, sınıf atlatma, üst sınıftan ders alma, bölgesel yetenek grupları, ilkokullar arası üstün yetenek ağı,

çocuk üniversiteleri, yarışmalar, hızlı öğrenenler sınıfına geçiş, yaz akademileri ve yaz kamplarıdır.

Ortaokul ve lise yönetmeliklerine baktığımızda Berlin’de sınıf atlama ile ilgili düzenlemeler karşımıza çıkmaktadır. Buna göre 5., 7. ve 10. sınıflar atlanamaz ifadesine rağmen uygun şartları taşıyan üstün/özel yetenekli öğrencilerin tüm sınıfları atlayabileceği belirtilmiştir. Türkiye’deki ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde ise Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı (BEP) ve Okullarda Destek Eğitim Odası açılması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Aynı vurguyu 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde de görmekteyiz. Ayrıca burada Özel Eğitimin temel ilkeleri de açıklanmaktadır.

Berlin Eğitim Sistemi’nde var olan bir başka yönetmelik ise *Belirli Pedagogik Özellikleri Olan Okullara Kabul Yönetmeliği-Kabul Yönetmeliği*’dir. Bu yönetmeliğe göre Berlin Eyaleti’nde Yabancı dil ve uluslararası ağırlıklı (karakterli) okullar, matematik ve fen bilimleri ağırlıklı okullar, spor ağırlıklı okullar, müzik ağırlıklı okullar, özel pedagogik karaktere sahip diğer ilkokullar ve özel bir karaktere sahip diğer okullar bulunduğu tespit edilmiştir. Bu okullar kendi türüne göre farklı sınıflardan itibaren öğrenci kabul etmektedirler. Ayrıca öğrenci alımı yaparken profillerine uygun öğrencileri belirlemek için onları yetenek sınava tabi tutabilirler.

Berlin eğitim sahasında ortaokul ve lise döneminde de üstün/özel yetenekli bireylerin desteklenmesi adına birçok uygulama bulunmaktadır. Bunlar, özel profilli sınıflar, yetenek grupları çalışmaları, çocuk üniversiteleri, üniversitelerde derslere katılıp eğitim alma imkânı, ulusal ve uluslararası yarışmalar, hızlı öğrenenler sınıfları, yaz akademileri ve yaz kamplarıdır, çeşitli burs imkanlarıdır. Bu durumda, Berlin Eyaleti’ndeki yönetmeliklerde üstün/özel yetenekli bireylerin desteklenmesiyle ilgili olarak çok daha fazla sayıda farklı uygulamaya ait düzenlemelerin olduğu açıkça görülmektedir.

Türkiye’de de öğrencilerin sınavla girebileceği Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri gibi ülkenin fen ve matematik, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak güzel sanatlarda ise nitelikli insan olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçlayan okullar mevcuttur. Bu okulların yanı sıra ARGEM-Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Lisesi ve Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi bulunmaktadır.

Berlin Üniversiteleri de çocuk üniversiteleri, matematik toplulukları, 10. sınıftan itibaren erken üniversite imkânı, misafir öğrenci statüsü, kamplar, yarışmalar, öğrenci

araştırma merkezi ve seminerler gibi imkanlarla üstün/özel yetenekli bireylerin desteklenmesine katkıda bulunmaktadır.

Türkiye'deki üniversitelere baktığımızda bazı üniversitelerde zaman zaman çocuk üniversiteleri adı altında etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Bu uygulamalar öğleden sonra veya hafta sonu dersler, yaz okulları ve tatil programları, bilim kampları, laboratuvarlar uygulamaları, bilim fuarları, bilim yarışmaları, projeler ve online öğrenmeler olabilmektedir. Ayrıca Anadolu Üniversitesi'nde TÜBİTAK desteğiyle *Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP)* uygulanmaktadır. Fakat burada da programa dahil olabilmek için yapılan sınavı kazanmak gerekmektedir. Berlin üniversitelerinde hayata geçirilen uygulamalarda böyle bir sınav uygulaması tespit edilmemiştir.

Tüm Almanya'da olduğu gibi Berlin'de de vakıflar ve dernekler aracılığıyla üstün zekalı/özel yetenekli çocukların ve gençlerin desteklenmesi için çok çeşitli programlar ve fırsatlar (akademiler, yarışmalar, seminerler, burslar, danışmanlık, mentorluk, tatil kampları) mevcuttur. Özellikle Karg Vakfı Berlin'de bu alanda aktif olan önemli bir vakıftır. Türkiye'de de üstün zekalı/özel yetenekli çocukların ve gençlerin desteklenmesi için çalışan vakıflar ve dernekler mevcuttur. Bunlara Çocuk Vakfı, Türkiye Zekâ Vakfı, Türkiye Üstün Zekâlı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı (TÜZDEV), Tüm Üstün Zekâlılar Derneği (TÜZDER) örnek olarak verilebilir.

Araştırmanın *üçüncü alt problemi* olan Almanya-Berlin Eyaleti'nde ve Türkiye'de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlerin seçilme/yetiştirilme alanlarında uygulanan programların benzerlikleri ve farklılıklarına yönelik bulgulara göre Berlin'deki üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmen yardımcılarının seçilme/yetiştirilme alanlarında uygulanan programlarının içerisinde bu öğrencileri desteklemeye yönelik ayrıca düzenlenmiş bir yönerge bulunmamaktadır. Öğretmenlik bölümlerinde okuyan öğrencilere yönelik derslerde heterojenlik ile ilgili krediler belirlenmiştir. Uygulamalarda tam yetki üniversitelere bırakılmıştır. Fakat üstün/özel yetenekli öğrencilerin gelişimi için onları geliştirebilecek öğretmenlere ihtiyaç olduğu tespitinden yola çıkarak (Römer ve Trautmann, 2015, Epfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018) Berlin'deki birçok vakıf, yüksekokul, üniversite ve enstitü ile ortak çalışmalar düzenlenmektedir. Bu çalışmalar hizmet içi eğitim seminerleri, ileri eğitim seminerleri ve çeşitli sertifika programlarıdır. Karg Vakfı ile ortaklaşa gerçekleştirilen mentorluk ve eğitim seminerleri bulunmaktadır. Bunun dışında Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitimi Danışma Merkezi (SIBUZ), Berlin'deki üniversitelerin ve

Uluslararası Üstün/Özel Yeteneklerin Araştırılması Merkezi'nin (Internationales Centrum für Begabungsforschung – ICBF) düzenlemiş olduğu sertifika programlarına katılım mümkündür. Berlin'deki üniversitelerin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki programlarında özel eğitim ile ilgili bölümlerde üstün/özel yetenek ilgili dersler verilmektedir.

Türkiye'de üniversitelerden sorumlu kurum Yüksek Öğretim Kurumu'dur. Bu kurumun anayasal çerçeve içerisinde yaptığı düzenlemelere istinaden üniversitelerin eğitim fakültelerinde Özel Eğitim Öğretmenliği bulunmaktadır. Öğrenciler bu bölümlerde üstün/özel yetenekli öğrencilerin desteklenmesiyle ilgili dersler görmektedirler. Ayrıca üniversitelerin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümlerinde de konuyla ilgili dersler verilmektedir. Eğitim Enstitülerinin özel eğitim ana bilim dalları altında da üstün/özel yetenekli öğrencilerle ilgili yüksek lisans ve doktora programları da mevcuttur. Bunun dışında yine üniversitelerde seminerler ve Millî Eğitim Bakanlığı'nda konuyla ilgili olarak hizmet içi seminerler verilmektedir.

Araştırmanın *dördüncü alt problemi*, ‘‘Almanya-Berlin Eyaleti’’nde ve Türkiye’de, ilkokul döneminde matematik ve fen bilimleri derslerinde üstün zekalı/özel yetenekli bireylere uygulanan özel öğretim programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? ‘‘ idi.

Elde edilen bulgulara göre matematik dersi hem Berlin Eyaletindeki hem de Türkiye’deki ilkokullarda birinci sınıftan itibaren okutulan zorunlu bir derstir. Berlin Eyaleti’nde ve Türkiye’de, ilkokul döneminde matematik dersi için uygulanan bir özel öğretim programı bulunmamaktadır. Tüm öğrenciler ortak bir temel eğitim almaktadırlar. Temel beceriler tüm sınıflarda verilirken alt öğrenme alanlarında sınıf düzeylerine göre farklılıklar bulunmaktadır.

Türkiye’de uygulanan Matematik Dersi Öğretim Programı’nın amaçlarından ilki öğrencilerin matematiksel okuryazarlık becerilerini geliştirmek ve bunu etkin bir şekilde kullanabilmelerini sağlamaktır. Ayrıca matematiksel kavramları anlayabilmeleri ve bu kavramları günlük hayatlarında kullanabilmeleri, problem çözme sürecinde kendi düşünce ve akıl yürütmelerini rahatlıkla ifade ederek başkalarına ait matematiksel akıl yürütmelerdeki eksiklikleri veya boşlukları görebilmeleri, matematiksel düşüncelerini mantıklı bir şekilde açıklayabilmek ve paylaşabilmek için matematiksel terminoloji ile matematiksel dili doğru kullanabilmeleri, matematiğin anlam ve dilini kullanıp insanlar ve nesneler arasındaki ilişkileri ve nesnelerin birbirleriyle olan ilişkilerini anlamlandırabilmeleri, araştırma yapmak, bilgi üretmek ve bilgiyi kullanmak adına becerilerini geliştirebilmeleri, matematiğin sanat ve estetik

ile ilişkisini fark edebilmeleri ve matematiğin insanlığın ortak bir değeri olduğunun bilincinde olarak matematiğe değer vermeleri amaçlanmaktadır. İlkokul matematik dersi, sayılar ve işlemler, geometri, ölçme ve veri işleme olarak dört öğrenme alanından oluşmaktadır. Her sınıf seviyesinde bu öğrenme alanlarına yer verilir. Alt öğrenme alanlarında ise sınıf düzeyine göre farklılıklar vardır (Matematik Dersi Öğretim Programı, 2018).

Berlin’de uygulanan matematik dersi öğretim programına göre matematik, canlı ve araştırıcı keşif ve eylemin yanı sıra matematiksel perspektiflerin olanaklarının ve sınırlarının yaşa uygun bir şekilde incelenmesini gerektirmektedir. Matematik dersleri, öğrencilerin önceki matematik deneyimleriyle ilişkilendirmelerini, yapılarını araştırmalarını, kavramlar arasındaki ilişkileri keşfetmeyi, işlem ve sunum basamaklarını bulmalarını ve bunları sebeplendirmelerini sağlamaktadır. Böylelikle, yapısal düşünmenin ve yaşam boyu günlük ve iş yaşamının matematiksel gereklilikleri ile başa çıkmanın temellerini atmanın yanı sıra matematik konusunda daha ileri, sürdürülebilir öğrenme için temas noktaları yaratmaktadır (Mathe Rahmenlehrplan 1-10, 2017).

Fen bilgisi dersi ise Türkiye’deki ilkokullarda üçüncü sınıftan itibaren okutulan zorunlu bir ders iken Berlin Eyaletinde beşinci sınıftan sonra okutulan zorunlu bir derstir. Türkiye’de ilkokullar dört yıl olduğu için öğrenciler beşinci sınıftan itibaren ortaokula geçmiş sayılırlar. Berlin Eyaletinde ilkokul altı yıl olduğu için ortaokula geçiş 6. sınıftan sonra olmaktadır. Berlin Eyaleti’nde ve Türkiye’de, ilkokul döneminde Fen Bilimleri dersi için uygulanan bir özel öğretim programı bulunmamaktadır. Tüm öğrenciler ortak bir temel eğitim almaktadırlar.

Türkiye’de uygulanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı’nda bütüncül bir bakış açısı benimsenmiştir. Genel olarak öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olduğu, öğrenme sürecine aktif bir şekilde katıldığı, araştırma-sorgulama ve bilginin transferine dayalı öğrenme stratejisi esas alınmıştır. Öğrenme-öğretme sürecinde öğretmen teşvik eden, yönlendiren; öğrenci ise bilginin kaynağını araştırıcı, sorgulayıcı, açıklayıcı, tartışmacı ve ürüne dönüştürücü birey rolünü üstlenmektedir. Fen bilimleri bu süreçte, matematik, teknoloji ve mühendislikle bütünleştirilerek öğrencilerin problemlere disiplinler arası yaklaşması hedeflenir. Öğrenciyi temel alan öğrenme ortamlarında derslerin yapılması öngörülmektedir (Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, 2018)

Berlin 5/6. Sınıf Fen Bilimleri dersinin hedeflerine göre ise öğrenciler okuduğunu anlama becerilerini geliştirir, bilimsel bir kelime dağarcığı oluşturur, bilimsel sorularla ilgili

hedeflenen bilgileri elde etmeyi öğrenir ve bir grup içinde öğrenme ve birlikte çalışma pratiği yaparlar. Fen bilimleri dersi, öğrencilerin kendi yollarını bulmalarına ve teknoloji ve doğa bilimleri ile karakterize edilen çevrelerine aktif olarak katılmalarına önemli katkı sağlar. Derste işlenen temel kavramlar, öğrencilerin bilimsel süreçleri ve içeriği sistematik olarak düzenlemelerine ve tanımlamalarına yardımcı olmakta ve öğrencilerin önceki deneyimlerini temel alarak bireysel meseleler ve fenomenler hakkında bir anlayış geliştirmelerini kolaylaştırmaktadırlar. Temel kavramlar böylece yapılandırılmış, bilimsel bir dünya görüşü açmaktadırlar. Yeni edinilen bilgiler, mevcut bilgi yapısına entegre edilmektedir. Öğrenciler bilgilerini temel kavramların gelişen anlayışına tahsis etmekte, bilgilerini yeni problemlere aktarmakta ve bunları ilgili eylem ve problem çözme için uygulamaktadırlar (Naturwissenschaften-Rahmenlehrplan 5-6, 2017).

Bu hedeflere uygun olarak Berlin'deki beş Gymnasium'da 5. ve 6. Sınıftan itibaren öğrencilerin gerekli şartları taşımaları halinde geçiş yaparak öğrenim göreceği hızlı öğrenenler sınıfları ile matematik ve fen bilimleri ağırlıklı sınıflar oluşturulmuştur. Bu konsept için bu okullar ve Berlin Humboldt Üniversitesi sıkı bir iş birliği içerisinde.

Türkiye'de ise üstün/özel yetenekli öğrencilere bu derslerde, örgün eğitim kurumlarında destek eğitim odasında, örgün eğitim kurumları dışında destek ise BİLSEMLerde verilir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın *birinci alt problemi*, ‘‘Almanya ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitim modellerine hangi zekâ/yetenek kuramı/kuramları dayanak oluşturur?’’ idi. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular iki ülkenin kendi iç dinamikleri ve uluslararası gelişmelere paralel olarak zaman içerisinde farklı kuramları temel alarak ona uygun modeller uygulamaya koyduklarını göstermiştir. Fakat günümüzdeki uygulamalara bakıldığında Gardner’in Çoklu Zekâ Kuramı’nın temel alındığı görülmektedir.

Araştırmanın *ikinci alt problemi*, ‘‘Almanya ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekliler eğitimi, eğitim ile ilgili yasalar ve uygulamalar açısından incelendiğinde benzerlikler ve farklılıklar nelerdir? (Berlin örneği)’’ idi. Araştırma kapsamında ilgili mevzuatlar ve güncel uygulamalar incelenmiştir. Hem Berlin Eyaleti’nde hem de Türkiye’de konuyla ilgili olarak taraf olunan uluslararası anlaşmalara uygun bir şekilde yasal düzenlemeler bulunmaktadır.

Almanya federal bir devlet olduğu için anayasadaki eğitimi düzenleyen maddeler bir çerçeve çizerek sorumluluğu eyaletlere bırakmaktadır. Berlin Eyalet Yasası da Federal Anayasaya atıfta bulunarak genel bir çerçeve çizmiş ve detaylara girmemiştir. Eğitim-öğretim ile ilgili asıl düzenleme Berlin Eyaleti İçin Okul Yasası'nda yapılmıştır. Bunun dışında Okul Öncesi Eğitim Yönetmeliği, İlkokul Yönetmeliği, Ortaokul Yönetmeliği, Lise Yönetmeliği, Özel Eğitim Yönetmeliği, Belirli Pedagojik Özellikleri Olan Okullara Kabul Yönetmeliği vardır. Bu yönetmeliklerde Berlin Eyaleti Eğitim Sistemini ve bu eğitim sistemi içerisinde üstün/özel yetenekli çocukların durumunu düzenleyen maddeler bulunmaktadır. Bu düzenlemelerin temelinde öğrencilerin öğrenme ortamlarında potansiyellerini geliştirme fırsatına sahip olması gerektiği düşüncesi bulunmaktadır.

Alman eğitim sahasında dikkat çeken bir başka hususta her eyaletin kendi yetki sınırları içinde eğitim-öğretim ile ilgili kararları alması ve uygulamasıdır. Bunun sonucunda eyaletler arası uygulama farklılıkları ortaya çıkmıştır. Güncel duruma bakıldığında Almanya'da tüm federal eyaletlerin, yüksek becerilere sahip çocuklar için okullarda çeşitli hızlandırma ve zenginleştirme imkanları sundukları görülmektedir. Bu durum Almanya'da üstün zekalı/özel yeteneklilerin eğitiminde ve desteklenmesinde sistemin çeşitlenmesine yol açmaktadır. Fakat bu aynı zamanda, Almanya'nın, federal eyaletler arasındaki ağ eksikliği nedeniyle ortak bir ulusal üstün yetenekli eğitimi ve yetenek desteği stratejisinin olmadığı anlamına da gelmektedir (Fischer ve Müller, 2014). Bu durumda eyaletler arası müfredat, uygulamalar ve mezuniyet, eğitimin kalitesinin artırılması, eğitimde iş birlikleri vb. konularda bir denklik ve uyum olması açısından tüm eyalet hükümetleri eğitim bakanları Eğitim Bakanları Konferansı'nda (Kultusministerkonferenz-KMK) birlikte çalışarak tavsiye kararları almaktadırlar. Üstün/özel yetenekli öğrencilerle ilgili ortaya konan eyalet bazlı düzenleme ve uygulamalarda bu kararların etkisi görülmektedir.

Berlin Eyaletindeki yapılar ile girişimlerin incelenmesi ve analizi sırasında, kurumların birçok şekilde birbirinden farklı hareket ettikleri, bu nedenle konuyla ilgili bireysel alanlardaki çalışma sonuçlarının izole kalma eğiliminde olduğu, bunun özellikle üstün/özel yeteneklilerin desteklenmesi konusunda yollarının başında olan kurumlar için yeterli bir rol modeli veya öğrenme karakterine sahip olmadığı anlamına gelmektedir. Bu kadar çok sayıda program olduğu için, bunların etkinliği hakkında kapsamlı açıklamalar yapmak kolay olmamaktadır. Bu tespitler ışığında Berlin eyaletinde Berlin Üstün/Özel Yetenek Departmanı (Fachstelle Berliner Begabungsförderung-FBB) kurulmuştur. Bu departman Begabtes Berlin-Üstün/Özel Yetenekli Berlin projesini yürütmektedir. Bu, çeşitli girişimleri koordine etmek, ağları desteklemek veya kurmak, öğretmenlerle iletişim kurmak, çalışma alanındaki eylemleri

bir araya getirerek en iyi uygulama örneklerini belgelemek için gereklidir (Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung, 2018).

Yukarıda bahsedilen kanun ve yönetmeliklerle Begabtes Berlin Projesi çerçevesinde Berlin’de okul öncesinden başlayarak üniversiteye kadar birçok uygulama hayata geçirilmiştir. Kreşler ve gündüz bakım evlerinin sunduğu fırsatlar içerisinde, müzik veya dil oyunları şeklinde ek aktiviteler, komşu ilkokullarla yakın işbirliği, erken sanat eğitimi için projeler (Tiyatro ve Kreş, Çocukların Sanat Merkezi gibi), "Kreşte üstün yetenekli çocuklar" konusunda pedagojik uzmanlar için her yıl tekrarlanan hizmet içi eğitimler, "Küçük Araştırmacılar Evi" Vakfı’nın anaokulu çağındaki kız ve erkek çocukların bilimsel, matematiksel ve teknik eğitimleri için düzenlediği etkinlikler, çocuklarda araştırma ruhunu uyandırmak için daha fazla eğitim materyalleri mevcuttur.

İlkokullarda sunulan fırsatlar ise okula erken başlama, sadece bir yıl içinde okula esnek başlangıç aşamasından geçme, bir (veya daha fazla) sınıfı atlama veya/ve bazı branşlardaki derslere daha üst sınıflarda katılma imkânı, bölgesel yetenek gruplarında yer alma, ilkokullar arası üstün yetenek ağı, Berlin Humboldt Üniversitesi’nde ilkokullar için matematik buluşması, çocuk üniversiteleri, kız ve erkek genç araştırmacılar için yarışmalar ve oyunlardır.

Berlin Eğitim Sistemi’nde ilkokuldan ortaokula geçiş genellikle altıncı sınıftan sonra gerçekleşmektedir. Fakat 4. sınıftan sonra özel profillere sahip bir Gymnasium’da veya bir ISS’te 5. sınıfa geçmek de mümkündür. 5. sınıfla başlayan bu imkanlar arasında geleneksel dil dersleri (Latince, Eski Yunanca), hızlı öğrenme sınıfları, fen bilimleri ve matematik alanlarında üstün yetenekliler için okullar (bu okullardaki öğrenciler Berlin Humboldt Üniversitesi ile iş birliği içinde, üniversite öğrencilerinin aldığı temel çalışma sertifikalarını okul zamanında edinebilirler), müzik alanında özel destek, seçkin spor okullarında özel destek, Devlet Bale Okulu’nda eğitim yolları, iki dilli okullar, matematik-fen bilimleri-teknik okulları ve müzik ağırlıklı Melanchthon okulu bulunmaktadır.

Berlin Üniversiteleri’nin sunduğu imkanlar ise şöyle tespit edilmiştir;

Berlin Humboldt Üniversitesi: Kızlar İçin Bilişim Teknolojileri-Fikirler Atölyesi (Yüksek öğrenim, bölüm seçimi ve meslek), 7. sınıftan itibaren Matematik Öğrenci Topluluğu, 10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü,

Berlin Teknik Üniversitesi:16 yaşından itibaren Yüksek Öğrenim, Liseden Mezun Olacaklar İçin Etkinlikler Dizisi, Berlin Okul Araştırma Merkezi,

Berlin Hür Üniversitesi:10. sınıftan itibaren Öğrenciler İçin Misafir Dinleyici Statüsü, Lise Mezuniyeti Öncesi Bilişim Teknolojileri Deneme Kursu'dur (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsfoerderung/>).

Yukarıda yer alan imkanlar dışında Berlin'de üstün/özel yetenekli çocukların gelişimini destekleyen çok sayıda vakıf, dernek, özel kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bunlar burslar, mentörlük programları, danışmanlık hizmetleri, tatil kampları ve yaz akademileri, yarışmalar ve çeşitli seminerler yoluyla destek olmaktadır. Eğitim ve Üstün Yetenek Derneği, Karg Vakfı, Üstün Zekalı Çocuklar İçin Alman Toplumu Derneği, Alman Mensa Derneği, Fibonacci Derneği bunlar arasında en öne çıkanlarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti merkezi devlet yapısına sahiptir. Herhangi bir federal yasa ya da düzenleme yoktur. Bu nedenle anayasada eğitim ile ilgili maddeler daha fazla ve detaylıdır. Anayasa çerçevesinde oluşturulan kanunlar, yönetmelikler vb. düzenlemelerle eğitim öğretim faaliyetleri düzenlenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Özel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Daire Başkanlığı bu alanda yapılan faaliyetlerin merkezi durumundadır. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu, Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği konuyla ilgili düzenlemeleri içermektedir.

Türkiye'de ise üstün zekâlı ve özel yetenekli öğrencilere sunulan fırsatlara baktığımızda çok geniş bir yelpazeye rastlanmamaktadır. Okula erken kayıt hakkı, sınıf atlama, okulların kendi bünyesinde destek eğitim odaları vardır. Okul dışı destekleme faaliyetleri ilkokul 1., 2. ve 3. sınıfta sınavla öğrenci alan Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) ile yürütülmektedir. Mevcut durum itibarıyla 81 ilde 279 BİLSEM vardır. Bu BİLSEMLerde 12 bin 579 ilkokul, 43 bin 954 ortaokul ve 10 bin 842 lise öğrencisi olmak üzere toplam 67 bin 375 öğrenci eğitim almaktadır (MEB Haberleri: Bilsem Sayısı 279'a yükseldi. Erişim adresi:

<https://www.meb.gov.tr/bilsem-sayisi-279a-yukseldi/haber/25315/tr#:~:text=B%C4%B0LSEM'lere%20eri%C5%9Fimi%20art%C4%B1rmak%20i%C3%A7in,B%C4%B0LSEM%20say%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1%20279'a%20y%C3%BCkseltti>).

BİLSEMLere öğretmen seçme ve atama kılavuzu incelendiğinde öğretmen seçimi ve atama esnasında gözetilen kriterlerin başarılı öğretmenleri tespit edilebilmek için yararlı olduğu düşünülmektedir. Fakat bu öğretmenlerin dışında, dışarıdan görevlendirme sonucu BİLSEMLerde görev yapan öğretmenlerin hangi kriterler göz önünde bulundurularak bu görevlere getirildiği tam olarak bilinmediği için eğitim kalitesini olumsuz etkileyebileceği düşüncesi oluşmaktadır. Aynı şekilde destek eğitim odalarında görev yapacak olan öğretmenlerin de seçimi aşamasında aranan özelliklerin detaylandırılarak mevcut eksikliklerin giderilmesi gerektiği ve bu sayede destek eğitim odalarındaki eğitimin de kalitesinin artacağı düşünülmektedir.

Bir önemli konuda üstün/özel yetenekli öğrencilerin tespiti ve tanınması hususudur. Yapılan uygulamalar incelendiğinde Almanya-Berlin örneğinde tespit edilen çeşitliliğe Türkiye’de rastlanılmamaktadır. 1., 2., 3. ve 4. sınıfta BİLSEMLere yerleştirme için yetenek alanı/alanlarında yapılan sınav dışında tespit ve tanılama konusunda bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu konuda çok daha fazla seçenek sunan çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Ortaokuldan sonra yine sınavla öğrenci alan Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri mevcuttur. Bunların yanı sıra üstün/özel yetenekli öğrenciler için devlet okulu olarak açılan ARGEM-Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Lisesi ile Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi- TEVİTÖL eğitim vermektedir. Bazı üniversitelerin kendi bünyelerinde hayata geçirdikleri Çocuk Üniversiteleri de faaliyettedir. Ayrıca Anadolu Üniversitesi’nde Üstün Yetenekliler Eğitim Programı (ÜYEP) uygulanmaktadır. Türkiye Zekâ Vakfı, Türkiye Üstün Zekalı ve Dahi Çocuklar Eğitim Vakfı (TÜZDEV) gibi vakıflarda alanda faaliyet göstermektedir.

Araştırmanın *üçüncü alt problemi*, ‘‘Almanya ve Türkiye’de, üstün/özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlerin seçilme/yetiştirilme alanlarında uygulanan programların benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir? (Berlin örneği) ‘‘ idi.

Türkiye’de YÖK’e bağlı devlet ve vakıf üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinde Özel Eğitim Öğretmenliği bulunmaktadır. Eğitim Fakültelerine bağlı olan Özel Eğitim Bölümlerinde, Özel Yetenekliler Eğitimi Anabilim Dalı oluşturularak dört yıllık lisans eğitimi boyunca bölüm öğrencilerinin, üstün zekalı/özel yetenekli bireylerin eğitime yönelik öğretmen adayı olarak yetiştirilmektedir. Bölüm dersleri merkezi bir kurum dersleri olan YÖK tarafından belirlenmektedir. Ayrıca üniversitelerin Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

bölümlerinde de konuyla ilgili dersler verilmektedir. Eğitim Enstitülerinin özel eğitim ana bilim dalları altında da üstün/özel yetenekli öğrencilerle ilgili yüksek lisans ve doktora programları da mevcuttur. Bunun dışında yine üniversitelerde seminerler ve Millî Eğitim Bakanlığı'nda konuyla ilgili olarak hizmet içi seminerler verilmektedir.

Berlin'de ise üniversitelerin özel eğitim bölümleri bulunmakla beraber eğitim ve öğretimdeki uygulamalar üniversitelerin tasarrufuna bırakılmıştır. Berlin'deki birçok vakıf, yüksekokul, üniversite ve enstitü ile ortak çalışmalar düzenlenmektedir. Bu çalışmalar hizmet içi eğitim seminerleri, ileri eğitim seminerleri ve çeşitli sertifika programlarıdır. Karg Vakfı ile ortaklaşa gerçekleştirilen mentorlük ve eğitim seminerleri bulunmaktadır. Bunun dışında Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitimi Danışma Merkezi (SIBUZ), Berlin'deki üniversitelerin ve Uluslararası Üstün/Özel Yeteneklerin Araştırılması Merkezi'nin (Internationales Centrum für Begabungsforschung – ICBF) düzenlemiş olduğu sertifika programlarına katılım mümkündür. Berlin'deki üniversitelerin lisans ve yüksek lisans düzeyindeki programlarında özel eğitim ile ilgili bölümlerde üstün/özel yetenek ilgili dersler verilmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi, ‘‘Almanya ve Türkiye’de, ilkokul döneminde matematik ve fen bilimleri derslerinde üstün zekalı/özel yetenekli bireylere uygulanan özel öğretim programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir? (Berlin örneği)’’ idi. Elde edilen bulgulara göre matematik dersi hem Berlin Eyaletindeki hem de Türkiye’deki ilkokullarda birinci sınıftan itibaren okutulan zorunlu bir derstir. Temel beceriler tüm sınıflarda verilmektedir. Matematik, canlı ve araştırıcı keşif ve eylemin yanı sıra matematiksel perspektiflerin olanaklarının ve sınırlarının yaşa uygun bir şekilde incelenmesini gerektirmektedir. Matematik dersleri, öğrencilerin önceki matematik deneyimleriyle ilişkilendirmelerini, yapılarını araştırmalarını, kavramlar arasındaki ilişkileri keşfetmeyi, işlem ve sunum basamaklarını bulmalarını ve bunları sebeplendirmelerini sağlamaktadır. Böylelikle, yapısal düşünmenin ve yaşam boyu günlük ve iş yaşamının matematiksel gereklilikleri ile başa çıkmanın temellerini atmanın yanı sıra matematik konusunda daha ileri, sürdürülebilir öğrenme için temas noktaları yaratmaktadır (Mathe Rahmenlehrplan 1-10, 2017).

Fen bilgisi dersi ise Türkiye’deki ilkokullarda üçüncü sınıftan itibaren okutulan zorunlu bir ders iken Berlin Eyaletinde beşinci sınıftan sonra okutulan zorunlu bir derstir. Türkiye’de ilkokul dönemi dört yıldır. Öğrenciler beşinci sınıftan itibaren ortaokula geçmiş

sayılırlar. Berlin Eyaletinde ise ilkokul dönemi altı yıldır. Ortaokula geçiş 6. sınıftan sonra olmaktadır.

Berlin Eyaleti'nde ve Türkiye'de, ilkokul döneminde her iki ders için de uygulanan bir özel öğretim programı bulunmamaktadır. Tüm öğrenciler ortak bir temel eğitim almaktadırlar. Ancak bu iki derste üstün/özel yetenekli olan öğrenciler ilkokuldan sonra gidilen okullardan olan Gymnasiumlarda 5. sınıftan itibaren hızlı öğrenenler sınıfına ya da matematik-fen bilimleri ağırlıklı sınıflara gerekli şartları taşımaları halinde geçiş yapabilirler. Türkiye'de ise üstün/özel yetenekli öğrencilere bu derslerde, örgün eğitim kurumları dışında destek BİLSEMLerde verilir.

Berlin 5/6. Sınıf Fen Bilimleri dersinin hedeflerine göre öğrenciler okuduğunu anlama becerilerini geliştirir, bilimsel bir kelime dağarcığı oluşturur, bilimsel sorularla ilgili hedeflenen bilgileri elde etmeyi öğrenir ve bir grup içinde öğrenme ve birlikte çalışma pratiği yaparlar. Fen bilimleri dersi, öğrencilerin kendi yollarını bulmalarına ve teknoloji ve doğa bilimleri ile karakterize edilen çevrelere aktif olarak katılmalarına önemli katkı sağlar. Derste işlenen temel kavramlar, öğrencilerin bilimsel süreçleri ve içeriği sistematik olarak düzenlemelerine ve tanımlamalarına yardımcı olmakta ve öğrencilerin önceki deneyimlerini temel alarak bireysel meseleler ve fenomenler hakkında bir anlayış geliştirmelerini kolaylaştırmaktadırlar. Temel kavramlar böylece yapılandırılmış, bilimsel bir dünya görüşü açmaktadırlar. Yeni edinilen bilgiler, mevcut bilgi yapısına entegre edilmektedir. Öğrenciler bilgilerini temel kavramların gelişen anlayışına tahsis etmekte, bilgilerini yeni problemlere aktarmakta ve bunları ilgili eylem ve problem çözme için uygulamaktadırlar (Naturwissenschaften-Rahmenlehrplan 5-6, 2017).

Bu hedeflere uygun olarak Berlin'deki beş Gymnasium'da 5. ve 6. Sınıftan itibaren öğrencilerin öğrenim göreceği matematik ve fen bilimleri ağırlıklı sınıflar oluşturulmuştur. Bu konsept için bu okullar ve Berlin Humboldt Üniversitesi sıkı bir iş birliği içerisinde.

Öneriler

Üstün zekalı/özel yetenekli bireyler geçmişten günümüze her zaman toplumların ve devletlerin hayatlarında önemli bir yere sahip olmuşlardır. Bugünkü anlayış çerçevesinde de bir ülkenin en önemli sermayesi çağın gereklerine uygun bir şekilde iyi yetişmiş donanımlı insan gücüdür. Bu gücü elde etmenin, korumanın ve geliştirmenin yolu ihtiyaca yönelik doğru eğitim modellerinin oluşturulması ve uygulanmasından geçer.

Ülkemizin tarihsel mirasında yer alan Gulamhaneler ve Enderun Mektepleri bu alanda çok başarılı olmuş eğitim modelleridir. Fakat zaman ileriye doğru akmaktadır. Geçmişimizle övündüğümüz kadar geleceğimize de doğru yön verecek eğitim politikaları oluşturmak zorundayız. Hem bulunduğumuz coğrafyanın doğal gereği hem de yaşadığımız çağın gereği olarak daima güçlü ve gelişmiş bir ülke olma zorunluluğumuz vardır. Bu zorunluluğu itici bir güç olarak algılayıp ülke olarak eğitimde doğru adımları atmalıyız. Bu bağlamda üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi daha da önem kazanmaktadır.

Türkiye'de bu konuda çalışan uzmanlara ilk önerim, Almanya'nın 1900'lü yıllarda yaptığı zenginleştirme, hızlandırma ve pull out gibi programları uygulamamaktır. Bu bazı durumlarda yardımcı olabilir; ancak yapılması gereken bunlardan çok daha önemli şeyler bulunmaktadır. İki alanda çalışmaların yapılması gerektiğine inanıyorum. Bunlardan birincisi bireyselleştirilmiş öğretim imkanları sunmaktır. Bu, mentörlük sistemiyle, üstün/özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ortamlarıyla ilgilenen bireylerin olması gerektiğidir. İkincisi ise, bu öğrencilerle çalışabilecek yeteri kadar mentör, öğretmen vb. olmadığından dolayı, öğrencileri kendi kendilerine öğrenmeleri konusunda teşvik etmek, öz düzenleyici beceriler kazandırarak kendi öğrenmeleri konusunda uzmanlaşabilmelerini sağlamaktır (Leana-Taşcılar, 2014)

Üstün yetenekli çocukları desteklemek maliyet gerektiren bir iştir. Bu nedenle uygulanan modellerin gerçekten bir fark yaratıp yaratmadığını kontrol etmek önem taşır (Baudson, 2013). Toplumda üstün/özel yeteneklilik eğitimine önem verilmesi ve bu tür bireylerin desteklenmesi, hem bireyin var olan potansiyelini en üst düzeyde kullanmasına imkân verip bireysel mutluluğu artırmakta hem de toplumsal gelişime ve ülke kalkınmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenlerden yola çıkarak Türkiye'de üstün/özel yetenek alanıyla ilgili çok sayıda politika belirlenmiştir; fakat bu politikalara ait düzenlemeler çeşitli sebeplerle etkin bir şekilde uygulanamamaktadır. Bu yüzden ülke genelini kapsayan yeni bir plan hazırlanmalıdır. Bu planı uygulamaya koyabilecek, sürdürülebilir, etkin ve süreci değerlendirmeye imkân verecek, bağımsız ve özel bir bütçeye sahip olan bir yapı oluşturulmalıdır. Aynı zamanda eğitim uygulamalarında güncel durumda var olan destek oda, sınıf içi zenginleştirme, sınıf atlatma, BİLSEM gibi uygulamaların ihtiyacı karşılamadığı görülmektedir. Bu sebeple örgün ve yaygın eğitimde üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimi için farklı eğitim modelleri geliştirilmelidir. Bu eğitim modelleri her sınıf düzeyinde kişiye özgü zenginleştirilmeli, farklılaştırılmalı ve hızlandırılmalıdır (Meclis Araştırma Raporu, 2012).

Yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar ile yukarıda verilen alıntılara dayanarak aşağıda belirtilen öneriler sunulmaktadır:

- Üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimlerini düzenleyen merkeziyetçi ve bürokratik yapı esnetilmeli ve özerk bir hale getirilmelidir.
- Millî Eğitim Bakanlığı'nda, üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimleri hakkında bilgi birikimi ve yeterliği olan personelin sayısı artırılmalıdır.
- Üniversitelerin özel eğitim bölümlerinde özel yetenekliler eğitimi ana bilim dalı, zihin engelliler eğitimi ana bilim dalıyla birlikte bulunmaktadır. Özel yetenekliler eğitimi ana bilim dalı buradan ayrılarak ayrı bir bölüme dönüştürülmelidir.
- Üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimleri için ayrılan bütçe artırılmalıdır.
- Mevcut uygulamalar tekrar değerlendirilip yenilenmelidir. İhtiyaca cevap vermeyen uygulamalar tamamen kaldırılmalıdır.
- Üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimlerini manipüle ederek bir kazanç kapısı olmaktan çıkaracak önlemler alınmalıdır.
- Üstün/özel yetenekli bireylerin akademik gelişimleri kadar sosyal ve duygusal gelişimlerine de önem verilmeli ve okullarda gerekli desteği verecek birimler oluşturulmalıdır. (Başlangıçta okullardaki Rehberlik Servislerinin nitelikleri geliştirilebilir.)
- Tanılama aşamasında yaşanan yetersizlikler giderilmeli, disiplinler arası bir iş birliği oluşturulmalıdır.
- Mentörlük Programları uygulamaya konulmalıdır.
- Okul öncesi döneme daha fazla önem verilmelidir. Bu dönemde sunulan fırsatların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu fırsatlara ulaşım kolay ve ücretsiz olmalıdır.
- İlkokul döneminde üstün/özel yetenekli öğrenciler için var olan fırsatların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu fırsatlara ulaşım kolay ve ücretsiz olmalıdır.
- Ortaokul döneminde üstün/özel yetenekli öğrenciler için var olan fırsatların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu fırsatlara ulaşım kolay ve ücretsiz olmalıdır.
- Lise döneminde üstün/özel yetenekli öğrenciler için var olan fırsatların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu fırsatlara ulaşım kolay ve ücretsiz olmalıdır.
- Üniversite döneminde üstün/özel yetenekli öğrenciler için var olan fırsatların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu fırsatlara ulaşım kolay ve ücretsiz olmalıdır.
- Üstün/özel yetenekli bireylerin okul öncesinden üniversiteye kadar tüm eğitim hayatının kesintisiz devam etmesi sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Gerekirse bunun için MEB bünyesinde bir izleme ve destek birimi oluşturulmalıdır.

- Burs imkanları artırılmalı ve bu imkanlar bürokratik yapıda olmamalıdır.
- Üstün/özel yetenekli bireylerin eğitimlerini ve sosyal gelişimlerini destekleyecek okul dışı destekleme faaliyetleri düzenlenmelidir.
- Resmi kurum ve kuruluşlar dışındaki paydaşların (vakıflar, dernekler, özel şirketler, Sivil Toplum Örgütleri, Veli birlikleri, vb.) sayısının artırılması için çalışmalar yapılmalıdır.
- Üniversiteler ile daha aktif bir iş birliğine gidilmelidir.
- Özel Eğitim Öğretmenliği öncesinde Üstün Zekalılar Öğretmenliğinden mezun olup sınıf öğretmeni olarak atanmaların BİLSEMLerde istihdam edilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Öğretmenlerin niteliklerini artırmak için düzenli hizmet içi eğitimler, sertifika programları, eğitim atölyeleri vb. etkinlikler düzenlenmelidir.
- Eğitim ailede başlamaktadır. Bu nedenle ailenin önemi çok büyüktür. Üstün/özel yetenekli bireylerle ilgili olarak aile içi farkındalığı artıracak eğitim çalışmaları ve etkinlikler yapılmalıdır.
- Üstün/özel yetenekli bireylere, ailelerine ve öğretmenlere ücretsiz danışmanlık hizmeti verecek bölgesel merkezler oluşturulmalıdır.
- Farklı alanlarda yapılan ulusal ve uluslararası yarışmalara katılım teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.
- Yaz tatili ve diğer tatillerde üstün/özel yetenekli bireylerin ilgisini çekecek programların sayısı ve çeşidi artırılmalıdır. Bu programlara erişim kolay olmalıdır.

Ülkemizde bu alanda yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Fakat hala istenilen düzeye ulaşılabildiğini söylemek güçtür. Özellikle son yıllarda artan beyin göçü bir türlü durdurulamamaktadır. Tanı koyamadığımız, tanısı olup da gerekli desteği alamayan her bireyimiz, çeşitli nedenlerle küsen ve eğitimini yarıda kesen her öğrencimiz milli servetimizden ve geleceğimizden kaybettiğimiz bir parçadır. Meseleyi bu şekilde görüp gelecekle ilgili adımlarımızı ona göre atmamız ülkemiz açısından büyük faydalar sağlayacaktır.

Saygılarımla...

KAYNAKÇA

- Akarsu, F. (2004). Üstün Yetenekliler. Birinci Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı, No:63, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Avcu, Y. E. ve Er, K.O. (2017). Almanya, Hollanda, İsveç ve Türkiye’de Üstün Yetenekli Bireylerin Eğitimi: Eğitim Politikaları ve Uygulamalarının İncelenmesi, International Online Journal of Educational Sciences, 9(4), 1154-1170.
- Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2013). Üstün Yeteneklilerin Eğitiminde Türkiye İçin Öneriler. Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(1), 31-44.
- Bapoğlu Dümenci, S., Gürsoy, F., Aral, N. (2016). Türkiye’de Okul Öncesi Dönemdeki Üstün Potansiyalli ve Üstün Zekâlı Olan Çocukların Eğitimleri. Kastamonu Eğitim Dergisi Eylül 2016, Cilt:24(5), s. 2469-2480
- Başkale, H. (2016). Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi-DEUHFED 2016, 9(1), 23-28
- Baudson, T. G. (2013). Begabtenförderung in der Schule:Welche Maßnahmen funktionieren MinD-Magazin (95), 18-20.
- Baudson, T. G. (2017). Hochbegabt ist, wer der Menschheit nützt. Erişim adresi: <https://www.fachportal-hochbegabung.de/blog/hochbegabt-ist-wer-der-menschheit-nuetzt-09-2017/>
- Berliner Bildungsprogramm für Kitas und Kindertagespflege (BBP)-Kreşler ve gündüz bakımı için Berlin eğitim programı. (2014). (Erişim adresi: <https://www.berlin.de/familie/de/informationen/berliner-bildungsprogramm-141>)
- Bilsem Sayısı 279’a yükseldi başlıklı haber. (23 Şubat 2022) Erişim adresi: <https://www.meb.gov.tr/bilsem-sayisi-279a-yukseldi/haber/25315/tr#:~:text=B%C4%B0LSEM'lere%20eri%C5%9Fimi%20art%C4%B1rmak%20i%C3%A7in,B%C4%B0LSEM%20say%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1%20279'a%20y%C3%BCkseltti>
- Birdişli, F. ve Özdemir, H. (2009). Türkiye’de Nitelikli Kamusal Eğitim Politikaları İçinde Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi ve Avrupa Birliğinde Yer Alan Uygulamalar, 2’nd National Congress for Gifted and Talented Children, Anatolia University, Turkey.
- Bulut, S. ve Taylı, A. (2006). Cumhuriyet Dönemi Üstün Yetenekliler Eğitim Politikası, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2006-1(12), 34.
- Bundesgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. Erişim adresi: <https://www.bundestag.de/gg>

Bümen, N. (2002). Program Geliştirme ve Ölçme Değerlendirmede Gelişim Dosyaları. Ege Eğitim Dergisi, 1 (2). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/eggeefd/issue/4923/67352>

(Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2009; Levent, 2011; Persson, 2009)

Çelik Şahin, Ayşenur., Tufan, Selma., Karaahmetoğlu, Banu. ve Büyükalın Filiz, Sevil. (2018). Özel Eğitim Öğretmenliği Lisans Programlarının Birleştirilmesine İlişkin Öğretim Üyelerinin Görüşleri. Hacettepe University Journal of Education. 33. 1-13. 10.16986/HUJE.2018036496.

Çitil, M. (2018). TÜRKİYE’DE ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ. Milli Eğitim Dergisi, ÜSTÜN-ÖZEL YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ, 143-172. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/40518/480017>

Das deutsche Schulsystem-Alman Okul Sistemi. (2020). Erişim adresi: https://www.berlin.de/.../ber.../dt_schulsystem_dt_tuerk.pdf

Empfehlungen des Berliner Expertengremiums Begabungsförderung. (2018). Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/schule/foerderung/begabungsforderung/>

Ewert, O. (1985). Erich Stern und die pädagogische Psychologie im Nationalsozialismus. In: C. F. Graumann (Hrsg.), *Psychologie im Nationalsozialismus*. Springer, Berlin, s.197-219.

Fels, C. (1999). Identifizierung und Förderung Hochbegabter in den Schulen der Bundesrepublik Deutschland. *Schulpädagogik-Fachdidaktik-Lehrerbildung Band 2*, Verlag Paul Haupt, Bern; Stuttgart; Wien.

Fischer, C. ve Müller, K. (2014). Gifted Education and Talent Support in Germany, CEPS Journal Vol.4(3), s. 31-54.

Gürel, E. ve Tat, M. (2010) Çoklu Zekâ Kuramı: Tekli Zekâ Anlayışından Çoklu Zekâ Yaklaşımına Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt.3(11), ss.336-356.

Germany Trade and Invest, 2016 Erişim adresi: <https://www.gtai.de/gtai-en>

Humboldt Universität zu Berlin-Informatik für Mädchen-Ideenwerkstatt Erişim adresi: <https://www2.informatik.hu-berlin.de/~gutsche/ideen-werkstatt/index.htm>

Humboldt Universität zu Berlin-Mathematische Schülergesellschaft ab Jahrgangsstufe 7 Erişim adresi: <http://didaktik.mathematik.hu-berlin.de/de/schule/msg-schuelergesellschaft>

Humboldt Universität zu Berlin-‘Gasthörerstatus für Schülerinnen und Schüler ab Klasse 10 Erişim adresi: <https://www.hu-berlin.de/de/studium/beratung/merk/gastneben.html>

- İstanbul-Üsküdar Araştırma Geliştirme Eğitim ve Uygulama Merkezi Lisesi. Erişim adresi: <https://argem.meb.k12.tr/>
- Karabey, B. (2010). *İlköğretimdeki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Problem Çözmeye Yönelik Erişi Düzeylerinin ve Kritik Düşünme Becerilerinin Belirlenmesi* (Doktora Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (265507)
- Karabey, B. ve Yürümezoğlu, K. (2015). Yaratıcılık ve Üstün Yetenekliliğin Zekâ Kuramları Açısından Değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 86-107.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-Journal Of Social Sciences Institute*. Sayı: 15, 170-189.
- KMK-Kultusministerkonferenz, (2015). Förderstrategie für leistungsstarke Schülerinnen und Schüler-Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 11.06.2015. Erişim adresi: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/2015/2015_06_11-Foerderstrategie-leistungsstarke-Schueler.pdf
- KMK-Kultusministerkonferenz, (2016). Gemeinsame Initiative von Bund und Ländern zur Förderung leistungsstarker und potenziell besonders leistungsfähiger Schülerinnen und Schüler-Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 10.11.2016. Erişim adresi: https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/PresseUndAktuelles/2016/2016-11-28_Gem.Initiative_Leistungsstarke-Beschluss.pdf
- Le Gouais, A. ve Wach, E. (2013). A qualitative analysis of rural water sector policy documents. *Water Alternatives* 6(3): 439-461.
- Manke, W. (2013). Schule als begabungs- und talentförderndes Haus des Lernens. In: T. Trautmann & W. Manke (Hrsg.): *Begabung- Individuum-Gesellschaft. Begabtenförderung als pädagogische und gesellschaftliche Herausforderung*. Weinheim u. Basel: Beltz Juventa. S. 202-214
- Leana-Taşcılar, Marilena Z. (2014). Prof. Dr. Albert Ziegler ile Üstün Yetenekliler Eğitimi Hakkında Görüşme. *Genç Bilim İnsanı Eğitimi ve Üstün Zeka Dergisi* 2014, Cilt 2 (2), 98-100.
- MEB. (1974). Özel eğitime muhtaç çocuklar hakkında yönetmelik. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı
- MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2015)
- MEB Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı (2013-2017)
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018, 7 Temmuz). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. Resmi Gazete (Sayı: 30471). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Ottweiler, O. (1979). *Die Volkshochschule im Nationalsozialismus*. Beltz, Weinheim, s.119.
- Privatschulberatung-Privatschulen und Internate in Deutschland-Arten von Privatschulen Erişim adresi: <https://www.privatschulberatung.de/>

- Rahmenlehrplan kompakt 1-10, (2017). Themen und Inhalte des Berliner Unterrichts im Überblick, Erişim adresi: <https://www.berlin.de/sen/bildung/unterricht/faecher-rahmenlehrplaene/rahmenlehrplaene/>
- Renzulli, J. S. (1978). What makes giftedness? Reexamining a definition. Phi Delta Kappan, 60(3), 180.
- Römer, J. & Trautmann, T. (2014). Begabung und Begabungsförderung – das Verständnis aus Sicht von Lehrpersonen. In: T. Trautmann (Hrsg.). Begabungsförderung am Gymnasium. Enrichment am Beispiel Lernentwicklungsblatt. Berlin: Logos. S. 241-262
- Sak, U., Ayas, M. B., Bal Sezerel, B., Öpengin, E., N. Nazlı Özdemir, N. N. ve Demirel Gürbüz, Ş. (2015). *Türkiye’de Üstün Yeteneklilerin Eğitiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi*. Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi 2015, Cilt 5(2), 110-132
- Salamanca-Erklärung (1994). Pädagogik für besondere Bedürfnisse: Zugang und Qualität. Salamanca, Spanien. 7.-10. Juni 1994 UNESCO
- Scholtz, H. (1973). Nationalsozialistische Ausleseschule: Internatschule als Herrschaftsmittel des Führerstaates. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen
- Schulgesetz für das Land Berlin (Schulgesetz – SchulG) Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/>.
- Technische Universität Berlin-Studieren ab 16- das Schüler*innenstudium an der TU Berlin Erişim Adresi: https://www.studienberatung.tu-berlin.de/menu/orientieren/studieren_ab_16/
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı, (2018). İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar, Ankara. Erişim adresi: <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812312311937-FEN%20B%C4%B0L%C4%B0MLER%C4%B0%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI2018.pdf>
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Matematik Dersi Öğretim Programı, (2018). İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar, Ankara. Erişim adresi <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201813017165445-MATEMAT%C4%B0K%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%202018v.pdf>
- T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE ÖĞRETMEN SEÇME VE ATAMA KILAVUZU, (2022). Erişim adresi: http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_01/19113005_2022_YILI_BYLYM_VE_SANAT_MERKEZLERINE_OYRETMEN_SECME_VE_ATAMA_KILAVUZU.pdf

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ ÖĞRENCİ
TANILAMA VE YERLEŞTİRME KILAVUZU 2021-2022. Erişim adresi:
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_12/30144032_2021-2022_YILI_BILIM_VE_SANAT_MERKEZLERI_OGRENCI_TANILAMA_VE_YERLESTIRME_KILAVUZU.pdf).

Türkiye Büyük Millet Meclisi, (2012). Üstün Yetenekli Çocukların Keşfi, Eğitimleriyle İlgili Sorunların Tespiti ve Ülkemizin Gelişimine Katkı Sağlayacak Etkin İstihdamlarının Sağlanması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu. Erişim Sitesi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_03/28093628_trkiyebykmilletmeclisiraporu.pdf.

Türkiye’de eğitim alanında çalışan bazı sivil toplum kuruluşları ve dernekler (Erişim adresi: <https://ogrenmetasarimlari.com/turkiyede-egitim-alaninda-calisan-bazi-sivil-toplum-kuruluslari-ve-dernekler/>).

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, (1982, 9 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 17863 Mükerrer)). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>

Überhorst, H. (1969). (Hrsg.), Elite für die Diktatur. Die Nationalpolitischen Erziehungsanstalten 1933-1945: Ein Dokumentarbericht. Droste, Düsseldorf.

Verordnung über den Bildungsgang der Grundschule (Grundschulverordnung–GsVO). Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/grundschulverordnung/teil-iv-foerdermassnahmen/sect-14-grundsuetze-der-foerderung.php>.

Verordnung über die Schularten und Bildungsgänge der Sekundarstufe I (Sekundarstufe I-Verordnung – Sek I-VO) Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/sekundarstufe-i-verordnung.php>

Verordnung über die Aufnahme in Schulen besonderer pädagogischer Prägung (AufnahmeVO-SbP). Erişim adresi: <https://www.schulgesetz-berlin.de/berlin/schulen-besonderer-paedagogischer-praegung.php>

Zamir Khan, İ. (2017). *Cambridge Uluslararası Sınavları ve Millî Eğitim Bakanlığı 11.sınıf Biyoloji Dersi Öğretim Programlarının Laboratuvar Uygulamaları Bakımından Karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından erişildi. (454915)

Ziegler, A. (2008). Hochbegabung. Ernst Reinhardt Verlag München Basel, s.9.

Ziegler, A. (2018). Hochbegabung. 3., erweiterte Auflage, Ernst Reinhardt Verlag München Basel, s.7.

Zöpel-Brochwitz, M. (2018). Verfassung von Berlin mit einer Einführung Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Abschnitt II Artikel 20, s.49 Erişim adresi:

https://www.berlin.de/politische-bildung/publikationen/broschueren/berlin/lpb_broschuere_verf_gg_bfrei3.pdf.

START-Stipendium.

Erişim

adresi:

<https://www.berlin.de/sen/bildung/politik/bildungspolitik/artikel.450531.php>

Türkiye’de eğitim alanında çalışan bazı sivil toplum kuruluşları ve dernekler. Erişim adresi:<https://ogrenmetasarimlari.com/turkiyede-egitim-alaninda-calisan-bazi-sivil-toplum-kuruluslari-ve-dernekler/>.

EKLER

EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Ulaş ÖZKAHRAMAN		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	Almanca, İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Sınıf Öğretmenliği		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Dokuz Eylül Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	1998-2002
Tez Başlığı	İlkokul Dönemi Üstün/Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Almanya ve Türkiye’de Uygulanan Matematik-Fen Bilimleri Öğretim Programlarının Karşılaştırılması		
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Burak KARABEY		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. MEB Şuralarında Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi

1953- 5. Şura / 1982- 11. Şura / 1988- 12. Şura / 2006- 17. Şura / 2010- 18. Şura / 2014- 19. Şura

XIX. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI 2-6 Aralık 2014

ÖĞRETİM PROGRAMLARI VE HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ

1.4.Ortaöğretim

1.4.5. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik bir yönetmeliğin hazırlanması ve anaokulundan itibaren geçerli olacak şekilde yeni bir öğretim programının yapılması

XVIII. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI 1-5 Kasım 2010

(Millî Eğitim Bakanlığı, 2023 vizyonunu oluşturan kararlar)

ÖĞRETMENİN YETİŞTİRİLMESİ, İSTİHDAMI VE MESLEKİ GELİŞİMİ

13. Özel eğitim, psikolojik danışma ve rehberlik ile okul öncesi öğretmenliği alanlarında öğretmen açığının kapatılamaması nedeniyle üniversitelerin öğretim elemanı yetiştirme çalışmalarına ağırlık verilmeli ve bu bağlamda 1416 sayılı Kanun kapsamında bu alanlardan yurt dışına öğrenci gönderilmesine özen gösterilmelidir.

24. Bilim ve sanat merkezlerine atanacak öğretmenler ile özel eğitim gerektiren öğrencilerin yetiştirilmesinde görev alacak öğretmenler, özel eğitim ve üstün zekâlılar stratejileri konusunda yeterli düzeyde eğitimden geçirilmeli ve bu eğitim, eğitim bilimleri ile özel eğitim bölümü öğretim elemanları tarafından verilmelidir.

EĞİTİM ORTAMLARI, KURUM KÜLTÜRÜ VE OKUL LİDERLİĞİ

20. Bilim ve sanat merkezleri, ortaöğretim düzeyinde de yaygınlaştırılmalı, bilimin yanında sanatta da üstün yetenekli öğrencilere hitap edecek şekilde düzenlenmeli, bu okullara özgü tip projeli binalar yapılmalı, araştırma ve bilimsel proje çalışmalarının yapılacağı eğitim ortamları ve donanımları üst düzeye getirilmelidir.

İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMİN GÜÇLENDİRİLMESİ, ORTAÖĞRETİME ERİŞİMİN SAĞLANMASI

38. Üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocuklarımızın yetenek ve istidatlarına göre programlanmış ve planlanmış özel eğitim okulları açılmalıdır.

PSİKOLOJİK DANIŞMA, REHBERLİK VE YÖNLENDİRME

12. Rehberlik ve tanılama hizmetlerinde özel önem arz eden üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocukların tespitine yönelik geçerli ve güvenilir tanılama araçları geliştirilmelidir.

XVII. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASİ KARARLARI 13-17 Kasım 2006

17. Üstün zekâlı çocukların eğitimi ve istihdamı konularında politikalar oluşturulmalıdır.

18. Üstün zekâlı çocukların eğitimleri, üniversitelerce açılacak sertifika programlarını bitiren öğretmenlerce yapılmalıdır.

19. Bilim ve sanat merkezlerinde öğrencilerce yapılan etkinlik ve projeler, okul/kurumlarında kredilendirilmelidir.

20. Anadolu güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi vb. ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımı, yetenek ağırlıklı iki kademeli sınavla yapılmalıdır.

21. Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi için madalyon okullar, cazibe merkezi olacak araştırma birimleri vb. kurumlar açılmalı, bu kurumlara gidecek öğrencilerin aileleri maddi olarak desteklenmelidir.

22. İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarının 6-12. sınıfları arasında öğrenci odaklı sınıf sisteminden disiplin (ders) odaklı sınıf sistemine geçilmeli ve üstün zekâlı çocukların kendi hızlarında ilerlemelerine fırsat sağlanmalıdır.

23. Özel yeteneğe sahip engelli öğrencilerin üst öğrenim kurumlarına girişleri ile ilgili engelleyici hükümler kaldırılmalıdır.

24. Bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçiminde fen lisesi ve Anadolu lisesindeki öğretmen seçimine benzer kriterler getirilmelidir.

25. TÜBİTAK, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği ile üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda yaz-kış kampları, bilim danışmanlığı vb. etkinliklerin düzenlenmesinde iş birliği yapılmalıdır.

26. Özel eğitimde kaynaştırma eğitimini yapabilecek sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi için hizmet öncesi eğitimde bu alanları dikkate alacak program düzenlemeleri yapılmalıdır.

XII. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI 18-22 Haziran 1988

Konu: 1. Türk Eğitim Sistemi

A) İlköğretim

Karar 20. Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimine önem verilmesi; zekâ seviyesi yüksek çocuklar için üst özel sınıfların açılması; zihin ve beden bakımından özürlü çocukların eğitiminin yaygınlaştırılması.

B) Genel, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Karar 11. Fen Liselerinde; kuruluş amaçlarının gerçekleştirilmesi yanında, özel yetenekli ve üstün zekalı çocukların eğitimine imkân sağlamak üzere, özel programların uygulanması öğretmen, donatım ve alt yapı imkânları tamamlanmadan yeni Fen Liselerinin açılmaması hususunun esas alınması.

Karar 22. Ortaöğretim seviyesinde özel eğitim verilmesi gereken çocukların eğitimi için, özel olarak yetiştirilmiş personel kullanan özel ihtisas merkezlerinin, bağımsız özel eğitim kurumlarının ve diğer ortaöğretim kurumlarının bünyesinde "Özel Eğitim" programlarının açılması.

XI. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI 8-11 Haziran 1982

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- III. Eğitim Uzmanlarının Eğitimi

B- Eğitim Uzmanlarının Görev Formları

6- Özel Eğitim Uzmanı

a) Uzmanın Tanımı: Özel Eğitim uzmanı değişik sistem, kurum ve okulların değişik kademelerinde özel eğitime ihtiyaç duyan çocukların bulunması, teşhis edilmesi, ayırımı ve sağaltımlı eğitim tedbirleri konusunda gereken etkinlikleri yürütmeye yeterli olacak nitelikte, özel eğitimin bir dalında, kuramsal alanda ve uygulamada yetişmiş uzmandır.

b) Görevleri: Özel eğitim uzmanı kendi özel eğitim dalında;

1) Okullarda taramalar yapar, taramalarda özürlü öğrencilere teşhis koyar, belirlenen özürlerin tür ve derecelerine göre öğrencileri kümeler, bunların uygun özel eğitim programlarına yerleştirilmelerini sağlar.

- 2) Özel eğitim kurum veya okulundaki öğrencilerin özürlerine, özelliklerine uygun olarak kümeler ve eğitimi planlar.
- 3) Rehabilitasyonuna gerek duyulan öğrenciler için planlama ve çalışmalar yapar.
- 4) Tarama ve teşhiste kullanılacak yöntem ve araçları geliştirir.
- 5) Araştırma yapar; program geliştirme çalışmalarına katılır.
- 6) Diğer öğretmenlerle, velilerle iş birliği yapar, öğrenci sorunlarında onlara yardımcı olur.
- 7) Sınıf ve dal öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerine yardım eder.

c) Uzmanın Eğitimi İçin Teklif Edilen Model: Özel eğitim uzmanı olabilmek için yüksek lisans eğitimi gereklidir. Özel eğitimde lisans eğitimi görenler uzman yardımcısı olarak atanmalıdır. Özel eğitimde uzman olacaklar özel eğitimin bir dalında;

- 1) Lisans düzeyinde, eğitim bilimlerinde, eğitime temel olan diğer bilimlerde ve özel eğitime temel olan bilimlerde dersler almalıdır.
- 2) Yüksek lisans düzeyinde, uygulamaya ağırlık veren uzmanlık dersleri almalı ve tez çalışması yapılmalıdır.
- 3) Özel eğitim dalları şunlardır:
 - a) Görme özürlülerin eğitimi b) İşitme özürlülerin eğitimi c) Konuşma özürlülerin eğitimi d) Ortopedik özürlülerin eğitimi e) *Üstün zekâlıların eğitimi* f) Geri zekâlıların eğitimi g) Korunmaya muhtaçların eğitimi h) Uyumsuzların eğitimi

V. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASI KARARLARI 04-14 Şubat 1953

Şûra Gündemi:

- 3- Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımlarının araştırılması

EK 3. Berlin Uzmanlar Kurulu Raporu Türkçe Çevirisi

Orijinal metinden çevirenler: Ulaş Özkahraman – Özlem Bülbül

Üstün Zekâ/Özel Yetenek Desteğini Yoğunlaştırmak:

Potansiyeli Keşfetmek ve Desteklemek

Üstün Zekâ/Özel Yetenek Desteği İçin Berlin Uzmanlar Kurulu'nun Önerileri

I. Berlin Destekleme Stratejisinin Ulaşması Gereken Hedefleri

0. Ön açıklamalar

Güncel olarak Alman eğitim sahasında, eğitim sistemindeki fırsat eşitliğini arttırmayı amaçlayan çok sayıda yasal gereklilik, program veya kavram tanımlanabilir. Bu tür gelişmeler, örneğin, kaynaştırma unsurlarının uygulanmasında, STEM alanındaki kızların desteklenmesinde, öğrencilere yönelik dil destek programlarında ¹ ve hatta dijital dünyada eğitim stratejilerine bakışta bulunabilir (örneğin KMK, 2016; Ortak Girişim 2016; Öneriler 2015).

Tüm bu çabalar, diğerlerinin yanı sıra, çocukların ve gençlerin eğitim kurumlarındaki performansının tam olarak gelişmesini ve toplumsal yaşama eşit oranda katılmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Şimdi böylesi bir tavsiye neye hizmet eder? Tüm yetenek rezervlerinin tutarlı kullanımını talep eden ve aynı zamanda sunan bir toplumsal şans oluşturur. Berlin Eyaleti'nde, özellikle yetenekli ve yüksek performanslı öğrencilerin desteklenmesinde, geleneksel olarak bir dizi öncü faaliyet bir araya getirilmiştir.² Genel olarak etki gruplarının (Karg Vakfı tarafından başlatılan yeteneklerin desteklenmesi için uzman gruplar) kurulması, her bir okulun yetenek destek profilinin geliştirilmesi ve “Berlin’in Yeteneği Var” girişimi sadece birkaç örnektir. Berlin eğitim sistemi temel olarak, kaynaştırma eğitiminin arka planından önce, her çocuğu

¹ Z.B. FörMig, Gogolin et al. 2013.

² Vgl. u.a. Finn/Wright 2015, S. 145.

yeteneklerine ve sosyal geçmişine uygun olarak mümkün olan en iyi şekilde teşvik etme ve ilerletme hedefini takip eder. Burada, kreşler, okullar ve üniversiteler birlikte çalışmakla birlikte, farklı bağlamlarda hala oldukça seçicidirler.

11 Haziran 2016 tarihli KMK (Kultusminister Konferenz-Eğitim Bakanlıkları Konferansı) destek stratejisi ve hükümet politikasının esasları, bu nedenle, daha fazla gelişim için öncelikleri derinleştirme potansiyelini (yeniden) belirlemek ve gerekli düzenlemeleri başlatmak için kilometre taşlarıdır. Mevcut yapılar kullanılmalı, denenip kanıtlanmış olanlar daha iyi hale getirilmeli ve genişletilmeli, ayrıca etkiler ayarlanmalı ve iyi örnekler tüm alanlar için erişilebilir hale getirilmelidir. Mevcut durumda üstün yeteneklilere destek olup onları geliştirmeye ilgi duyan ve bu işe dahil olan insanlar teşvik edilmeli ve nitelikli hale getirilmelidir. Ancak bunun için de finansal desteğe ihtiyaç duyulacaktır. Uzmanlar kurulu, mevcut yapıların ve girişimlerin incelenmesi ve analizi sırasında, kurumların birçok şekilde birbirinden farklı hareket ettiklerini fark etti. Bu, bireysel alanlardaki mükemmel çalışmanın sonuçlarının izole kalma eğiliminde olduğu ve -özellikle üstün/özel yeteneklilerin desteklenmesi konusunda yollarının başında olan kurumlar için - yeterli bir rol modeli veya öğrenme karakterine sahip olmadığı anlamına gelir. Bu nedenle, uzmanlar kurulunun temel taleplerinden biri, iyi deneyimlerin eşit bir zeminde paylaşılması ve aktarılması için yapılar kurmaktır.

Salamanca Deklarasyonu³ imzalanarak, dezavantajla ilgili sosyal tartışma, bu tavsiyede ele alınan her bir insan grubunu da içerecek şekilde genişletildi. Özel yetenekli ve yüksek performanslı çocukların desteklenmesi, nihayetinde yetenek kavramının genişletilmesi yoluyla⁴ kapsamlı bir dahil etme (kaynaştırma) yaklaşımıyla tamamen uyumludur. Kreşlerin ve okulların her durumda “adil kurumlar” olarak değerlendirilmesi, özellikle sosyal kriterlerden bağımsız olarak ergenlerin bireysel performans gelişimini sağlama veya destekleme yeteneklerinden okunmaktadır.⁵ Berlin şu anda üstün zekalı/ özel yetenekli çocuklar ve gençler için

³ Vgl. 1994.

⁴ Hier u.a. Manke 2013 und Gardner 2002.

⁵ Vgl. Bayer & Wohlking 2017, S. 170

yaşlarına bağlı olarak çok çeşitli seçenekler sunuyor. Bunlar ana okullarında özelleştirilmiş veya bireyselleştirilmiş fırsatlarla, esnek okul başlangıcı yoluyla daha hızlı bir geçiş, bir sınıfı atlama ve / veya bir hızlı öğrenenler sınıfına katılma olasılığı ile başlar.

Özel profilli okullar arasından seçim yapabilir, öğleden sonra ders dışında bir yetenek grubuna girebilir, bir tatil akademisine katılabilir; ayrıca okula devam ederken üniversitelerde ilk seminer sertifikalarının alınması dahil on altı yaşında yüksek öğrenime başlama ve / veya resmi yarışmalarda araştırma çalışmaları oluşturma şansı bulabilirsiniz. (Jugend forscht (Gençlik Keşfediyor/Araştırıyor), Dünya Robotik dahil).

1. Terminoloji

Yetenek kavramı üzerine

Uzmanlar kurulunun çalışması için tek boyutlu yetenek fikirleri az yardımcı oluyor.⁶ Çocuklar ne dış etkilere dolayı üstün/özel yeteneklidirler ne de kendiliklerinden. Diyalektik bir perspektiften, gelişim her zaman hem gerçek bir bileşen hem de bir hedeftir. Başka bir deyişle, henüz yürümeye başlayan bir çocuk yaşındasınız; ancak aynı zamanda çocuğun, insanların sorumlu yurttaşlar⁷ olmasını sağlayan kritik yapıcı sosyalleşmeyi deneyimlemek için her zaman "yetişkinlerin dostça rehberliğine"⁸ ihtiyacı var. Bu nedenle, üstün yeteneği kendi başına ortaya konan bir başarı olarak değil, yüksek ve mükemmel başarılar için bir eğilim olarak görüyoruz.⁹ Gündüz bakım merkezlerinde (yuvalar, kreşler,vb.), okullarda ve serbest zaman alanlarında bu bireysel eğilimleri üstlenmek ve en iyi durumda bunları performansa dönüştürmek için

⁶ Vgl. u.a. Schick 2012, S. 341.

⁷ Vgl. Humboldt 1982, S. 70.

⁸ Fröbel 1820, S. 22; neuere Ansätze u.a. bei Helmke 2014, S. 177; Klaffke 2013, S. 40.

⁹ Vgl. u.a. Trautmann 2016, S. 27.

birçok fırsat vardır. Yetenekler özeldir. Çoklu zekâ yapısı,¹⁰ birkaç modern yetenek modelinden birini temsil eder ve bizim için ilerlemeyi desteklemek için bir temel oluşturmalıdır. Yaklaşım, zekanın birçok bireysel beceriden oluştuğu varsayımına dayanır ve bu beceriler, bir gelişim ve öğrenme süreci sırasında üst beceriler oluşturmak için birleştirilir. Bu, ergenlerin zekanın tüm alanlarında eşit derecede yüksek performansa sahip olmadıkları; ancak yeteneklerinin alana özel bir şekilde gösterilebileceği anlamına gelir.¹¹ Yeteneklerinin desteklenmesi bu nedenle birden fazla perspektife sahip olmalı ve farklı yaşam ortamlarında etki etmelidir.

Kaynaştırma kavramı üzerine

Kaynaştırma, her türlü dışlanmadan kaçınmayı ve toplumun her alanına katılım sağlamayı amaçlar.¹² Kaynaştırmayla ilgili tartışma, Almanya'nın Şubat 2009'da BM Engellilik Hakları Sözleşmesi'ni onaylamasından bu yana güncel bir konu haline geldi. Ancak şu anda engelliliğe özgü konular daha çok tek taraflı olarak tartışılıyor. Üstün zekalı/özel yetenekliler de konuya dahil edilerek mutlaka birlikte düşünülmelidir.¹³ Özellikle burada söz konusu olan tavsiyeler için, bu, eğer uyulmadıkları takdirde üstün yetenekli ergenler için şu anlama gelebilir: Derste ve / veya ders dışı etkinliklerde orantısız bir şekilde beklemek, öncesini ve ilerisini düşünememek, geniş ölçekli düşünememek veya (sadece bu nedenle) resmi olarak daha fazla görev almak. Yetersiz destekten kaynaklanan dezavantaj, aşırı yüklenmeden kaynaklanan dezavantaj kadar bir insan hakları sorunudur veya olmalıdır. Buna göre kaynaştırmanın amacı aslında tüm ergenlerin bireysel olarak farklı öğrenme hedefleri ile motive edici ve zorlayıp geliştiren öğrenmeye sahip olmalarını sağlamaktır.¹⁴

¹⁰ Vgl. Gardner 2002.

¹¹ Vgl. u.a. Trautmann 2016, S. 69.

¹² Vgl. u.a. Leidner 2012.

¹³ Vgl. Trautmann 2016, S. 26.

¹⁴ Vgl. hier Weigl 2009

Bu tavsiyeleri uygun bir şekilde bulabilmek için muhatabın dar, özörlölerle ilgili bir anlayışı burada geçerli olmamalıdır,¹⁵ tam tersine muhatabın geniş, farklı olanın bir arada oluşu¹⁶ olarak anlaşılmaq isteyen bir heterojenliğin tüm özelliklerine dayalı bir anlayışı olarak dikkate alınmalıdır. Eğitim sisteminde ve ayrıca ders dışı ve okul dışı alanlarda, bu yaklaşım katılım fırsatlarını en üst düzeye çıkarmaya ve sosyal dışlanma riskini en aza indirmeye karşılık gelir. Buna göre kaynaştırma, insanların heterojenliğine ilişkin temelde olumlu bir bakış açısına sahiptir. Her çocuk ve ergen öncelikle kendi başına bir grubun eşit üyesidir. Toplumsal (uzak) hedef beklentisi: Artık bir yanda sakatlık, tehlike veya dezavantaj, diğer yanda ortalama yetenek, üstün zekalılık, üstün yetenek veya diğer taraftan Savant birey yeteneği şeklinde herhangi bir ayırım (etiketleme) yoktur. Bunun için güncel bir yaklaşım, diğer şeylerin yanı sıra, öğrenmeye büyük ölçüde elverişli ortamlarda bir sonraki gelişim düzeyinde (Wygotski 1987) fırsatlar aracılığıyla öğrenme ve gelişimin sunduğu içsel farklılaşmadır.¹⁷

Eğitim ve ders kavramı üzerine

Eğitim kavramı -erken çocukluktan hayat boyu öğrenme bağlamına kadar- birçok bilimsel ve sosyal alanın temelinde bulunmuştur ve çok çeşitli bağlamlarda kullanılmaktadır. Faulstich-Wieland/Faulstich,¹⁸ eğitimin gelişimini bireylerin kimlik oluşturmaya çalıştıkları bir yaşam öyküsü süreci olarak görüyor. Süreç içinde kültür edinir ve kişiliklerini geliştirirler. Bireysel biyografi bu süreçten oluşur. Bu anlamda eğitim ancak bireylerin yeri, konumu ve yaşam akışının sabit olmadığı modern toplumlarda var olabilir.

Federal eyaletler düzeyinde, eğitim kavramı, örneğin eğitim planları çerçevesinde tanımlanır. Erken çocukluk eğitiminde mevcut eğitim anlayışını yansıtır.¹⁹ Berlin'deki gündüz bakımevleri için eğitim programı²⁰ eğitimi, diğer şeylerin yanı sıra çocuğun inatçı bir öğrenme faaliyeti ve aynı zamanda yetişkinler tarafından öğrenme yeteneğinin bilinçli bir teşviki olarak anlar. Bu nedenle eğitim, kreşlerde ve gündüz

¹⁵Vgl. hier Porter 2013.

¹⁶ Vgl. Lindmeier/Lütje-Klose 2015, S. 8.

¹⁷ Siehe z.B. www.dzlm.de, Krauthausen/ Scherer 2014, Wittmann 2010.

¹⁸ Vgl. 2006.

¹⁹ Höltershinken 2013, S. 564.

²⁰ Vgl. 2014, S. 9.

bakımevlerinde eğitimciler tarafından yürütülen, kamuya açık bir görevdir. Her çocuğun bu teşviğe hakkı vardır. Okullar da yapılandırılmış öğrenme düzenlemelerinde yer alan eğitim unsurları ile bu eğitim kavramına bağlıdırlar. Okul müfredatında yer alan yetkinlik kavramı, her bireyin genel kişiliğini günlük yaşamda, meslekte ve sosyal yaşamda daha geniş bir eylem kapasitesine doğru geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu, performans ve davranışsal eğilimlerin, becerilerin, alışkanlıkların, tutumların ve tutumların yanı sıra bilişsel ve sosyal becerilerin etkileşimi yoluyla ortaya çıkan duruma uygun, başarılı eylemi içerir.²¹ Alt yeterlikler tek başlarına öğrenilemez, bunun yerine potansiyellerini yalnızca karşılıklı bağılıklar içinde geliştirirler (yakın bağlantı).

Kapsayıcı öğretimin amacı, herkes için bireysel olarak farklı öğrenme hedefleri ile öğrenmeyi motive etmek ve zorlamaktır.²² Ancak, bu eşit muamele ilkesi, insanları potansiyellerine göre kaçınılmaz olarak ayıran kurumsal performans yönelimi ilkesiyle çatışmaktadır.²³ Potansiyel (eğilim) ve başarının (performans) diyalektik alanı öğrenme imkânı içinde, örneğin maddesel öğrenme ortamları ve zorlu görev formatları bağlamında, dikkate değer büyüklükte, üretkenlikte bir rol oynamalıdır. Andrea Platte, Comenius'un tüm çocuklara her şeyi kapsayıcı ders yapısı ile öğretme talebini²⁴ : "tüm çocuklar -her şey- her şeyi kapsayan", şeklinde ayırım yapmadan eğitim için bir formül olarak ele alıyor.²⁵ Bununla, tüm çocukların eğitim hakları açısından dikkate alınması gerektiği ve çeşitli öğrenme fırsatlarına ve kapsamlı öğrenme içeriğine sahip olma talebini açıklanmaktadır.

2. Eylem Çerçevesi

Eğitim uzmanlarının profesyonelleşmesi

Hem kreşler hem de okullar kendilerini “öğrenen organizasyonlar” olarak görmelidirler. Bu, bu sistemlerde çalışanlar için iç ve dış uzmanlar tarafından yönetilen

²¹ Vgl. u.a. Kleinschmidt-Bräutigam et al. 2013, S. 12.

²² Vgl. Weigl 2009.

²³ Vgl. Leidner 2012, S. 67.

²⁴ Vgl. 1960, S. 9.

²⁵ Vgl. Platte 2010, S. 91.

zorunlu, kalıcı eğitim anlamına gelir. Kurumsal gelişim (okul öncesinde kalite gelişimi; okul gelişimi), bireysel ve kurumsal öğrenmeyi, yani bireyin ötesine işaret eden öğrenmeyi içerir. Bu değişen kolektif eylemde ve değişen yapılarda kendini gösterir. Yönetimler (kreş veya okul yönetimi, genişletilmiş okul yönetimi, uzman grup yönetimi, vb.), lokasyonda veya yerel ortaklarla çok çeşitli iş birliği fırsatlarının oluşturulması gibi merkezi bir rol oynamaktadır.²⁶

Yukarıdaki önermeler göz önüne alındığında, geniş anlamda, kendi mesleklerinin içsel erdemleri (tutum, değerler, çocukları idare etme yeteneği dahil) üzerine düşünen öğretmenlere [1] ihtiyaç vardır. Kapsamlı ve özel bir pedagojik enstrümanlara ve temel teşhis becerilerine sahiptirler. Bunun için yüksek kaliteli bir eğitim ve öğretim programının sunulması gerekir. Bir kuruma daha uzun bir süre eşlik eden niteliklerin özellikle başarılı olduğu kanıtlanmıştır.

Uzmanlar kurulu tarafından başlatılacak değişim süreçlerine ilişkin bu kapsamlı sorumluluk bir aforizmayla örneklenebilir: "Değişim her şey değildir, ama her şey öğretmen olmadan bir hiçtir." Kapsayıcı yetenek desteğinin hayata geçirilmesi, gündüz bakım merkezlerinde, okullarda ve ders dışı alanlarda sorumlu kişilerle birlikte yürütülür.²⁷

Sosyal bağlamda bireysel destek

Halka açık olarak sunulan ve başlatılan küçük çocuk eğitimiyle bağlantılı olarak, okullarda ve aynı zamanda birçok çevrede ve derneklerde, bakım, eğitim ve yetiştirme her zaman grupta gerçekleşir. Dersler, sosyal uygulamada bireysel öğrenmenin organizasyonudur.²⁸ İlgili müfredat, plan ve projelerde, bireyselleştirme önlemlerinin yanı sıra karmaşık, açık görev ve öğrenme düzenlemeleriyle özel yetenek, yetenek, (çoklu) zekâ (lar), üstün zekâ, üstün zekâlılık özellikleri ve ilgili yöntemler dahil olmak üzere farklı terimler sabitlenmelidir.

²⁶ Schley & Schratz 2012; Warwas 2014, Wissinger 2000.

²⁷ Vgl. Trautmann 2012, S. 10.

²⁸ Vgl. u.a. Trautmann 2008, S. 153.

Öz yeterliliğin ve öz etkinin güçlendirilmesi

Öz etkinin güçlendirilmesi, halihazırda okul öncesi dönemde öz yeterliliğin ve özgüvenin gelişimi için zaten önemli bir belirteçtir. Bu, okulda ve ders dışı ve okul dışı alanlarda devam eder.

Personel ve sınıfların sağlam donatımı

Yeterli ekipmanın sağlanması, eğitim sağlayıcısının temel görevidir. Bu tavsiyelerin amacı, insanlara zenginleştirme ve hızlandırma alanları için yeterli kişisel ve mekânsal kaynakları hatırlatmaktır. Bu amaçla, uzmanlar kurulu ayrıntılı teklifler sunacaktır.

Yeterlik alanlarının birleştirilmesi-öğrenme alanlarının oluşturulması

Tüm çocuklar gibi öğrencilerinde, öğrenme ortamlarında potansiyellerini geliştirme fırsatına sahip olması, Okul Öncesi Destek Yasası ve Berlin Okul Yasası'nın yanı sıra okul türlerine ilişkin yönetmeliklerin dayanağıdır. Bu her şeyden önce büyük potansiyele sahip çocuklar ve öğrenciler için çalışma dünyasındaki değişim süreçlerinden, teknolojik değişimlerden ayrıca kültürel ve yapısal değişim süreçlerinden kaynaklanan çeşitli sosyal zorlukların arka planından önemlidir. Geleceğin yüksek performans gösterenleri, görevlerine hazırlıklı olma ve bugün güçlü yönleriyle teşvik edilme hakkına sahiptir.²⁹ Bu nedenle, uzmanlar kurulunun en önemli isteklerinden biri, Berlin'in mevcut yetkinlik ve deneyim alanlarını anlamlı bir şekilde birbirine bağlamaktır. Bu, karşılıklı bilgi, ilgili mesleki yönelimin özelliklerinin derinlemesine anlaşılmasını ve birbirleriyle hayati bir iletişim gerektirir. Uygun bireysel destek yaklaşımlarının bulunması ve sunulması, okulla sınırlı olmamalı, halka açık ve söylemsel olmalıdır. Bu nedenle, yalnızca kişinin kendi yaş grubuyla ilgili olmamalıdır -örneğin ileri eğitim veya deneyim alışverişinde- aynı zamanda bilgi edinimi karşılıklı bağlantıyı hesaba katmalıdır.

3. Ağ oluşturma-Birleştirme

²⁹ Vgl. Rott & Schindler 2017; Sheffield 2017

Ağlar, üstün zekalı/özel yeteneklileri uygun şekilde desteklemeye yardımcı olur.³⁰ Önemli olan, başarıları ve stratejileri ifade etmek için zamanın olduğu, aynı zamanda endişelerin, direnişlerin, şüphelerin ve çatışmaların³¹ olduğu ve daha uzun bir süre içinde takımdaki bireysel çözümlerin, öğretim kadrosunun ve ötesinin geliştirildiği, denendiği ve değerlendirildiği ağ alanları yaratmaktır.³²

Berlin'in iyi bir ağ kurma geleneği var. 2006/2007 öğretim yılından bu yana, İlkokul Yetenek Destek Ağı kurulmuştur. Her bölgeden bir öğretmen, yetenek gelişimi/desteği için bir çarpan/mentör (multiplikatör) olarak eğitilir ve kendi bölgelerinde yetenek geliştirmeden sorumlu öğretmenlerin (çoğunlukla ilkokullardan) yer aldığı bölgesel uzman konferansına liderlik eder. Çarpanlar (çoğaltıcılar, multiplikatörler) ayrıca Karg Vakfı ile işbirliği yapılarak daha da nitelikli hale getirildi. Etki çemberi yöntemi aynı zamanda okul içi seminerler için de kullanıldı. Yetenek geliştirme/destekleme alanında bölgesel mesleki eğitim kursları da Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitim Danışma Merkezleri'nin (SIBUZ) Okul Psikolojisi Bölümü ile işbirliği içinde uygulanmaktadır. Ayrıca, Berlin Alanda Uzman Servisleri (SIBUZ, EFB ve KJPD) ve okullardaki çoğaltıcılar (multiplikatörler), her yıl yetenek geliştirme/destekleme konusunda bir forumda fikir alışverişinde bulunurlar.

Temel eğitim ve aynı zamanda okul ve ders geliştirme süreçleri bağlamında mevcut tartışmanın merkezi bir yönü, örneğin, farklı öğrenme yollarını ve yöntemlerini desteklemek için yeni olanaklar sunan ve farklı öğrenme hızlarında veya yetenek seviyelerinde öğrenmeyi mümkün kılan, bireysel gelişim/destek için dijital medyanın kullanım potansiyelidir.³³

II. Berlin Destekleme Stratejisinin Ana Hatları

0. Ön açıklamalar

Uygulamada başarıyla kullanılan ve hızlandırma (hızlandırılmış öğrenme), zenginleştirme (derin öğrenme), sıkıştırma (öğrenme alanlarını başkalarının lehine

³⁰ Solzbacher 2016, S. 12.

³¹ Vgl. Paseka 2010.

³² Dederling et al. 2013.

³³ U.a. Eickelmann 2010; Gerick et al. 2017; Schulz-Zander et al. 2010.

bırakma) ve gruplama (Derslerde benzer becerilere sahip olanların gruplanması) alanlarına bölünmüş bir dizi okul destek modeli vardır. Fırsat yelpazesi ayrıca karışık formlar aracılığıyla genişletilir. Yeteneği geliştirme/destekleme ihtiyacı şu anda birçok kurumsal, sosyal ve kurumsal olmayan taraf tarafından kabul edilse bile, kalıcı yetenek desteği, çok çeşitli nedenlerden dolayı hala temel veya kapsayıcı bir işleve sahip değildir. Weilguny & Friedl³⁴, yetenek gelişimi bağlamında, bir okuliçi uygulama için önemli olan ve anlamı (değeri) yüksek performanslı ve yüksek performans gösterebilecek potansiyeli olan öğrencilerin desteklenmesi için kontrol edilmesi gereken sekiz yönü formüle eder:

- Yeteneği ve mükemmelliği destekleyen okul kültürü
- Yetenek ve mükemmelliğin desteklenmesi için dahili koordinasyon
- Tanılama desteği ve tavsiye veya eşlik etme
- Öğrencilerin desteklenmesi
- Destek odaklı performans geri bildirimi
- Personelde yetkinlik ve kalite gelişimi
- Kalite güvencesi
- İş birliği yoluyla sinerji.

Bu genel yapı, okul öncesi dönem için olduğu kadar ders dışı ve ders dışı destek alanlarıyla ilgili olarak kısmen aktarılabilir, ancak bir dizi alana özgü odak farklı şekilde ayarlanmıştır. Bu genel stratejik alanlardan bazıları aşağıdaki noktalarda ele alınmaktadır.

1. Tanılama

Psikoloji, tıp ve eğitim arasındaki yeterlik alanlarının, yetenekleri geliştirmede uzun vadede üretken olmak için henüz yeterince bağlantı oluşturmadığı aşıkardır. Eğitimciler genellikle IQ onaylandıktan ve standart sapmalar belirlendikten sonra test

³⁴ 2012, S. 6ff.

sonuçlarıyla baş başa kalırlar. Sınav katılımcıları (çoğunlukla SIBUZ'daki psikologlar, aynı zamanda özel eğitimciler), ideal olarak didaktik destek yaklaşımları için yaklaşımlar ve / veya öneriler sunmalıdır. Özel eğitim uzmanlığı olmayan birçok öğretmen, genellikle test sonuçlarını kısmen doğrudan günlük eğitim çalışmalarına dönüştürebilir. Bu nesnel olarak var olan ikilem giderek daha fazla kabul edilmektedir. Çok perspektifli bir zekâ teşhisi, zekâ ölçümünden çok daha fazlasıdır. Berlin Yetenek Ağı yıllardır SIBUZ okul psikolojik danışma merkezleri, okul ağıları, hızlı öğrenim sınıfları olan liseler, okul danışmanları ve eğitim ve ebeveynlik danışmanlığı servisi arasında bir çarpan görevi gördü. Bu, belirli uzman bilgisini diyalog yoluyla tanılama sürecine³⁵ başarılı bir şekilde aktarmak için atılan bir adımdır. Berlin'de pek çok düzeyde, kendi uzmanlıklarıyla kurul (konsey) şeklinde bireysel ve yaşanılması muhtemel durumlar hakkında tavsiyelerde bulunacak daha fazla disiplinler arası ekipler oluşturulmaktadır. Eğitimciler, ebeveynler ve psikologların iş birliğiyle ortaya çıkan olumlu örnekler korunabilir ve genişletilebilir.

Sürece dayalı tanılama, derinlemesine öğretmen eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ancak şu anda, sistematik tanılama eğitimi yalnızca özel eğitim öğretmenliğinde takip edilmektedir. Berlin üniversiteleri, geniş bir fırsat sunan akademik müfredatta bağlantılı tanılama başlangıç noktaları oluşturmalı ve bunu harici katılımcılara (örneğin uygulayıcılar) güvenli bir şekilde açmalıdır

Nihayetinde, yetkilendirmeler ve / veya seçim prosedürleri- örneğin zenginleştirme kursları ve/veya genç akademiler için-PIP (Provide possibilities, Identify, when possible and Provide further adapted possibilities) modeline [2] dayalı olmalıdır. PIP modeline yönelim, tanılamada meydana gelen hataları önler ve böylece başlangıçta tanımlanmayan öğrencilere bir seçenek sunulmaz. Böyle bir paradigma değişimi, uzmanlar kurulu (komitesi) için belirleyicidir, çünkü özel yeteneklerle bağlantılı olarak çeşitli araştırmalar, öğretmenlerin öğrencilerin potansiyelini fark etmelerinin her zaman kolay olmadığını göstermektedir.³⁶

³⁵ Vgl. Quitmann 2013,

³⁶ Z.B. Hany 1999; Preckel & Vock 2013.

Üstün Zekâ/Özel Yeteneği tanıma ve destekleme sürecinde tanılamanın güçlendirilmesi, üç temel unsur kullanılarak başarılabilir:

1. İletişimsel olarak bağlantılı bir tanılama (ve danışma) ağının yoğunlaştırılmasıyla.
2. Eğitimcilerin ve öğretmenlerin günlük çalışma süreci sırasında ve dışında tanılama yeterliliklerine ilişkin sistematik meslek içi eğitimleri yoluyla
3. Tanı araçlarını kullanıma sunarak (ve kullanıcıların becerilerini geliştirerek).

Vurgulanması gereken, böyle bir eğitim atağının yatırım yapılmadan gerçekleştirilemeyeceği ve bu nedenle güvenilir bir mali temele oturtulması gerektiğidir.

Tanılama

Kalıcı olarak erişilebilir ve güvenilir şekilde başlatılır olmak zorundadır:

- Bir bilgi ve danışmanlık hizmeti (hedef grup: Okullardaki üstün zekalı/özel yeteneklileri fark etme, tanılama, destek imkanları alanlarında ebeveynler, öğretmenler ve öğrenciler).
- Derinlemesine tavsiye ve sürece yönelik test teşhisi (örneğin, yetenek gelişimi ve bir öğrenci için okul desteğinin yapılandırılması hakkındaki sorular için (ebeveynlerin onayı ile)).
- Gelişimsel liderliğin tanımlanması ve koordineli bir destek ile ilgili olarak okul öncesi dönemde gözlem araçlarının daha da geliştirilmesi.
- Pedagojik ilerleme teşhisi, kontrol listeleri ve kimlik tabloları, standardize edilmiş tanılama, üstün zekalı ve özel yetenekli öğrenciler için destek önlemleri ve bireyselleştirme süreçleri dahil olmak üzere, görevliler, pedagojik uzmanlar ve öğretmenler için hizmet içi eğitim ve uzman danışmanlık hizmetleri. Ek olarak, genel didaktik öneriler, öğrenme anlaşmaları, özel öğrenme grupları, ek fırsatlar, sınıf atlama.
- Öğrenciler için destek fırsatları (örn. sınıf atlama, ders dışı zenginleştirme).

2. Okul Öncesi Dönemde Destek

Erken çocukluk eğitiminde üstün zekâ/özel yeteneği erken yaşta desteklemenin amacı, özel gelişimsel avantajlarla karakterize edilen, gündelik olayların temeline inen veya soyut ilişkileri erken anlayan (yazı, semboller, sayılar vb.) çocukları fark etmek ve

teşvik etmektir. Elitlerin erken eğitime ilişkin düşünceler veya küçük çocukları 'üstün zekalı' olarak etiketlemek bir öncelik değildir. Çok daha ziyade, bireysel yeteneklerini tanımak, onlara uygun bir eğitim ve öğrenme ortamı sunmak ve böylece onlara meydan okumak ve meraklarını, bilgiye açlıklarını ve gelişim hızlarını sınırlamamak ve en kötüsü de onları hayal kırıklığına uğratmamakla ilgilidir.

Berlin'deki kamu tarafından finanse edilen tüm gündüz bakım merkezlerinin bağlayıcı pedagojik temeli olan “Berlin Eğitim Programı” (BBP), kapsayıcı eğitim anlayışı nedeniyle bunun için çok iyi bir temel sunuyor. Bu kalite standartları ve kalite kriterleri ile belirlenmiştir. Bu temelde, Berlin'deki kreşler “yetenek geliştirme yerleri” dir.³⁷ “Eğitim, performans ve katılımdır” paragrafında şöyle diyor: “Erken çocukluk eğitimiyle ilgili tartışma, uzun bir süredir çocukları performans baskısından koruma ve onlara yük bindirmemeyi varsayan bir çocukluk hakkını güvence altına alma niyetiyle şekillendi. (...) Bu tutum, çocuğun zayıf bir varlık olarak görülmesinden kaynaklanıyordu. Bugün biliyoruz: çocuklar güçlüdür. Kendi başlarına bir şeyler bilmek ve yapabilmek isterler, deneyimlerine ve büyüyen güçlerine dayalı olarak çevrelerinin açtığı ve talep ettiği görevlere ve kararlara katılmaya çalışırlar. Burada yetişkinlerin rolü, onlara eşlik etmek, çabalarını algılamak ve fark etmek ve karmaşık durumlarda öğrenmeyi sağlamaktır.”³⁸

Pedagoglar- ideal olarak ebeveynlerle bilgi alışverişi halinde-her çocuğun bireysel potansiyelini tanır. Bununla birlikte verilecek destek, pedagogların çocuktaki ilgili işaretleri algılamasını, bunları yorumlayabilmesini ve sonuç olarak uygun bir eğitim önerisi geliştirmesini, uygulamasını ve değerlendirmesini gerektirir. Bu olmazsa, "... çocukların eğitim kurumlarında sorularına doğru cevaplar alamamaları ve orada ilgilerinin peşinden koşamayacaklarını erken yaşlardan itibaren öğrenmek zorunda kalma tehlikesi baş gösterir.”³⁹ En kötüsü de onları saklamayı öğrenirler." Özel yeteneklerle güvenilir bir şekilde ilgilenebilmek için, gündüz bakım merkezlerindeki eğitim ekiplerinin, kendi saflarında, erken yetenek gelişimi alanında mesleki yeterliliğe sahip (veya edinen) en az bir eğitim uzmanına sahip olması çok önemlidir.

³⁷ Ahl 2017, S. 4.

³⁸ BBP, S. 17.

³⁹ Ahl. 2017, S. 4.

Gündüz bakım merkezindeki son yıl, okula geçişin arka planında kilit bir işleve sahiptir. Bu hem eğitimcilerin hem de ebeveynlerin bilincinde eşit derecede yer etmiştir.⁴⁰ Ebeveynler öncelikle bilişsel etkinliklerden şikâyet ederler. Fonolojik farkındalık şüphesiz önemli bir öncü beceridir. Stefanie Greubel (2013) konsantre olma yeteneğini hatırlatıyor. Bununla birlikte, çocuk bakım merkezlerinde kültürel tekniklerin (aritmetik ve/veya yazma) öğrenme ve alıştırma yapma yönleri, eğer çocuk örneğin kendisi yeterli bir sembol anlayışına sahip değilse, elbette ilgisiz ve üretkenliğe karşıdır. Sauerhering (2013), kreşlerde anlamlı uygulama ile bağlantılı olarak sembol sistemlerine ilişkin temel bir anlayışa ve kişinin kendi yolunda bilgi edinme olasılığına başlaması gerektiğini bildirir.

Bazı çocukların olağan okula başlama döneminden çok önce daha büyük, bazen spesifik bilgi ve daha yüksek düzeyde yetenekleri, ilgi alanları ve becerileri vardır. Bu nedenle, bu çocukları okula erken başlatmak faydalı olabilir. Karar her zaman uzman ekibin içinde-muhtemelen tanı ve ilkökul pedagoji uzmanlarının katılımı ile oluşmuş-ebeveynler ve çocuğun kendisiyle canlı bir iletişimle verilmelidir.

Erken çocukluk eğitiminde çocukların aileleriyle çalışmak pedagogların temel görevidir. Özel yeteneklere sahip çocuklar söz konusu olduğunda, bu iş birliği çok zor olabilir: Çocuklarının menfaatine olacak şekilde, kreşin eğitim çalışmalarına yönelik destek istekleri ve taleplerinde yavaşlatılması gereken ebeveynler ve çocuklarının potansiyelini fark etmeyen ve onu uygun şekilde desteklemek veya uygun şekilde desteklenmesini sağlamak için desteğe ihtiyaç duyan başkaları olabilir.

Ayrıca, ebeveynler ve eğitimciler için Berlin'in her yerinden erişilebilen, düşük eşikli (bürokratik olmayan, kolay erişilebilen) danışmanlık seçenekleri oluşturulmalı ve tanıtımı yapılmalıdır. Danışmanlık hizmetlerinin ileri eğitim ve kalifiye pedagoglar ile ağa bağlanması tavsiye edilir. Birkaç dilde bilgi ve tavsiye sağlanmalıdır.

Okul öncesi dönemde destek

Uzmanlar komisyonu, Berlin-Brandenburg Sosyal Pedagojik Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü'nde (SFBB) bu konuyla ilgili mevcut imkanların genişletilmesini tavsiye ediyor. Ayrıca, en az 20 günlük sertifikalı bir kalifikasyon çerçevesinde

⁴⁰ Vgl. hier u. Brommer/Trautmann 2016.

edinilebilecek bir “yetenek geliştirme için uzman profili” oluşturulması tavsiye edilir.

İleri eğitim aşağıdaki içeriği dikkate almalıdır:

“Berlin Kreşler ve Gündüz Bakımevleri İçin Eğitim Programı” kapsamında yeteneklerin bireysel olarak desteklenmesi-Kaynaştırma ne anlama geliyor?

- Küçük çocukların bilişsel gelişimi
- Üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmesine ilişkin temel sorular ve ilgili deneysel yaklaşımlar
- Erken çocukluk yeteneklerinin gözlem ve teşhisi ve onların sınırları
- Geliştirme süreçlerinin dokümantasyonu
- Uygun, zorlu eğitim ve öğretim ortamları tasarlama fırsatları
- Diğer çocukların grubunda özel yetenekleri olan çocuklar
- Kreşten okula geçişler
- Ebeveynler ve harici uzmanlarla işbirliği (uzman tavsiyesi, danışma merkezleri, eğitim danışmanlığı vb.)

Bu ileri düzey eğitim kurslarının çeşitli formatlarda (uzman konferansları, çalışma atölyeleri, çok parçalı yeterlilikler, gerekirse alan profili) sunulması, alanın tanıtımında geniş ilgi ve duyarlılığa ulaşmak için tavsiye edilir.

Diğer bir öneri ise, uzman danışma merkezlerinden oluşan bir ağ oluşturmak ve / veya kurumları en iyi uygulama öğrenme yerleri olarak diğer gündüz bakım merkezlerine açık olan danışma kurumları olarak vasıflandırmaktır.

3. Okulda desteklemeyi düzenleme:

3.1 Zenginleştirme

Zenginleştirme adı altında genel olarak derslerin, örneğin daha yoğun işlenmesi veya ek malzeme sağlanması yoluyla zenginleştirilmesi anlaşılır.⁴¹ Zenginleştirme bileşenlerinin çoğu, derinlemesine müfredatın temeline (herkes için görevler) ve bazı

⁴¹ Vgl. Heinbokel 2006, S. 79

varyantlarda müfredattan bağımsız -genişletme anlamında- destekten oluşur. Burada gelecek olan öğrenme materyalleri için bir beklenti yoktur. Dolayısıyla amaç, öğrencilerin amaçlanan müfredatta daha hızlı ilerlemesine izin vermek değil, ek öğrenme fırsatları yoluyla dersleri derinleştirmek ve zenginleştirmektir.⁴² Dersler, özellikle ama aynı zamanda normal derslerden ayrıştırılmış ek projeler, ayrıca kurslar ve ilave fırsatlar öğretmenlere yeni ve çeşitli didaktik yöntemler için alan sunabilir. Temel olarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı uygulayan öğretmenlerin, yöntem repertuarlarında bir dizi zenginleştirici öğrenme düzenlemelerine sahip olması gerekir. Örneğin; portfolyo, proje çalışması, öğrenciler tarafından öğrenciler için toplantıların hazırlanması.

İlkokul tüm çocuklar için, içinde her bir çocuğun yeteneklerine ve öğrenme imkanlarına göre geliştirilmesi ve desteklenmesi gerektiği bir okuldur. Bireysel destek, tüm yeteneklerin desteklenmesi demektir. Buna göre, sadece öğrenme güçlüğü çeken çocukların değil, aynı zamanda özel yetenekleri olan çocukların da farklılaştırılmış öğrenme fırsatları aracılığıyla özel desteğe ihtiyacı vardır. Hali hazırda özel yeteneklere ve yüksek bilişsel özelliklere sahip çocuklar, yeteneklerine uygun, yeteneklerini daha da genişleten ve onları hedefe doğru ilerleten öğrenme fırsatları elde etme konusunda Berlin Okul Yasası'yla sabitlenmiş haklara sahiplerdir.

Bu anlamda zenginleştirme, ilkokullarda çok sayıda ders imkanıyla, örn. spor ve müzik gibi dallarda birçok fırsatın (koro, orkestra, okul grubu) yanı sıra çalışma grupları ve öğleden sonra kursları (felsefe, Çince, satranç) veya ders içerisinde zaten ele alınmıştır. En azından ilkokulda daha çok açık dersler olarak tasarlanan öğretme-öğrenme ortamları, örneğin iş bölümüne dayalı görevlerde daha yoğun veya daha kapsamlı çalışma olasılığı nedeniyle, bazen de farklı derslerde performansı benzer grupların geçici olarak oluşturulmasıyla düzenlenir.⁴³ Sonrasında zenginleştirmenin temelinde yatan hedef, üstün zekalı/özel yetenekli öğrencilere derinlemesine öğrenme için uzun vadeli bir fırsat sunmaktır.⁴⁴ Böylece zenginleştirme, dersteki kısa bir ara müziğinden (İntermezzo) daha fazlasıdır; daha ziyade önceden yapılandırılmıştır ve genellikle bir sunuma yöneliktir.

⁴² Vgl. hier Ey-Ehlers 2001, S. 116.

⁴³ Vgl. Trautmann/Schmidt/Rönz 2009.

⁴⁴ Wasmann-Frahm 2012; S. 5

Bazı üstün/özel yetenekli çocuklar, çoğunlukla akranlarından çok daha hızlı ve daha verimli olmak üzere başka yollarla öğrenirler. Okula kayıt zamanında, bir sonraki yılın ocak, şubat veya mart aylarında altı yaşını dolduracak olan çocuklar, dil desteğine ihtiyaç duyulmaması halinde okula erken başlayabilirler. Bu, Okul Yasasının 42. Bölümünde düzenlenmiştir. Bu çocuklar için hem kreşlerde hem de ilkokulda zenginleştirmeye ihtiyaç vardır.

Astrid Wasmann-Frahm (2012), bir değerlendirme çalışmasına dayanarak okul zenginleştirme süreçleri için ilkeleri derler. Bunlar şöyledir:

- ağ bağlantılı örülmüş bilişsel gereksinimler, istekler,
- disiplinler arası kompleksitede (karmaşıklıkta) aydınlatılabilecek zorlu problemler,
- kendi kendine etkili öğrenmeyi gerektiren ve teşvik eden uygulamalı görevler,
- sonuçları sunum / yarışmaya yönelik yetkinlik odaklı zorluklar,
- özgün çözüm stratejileri ve düşünme yeteneği gerektiren yaratıcı, açık konular.

Ortaokullardan uzmanların veya öğretmenlerin ilkokul derslerine dahil edilmesi - belirli didaktik ve metodolojik becerilerin gerekli olması koşuluyla- ilke olarak verimli bir şekilde kullanılabilir. Bu uzmanlar, üstün yetenekli çocuklara, normalde günlük öğretimde başarılması zor olan teknik yönlerin derinlemesine incelenmesini sağlayabilir.

Üstün/özel yetenekli çocukların, öğrenme güçlüğü çeken çocuklar gibi, alana özel olarak desteğine ihtiyacı vardır. Bu nedenle (yetenek geliştirme için belirli kaynaklar olmadığı sürece) destek eğitim ders saatleri -dil geliştirme ve özel eğitim alanında da- destek tedbirlerini zenginleştirmek için de kullanılmalıdır. Gelecek iki yıl içinde, bireysel destek planlama sistemi tanılayıcılar, eğitim personeli ve konuyla ilgili hizmetiçi eğitim semineri alanların iş birliği içinde incelenmeli, en uygun hale getirilmeli ve ülke çapında tanıtılmalıdır.

Yetenek destek ağındaki okullar, özel yeteneklere sahip öğrencilere kapsayıcı destek alanındaki deneyimlerini ve konseptlerini toplamalı, onları değerlendirmeli ve bir en iyi uygulama yayın serisinde yayınlamalıdır. Özellikle, üstün yetenekli öğrencileri destekleyen okullar ve üstün yeteneklilerin öğretimi için özel konseptler uygulayan kurumlar geniş bir etki kazanmalıdır. Bir gözlem ağıının kurulması tavsiye edilir. Henüz her bölgede kesin bir şekilde kurulmamışsa -okullar arasında da- düzenli olarak toplanan ve çalışma sonuçlarını paylaşan bölgesel konferanslar düzenlenmelidir.

Artık geleneksel olan yaz kursları, özellikle “Bonus Okulları” için bir öğrenme modeli haline gelmeli ve kendi girişimlerinin temelini oluşturmalıdır. Bu alanda halihazırda kapsamlı deneyim kazanmış okullar, öğretmenler ve / veya dışarıdan ilgilenen kişiler için kendi sorumlulukları altında bir rehberlik/mentörlük sistemi geliştirmelidir.

Bunun aynısı yaz tatillerindeki destek yaklaşımları için de geçerli olmalıdır. Liseler ve / veya Berlin üniversiteleri ile iş birliği içinde olan mevcut öğrenme kampları veya yaz akademileri mükemmel bir şekilde çalışıyor, ancak etki ve model karakterlerine uygun olarak artık daha geniş bir alana tesir etmelidir. Diğer okul türlerinde mevcut durumda var olan yaklaşımlar daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. İlkokuldan sonra gidilecek olan okulların zenginleştirme fırsatları/imkanları -eğer daha önce burada ana hatlarıyla belirtilmediyse- çoğunlukla sadece özel profillemeden (müzik profil, spor profil, vb.) değil, aynı zamanda "normal dersler" üzerinde eş zamanlı etkisi olan bir profil eğitiminden oluşur. Ayrıca kapsayıcı zenginleştirme konseptleri tanımlanabilir. Bu bölmekle ilgili değil, entegrasyonla ilgilidir. Burada öğretim süreci kendi başına derinleşme, yoğunlaşma ve bunların ikincil etkileri için, örneğin motivasyon, olanaklar oluşturur. Bu eğitim kurumlarından bazıları özel yetenekleri olanlar için fırsatlar sunar. Diğerleri ise, yeteneği destekleyen ve geliştiren çok çeşitli eğitim programları sunar:

- Beş ağ okulundaki matematiksel ve fen bilimsel yeteneklere sahip olan üstün/özel yetenekliler, Berlin Humboldt Üniversitesi (HUB) ile iş birliği içinde, okullarına devam ederken lisans dersleri ders içi sertifikaları alabiliyor.

- Elit spor okulunun da HUB ile iş birliği vardır. Özellikle yüksek performanslı öğrenciler halihazırda kendi liselerindeyken HUB'da ders içi sertifikalarını alabilirler.
- Elit spor okullarında, birçok spor türünde özel destek, zaten ilkokul zamanında başlamıştır.
- Hızlı öğrenenler sınıflarına sahip yedi Berlin Lisesi, kendilerini kurumsal olarak üstün yetenekli öğrencilerin destek ilkelerine adanmış özel bir şekilde görüyorlar.
- Ayrıca bunların dışında:
- Antik diller (Latince, Eski Yunanca, vb.) öğretim programları,
- Müzik bölümünde özel destekleme,
- Devlet Bale Okulu'nda eğitim,
- İki dilli, matematiksel-fen bilimsel-teknik ve müzik profilli sınıflar bulunmaktadır.

Nihayetinde, özellikle 5. sınıftan itibaren üstün/özel yetenekli öğrenciler için matematik ve fen dersleri ile kazanılan bilgilerin gelecekte de işlenmesi gerekmektedir. Yeteneği geliştirme konusunda henüz belirli bir deneyimi olmayan diğer okullarda günlük çalışma için itici güç sağlamalıdır. Okulların ağ oluşturma olanakları, öğrencilerin yeteneklerinin desteklenmesini/gelişimini yayma sürecine dahil edileceği şekilde tasarlanmalıdır.

Hızlı öğrenme sınıflarına sahip yedi okulun (lisenin) hepsi de bir dizi kendi öğrenme konseptlerini geliştirmişlerdir ve sundukları kurslarda farklılık göstermektedirler. Bu zenginleştirme kurslarının içeriği ayrıca şu öğrenme alanlarına da dayanmaktadır:

- dil, edebiyat, sanat, müzik,
- Sosyal bilimler ve
- Matematik, fen bilimleri ve teknoloji.

Zenginleştirme kursları, öğrenciler açısından yüksek düzeyde kişisel sorumluluk ve bağımsızlık ile karakterize edilir.

Zenginleştirme kurslarındaki performanslar okul yarasınca mümkün olduğu kadar notlandırılır ve sınıf geçmede önemlidir. Julia Römer'in⁴⁵ liselerde zenginleştirme konusundaki güncel çalışması, bir yandan lise öğretmenlerindeki temel üstün/özel

⁴⁵ Vgl. Römer & Trautmann 2014, S. 241.

yetenek anlayışını gösteriyor. Öte yandan, motivasyon durumları, stres yönetimi, mevcut veya halihazırda alışılmış öğrenme ve çalışma stratejileri, (sınav) korku veya farklı kontrol inançları gibi (tanımlanması daha zor) kişilik ve / veya davranışsal özellikler (yordayıcılar, moderatörler), üstün zekâlılıkla ilgili olarak tanımlanmamıştır.

Zenginleştirme

Uzmanlar komisyonu, destek saatleri kavramının, temelden geliştirici öğrenme formatları düzeyine genişletilmesini önermektedir. Ders programına göre ders saatlerine ek olarak var olan ve düzenli yapılan destek dersleri bir yandan -okulla veya birkaç okulla iş birliği içinde- öğrenme gücünü çeken çocuklara destek olmak için devam etmelidir. Bununla birlikte, prensip olarak, belirli bir saat kotası sağlanarak, üstün/özel yetenekliler için de kullanılabilir hale getirilmeli ve içerik açısından yoğun bir şekilde genişletilmelidir.

Buradan hareketle, Berlin üniversitelerinde öğretmen eğitiminden sorumlu kişilerle uzun vadeli bir ortaklık ve iş birliği anlaşması geliştirilmesi önerilmektedir (örneğin, öğrenciler tarafından uygulama dönemlerinde sunulan ve yürütülen zenginleştirme kursları).

Uzmanlar Komisyonu, öğrenme kamplarının, genç ve yaz akademilerinin finansal olarak uzun vadeli ve planlamada güvenilir olmasını ve karşılığında bir Multiplikator (çarpan) olarak onlara fellow-statüsü (eş, ortak statü?) verilmesini kuvvetle tavsiye ediyor. Buna, henüz yolun başında olan okullardaki kurulum ve ilk uygulama planları da dahildir.

Üstün/Özel Yeteneklileri destekleme konusunda kapsamlı deneyime sahip kreşler ve okulların her biri, bir yetenek destekleme/geliştirme profili oluşturmak üzere yola çıkan bir kurumla diyalog içinde iş birliği yapmalıdır. Bu nedenle uzmanlar komisyonu, bu tür ikili projelere (Tandem Projeler) akan ve bilimsel olarak desteklenip tavsiye edilen iş birliği fonlarının verilmesini tavsiye etmektedir.

3.2 Okulda desteklemenin düzenlenmesi: Hızlandırma

Hızlandırma, bireyin okul-biyografik kariyerinin kısmen hızlanması ilkesine dayanmaktadır. Bu farklı şekillerde olabilir. Hızlandırma genel olarak "bir öğrencinin amaçlanan müfredatı veya bölümlerini kısmen alışılmış ve kısmen yasal olarak öngörülenden daha erken başlatmasını, bitirmesini veya çabuk geçmesini sağlayan her

tür önlem"⁴⁶ olarak anlaşılır. Şu anda Berlin Eyaleti'nde uygulamada olan imkanlar ve fırsatlar tamamıyla etkileyicidir. Örneğin Berlin'deki üstün/özel yetenekli çocukların sadece bir yıl içinde okula esnek başlangıç aşamasından geçme, bir (veya daha fazla) sınıfı atlama veya/ve bazı branşlardaki derslere daha yüksek sınıflarda katılma imkânı vardır. Öğrenciler, kendi okul zamanlarında üniversitede erken yüksek eğitimlerini tamamlayabilirler.

Tüm bu formlar kanunla düzenlenmiş olsa da bir çocuğun özel durumu altındaki koşullarda, bu imkanları gerçekten sağlamak zor olabilir. Uzmanlar komisyonu, hızlandırma süreçlerinin hazırlandığı, izlendiği ve Süpervizörler üzerinden seçimlerin (kararların) desteklendiği ve değerlendirildiği kalıcı (sabit, güvenli) temas noktalarının kurulmasını önerir.

(Öğrenme) temposuyla ilgili tüm hızlandırma formları şu anda üstün zekalılar/özel yetenekliler için en etkili destek stratejileri olarak kabul edilmektedir. İlke, üstün/özel yetenekli oldukları düşünülen alanlarda tüm zorunlu görevlerin, müfredat içeriğinin vb. yoğunlaştırılmış tamamlamasını içerir. Böyle bir yaklaşımın avantajları, “zaman kaybı” eleştiri noktasının ortadan kaldırılması ve öğrenenlerin kişisel zaman ve öğrenme yönetiminin öğrenme alanında kazanılmasıdır. Üçüncüsü ve son olarak, hızlandırma çocukların görevlere (ödevlere) çok çeşitli erişim yollarını destekler (düşünce yolları ve yöntemsel sorularda kısaltmalar).

Üniversitelerin üstün/özel yetenekli ergenlerin erken yüksek öğrenim görmelerini sağlamak için sunduğu olanaklar, okul zamanlarında yeteneklerini daha da geliştirebilmeleri için çeşitli imkanlar içermektedir. Hızlandırıcı yön, akademik başarının ya da modül veya modül parçalarını daha önce tamamlama imkanını öne çıkarmaktan oluşur.

Hızlanma Alanında İzleme/Değerlendirme

Uzmanlar Komisyonu, Berlin'deki okullar tarafından öğrencilerin küçük yaşta okula başlama ve sınıf atlama konusunun bilimsel anlamda araştırılmasını ve söz konusu durumların örneklerini bir veri tabanında oluşturulup yayımlanmasını

⁴⁶ Heinbokel 2004, S. 1.

önermektedir. Bununla birlikte Berlin'deki üniversitelerle iş birliği esnasında bu tür süreçleri başkaları için şeffaf kılmak adına tez çalışmaları ve tanıtım projeleri çerçevesinde olanaklar sağlanmalıdır.

Bu bağlamda, uzmanlar komisyonu, küçük yaştakiler için erken okul kaydının vakitlice yapılması için (bir sonraki yıl için 31 Mart) kesin tarih olarak belirleyerek, 1 Nisan tarihinden itibaren 6. yaşını tamamlayan çocuklar için istisnai durum sınavının öngörülmesini teşvik etmektedir.

Aynı zamanda uzmanlar kurulu, söz konusu okulların gelecek iki yıl içinde geniş bir kitleye ulaşmak ve etki sağlamak amacıyla, hızlanma deneyimlerini paylaştıkları bir ağ oluşturmaları hatta ikili sözleşmeler yapmaları için de teşvikte bulunmaktadır.

3.3 Okul Temelli İlerlemeyi Organize Etme: Gruplama

Gruplama adından genel anlamda, yetismekte olanların çeşitli küçük, proje, çalışma, araştırma ya da sunum gruplarının bir araya gelmesi hatta buluşturulması gibi aktiviteler anlaşılmalıdır. Farklı iletişimasyon ağları ile heterojen düşünme ve çalışma şekilleri kişinin kendini geliştirmesini desteklemektedir. Bu prensibin temelinde çocukları, bu somut sosyal bağlantıda onların gelişimlerini destekleyecek öğrenme, çalışma ve sosyalleşme olanakların sağlanacağı şekilde gruplara ayırma fikri yatmaktadır. Burada sadece ortak öğrenme imkânı (üstün yetenekliler ve hızlı öğrenenler sınıfındakiler) kastedilmemektedir. Benzer performanstaki öğrenci gruplarının eğitimi de aynı zamanda eski ve tartışmalıdır. Okul da başlangıçtan itibaren sınıflardaki benzer gelişim süreçlerini ve performans eşitliklerini bir araya getirmeye çalışmaktadır.

Özellikle STEM (MINT) alanındaki kızlar, eğitimsiz ailelerden gelen ve/veya göçmen kökenli kız ve erkek öğrenciler performanslarının geliştirilmesi için daha çok destek verilmesi gereken gruplarda yer almaktadır. Kompleks olguları ele alabilmeleri, konuları hızlı özetleyebilmeleri ve soyut içerikleri kolay algılayabilmeleri gibi becerilere sahip öğrenme potansiyeli yüksek kız ve erkek öğrencilere sunulan „bir orta alanı” hedefleyen öğrenme önerileri, öğrenciler için çoğu zaman sıkıcı ve bu nedenle de moral bozucu niteliktedir. Bu nedenle daha çok ortalama kafaya uygun nitelikteki bireysel hedeflerin geliştirilmesinden endişe edilebilmektedir. Yüksek performansa sahip öğrencilerin kendisini farklılaştırabilmesi ve becerilerini ortaya çıkarması için zorlanmasını sağlayan önerilerle bu öğrenciler, öğrenmeyi öğrenebildiği (kendilerini

zorlama istekliliği geliştirebilirler) gibi aynı zamanda da potansiyellerinin değerli olduğunu görebilmektedir.

Bütünleştirici veya kapsayıcı okul ve ders konseptleri, çeşitli biçimlerdeki gruplamalara izin vermektedir. Yardım ve destek konseptlerindeki mevcut veya kalıcı küçük gruplar, tutucu öğretim süreçlerini bile etkilemektedir.

Okulun, gruplama yöntemiyle sağladığı yetenek desteğinin bir özelliği de süreklilik gösteren bir topluluktaki bireysel kalış süresidir. Buna okulun başlangıç evresindeki esnek süreçte nasıl uygulandığı örnek olarak gösterilebilmektedir. Mesela burada çocuk okula ilk başladığı, sınıf atladığı ve/veya daha az tanıdık bir sınıf ortamına girdiği durumlarda ortaya çıkabilecek duygusal baskı çocuğun üzerinden kaldırılmaktadır. Eğer okullar bu esnek başlangıç aşamasını -Berlin'de olduğu gibi 1. ve 2. veya 1.- 3. sınıfları birleştirerek- düzenlerse ki, çocuklar tanıdığı gruptakilerle kaynaşp bir üst sınıfa bunlarla yönelebileceği gibi aşına olduğu bir başka gruptan çocuklarla, başka bir grubun bulunduğu bir üst sınıfa gidebilmektedir. Diğer bir olasılık ise bir üst sınıfın derslerine, dersleri seçerek katılmaktır.

Bu bağlamda uzmanlar komisyonu, teslim alan ve teslim eden ortaklarla zamanında görüşmeler yapılmasını, geçiş sürecini birlikte hazırlamayı ve sonuçları belgelendirmeyi tavsiye etmektedir.

Gruplama yöntemi özellikle özel sınıflarda olduğu gibi öğleden sonraki yerel yetenekli gruplarda da önem taşımaktadır. Kız ve erkek öğrencilere tüm sınıf ve okul türlerini kapsayan ek konu alanlarına girme fırsatı -zenginleştirilmiş bir sentez- sunulmaktadır.

Konu alanları, kapsamlı, ritmik⁴⁷ ve disiplinler arası⁴⁸ bir şekilde geliştirilir ve katılımcılar böylece okul ile yaşam bağlamında kullanabilecekleri ve genişletebilecekleri⁴⁹ öğrenme stratejileri ve metodolojik bilgi edinirlerse o zaman özellikle değerlidir.

⁴⁷ Vgl. Hattie 2013, S. 220.

⁴⁸ Vgl. u.a. Hattie 2013, S. 181.

⁴⁹ Vgl. u.a. Brück 2018.

Gruplama

Uzmanlar komisyonu, (koalisyon anlaşmasında belirtildiği gibi) ilkokulda yıllar arası/sınıflar arası öğrenmenin (JÜL) güçlendirilmesini ve öğretim kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla yıllar arası kursların, eğitim gruplarının ve çalışma gruplarının genişletilmesini ve yoğunlaştırılmasını şiddetle tavsiye etmektedir. Senato, JÜL’ün kalite gelişimini sağlamak için ve aynı zamanda (harici) personele istihdam hazırlamak zorunda olduğu gibi gönüllü çalışan öğretmenlerin, mentorların ve grup liderlerinin değerini bilmek ve korumak zorundadır.

3.4 Okul Desteğini Düzenleme: Entegre Destek ve Yoğunlaştırma

Üstün zekalıları desteklemek için alınan tüm önlemler, öğrenme kültürünün oluşturulması, sürdürülmesi ve iyileştirilmesine yönelik temel katkılardır. Destek prensiplerinin hiçbiri, yaşamda ve öğrenme pratiğinde bilinçli ya da bilinçsiz tek başına uygulanmamaktadır. Tam tersine, tüm prensiplerde doğrudan veya dolaylı olarak yüksek bir kombinasyon etkisi bulunmaktadır. Hemen hemen tüm programlar bunu yapısında örtük olarak göstermektedir. Yoğunlaştırma işlemleri, zenginleştirme için serbest zaman sağlamaktadır. Hızlandırma kurslarına "ayrıntılı" zaman yatırımı yapılabilmektedir. Kız ve erkek öğrenciler ayrıca, kendi aralarında sempati, çalışma projesi, sunum ekibi ve/veya projeye yönelik ilgi alanlarına göre çeşitli zenginleştirme süreçlerinde kısmen veya kalıcı olarak yeniden gruplandırılmaktadır. Ayrıntılı yoğunlaştırılmış kurslara da katılım mümkün olabilmektedir. Bu aynı zamanda, hızlandırılmış süreçlere yönelmek için yani öğrencinin daha sonra sınıf atlamasına veya hızlı öğrenme sınıfına geçişine "yol açabilecek" bir basamak olarak değerlendirilebilmektedir.

Okul bağlamında (çığır açan zenginleştirme kursları) hızlandırma ve zenginleştirme yaklaşımları arasındaki anlamlı bağlantıların kanıtı olarak gösterilebilecek bir sürü deney örneği bulunmaktadır. Bir kurs eğitmeni, bir öğretmen veya öğrenci, kendisini diğer hayati sorun alanlarına adanmak için belirlediği öğrenme hedefli taksonomik unsurları bilinçli olarak “kenara ittiğinde” sıkıştırma süreçleri, meydana gelmektedir. Uzmanlar kurulu, başkalarının deneyim zenginliğini paylaşabileceği “açık okul” prensibinin onurlandırılması gerektiği görüşündedir.

Hem genel hem de alan yönünden didaktik bir bakış açısından değerlendirildiğinde, sınıf öğrenme ortamlarının ve öğrenme senaryolarının geliştirilmesi için temel bir unsur olarak kendini farklılaştırma yöntemlerini içeren bir dizi başlangıç noktası bulunmaktadır. Ancak bu tür öğrenme senaryoları veya öğrenme ortamları, öğretmenlerin bunların uygunluğuna ikna olduğu takdirde ve bunları planlayıp uygulamak için gerekli becerilere sahip olması halinde sınıfta verimli bir şekilde kullanılabilirler. Bununla birlikte bu tarz öğrenme önerilerinin tesiri büyük ölçüde, öğretmenler, eğitimciler ve ebeveynler gibi eğitim sürecine dahil olan grupların temelini oluşturduğu, hedeflerin uygulanmasını sağlayan okulun rehberlik ilkelerine bağlı olduğu bilinmektedir.

Entegre Destek

Uzman Kurulunun Tavsiyesi:

Bilimsel bir kurumla, (ör. üniversiteler, harici kuruluşlar) bir "temel öğrenme ortamları oluşturma" girişimini başlatmak, hayata geçirmek ve bunu ilk ve orta düzeylerde ileri eğitim için uzmanlıkla doldurmak.

Öğretmenlerin eğitimini şu anlamda yoğunlaştırmak:

- a. öğrencilerin yüksek potansiyellerini tanıma yeterlilikleri açısından,
 - b. yeterliliklerini, öğrenme ortamlarını ve öğrenme senaryolarını öğrenciler için önemi açısından değerlendirmek;
 - c. gözlem araçlarını kullanma ve bunları öğretimin ihtiyaçlarına veya ilgili hedeflere uyarlama
 - d. öğrenciler arasında öğrenme ve başarı motivasyonunun desteklenmesi ve özyönetim becerilerinin kazandırılması ile ilgili olarak.
4. Bu eğitim kursları öncelikle uygulamaya dayalı olmalıdır: En iyi uygulama modellerinde karşılıklı gözlem ve staj teklifleri burada yardımcı olabilir.

4. Kreşlerde ve Okullarda Ek (Tamamlayıcı) Önlemler

Birçok okul arasında ağ oluşturma ve müfredat dışı sağlayıcılara açılma sayesinde, yetenekleri desteklemek için eğitim politikasının gereklilikleri ile ilgili olarak genel anlamda okulun kalitesi artmaktadır. Böylece doğrudan dahil olan katılımcıların sayısı

arttıkça, okul bireysel okul olmanın ötesine geçmektedir.⁵⁰ İlgili yerel ortamlarda da bulunan ebeveyn ağları, vakıflar, kültür dernekleri, spor kulüpleri ve siyasi gruplar da önemli katılımcılar olarak dahil edilmesi gerekmektedir.⁵¹

Berlin, (örn. Hertie Vakfı; Başlangıç Programı) gibi vakıflarla iş birliği yaparak, göç geçmişine sahip yetenekli çocukları ve gençleri desteklemektedir. Bu, burs verilerek gerçekleştirilmektedir. Örneğin START, gençler için aylık eğitim ödeneği, bakım ve birbirleriyle ağ kurma olanağı sunar. Öğrenciler eğitim seminerlerine katılmakta ve kendilerine retorik ve uygulama eğitiminin yanı sıra staj veya yaz akademilerine erişim imkânı sağlanmaktadır.

Berlin'de ilkokullarda (yarım gün-tam gün), müfredata bağlı veya müfredat dışı bir bağlamda yetenek destekleyici imkanları sunmak ve yaymak için bir sürü imkân değerlendirilmektedir. Uzmanlar komisyonu, okulların ve sosyal kuruluşların, çalışma grupları, spor ve eğitim ve/veya bilimsel ve teknik teklifleri değerlendirebilmeleri açısından bürokratik olmayan iş birliği yapabilmeleri için çeşitli olasılıkların yaratılmasını önermektedir. Bu amaçla kurumlara temel bir mali tutar hizmete sunulması öngörülmektedir.

Özellikle Bonus okulları, öğrencilerinin elde etmeye çalıştığı bir dizi fırsatları mümkün kılması için cesaretlendirilmeli veya başka bir deyişle uygun tekliflerin sunulabilmesini sağlamak için özen gösterilmelidir.

Berlin Spor Derneği yetenekli sporcuları izlemek ve desteklemek için “Berlin Yeteneğe Sahip” girişimi ile örnek bir platform geliştirdi. Bu başarılı modelin daha da geliştirilmesinin uzun vadede güvence altına alınması, genişletilmesi ve ayrıca diğer yetenek alanlarına (fen bilimleri, satranç, bilişim, müzik, sanat, diller, ...) uyarlanması düşünülmektedir. Karşılıklı yarışmalar, -Avrupa Birliği'ndeki en iyi genç çevirmenlerin ödül yarışması veya Alman Masal Kültürü Merkezi tarafından düzenlenen "Alles Liebe oder was?" konulu uluslararası okul yarışması gibi-bölgesel düzeyde uyarlanması ve temel finansman sağlanması gereken önemli

⁵⁰ Vgl. Maag Merki 2008.

⁵¹ Emmerich, 2010

kilometre taşları olarak nitelendirilmektedir. Landesfachverband Medienbildung Brandenburg'un (lmb) (Brandenburg Bölgesel Meslek Birliği Medya Eğitim Derneği) JIM film festivali, medyaya yakınlığı olan ergenlerin ilgisini çekmek için de uygun görülmektedir. Merkezi olmayan kurumların medya yetkinliğinin genişletilmesi için "daha küçük" teklifler sunup sunamayacağı veya ne ölçüde sunabileceği incelenmesi öngörülmektedir.

Komisyon, çok çeşitli alanlardaki (matematik öğrenci topluluğu "Leonhard Euler", HU Berlin'deki UniLab, "Berlin beşerî bilimler için öğrenci laboratuvarı" Brandenburg Bilimler Akademisi, Landesmusikrat Berlin'in "Jugend forscht: Musik" yarışması) diğer birçok fırsatı takdir etmekte ve bunların devamının yeterince güvence altına alınması gerektiğini bilmektedir.

Mevcut değerlendirme belgeleri, Miriam Vock (Potsdam Üniversitesi) eşliğinde gerçekleştirilen “bölgesel üstün yetenekli öğleden sonraki gruplar” okul deneyi gibi, dikkate alınmalı ve bölgesel konferanslar aracılığıyla okullara iletilmesi gerektiği belirtilmektedir

Tamamlayıcı Okul Önlemleri

Eğitim Senatosu, vakıflar, sponsorlar ve kuruluşlarla iş birliği içinde bulunup özellikle eğitimi düşük ailelerden gelen çocukların ve gençlerin yeteneklerinin (bir eğilim olarak) başarılarının en yüksek seviyeye dönüştürülmesini teşvik etmek için mevcut burs sisteminin genişletilebileceği bir mentorluk programı oluşturması gerekmektedir. Okul öncesi seviyesinde rehberlik programlarının başlatılmasının denenmesi öngörülmektedir.

Yarışmalara katılım teşvik edilmeli ve ortaklarla birlikte tasarlanmalıdır: Genç öğretmenleri hedefleyen yenilikçi 2018 MINT (STEM) öğretim fikirleri yarışması (Ernst Klett Yayınevi ile MNU-MINT Öğretimini Destekleme Derneği) bu çalışmanın olumlu bir örneği olarak gösterilebilir. Olimpiyatlar için gençlik antrenmanları, kanguru matematik yarışması veya coğrafya yarışması gibi diğer formatlar burada seçilerek dile getirilmektedir.

5. Eğitim ve Niteliklerin Gelişimini Sürdürmek

Wilfried Manke ⁵² “Üstün zekâ/yeteneği destekleyen okulun, her şeyden önce üstün zekâ/yeteneği geliştirebilecek öğretmenlere ihtiyacı vardır.”⁵³ sözüyle yetenek gelişimi için temel sorumluluğun öğretmenlerde olduğu görüşünü dile getirmektedir. Bu da temel ve ileri eğitimde temel kavramlar, yetenek modelleri, tanımlama biçimleri ve özel destek önlemleri hakkında farkındalık yaratmak anlamına gelmektedir. Yani öğretmenlerin temel görevinin öğrencilerin bireysel yeteneklerini algılamak, tanımak ve takdir etmek olması vurgulanmaktadır. Amacın, -bir sonraki gelişim noktasından başlayarak- tüm ergenleri kendi derslerinde bireysel olarak destekleyebilmek olduğu belirtilmektedir. Teknik bilgi birikimi (know-how) ve sağlam didaktik-metodik profesyonellik, önlemleri desteklemek için yaklaşımları (zenginleştirme, yoğunlaştırma ve/veya hızlandırma cesareti) genişlettiği dile getirilmektedir.

Öğretmen kadrosunun kendi bünyesinde de (örneğin, meslektaş eğitim koçluğu, gözlem veya denetim bağlamında) yeteneğin özüyle ilgili olarak fikir alışverişleri yapılmalı, özellikleri hakkında kalıcı bir gelişimin/değişimin garanti edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Özellikle, tüm personel tarafından desteklenen bir (yüksek) yetenek kavramı, güvenilir bir tanımlamaya katkı sağlamaktadır. Öğretim kadrosunun bir süreçte, öğrencilerin (ilgi alanına veya konuya özgü, alana yönelik) olarak son derece bireysel yetenek yapılarına sahip olduğunu, ancak bunun her zaman öğrenme performansı (ders başarısı) gibi anlam taşımadığını açıklığa kavuşturmak zorunda olduğu vurgulanmaktadır.

“Sıkıştırma/yoğunlaştırma” yönteminin üstün yetenekli çocukların desteği ile ilgili olarak okul gelişimini teşvik etmek için neredeyse hiç kullanılmadığı ifade edilmektedir. Kurum veya kuruluşların burada uzmanlar getirmesi gerektiği vurgulanmaktadır. İlgili öğrencilerle öğrenme sözleşmelerinin bağlayıcılığı ve sürecin

⁵² 2013, S. 207.

⁵³ Auch Römer & Trautmann 2015, S. 259.

devam eden biçimlendirici değerlendirmesi⁵⁴ ve (ara) sonuçlar, öğrenme performansının güçlendirilmesi ile ilgili iyi deneyimler olduğunu göstermektedir.

Eğitimcilerin Niteliklerinin Geliştirilmesi

Eğitimcilerin ve öğretmenlerin eğitimiyle ve yetiştirilmesiyle ilgili olarak hem kendi (dikey) modülleri hem de mevcut (yatay) modüller aracılığıyla yetenekleri, yeteneklerinin teşvik edilmesi ve (konu) öğretici örneklerin daha çok dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğretmenlerin profesyonelleşmesinde öncelikli alanlarda (örneğin ilköğretim, matematik, Almanca) kendini kanıtlamış olan üniversitelere (yetkinlik odaklı maaşlı izinler bağlamında) öğretmen gönderme düşüncesi güçlendirilmesinin önemi belirtilmektedir.

Uzmanlar kurulu, Berlin'e (Berlin yetenek setine dayalı olarak) bir kreş yetenek paketi ve bir de okul için yetenek paketi geliştirilmesini önermektedir. Uygulamayı desteklemek için (örneğin bir hizmet toplantısının, genel konferansın, bölgesel konferansın veya (dahili okul) eğitiminin bir parçası olarak) bir giriş organize edilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir. Yetenekli kişileri teşvik etmeye yönelik paketlerin, uzman literatür ve materyallere ek olarak, İnternet adresleri, ders dışı öğrenme yerleri ve iletişim adresleri gibi ek bilgiler içermesi ve bunların sürekli olarak güncellenmesinin önemi vurgulanmaktadır.

Böylece, yeni işe alınan personel ve ilgilenenler için gayri resmi bir çarpan ve - sürekli güncellenen- bir bilgi kaynağı olabilirsiniz.

6. Eğitim Ortaklıklarını Güçlendirme

Vakıflar, dernekler ve kurumlar aracılığıyla yetenekli ve/veya üstün yetenekli çocuklara desteği yoğunlaştıran modellerin geliştirilmesi gerekmektedir. Buna yönelik, kaynak oluşturmak için planlamalar yapılması ve harici ortaklar bulunması gerektiği vurgulanmaktadır. Berlin'de şu ana kadar yetenekli gençleri destekleyen zaten çok sayıda vakıf, dernek ve kurum bulunmaktadır. Bu istisnanın aslında bir kural haline getirilmesinin zorunluğunun altı çizilmektedir. Birçok okulun diğer şeylerin

⁵⁴ Vgl. hier Hattie 2013, S. 215

yanı sıra, mentorluk programları da ilgisini çekmektedir. Bu tür mentorluk programları, vakıflarla iş birliğiyle merkezi olarak düzenlenmeli ve tüm okullar tarafından erişilebilir olmalıdır.⁵⁵ Gençlik merkezleri, yetenekleri desteklemeye yönelik tesisler olarak genişletilip buna göre finanse edileceği açıklanmaktadır. Steglitz-Zehlendorf bölgesindeki "You Kunst" ile kısa süre önce model bir kurum kullanıma sunulmuştur.

Eğitim Ortaklıklarını Güçlendirme

Uzmanlar komisyonu, özellikle eğitim düzeyi düşük çevrelerdeki ailelerin çocuklarını ve gençlerini desteklemek amacıyla mentorluk programları düzenlemenin, akran projeleri oluşturma yanısıra burs programlarının genişletilmesini (örneğin, START bursunun genişletilmesini) önermektedir.

7. Başarı Modellerinin Değerlendirilmesi ve Yaygınlaştırılması

Kreşlerde ve okullarda yetenekleri desteklemek için daha önceki sayısız önlemin başarısıyla ilgili birçok soru şu anda güvenilir bir şekilde yanıtlanamamaktadır. Bu sorular genel anlamda desteklenen çocuk ve gençlerin sayısına yönelik olmakla birlikte, sunulan fırsatların ve sonuçların kalitesi (örn. uzun vadeli destek perspektifi, sınıf seviyelerini atlama ve eğitim tekliflerinin kalitesi) hakkında olduğu söylenmektedir.

Temelinde siyasi sorumluların bulunduğu ancak nihayetinde uzmanlar kurulu tarafından önerilen önlemler ve projeler için planlanan stratejilerin, en iyi uygulama modelleri olarak işlev görmesi ve dahili veya harici olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bunun için Berlin üniversiteleri ve yüksekokulları uygun görülmektedir. Akademik eğitimleri sırasında öğrenciler, yeterlilik çalışması çerçevesinde projeler vasıtasıyla incelenebilecek bir dizi nicel ve nitel deneysel yöntemi öğrenmektedirler. Elde edilen sonuçlarla, kreş ve okullarda yetenekleri teşvik edecek önlemlerin daha da geliştirilmesi için değerli bilgiler sağlanabilmektedir.

⁵⁵ (Vgl. hier u.a. <https://www.zeit-stiftung.de/projekte/bildungunderziehung/weichenstellung>; <http://www.schlaufox.de/projekte/letzter> Zugriff am 03.04.2018)

Başarı Modellerinin Değerlendirilmesi ve Yaygınlaştırılması

Uzmanlar kurulu, Berlin'in yetenek geliştirme alanındaki faaliyetleri hakkında güvenilir bir veri tabanı olarak mevcut olan ve en iyi uygulama modellerinin yaygınlaştırılması için bir karar verme temeli olarak kullanılabilecek mevcut durumun kapsamlı bir analizini önermektedir.

III. Berlin Eyaletindeki Stratejiler

1.Kontrol (Denetim)

Uzmanlar kurulu, merkezi olmayan faaliyetlerin merkezi olarak kaydedilmesi, bir araya getirilmesi ve kalıcı koordinasyonunun, girişimlerin bilimsel desteğinin ve dahil olanlarla kalıcı iletişimin gerekli olduğunu düşünmektedir. Bir yandan yetenek desteği tepeden “yüzeye doğru yaymalı”, diğer yandan bölgesel olarak başarılı pratik örneklerle ve girişimlere, geniş çapta etkili olabilmesi için mümkün mertebe çok kişinin erişiminin sağlanması gerekmektedir. Bu, hem yeni başlayan kurumların desteklenmesi hem de mevcut olanların güçlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Uzmanlar kurulu, Berlin'de yetenek desteği için bir uzman departmanın (Fachstelle Berliner Begabungsförderung-FBB) kurulmasının yanı sıra bölgesel koordinasyon ofisleri gibi destekleyici yapılar önermektedir. Departman, yetenekleri desteklemek için kullanılacak finansal kaynaklar için başvuruyu gerçekleştirmekte, bütçeyi koordine edip yönetmektedir. Bununla yakından bağlantılı çalışan dört koordinasyon ofisi ile yeteneklerin geliştirilmesiyle ilgili sorunları ve zorlukları uzman bir şekilde ele almaktan sorumlu olan SIBUZ da bölgesel ileri eğitim derneklerinde, bulunmaktadır.

FBB, pedagogların kreşlerde ve bölgesel ileri (hizmet içi) eğitimdeki okul danışmanlarının hedef grupları için kalifiye önlemlerini ve danışmanlık seçeneklerini koordine etmek ve desteklemek için Berlin-Brandenburg Sosyal Pedagojik Eğitim Enstitüsü (Sozialpädagogischen Fortbildungsinstitut Berlin-Brandenburg-SFBB) ve Devlet Okul ve Medya Enstitüsü (Landesinstitut für Schule und Medien-LISUM) ile iş birliği yapıyor.

Kontrol (Denetim)

Uzmanlar kurulu, Senato'yu önümüzdeki iki yıl içinde Berlin'de üstün zekâ/ özel yetenek desteği vermek için uzman bir departman kurmaya teşvik etmektedir. Bu departman, çeşitli girişimleri koordine ediyor, ağları destekliyor veya kuruyor, karar verecek kişiler ve eğitmenlerle iletişime geçiyor, çalışma alanındaki eylemleri bir araya getirerek en iyi uygulama örneklerini belgeliyor. Merkezi olarak yönetilen okullar da dahil olmak üzere Berlin eyaletinde bulunan dört bölgesel ileri (hizmetiçi) eğitim birliği, yetenek geliştirme koordinasyon merkezleri olarak yetenek geliştirme konusunu bölgesel olarak uygulamak amacıyla hareket etmelidir. Bunun için kişisel sorumlulukların da güçlendirilmesi, gerekli olan finansmanın ve personelin yeterince sağlanması gerekmektedir.

2. Bireyselleştirilmiş ve Zorlayıcı (Geliştirici) Öğrenme Fırsatları

Bireysel eylem repertuarı öncelikle çevre içinde genişlemektedir. Bunlar, öğrenme fırsatları, materyaller, akıl hocaları vb. içerir. Modern oda konseptleri (inziva yerleri, müzikal ve sanatsal olarak kullanılabilen mekanlar, hareket alanları) bu nedenle tüm Berlin eğitim kurumlarında kademeli olarak yaratılmalıdır.

Eylem repertuarının genişletildiği yetenek alanı, özellikle önemli bir ortamdır. Çevrenin destek etkisini değerlendirirken, prensipte mümkün olan ve fiilen uygulanan öğrenme fırsatları önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu olasılıkların bireyin bakış açısıyla gözlemlenmesi gerekmektedir.

Howard Gardner'ın çoklu zekâ teorisi, zenginleştirme kursları için içerik ve biçimlerin eşit şekilde entelektüel işlemenin heterojenliğini hedeflediğinde, verimli olabilmektedir. Farklı zekâ türlerinin işleme mekanizmalarına ilişkin bilgi, yeni oyun, öğrenme ve çalışma zorluklarına neden olabilir. Yeni araştırmalar ⁵⁶ öğrenme odaklı,

⁵⁶ Ziegler & Stoeger 2009.

öznel bir eylem kapsamının, eylem repertuarını genişletmek için yüksek bir IQ'dan daha önemli olduğunu göstermektedir.⁵⁷

Bireyselleştirilmiş ve Zorlayıcı Öğrenme Fırsatları

Uzmanlar komisyonu, bir veri tabanı oluşturmayı ve geliştirmeyi tavsiye ediyor: "Kapsamlı öğrenme ortamları". Ek olarak temelde iç ve dış uzmanlıkla (girdi, eğitim, vaka çalışması, tanı yeterliliği) donatılmış moderatörlü okul geliştirme süreçlerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu aynı zamanda gelişimsel avantajı olan çocuklar için giderek daha fazla teklif kullanılan, okul öncesi sektöründeki kurumlar için de geçerli olduğu bilinmektedir. Bu, paralel olarak okul öncesi kurumlarında gelişimsel avantajı olan çocukların fırsatlara erişiminin güçlendirilmesi için geçerlidir.

3. Öğrenmeyi Zenginleştirme, Hızlandırma, Öğrenme Grupları Oluşturma ve Sıkıştırma (Yoğunlaştırma) Yoluyla Şekillendirme

Sınıfta (derslerde) farklılaşma süreçlerinin zaten temel anlamda bir zenginleştirme işlevi bulunmaktadır. Organizasyonel olanaklar her derste "küçük ölçekte"⁵⁸ sunulur.

Belirli ders konseptleri de proje yöntemi⁵⁹ veya eylem ile üretime yönelik öğretim yöntemleri gibi genel olarak zenginleştirme unsurlarını içermektedir.⁶⁰ Olağandışı soruların, nadir konuların, (görünüşte) absürt sorunların veya nedensel ilişkilerden karmaşık çıkarımların deneysel anlamda ilgili olduğu ve gelişimi teşvik ettiği belirtilmektedir.⁶¹ Sonuç olarak bu, şu anlama gelmektedir: Bir güçlendirme kültürü oluşturmak - yeniden düşünme dersleri dahil - ör. zaman koridorları olmadan, yirmi altı saatlik ortak dersler yerine altı saat bireysel gözetim/destek için ayırmak,

⁵⁷ Siehe auch Ziegler 2008, S. 56.

⁵⁸ Vgl. Trautmann 2008

⁵⁹ Vgl. u.a. Frey 2007.

⁶⁰ Vgl. Meyer 1997; Trautmann 2008.

⁶¹ Vgl. Trautmann 2016, S. 16

demokratik okul çerçevesinde çalışmak, haftalık ders planlarının kaldırılması, proje odaklı çalışma, test etme için zaman, ekstra fırsatlar, uzmanlıklar (derinleşme), yan yollar, bir öğretim ilkesi olarak felsefe yapmak, yorum bilim vb. şekilde örnekler sıralanmaktadır.

Öğrenmeyi Zenginleştirme, Hızlandırma, Öğrenme Grupları Oluşturma Yoluyla Şekillendirme

Uzmanlar kurulu, yetenekleri desteklemek için kreş ve okulların yetenekleri destekleyen tesislere genişletilmesini ve onları çevredeki çocuklara ve gençlere açmayı tavsiye etmektedir. Bu kurumlar, tüm yetenek alanları için özel fırsatlar sunuyorlar.

Bu amaçla, uzmanlar kurulu, kurumlara yetenekleri desteklemek için gerekli maddi desteğin kullanıma sunulmasını acil görüyor. Kreşler, zenginleştirme imkanlarının uygulanması için maddi destek alıyor. Okullarda, güvenilir temel ekipmanın okula uygun tahsisi, yetenekli ve yüksek performanslı öğrencilerin zenginleştirme, sıkıştırma ve destekleme çalışmalarını güvence altına almak ve özellikle halihazırda var olan yapıları beslemek için gerçekleşiyor.

4. Ağ ve İş birlikleri Oluşturma ve Genişletme

Berlin, yetenek desteği için ayrı ayrı birçok başarılı örnek sunmaktadır. Kreşler, okullar ve üniversiteler, örneğin matematik ve fen bilimleri okulları ile HU Berlin arasındaki iş birliği çerçevesinde birlikte çalışmaktadır. Diğer iş birlikleri genellikle seyrek görülmekte ve yaygın olarak da bilinmemektedir. Kreş ve okul dışındaki tesislerle (bağımsız kuruluşlar, vakıflar, spor dernekleri/kulüpleri) bağlantı kurma ve bir performans ve rekabet kültürünü cazip hale getirme öncelikle FBB tarafından organize edilmelidir.

Uzmanlar kurulunun görüşüne göre, kreş ve çevre ilköğretim okulları arasında ilçelerde uygulanan iş birliğinin, kreş çocuklarını erken dönemde okula ve öğrenme durumlarına alıştırmak ve onların ilgisi uyandırmak için yetenekleri geliştirmeye yönelik tekliflerde daha tutarlı olması gerekmektedir.

Okul öncesi dönemdeki kız ve erkek çocukların bilimsel, matematiksel ve teknik eğitimini savunan “Haus der kleinen Forscher (Küçük Araştırmacılar Evi) Vakfı’nın üstlendiği gibi böyle iyi örneklerin rol model olarak hizmet etmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, örn. müzik ve sanat okulları tarafından gelen olası iş birliği tekliflerinin de genişletilmesi veya daha da geliştirilmesi gerekir. Uzmanlar kurulu, iş birliği anlaşmaları çerçevesinde dış uzmanlarla önemli bir iş birliği yapılmasını önermektedir.

Uzmanlar komitesi, merkezi bir başlangıç etkinliği (Berlin Yetenek Günü) ve ardından merkezi olmayan devamlar kapsamında ilköğretim alanında hem okula özel hem de okullar arası eğitim değişimleri yoluyla aktif bir değişim yapılmasını tavsiye ediyor. Bağlantının sağlanmasını garanti altına almak için geçişlerde (okul öncesi/okul başlangıç aşaması ve ilkokul/ortaöğretim 1.seviyesi-ortaokul-), bir iletişim tabanının oluşturulması gerekir. İlkokullar ve ortaokullar arasında var olan bağlayıcı iş birliğinin, üstün zekâ/özel yetenek destekleme için odaklanarak daha da geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

SIBUZ'un okul psikolojisi bölümü (öğrenciler, veliler ve öğretmenler için danışma ve tanılama) ile eğitim ve aile danışma merkezleri (çocuklar, gençler ve aileler için danışma ve tanılama) arasında karşılıklı profesyonelleşmeyi hedefleyen eşit düzeyde yakın iş birliği ilişkileri bulunmaktadır.

Berlin Sporcu Gençlik'in "Okul ve Dernek İş birliği Projesi"⁶² tüm gün konseptinin kalite gelişimi için olduğu gibi başka alanlara da aktarılabilecek bir örnek olarak gösterilmektedir. Konseptlerdeki şeffaflık ve tesislerdeki muhatapların güvenilirliği uygun bilgi sunumları (ana sayfa, el ilanı, vb.) yoluyla garanti edilmelidir. Kamuya açık bilgilerin -örneğin ilgili taraflar, ebeveynler ve/veya mevcut ağlar (Berlin yetenekleri) için- kolayca erişilebilir, kısa ve öz tasarlanmış olması gerekmektedir. Kullanıma açılması gereken bilgilerin arasında; gündüz bakım merkezlerindeki muhatapları, okullarda, üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmesi için çalışanlar, öğleden sonra üstün yetenekli gruplara sahip ağ ilkokulları ve okullar, özellikle üstün yetenekliler için özel destek veren entegre ortaokullar ve birleştirilmiş okullar (1'den

⁶² <http://sportjugend-berlin.de/angebote/sportverein-macht-schule/>, letzter Zugriff am 05.04.2018

13.‘ü sınıfa kadar), hızlı öğrenme sınıfları olan liseler ve deneme liseleri ile öğleden sonraki yetenek grupları yer almaktadır. Çalışma saatlerinin yanı sıra etki ve faaliyetlerin belgelerinin de bulunabilir olması gerekmektedir.

Ağ ve İş birlikleri Oluşturma ve Genişletme

Uzmanlar kurulu aşağıdaki tavsiyelerde bulunmaktadır:

- FBB tarafından güvenilir ve sürekli bir bilgi ve değişim yapısının kurulması.
- Merkezi bir "Yetenek Destek Günü’’nün değişim, ağ oluşturma ve ileri eğitim için bir pazaryeri olarak başlatılması. Bu tüm gün süren etkinlik bir yandan uzmanlığı aktarmayı amaçlamaktadır. (İki açılış konuşması), küçük gruplar halinde çalışmayı teşvik etmek (atölye çalışmaları) ve iyi uygulamaları görünür yapmak (Pazar yeri olanaklarına göre). Yer: örneğin Kongre merkezi.
- İlgili kurumlar arasında (Kreşler kendi aralarında, kreşler ve okullar birbirleriyle, okullar kendi aralarında) bir iş birliği ortamı oluşturmak ve ayrıca iş birliği içinde olan kurumlar için bir destek sistemi (rehberlik/refakat, malzeme ve insan kaynakları) kurmak, önlemler ve birlikler oluşturmak
- Tam gün (tam gün bakımı-kreşler) kalitesinin gelişimi için bir konsept geliştirmek ve aynı zamanda okullar, kültür kurumları, bağımsız kuruluşlar vb. arasındaki iş birliğini genişleterek tüm yetenekleri kapsayan (atletik-motorik, sanatsal/(temsil) performans, müzikal-kültürel, sosyal-duygusal ve bilişsel) alanlarda yetenek desteğini sağlamak.
- Kreşler ve ilkokullar arasında ortak bir üstün zekâ/özel yetenek anlayışı geliştirmek ve kreşten okula geçişi birlikte şekillendirmek için ve de ortak hizmet içi eğitim ve zenginleştirme fırsatları yoluyla (örneğin öğrenme atölyelerinde çocukların birlikte çalışması) iş birliğini geliştirmek
- İlkokullar ve orta öğretim I. kısımdaki okullar (ortaokul) arasında ortak bir üstün zekâ/özel yetenek anlayışı geliştirmek ve ilkokuldan ortaokula geçişi birlikte şekillendirmek için ve de öğretmenlere ortak hizmet içi eğitim ve zenginleştirme fırsatları (örneğin her iki okul türündeki öğrencilerin ortak projelerde çalıştığı) yoluyla, iş birliğini geliştirmek
- Referans kurumlar olarak deneyimlerin paylaşılmasından sorumlu olan uzmanlık okullarının ve kreşlerin (odak noktası olan okullar ve kreşler) ve gündüz bakım

merkezlerinin kurulması ve gerekirse partner kurumların desteklenmesi. "Yüksek performanslı ve potansiyel özel yetenekli öğrencileri desteklemek için federal ve eyalet inisiyatifi (Bund-Länder-Initiative zur Förderung leistungsstarker und potenziell besonders leistungsfähiger Schülerinnen und Schüler)" girişimi çerçevesinde bu öğrenciler uzmanlık alanı olan okullarda eğitilip geliştirilir ve desteklenir. Gerekli personel ve malzeme kaynakları sağlanmalıdır.

-Tüm ilçelerde yeteneklerin desteklenmesi için iyi donanımlı danışma ve destek merkezlerinin kurulması ve devamının sağlanması. SIBUZ ile eğitim ve aile danışma merkezi EFB bu görevin büyük bir bölümünü üstleniyor. Tüm bilgileri, etkinlikleri, ağı vb. bir araya getiren, Berlin genelinde bir merkezi yetenek ofisi (FFB- yukarıya bkz.) hakkında bir karar verilmelidir.

- İlkokullarda üstün/özel yetenek destek ağı, değişim ve niteliklerin düzenlenmesi, FBB (Fachstelle Berliner Begabungsförderung/Berlin Yetenek Destekleme Ofisi) tarafından yönetilir, mali olarak desteklenir ve orta okullar seviyesinde yayılır.

5. Kalite Güvencesinin ve Gelişiminin Güçlendirilmesi, Eğitim Araştırmalarının Yoğunlaştırılması

Uzmanlar kurulu, bölgesel hizmetiçi eğitim birliklerinde ve Berlin-Brandenburg Sosyal Pedagojik Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü'nde (SFBB) yetenek desteği alanında hizmetiçi eğitimin genişletilmesinin yanı sıra Devlet Okul ve Medya Enstitüsü'nde (LISUM) yetenek geliştirme konusunda uzman konferanslarının uygulanmasını da teşvik etmektedir. Uzmanlık (dahili değişim, kendini kanıtlamış uzmanlardan oluşan bir ağ aracılığıyla harici uzmanlık).

Materyal ve alan literatürünün yanı sıra konuyla ilgili bilgileri (Berlin yetenek setine benzer) içeren iki Berlin yetenek paketinin (kreşler ve okullar için) geliştirilerek, yetenek geliştirmeye odaklanan kurumların kullanımına sunulmalıdır. Materyalin tanıtımı ve uygulanmasına bir başlangıç etkinliği ve hizmet içi eğitim eşlik etmektedir.

Kalite Güvencesinin ve Gelişiminin Güçlendirilmesi, Eğitim Araştırmalarının Yoğunlaştırılması

Uzmanlar kurulu, Berlin üniversiteleri ve yüksek okullarıyla uzun vadeli iş birliğini önermektedir. Teşvikler yoluyla önümüzdeki üç yıl içinde bir değerlendirme ve araştırma sisteminin kurulması gerektiği ve şunların yapılacağı belirtilmektedir:

- a. Üniversitelerin üstün/özel yetenekleri desteklemek için güvenilir veriler üretmek amacıyla saha araştırması yapmalarına olanak sağlamak.
- b. Kreşlerin, okulların ve ders dışı ortakların yetenekleri desteklemeye odaklanarak eğitim ve yetiştirme süreçlerini değerlendirmelerine imkân tanımak
- c. Üniversite öğrencilerine (ör. erken çocukluk eğitimi, sosyal pedagoji, sosyal hizmet, öğretmenlik eğitimi) öğrenimleri sırasında rehberlik etmek ve kendi saha araştırma projelerini üstlenmelerine izin vermek

Sonuçlar, tüm katılımcılara gerektiği takdirde çevrimiçi de ulaşabilecekleri şekilde sunulur. Süreç boyunca, Berlin Okul Kalitesi Enstitüsü ile bir iş birliği yapılması veya eğitim araştırması kapsamındaki girişimlerin koordine edildiği bir izleme departmanının kurulması düşünülmelidir. Üstün/Özel Yetenek destekleme için Berlin’de bir uzman departmanının kurulması arzu edilendir (bkz. s. 5’teki öneriye yetenek desteği için uzman departmanı).

Görünüm: Uzmanlar Kurulu, ikinci adımda somut önlemler sunmak için bazı uygulama önerilerini ele alacaktır.

IV. Uzmanlar Kurulunun Önerileri

Tanı

Güvenilir bir şekilde muhafaza edilmeli, başlatılmalı ve kalıcı olarak sağlanmalıdır:

- Bir bilgi ve danışma hizmeti (hedef grup: ebeveynler, öğretmenler, okuldaki üstün/özel yeteneklerin tanınması alanlarındaki öğrenciler, teşhis ve destek olanakları).

- Derinlemesine danışmanlık ve süreç odaklı test teşhisi; örneğin, bir öğrenciye (ebeveynlerin onayı ile) yetenek gelişimi ve okul desteği tasarımı hakkında soruların yöneltilmesi.
- Gelişimsel liderliğin tanımlanması ve koordineli bir destek imkânı ile ilgili olarak temel alanda (ilkokul seviyesinde) gözlem araçlarının daha da geliştirilmesi.
- Görevliler de dahil olmak üzere pedagojik uzmanlar ve öğretmenler için aşağıdaki konularda hizmetiçi eğitim ve uzman danışmanlık hizmeti: pedagojik ilerleme teşhisi, kontrol listeleri ve tanımlama tabloları, standardize edilmiş tanı, özellikle üstün zekalı ve özel yetenekli öğrenciler için destek önlemleri ve bireyselleştirme süreçleri dahil. Ayrıca genel didaktik öneriler, öğrenme anlayışları, özel öğrenme grupları, ek teklifler ve sınıf atlama gereklidir.
- Öğrenciler için destek teklifleri (örn. sınıf atlama, okul dışı zenginleştirme).

Okul Öncesi Dönemde Destek

Uzmanlar kurulu, Berlin-Brandenburg Sosyal Pedagojik Hizmetiçi Eğitim Enstitüsü'nde bu konuyla ilgili mevcut imkanların genişletilmesini tavsiye etmektedir. En az 20 günlük yeterlilik eğitimi sonrasında sertifika edinilebilecek bir "Yetenek destekleme/geliştirme için uzman profili" geliştirilmesi tavsiye edilir.

İleri Eğitimin İçeriği:

- "Kreşler ve gündüz bakım evleri için Berlin eğitim programı" kapsamında üstün/özel yeteneklere bireysel destek- dahil etme/kaynaştırma ne demektir?
- Küçük çocukların bilişsel gelişimi.
- Üstün zekalı/özel yeteneklilerin desteklenmesi ile ilgili temel bilimsel sorular ve ilgili ampirik (deneysel) yaklaşımlar.
- Erken çocukluk yeteneklerinin gözlem ve teşhis yöntemleri ve sınırları.
- Geliştirme süreçlerinin dokümantasyonu.
- Uygun, zorlayıcı eğitim ve öğrenim ortamları tasarlama fırsatları.

-Diğer çocukların grubundaki üstün zekalı/özel yetenekli olan çocuklar.

-Kreşten okula geçiş.

- Ebeveynler ve dış uzmanlarla iş birliği (uzman danışmanlığı, danışma merkezleri, eğitim danışmanlığı vb.)

- Ebeveynlerle iş birliği, özellikle de konuşma/mülakat yönetim becerileri.

Konuyla ilgili bu ileri eğitim kurslarının çeşitli formatlarda (uzmanlık konferansları, çalıştaylar, çok parçalı nitelikler, gerekirse uzman profili) sunulması tavsiye edilir; böylece uzman kamuoyunda geniş bir farkındalık ve duyarlılık elde edilir. Uzman danışmanlardan oluşan bir ağ kurmak ve/veya kurumları söz konusu danışma kurumları olarak nitelendirmek önerilmektedir. Diğer bir tavsiye ise, bir uzman danışmanlıkları ağı kurmak ve/veya kurumları konsültasyon tesisleri olarak nitelendirerek diğer kreşlere en iyi uygulama öğrenme yerleri olarak açık olması vurgulanmaktadır.

Okul desteği

Zenginleştirme

Uzmanlar kurulu, destek saatleri kavramının, temelden zorlu öğrenme biçimleri düzeyine genişletilmesini tavsiye ediyor. Haftalık ders saati çizelgesine uygun şekilde dersleri tamamlayıcı olarak var olan düzenli destek dersleri- bir yandan da duruma göre, okulun kendi bünyesinde veya birkaç okulla iş birliği içinde- öğrenme güçlüğü çeken çocukların desteklenmesi için devam etmelidir. Bununla birlikte, prensip olarak, belirli bir saat kotasının sağlanmasıyla yeteneklerin desteklenmesi için de kullanılabilir hale getirilmeli ve içerik açısından yoğun bir şekilde genişletilmelidir.

Ek olarak Berlin üniversitelerinde öğretmen yetiştirme bölümlerindeki sorumlularla (örneğin üniversite öğrencilerine staj dönemlerinde zenginleştirme olanakları yoluyla) uzun vadeli bir ortaklık ve iş birliği anlaşmasının geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Uzmanlar kurulu ayrıca öğrenme kamplarını, genç ve yaz akademilerini uzun vadeli finansal destek sağlayarak güvenli bir planlamayla donatmayı ve onlara karşılığında

bir uzman/multiplikator üyelik statüsü vermeyi şiddetle önerir. Buna, yeni başlayan okullarda kurulum ve ilk uygulama planları da aittir.

Yetenek destekleme konusunda kapsamlı deneyime sahip kreş ve okullar, bir yetenek destek profili oluşturmak için yola çıkan bir kurumla diyalog halinde iş birliği yapmalıdırlar. Bu sebeple Uzmanlar Kurulu, bu tür (Tandem-Projekte) ikili projelere akan ve bilimsel olarak desteklenen ve tavsiye edilen iş birliği fonlarının teşvikini önermektedir.

Hızlandırma Alanında İzleme/Değerlendirme

Uzmanlar kurulu, Berlin okullarının her birinin erken okula başlama ve sınıf atlamayla ilgili deneyimlerini bilimsel olarak işlemesini ve bunları bir veri tabanında örnek vaka/olgu olarak yayınlamasını tavsiye ediyor. Berlin üniversiteleriyle, yeterlilik çalışmaları (yüksek lisans tezleri veya doktora çalışmaları) çerçevesinde, süreçleri başkaları için görünür kılmak amacıyla, birlikte çalışma imkanları bulunması gerekir.

Bu bağlamda Uzmanlar Kurulu ayrıca, sabit bir tarihin belirlenmesini (gelecek yılın 31 Mart'ı) ve ancak bir sonraki yılın 1 Nisan'ında 6.yaşını dolduracak çocukların erken okul kayıtlarının yapılabilmesi için özel durum sınavı uygulanmasını da önerir.

Önümüzdeki iki yıl içinde hızlandırma deneyimi kazanacak okullarla, orada kazanılan deneyimleri geniş çapta etkili kılmak amacıyla ağlar oluşturmayı ve sırasıyla ikili sözleşmeler yapmayı önerir.

Gruplama

Uzmanlar Kurulu ayrıca ilkokulda sınıflar arası öğrenmenin (JÜL) (koalisyon anlaşmasında belirtildiği gibi) güçlendirilmesinin yanı sıra derslerin kalitesini iyileştirmek amacıyla sınıflar arası kursların, eğitim grupları ve çalışma gruplarının genişletilmesi ve yoğunlaştırılmasını şiddetle tavsiye eder.

Eğitim Senatosu, JÜL'ün kalite gelişimini sürdürmek için yeterli insan kaynağı sağlamak ve birçoğu gönüllü olarak çalışan (harici) öğretmenlerin, mentorlar ve grup liderlerinin değerini korumak zorundadır.

Entegre Destek

Uzmanlar Kurulu önerir:

1.Üstün Zekalı/Özel Yeteneklilerin desteklenmesi için personel kaynaklarının ek yüzde beşinin tedarik edilmesi, böylelikle okul denetleme makamının, okullardaki diğer mevcut eşitsiz finansman oranlarını dengelemesi. Bu finansman kaynakları doğrudan okullara gitmelidir.

2.Bilimsel bir kurumla (HUB, FU, UP; harici), “(Önemli-Temel-Somut) Öğrenme Ortamlarının İnşası” (Önemli öğrenme ortamları, matematik öğretiminin temel amaçlarını, içeriğini ve ilkelerini temsil etmelidir. Esnek olmalı ve belirli bir sınıfın özel koşullarına kolayca uyarlanabilir olmalıdırlar.) inisiyatifini meydana getirmek, bunları ilk ve orta okullarda hizmet içi eğitimle uzmanlıkla doldurmak.

3.Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimini yoğunlaştırmak için:

- a. yeteneklerine bağlı olarak, öğrencilerin yüksek potansiyellerini tanıyabilme;
 - b. yeteneklerine bağlı olarak, öğrenciler için öğrenme ortamlarını ve öğrenme senaryolarının onlar için önemini değerlendirmek;
 - c. yeteneklerine bağlı olarak, gözlem araçlarını kullanmak ve bunları dersin ihtiyaçlarına veya ilgili amaçlara uyarlamak;
 - d. öğrencilerde öğrenme ve performans motivasyonunun desteklenmesinin yanı sıra öz yönetim becerilerinin kazandırılması
1. bu hizmet içi eğitim kursları öncelikle uygulamaya dayalı olmalıdır; en iyi uygulama modellerinde karşılıklı gözlem ve staj imkanları burada yardımcı olabilir.

Tamamlayıcı Önlemler

Eğitim Senatosu vakıflar, sponsorlar ve organizasyonlarla (kuruluşlar) iş birliği içinde her şeyden önce eğitim düzeyi düşük ailelerden gelen çocuk ve gençlerin yeteneklerinin (bir eğilim olarak) en yüksek performanslara dönüşmesini desteklemek için mevcut burs sisteminin genişletilebileceği bir mentorluk programı oluşturmalıdır. Okulöncesi dönemde rehberlik programlarının başlatılması denenmelidir.

Yarışmalara katılım sağlanması desteklenmeli ve iş birliği içinde olan partnerlerle birlikte bunların organizasyonu yapılmalıdır. 2018 yılı için duyurulan, genç öğretmenlere yönelik (Ernst Klett Verlag/Ernst Klett Yayınları, MNU–STEM (MINT) Öğretimini Destekleme Derneği ile birlikte organize edilmiş), yenilikçi STEM (MINT) ders fikirleri yarışması, bu çalışmanın olumlu bir örneğidir. Gençler Antrenman Yapıyor, Kanguru ya da Coğrafya Yarışması gibi diğer formatlar seçilerek burada belirtilebilir.

Eğitim Ortaklıklarını Güçlendirmek

Uzmanlar Kurulu, mentorluk programlarının ve akran projelerinin geliştirilmesinin yanı sıra burs programlarının (örn. START bursunun yayılması) özellikle eğitim seviyesi düşük olan ortamlardan gelen çocukları ve gençleri desteklemek için, genişletilmesini tavsiye etmektedir.

Değerlendirme ve Başarı Modellerini Yaygınlaştırma

Uzmanlar Kurulu, Berlin'in yetenek desteği alanındaki faaliyetleri hakkında güvenilir bir veri tabanı ve en iyi uygulama modellerinin yaygınlaştırılması için bir karar verme temeli olarak kullanılacak kapsamlı bir mevcut durum analizi önermektedir.

Denetleme

Uzmanlar Kurulu, Eğitim Senatosu'nu gelecek iki yıl içinde bir Berlin Yetenek Destek Ofisi'ni kurmak için cesaretlendirmektedir. Bu ofis, çeşitli girişimleri (İnisiyatifleri) koordine eder, ağıları destekler veya kurar, karar vericiler ve eğitmenleri eğitimcilerle iletişim kurar, çalışma alanındaki faaliyetleri bir araya getirir ve en iyi uygulama örneklerini belgeler.

Berlin Eyaleti'nde bulunan dört bölgesel hizmet içi (ileri eğitim) eğitim birliği ve merkezi olarak yönetilen okullar dahil olmak üzere, yetenek destek konusunu bölgesel olarak uygulamak için yetenek destek koordinasyon merkezleri olarak hareket etmelidirler. Bunun için sorumluluklarının güçlendirilmesi, finansal ve personel açısından yeterli hale getirilmeleri zorunludur.

Bireyselleştirilmiş ve Zorlayıcı Öğrenme Fırsatları

Uzmanlar Kurulu, "Önemli Öğrenme Ortamları" adıyla bir veri tabanı oluşturulmasını ve geliştirilmesini önerir. Bunun dışında iç ve dış uzmanlıkla (girdi; eğitim, vaka çalışması, tanı becerileri) sağlanan moderatörlü okul geliştirme süreçleri kurulmalıdır. Bu, aynı zamanda gelişimsel avantajı olan çocuklar için imkanlara erişimin arttığı okul öncesi sektöründeki tesisler için de geçerlidir.

Öğrenmeyi Zenginleştirme, Hızlandırma ve Öğrenme Grupları Oluşturma Yoluyla Şekillendirme

Uzmanlar kurulu, kreşlerin ve okulların yetenekleri desteklemek ve çevredeki çocuklara ve gençlere hizmetine sunacak tesislere dönüştürülmesini tavsiye ediyor. (Bu kurumlar tüm yetenek alanları için özel fırsatlar sunarlar.)

Uzmanlar kurulu, bu amaçla yetenekleri desteklemek için kurumlara fon sağlamayı gerekli görüyor. Kreşler, zenginleştirme fırsatlarının uygulanmasını için fon alırlar. Üstün Zekalı/Özel Yetenekli öğrencileri zenginleştirme, yoğunlaştırma ve destekleme amacıyla okullara, güvenilir temel ekipman kurmak ve özellikle de halihazırda var olan yapıları korumak için okula özel fon (tahsis fonu) sağlanır.

Ağ ve İşbirliklerini Oluşturma ve Genişletme

Uzmanlar komisyonu aşağıdaki tavsiyeleri verir:

- FBB tarafından güvenilir ve sürekli bir bilgi ve değişim yapısının kurulması.
- Merkezi bir "Yetenek Destek Günü" nün değişim, ağ oluşturma ve ileri eğitim için bir pazaryeri olarak başlatılması. Bu tüm gün süren etkinlik bir yandan uzmanlığı aktarmayı amaçlamaktadır. (İki açılış konuşması), küçük gruplar halinde çalışmayı teşvik etmek (atölye çalışmaları) ve iyi uygulamaları görünür yapmak (Pazar yeri olanaklarına göre). Yer: örneğin Kongre merkezi.
- İlgili kurumlar arasında (Kreşler kendi aralarında, kreşler ve okullar birbirleriyle, okullar kendi aralarında) bir iş birliği ortamı oluşturmak ve ayrıca iş birliği içinde olan kurumlar için bir destek sistemi (rehberlik/refakat, malzeme ve insan kaynakları) kurmak, önlemler ve birlikler oluşturmak

- Tam gün (tam gün bakımı-kreşler) kalitesinin gelişimi için bir konsept geliştirmek ve aynı zamanda okullar, kültür kurumları, bağımsız kuruluşlar vb. arasındaki iş birliğini genişleterek tüm yetenekleri kapsayan (atletik-motorik, sanatsal/(temsil) performans, müzikal-kültürel, sosyal-duygusal ve bilişsel) alanlarda yetenek desteğini sağlamak.

- Kreşler ve ilkokullar arasında ortak bir üstün zekâ/özel yetenek anlayışı geliştirmek ve kreşten okula geçişi birlikte şekillendirmek için ve de ortak hizmet içi eğitim ve zenginleştirme fırsatları yoluyla (örneğin öğrenme atölyelerinde çocukların birlikte çalışması) iş birliğini geliştirmek

- İlkokullar ve orta öğretim I. kısımdaki okullar (ortaokul) arasında ortak bir üstün zekâ/özel yetenek anlayışı geliştirmek ve ilkokuldan ortaokula geçişi birlikte şekillendirmek için ve de öğretmenlere ortak hizmet içi eğitim ve zenginleştirme fırsatları (örneğin her iki okul türündeki öğrencilerin ortak projelerde çalıştığı) yoluyla, iş birliğini geliştirmek

- Referans kurumlar olarak deneyimlerin paylaşılmasından ve gerekirse ortak kurumları desteklemekten sorumlu olan uzmanlık okullarının ve kreşlerin kurulması (odak noktası olan okullar ve kreşler) " Yüksek performanslı ve potansiyel özel yetenekli öğrencileri desteklemek için Federal ve Eyaletler İnisiyatifi (Bund-Länder-Initiative zur Förderung leistungsstarker und potenziell besonders leistungsfähiger Schülerinnen und Schüler) “ çerçevesinde uzmanlık alanı olan okullarda geliştirilir ve desteklenir. Gerekli personel ve malzeme kaynakları sağlanmalıdır.

- Tüm ilçelerde üstün zekâ/özel yeteneklilerin desteklenmesi için iyi donanımlı danışma ve destek merkezlerinin kurulması ve devamının sağlanması. SIBUZ ile eğitim ve aile danışma merkezi EFB bu görevin büyük bir bölümünü üstleniyor. Tüm bilgileri, etkinlikleri, ağırları vb. bir araya getiren, Berlin genelinde bir merkezi yetenek ofisi (FFB- yukarıya bkz.) hakkında bir karar verilmelidir.

İlkokullarda üstün/özel yetenek destek ağı, değişim ve niteliklerin düzenlenmesi, FBB (Fachstelle Berliner Begabungsförderung/Berlin Yetenek Destekleme Ofisi) tarafından yönetilir, mali olarak desteklenir ve orta okullar seviyesinde yayılır.

Kalite Güvencesini ve Kalite Gelişimini Güçlendirme, Eğitim Araştırmalarını Yoğunlaştırma

Uzmanlar kurulu, Berlin üniversiteleri ve yüksek okullarıyla uzun vadeli iş birliğini önermektedir. Teşvikler yoluyla önümüzdeki üç yıl içinde bir değerlendirme ve araştırma sisteminin kurulmalıdır. Bu;

- a. Üniversitelerin üstün/özel yetenekleri desteklemek için güvenilir veriler üretmek amacıyla saha araştırması yapmalarına olanak sağlayacak
- b. Kreşlerin, okulların ve ders dışı ortakların yetenekleri desteklemeye odaklanarak eğitim ve yetiştirme süreçlerini değerlendirmelerine olanak tanıyacak
- c. Üniversite öğrencilerine (ör. erken çocukluk eğitimi, sosyal pedagoji, sosyal hizmet, öğretmenlik eğitimi) öğrenimleri sırasında rehberlik etmek ve kendi saha araştırma projelerini üstlenmelerine izin verecektir.

Kaynakça:

- Ahl, I. (2017). Früh zeigt sich, früh übt sich... Begabtenförderung in der Kindertagesstätte. In: Karg Hefte 10/2017 Frankfurt a.M.: Karg Stiftung. S. 3-5
- Argyris, Ch. & Schön, D.A. (1999). Die Lernende Organisation. Grundlagen, Methoden, Praxis. Stuttgart: Klett-Cotta
- Bayer, M. & Wohlking, F. (2017). Meritokratie und Gerechtigkeit in der Grundschule. In T. Eckert & B. Gniewosz (Hrsg.). Bildungsgerechtigkeit. Wiesbaden: Springer Fachmedien Wiesbaden. S. 167-183
- BBP - Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Wissenschaft (Hrsg.) (2014). Berliner Bildungsprogramm für Kitas und Kindertagespflege. Weimar: verlag das netz
- Brommer, J. & Trautmann, T. (2016). Transitionen am Einzelfall untersuchen – Die Welt im Tautropfen oder kasuistischer Ausreißer. In: T. Trautmann & J. Brommer (Hrsg.): Transitionen exemplarisch. Schulanfang, Klassenstufensprung, Schultartwechsel am Einzelfall, Berlin: Logos Verlag 2016. S. 11-89
- Brück, N. (2018). Prozesse beim gemeinsamen Lernen aus Schülersicht - Eine qualitative Studie im jahrgangsübergreifenden Unterricht einer Grundschule. Berlin: Logos (im Druck)
- Comenius (1960). Große Didaktik. In: v. Wilhelm Flitner (Hrsg.). 2. Auflage. Düsseldorf und München: Verlag Helmut Küpper

Dedering, K., Tilmann, K.-J., Goecke, M. & Rauh, M. (2013). Wenn Experten in die Schule kommen. Schulentwicklungsberatung empirisch betrachtet. Wiesbaden: Springer VS

Eickelmann, B. (2010). Individualisieren und Fördern mit digitalen Medien im Unterricht als Beitrag zu einem förderlichen Umgang mit Heterogenität. In: B. Eickelmann (Hrsg.). Bildung und Schule auf dem Weg in die Wissensgesellschaft. Münster: Waxmann. S. 41-56

Emmerich, M. (2010). Regionalisierung und Schulentwicklung: Bildungsregionen als Modernisierungsansätze im Bildungssektor. In H. Altrichter & K. Maag Merki (Hrsg.). Handbuch Neue Steuerung im Schulsystem. Wiesbaden: VS. S. 355-376

Empfehlungen zur Arbeit in der Grundschule (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 02.07.1970 i. d. F. vom 11.06.2015). Abrufbar unter:

http://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/PresseUndAktuelles/2015/Empfehlung_350_KMK_Arbeit_Grundschule_01.pdf (letzter Besuch am 08.12.2017)

Ey-Ehlers, C. (2001). Hochbegabte Kinder in der Grundschule – eine Herausforderung für die pädagogische Arbeit unter besonderer Berücksichtigung von Identifikation und Förderung. Stuttgart: ibidem

Faulstich-Wieland, H. & Faulstich, P. (2006). BA-Studium Erziehungswissenschaft. Ein Lehrbuch Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag

Finn, C. E. & Wright, B. L. (2015). Failing our Brightest Kids. Cambridge MA.: Harvard Educational Press

Frey, K. (2007). Die Projektmethode. Sonderausgabe Basisbibliothek Pädagogik. Weinheim: Beltz

Fröbel, F. (1820). Die erziehenden Familien. Wochenblatt für Selbstbildung und die Bildung Anderer. Leipzig: Keilhau

Gardner, H. (2002). Intelligenzen. Die Vielfalt des menschlichen Geistes. Stuttgart: Klett-Cotta

Gartner, A. & Lipsky, D. K. (1999). Disability, human rights, and education: The United States. In F. Armstrong & L. Barton (Eds.). Disability, human rights, and education: Cross cultural perspectives. Philadelphia: Open University Press. S. 100-118

Gemeinsame Initiative von Bund und Ländern zur Förderung leistungsstarker und potenziell besonders leistungsfähiger Schülerinnen und Schüler (Beschluss der Kultusministerkonferenz vom 10.11.2016). Abrufbar unter:

https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/PresseUndAktuelles/2016/2016-11-28_Gem.Initiative_Leistungsstarke-Beschluss.pdf (letzter Besuch am 08.12. 2017)

Gerick, J., Eickelmann, B. & Bos, W. (2017). Zum Stellenwert neuer Technologien für die individuelle Förderung im Deutschunterricht in der Grundschule. In: F. Heinzel & K. Koch (Hrsg.). Individualisierung im Grundschulunterricht: Anspruch, Realisierung und Risiken. Jahrbuch Grundschulforschung. Wiesbaden: Springer. S. 131-136

Gödel, B. & Leidel, C. (2015). Elternfeedback – begründet positiv. In: T. Trautmann (Hrsg.). Begabungsförderung am Gymnasium. Enrichment am Beispiel Lernentwicklungsblatt. Berlin: Logos. S. 179-189

Gogolin, I., Lange, I., Michel, U., & Reich, H.H. (Hrsg.) (2013). Herausforderung Bildungssprache und wie man sie meistert. FörMig Edition, Bd. 9. Münster: Waxmann

Greubel, S. (2014). Reifungsprozesse und Transitionskompetenz: Der Übergang vom Kindergarten in die Grundschule. In: Research on Steiner Education (RoSE). Volume 5 Number 2, pp. 120-129

Hany, E. (1999). Wie gut können Lehrer Hochbegabung erkennen? Vom diagnostischen Alltag der Lehrkräfte und ihren Problemen [4]. LVH aktuell. Landesverband Hochbegabung Baden-Württemberg e.V., Nr. 1a, Februar 1999. S. 14-17. Abrufbar unter: http://www.schulberatung-niederbayern.de/webcontent/hochbegabung/Materialkoffer_180506/Artikel_Aufsätze/Identifikation_Lehrer.pdf (letzter Besuch am 22.4. 2016)

Hattie, J. (2013). Lernen sichtbar machen. überarbeitete deutschsprachige Ausgabe von "Visible Learning" besorgt von Wolfgang Beywl und Klaus Zierer. Baltmannweiler: Schneider Verlag Hohengehren.

Heinbokel, A. (2004). Überspringen von Klassen. 3. Auflage. Münster: LIT

Heinbokel, A. (2006). Hochbegabte. Erkennen, Probleme, Lösungswege. 6. Auflage. Münster: LIT

Helmke, A. (2015). Unterrichtsqualität und Lehrerprofessionalität: Diagnose, Evaluation und Verbesserung des Unterrichts, 6. aktualisierte Auflage. Seelze: Klett/Kallmeyer

Hinz A., Körner I. & Niehoff U. (Hrsg.) (2010). Von der Integration zur Inklusion, Grundlagen Perspektiven-Praxis. Marburg: Lebenshilfe-Verlag

Höltershinken, D. (2013). Das „neue Bild“ vom Kind und seine „kompetenzorientierte Bildung“ in ausgewählten Bildungsplänen für Tageseinrichtungen. In: Pädagogische Rundschau 67 (2013) 5. S. 563-581

Humboldt, W., v. (1982). Ideen zu einem Versuch die Grenzen der Wirksamkeit des Staates zu bestimmen. Stuttgart: Reclam. VI. Kapitel. S. 70 -71

Kiuppis, F. (2014). Heterogene Inklusivität, inklusive Heterogenität. Bedeutungswandel imaginierter pädagogischer Konzepte im Kontext Internationaler Organisationen. Münster: Waxmann

Klaffke, T. (2013). Klassen führen – Klassen leiten. Seelze: Klett/Kallmeyer

Kleinschmidt-Bräutigam, M.; Kluge, A. & Matt, H. (2013). Handreichung zum Rahmenlehrplan für Schülerinnen und Schüler mit dem sonderpädagogischen Förderschwerpunkt „Geistige Entwicklung“.

Hrsg. Landesinstitut für Schule und Medien Berlin-Brandenburg (LISUM)

- Koop, C. & Riefling, M. (2017). Schlussfolgerungen für die Weiterbildung von frühpädagogischen Fachkräften im Feld Hochbegabung. In: Karg Hefte 10/2017. Frankfurt a.M.: Karg Stiftung. S. 67-73
- Krauthausen, G. & Scherer, P. (2014). Natürliche Differenzierung im Mathematikunterricht – Konzepte und Praxisbeispiele aus der Grundschule. Seelze: Kallmeyer
- Leidner, M. (2012). Verschiedenheit, besondere Bedürfnisse und Inklusion. Grundlagen der Heilpädagogik. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren
- Lindmeier, C. & Lütje-Klose, B. (2015). Inklusion als Querschnittsaufgabe in der Erziehungswissenschaft. In: Mitteilungen der Deutschen Gesellschaft für Erziehungswissenschaft 26(2015)51. Opladen: Budrich. S. 7-16
- Maag Merki, K. (2008). Die Architektur einer Theorie der Schulentwicklung. Journal für schulentwicklung, 12 (2). S. 22-30
- Manke, W. (2013). Schule als begabungs- und talentförderndes Haus des Lernens. In: T. Trautmann & W. Manke (Hrsg.): Begabung- Individuum-Gesellschaft. Begabtenförderung als pädagogische und gesellschaftliche Herausforderung. Weinheim u. Basel: Beltz Juventa. S. 202-214
- Paseka, A. (2010). Konfliktbewältigung in Schulentwicklungsprojekten. In: Th. Bohl, W. Helsper, H.-G. Holtappels & C. Schelle (Hrsg.). Handbuch Schulentwicklung. Bad Heilbrunn: Klinkhardt. S. 281- 284
- Platte, A. (2010). Inklusiver Unterricht – eine didaktische Herausforderung. In: A. Hinz, I. Körner & U. Niehoff (Hrsg.). Auf dem Weg zur Schule für alle. Barrieren überwinden – inklusive Pädagogik entwickeln. Marburg: Lebenshilfe-Verlag. S. 87-100
- Porter, G. L. (2013). Critical elements for inclusive schools. In: S. J. Pijl, C.J. Meijer & S. Hegarty (Eds.). Inclusive Education. A Global Agenda. 2nd Edition. Lonon: Routledge. S. 68-81
- Preckel, F. & Vock, M. (2013). Hochbegabung. Ein Lehrbuch zu Grundlagen, Diagnostik und Fördermöglichkeiten. Göttingen: Hogrefe
- Quitmann, H. (2013). Einmal schlau-immer schlau? Überlegungen zum Menschenbild in der Begabtenförderung. In: T. Trautmann & W. Manke (Hrsg.). Begabung – Individuum – Gesellschaft. Begabtenförderung als pädagogische und gesellschaftliche Herausforderung. Weinheim und Basel: Beltz Juventa, S. 30-39
- Römer, J. & Trautmann, T. (2014). Begabung und Begabungsförderung – das Verständnis aus Sicht von Lehrpersonen. In: T. Trautmann (Hrsg.). Begabungsförderung am Gymnasium. Enrichment am Beispiel Lernentwicklungsblatt. Berlin: Logos. S. 241-262
- Rott, B. & Schindler, M. (2017). Mathematische Begabung in den Sekundarstufen erkennen und angemessen aufgreifen. Ein Konzept für Lehrerfortbildungen. In: J. Leuders, T. Leuders, S. Prediger & S. Ruwisch (Hrsg.). Mit Heterogenität im Mathematikunterricht umgehen lernen – Konzepte und Perspektiven für eine zentrale Anforderung an die Lehrerbildung. Wiesbaden: Springer Spektrum

Salamanca-Erklärung (1994). Pädagogik für besondere Bedürfnisse: Zugang und Qualität. Salamanca, Spanien, 7.-10. Juni 1994 UNESCO

Sandfuchs, U. (1994). Unterricht. In: R. Keck & U. Sandfuchs (Hrsg.). Wörterbuch Schulpädagogik. Bad Heilbrunn: Klinkhardt. S. 339 – 340

Sauerhering, M. (2013). Schulvorbereitung in der Kita. In M. Sauerhering & C. Solzbacher (Hrsg.). Übergang KiTa- Grundschule. Nifbe Themenheft Nr. 14, S. 6-11

Schäfer, Gerd E. (2011). Was ist frühkindliche Bildung. Weinheim u. Basel: Beltz

Schick, H. (2012). Schulische Förderung intellektueller Hochbegabung. In: C. Fischer, C. Fischer Ontrup, F. Käpnick, F.-J. Mönks, H. Scheerer & C. Solzbacher (Hrsg.). Individuelle Förderung multipler Begabungen. Allgemeine Förder- und Förderkonzepte. Münster: Lit. S. 337-350

Schley, W. & Schratz, M. (2012). Die Zukunft gemeinsam entstehen lassen. Professionalisierung von Führungspersonen als Systemwandel. In: Ch. Kraler, H. Schnabel-Schüle, M. Schratz & B. Weyand (Hrsg.). Kulturen der Lehrerbildung. Professionalisierung eines Berufsstands im Wandel. Münster u.a.: Waxmann. S. 195-209

Schulz-Zander, R., Eickelmann, B. & Goy, M. (2010). Mediennutzung, Medieneinsatz und Lesekompetenz. In: W. Bos, S. Hornberg, K.-H. Arnold, G. Faust, L. Fried & E.-M. Lankes (Hrsg.). IGLU 2006 – die Grundschule auf dem Prüfstand. Münster: Waxmann. S. 91-119

Senge, P.M. (2003/1990). Die fünfte Disziplin. 9. Auflage. Stuttgart: Klett-Cotta

Sheffield, L. J. (2017). Dangerous myths about „gifted“ mathematics students. ZDM – Mathematics Education, 49. S. 13 - 23

Solzbacher, C. (2016). Ein Blick nach vorn: Gymnasiales Netzwerk Individuelle Förderung (GIFted) als gute Voraussetzung für eine inklusive Begabungsförderung. In: Staatsministerium für Kultus Sachsen (Hrsg.) „Jeder zählt“ – Begabungs- und Begabtenförderung in Sachsen Dresden: ZBSS

Trautmann, T. (2008). Bildungsgerechtigkeit für begabte Kinder im gemeinsam veranstalteten Grundschulunterricht: Das Projekt HeLgA Brecht. In: J. Ramseger & M. Wagener (Hrsg.). Chancenungleichheit in der Grundschule. Ursachen und Wege aus der Krise. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften. S. 151-154

Trautmann, T., Schmidt, S. & Rönz, C. (Hrsg.) (2009). Mittendrin und stets dabei. Begabungsfördernder Unterricht und wissenschaftliche Begleitung: Empirische Ergebnisse. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren

Trautmann, T. (2012). Inklusion heißt Lernen ohne Gleichschritt. In: Bildung spezial 3/2012. Berlin: Deutsche Kinder- und Jugendstiftung. S. 8-10

Trautmann, T. (Hrsg.) (2015). Begabungsförderung am Gymnasium. Enrichment am Beispiel Lernentwicklungsblatt. Berlin: Logos (Individuum-Entwicklung-Gesellschaft Bd. 2)

Trautmann, T. (2016). Einführung in die Hochbegabtenpädagogik. 3. erw. und akt. Auflage. Baltmannsweiler: Schneider Verlag Hohengehren

Warwas, J. (2014). Strategien der Schulleitung in Abhängigkeit subjektiver Rollendefinitionen und organisationaler Handlungsbedingungen. Typologische Binnendifferenzierung von Akteursgruppen.

In: K. Maag Merki, R. Langer & H. Altrichter (Hrsg.). Educational Governance als Forschungsperspektive. Wiesbaden: Springer VS. S. 273-298

Wasmann-Frahm, A. (2012). Evaluation des Enrichment-Programms für besonders begabte Schülerinnen und Schüler in Schleswig-Holstein. Kiel: MBWSH

Weigl, K. (2009). Inklusiver Unterricht – natürlich vorhandene Heterogenität nutzen. In: P. Thoma & C. Rehle (Hrsg.). Inklusive Schule. Leben und Lernen mittendrin. Bad Heilbrunn: Klinkhardt. S. 183-192

Wissinger, J. (2000). Rolle und Aufgabe der Schulleitung bei der Qualitätssicherung und -entwicklung von Schulen. Zeitschrift für Pädagogik, 52 (6), S. 851-866

Weilguny, W. M. & Friedl, S. (2012). Schulentwicklung durch Begabungs- und Exzellenzförderung. Meilensteine und Ziele. Salzburg: ÖZBF

Wittmann, E.Ch. (2010). Natürliche Differenzierung im Mathematikunterricht der Grundschule – vom Fach aus. In: P. Hanke. u.a. (Hrsg.). Anspruchsvolles Fördern in der Grundschule. Münster: Zentrum für Lehrerbildung. S. 63–78

Wygotski, L. S. (1987). Ausgewählte Schriften Bd. 2. Hrsg.: Joachim Lompscher. Berlin (Ost): Volk und Wissen

Ziegler, A. (2008). Hochbegabung. München und Basel: Ernst Reinhardt

Ziegler, A.; Stoeger, H. (2009). Begabungsförderung aus einer systemischen Perspektive. Journal für Begabtenförderung, 9(2). S. 6-31

EK 4. BERLİN ÜSTÜN/ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR PROGRAMI (BEGABTES BERLİN) 2018-2021 RAPORU

Orijinal metinden çevirip özetleyen: Ulaş Özkahraman – Bahar Gezgen Boşnak

Üstün yetenekli çocukların desteklenmesi konusunda uzman tavsiyelerinin uygulanmasına dair rapor

Üstün yetenekli çocuklara desteğin artırılması, yetenekli çocukların potansiyellerinin keşfedilmesi ve desteklenmesi konuları başlığı altında Eğitim Senatörü Scheeres tarafından 2017’de pek çok alanda çalışmaya sahip uzman kurulu oluşturuldu. Bu kurul, Prof. Dr. Trautmann liderliğinde 2018’de nihai raporlarını sundu. Rapor, Berlin’deki anaokullarından liselere kadar tüm seviyelerde mevcut önerilerle ilgili önemli veriler içermekte ve üstün yetenekli çocuklar konusunda Berlin’de yapılacakların ana planını çizmektedir.

Bu genel konseptin uygulaması, yeni oluşturulan Üstün/Özel Yetenekleri Destekleme Birimi kontrolünde Ağustos 2018’de ‘‘Berlin’in Üstün Yetenekleri. Yetenekleri keşfedelim ve destekleyelim.’’ programıyla başladı. Programın amacı, anaokulundan üniversiteye kadar tüm seviyelerde eğitim gören üstün yetenekli çocukların keşfedilmesi ve desteklenmesi ve bu desteğin üniversiteye kadar sağlanmasıdır. Böyle bir hedef ortaya koymanın temelinde üstün yetenek kavramının dinamik ve çok yönlü olması yatmaktadır. Bireysel kabiliyetlerin yanı sıra bir ya da birden fazla alanda ihtiyaca göre teşvik gereklidir. Böylece yetenekler gelişir ve pratiğe dönüştürülebilir.

Tüm faaliyet alanlarında aşağıda bahsedilecek temel amaçlar izlenecektir.

Özellikle sosyal anlamda dezavantajlı çevrelerde bulunan üstün yetenekli çocukların keşfedilmesi ve desteklenmesine yönelik tedbirler

Kişisel potansiyelin artırılması için kişisel gelişimin desteklenmesi ve kabiliyetlerin güçlendirilmesi

Bireysel performans gelişiminin güçlendirilmesi

Berlin’de hedefe ulaşmak amacıyla üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmesi için gerekli adımlar atılarak mevcut yapılar finansal olarak da güçlendirilecektir. Bu adımlar aşağıdaki faaliyet alanlarını kapsamaktadır:

Denetim ve kalite kontrol

Anaokullarında üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmesi

Üst eğitim kademelerinde üstün yetenekli öğrencilerin desteklenmesi

Mevcut rapor, faaliyet alanlarına uygun olarak planlanmıştır ve programın önemli adımlarını içermektedir. Geleceğe yönelik bakış açısıyla yapılması gerekenler tamamlanacaktır. Bu programın genişletilmesi için hangi adımlar planlanmıştır?

Program Ağustos 2018’de başlamasından itibaren karşılık bulmuş; eğitim kurumlarından, öğretmenlerden ve ebeveynlerden yüksek talep görmüştür.

DENETİM VE KALİTE KONTROL

Üstün Yetenekli Çocuklara Destek Hizmeti Verecek Uzman Birimin Oluşturulması

Ağustos 2018’de Eğitim, Gençlik ve Aile’den sorumlu Senato’da (Bakanlık) üstün yetenekli çocuklara destek birimi oluşturuldu. Görevleri;

Berlin’de üstün yetenekli çocuklara destek konusundaki tüm projelerin geliştirilmesi, denetimi, koordinasyonu

Öğretmen niteliklerinin geliştirilmesi ile ilgili programların yürütülmesi ve/veya iyileştirilmesi

Halkla ilişkiler çalışmaları

“Federal-Eyaletler Girişimi”, “Okullar Performans Sergiliyor” ya da “Dijital Döngü” gibi projelerin uygulanması

Öğretmenler, ebeveynler ve öğrenciler için görüşme saatleri planlanması

Ağ ve İş birlikleri Oluşturmak

Üstün yetenekli çocukların desteklenmesi konusunda okul içi ve okul dışı aktörlerle ağ kurmak katkı sağlar. Çocuk ve genç sağlığı hizmetlerinden eğitim ve aile danışmanlığına, ekonomi ve bilimsel araştırmadan kültür ve eğitime kadar tüm alanlar iç içe geçmiştir. Bu noktada farklı alanların ortak çalışması üstün yetenekli çocuklara destek konusunda sinerji yaratacaktır. Aynı zamanda yenilikçi anlayışa da zemin hazırlayacaktır. Böylelikle üstün yetenekli çocuklara desteğin iyileştirilmesinin ve çözüm yolu geliştirilmesinin önü açılacaktır.

Kurum İçi Ağ Oluşumu

Okuldaki psikolojik danışma merkezlerinin planlanması ve uygulamaya konması, çalışanların üstün yetenekli çocuklar konusunda eğitilmesi

Üstün yetenekliler okulunda atölye çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi

Okullar Performans Sergiliyor projesi kapsamındaki okullarda atölye çalışmalarının planlanması ve yürütülmesi

Farklı uzmanlık alanlarına sahip kişilerin arasındaki iş birliği, planlama ve uygulamanın sağlanması

Uzman kadro ile okullar arasında güncel program hakkında düzenli bilgi alışverişinin yapılması

Kurum Dışı Ağ Oluşumu

Farklı iş birliği ortaklarının bulunduğu atölye çalışmalarına programın dahil edilmesi ve tanıtılması ve ortak noktaların belirlenmesi

Farklı kurumlarla ortak projelerin planlanması

Farklı eyaletlerden kurullarla proje çalışmaları

Üstün yetenekli çocukların tanınması ve danışmanlık konularında sempozyumlara katılım

Üstün yetenekli çocukların tüm sınıf seviyelerinden üniversiteye kadar desteklenmesi konulu sempozyumda bilgi alışverişi ortamı oluşturulması paydaşları arası güçlü iş birliği sağlamaktadır. 2019 ve 2020’de yaklaşık 30 kurumdan 300 katılımcı ile böyle bir toplantı yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

Üstün yetenekliler okulu ile gündüz bakım merkezleri arasındaki iş birliği sayesinde anaokulu seviyesindeki öğrencilere de üstün yetenekliler kursu açılabilmiştir. Bu iş birlikleri çerçevesinde gelecekte daha fazla anaokulu öğrencisinin akran deneyimiyle gelişim düzeyini artırması planlanmaktadır.

KALİTE KONTROL VE NİTELİK İYİLEŞTİRME

Berlin Teknik Üniversitesi’nde farklı okul gruplarıyla çalışmalar yürütülmüştür ve sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuçlar üstün yetenekli çocukların gelişiminin desteklenmesi yönündedir.

Bu konuda iyi uygulama örneklerinin bulunduğu bir kitapçık oluşturulması

Yetenek haritası çizilmesi: Haritada okul gelişimi odağında üstün yetenekli çocuklara yer veren okullar işaretlenir ve öğrencilerin fikirlerine yer verilir.

ANAOKULUNDA ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERE DESTEK

Ağustos 2020’de senato, anaokulu seviyesinde tavsiye kurulu oluşturulması talimatını vermiştir. Kurul kararları 2020 ve 2022 yılları arasında uygulanacak ve Berlin anaokulu ve gündüz bakım evi eğitim programını temel alacaktır. Böylece özel yetenekli çocuklar erken yaşta fark edilecek ve öğrencilere destek programı sunulacaktır. Bu noktada gözlem ve bireysel değerlendirme önemlidir. Yetenekler heterojen, değişken ve bireyseldir. Yaşam tarzı, aile yapısı, çocuğun kendi potansiyelini fark etmesi ve teşvik edilmesi gibi etmenler belirleyicidir.

Örnek Proje: Üstün Yetenekli Anaokulları

Ağustos 2020’de uygulamaya konmuştur. Üstün yetenekliler konusunda çalışmaların sağlamaştırılmasını hedeflemektedir. Odak noktası gözlem ve belgeler ışığında üstün yeteneğin belirlenmesi ve atılacak adımların planlanmasıdır. Eğitim-aile iş birliği ile öğrencinin bir üst eğitim kurumuna geçmesi hedeflenir.

Atölye çalışmaları

2020’nin son aylarında başlangıç toplantısı yapılmıştır. İlk atölye çalışması 16 Haziran 2021’de gerçekleştirilmiştir. Toplantıda projelerin tanıtımına ve anaokullarının üstün yetenekli öğrencilere destek konusunda program içeriklerine yer verilmiştir. Erken çağda eğitimin önemi vurgulanmıştır. İyi uygulamalar tanıtılarak bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Özel yetenekli çocukların desteklenmesinin ebeveynlerle iş birliğinin geliştirilmesiyle mümkün olacaktır.

2022’nin başında ikinci çalışma yapılacaktır. Örnek projeye katılan anaokulları sıkı iş birliği içerisinde bilgi ve deneyim alışverişinde bulunacaklardır.

Eğitim Uzmanı Niteliklerinin Artırılması

Nitelik iyileştirmenin kapsayıcı hedefi kurum başına ikisi yönetici biri pedagog olmak üzere 3 eğitim uzmanının çoğaltıcı aktör olarak görevlendirilmesidir. Bu şekilde üstün yetenekli çocukların desteklenmesi için erken çocukluk döneminde adım atılmış olur. Bu durum;

Anaokullarında yetenek odaklı davranışın geliştirilmesine olanak sağlar.

Yetenek odaklı gözlem ve davranış şekillerinin test edilmesini sağlar.

Yeteneklerin desteklenmesi fikrinin erken çocukluk döneminde anaokullarında pekişmesini sağlar.

Nitelik geliştirme, paydaşların teknik ve yöntemsel bilgilerini derinleştirmelerini hedeflemektedir. Bilgi alışverişi ve fikir alma, uygulamaları paylaşma ve ilerlemeye yardımcı olur. Mart 2021’de nitelik geliştirme örnek programı başlamıştır. Haziran 2022’ye kadar katılımcı anaokullarının 5 temel unsurla programın tüm faaliyetlerini 7 günde başarıyla tamamlaması beklenmektedir. Modüller arası zaman uygulama ve deneylere olanak tanımaktadır. Örnek projeye katılan anaokullarının projeyi birlikte yürütüp ağ oluşturmaları kurumlarca ve uzmanlarca desteklenmektedir.

Modülün içeriği

1. Üstün yetenekli çocukları destekleyici tutum geliştirmek
2. Yetenekleri fark etmek
3. Potansiyeli teşvik etmek
4. Yetenek odaklı iş birliği oluşturmak

Ağ toplantıları

Her 4 ayda bir örnek projeye katılan anaokulları ağ toplantılarında bir araya gelmektedirler. Böylece farklı oyun ve öğrenme uygulamalarını tanıtmış ve bilgi alışverişinde bulunmuş olurlar. İlk toplantı 26.01.2021 tarihinde yapılmıştır.

Ek Bilimsel Çalışmalar ve Değerlendirme

Ek nitel çalışmalar örnek projelerin tümünün işleyişine etki etmiştir. Ara rapor 2021’in son çeyreğinde sunulacak ve raporun sonuçları örnek proje niteliğinin geliştirilmesi için kullanılacaktır.

Broşürler

2022’nin sonuna kadar deneyimler ve ek çalışmalar temelinde broşür oluşturulacaktır. Broşürde teknik uygulamalar ve bunların örnekleri bulunacaktır.

Çevrim içi platform

Bu platform içeriklerin paylaşımı ve alışverişini sağlamaktadır. Tüm örnek projelerde uygulanabilir. Teknik bilgi, iyi uygulama örnekleri, materyaller, bağlantılar ve ulaşılabacak kişilerle ilgili bilgileri içerir. Platformun yayınlanması 2021 olarak planlanmıştır.

OKULDA ÜSTÜN YETENEKLİLERİN DESTEKLENMESİ

Çoğaltıcı aktörlerin ve eğitim paydaşlarının niteliklerinin artırılması

Berlin Üstün Yetenekliler Sempozyumu

2018’de ilk sempozyum yapılmıştır ve o tarihten beri tekrarlanmaktadır. Üst düzey bilim insanları ve uygulayıcılar üstün yetenekli öğrencilere farkındalık oluşturma konusunda bilgi aktarmışlardır. Bu farkındalık, ders içi gelişim ve okul gelişimi için farklı açılar edinmeyi sağlayacaktır. Uygulama odaklı atölye çalışmalarında katılımcılar yetkinliklerini ve bilgilerini iletme fırsatı elde edeceklerdir. Bu yolla yaklaşık 30 katılımcı üstün yetenekli çocuklar konusunda önerilerini sunmuştur. Sempozyumun hedef grupları Berlin’deki okulların eğitim paydaşları ve üstün yeteneklileri destekleme birimlerinin farklı temsilcileridir. Katılımcı sayısı yaklaşık 300 kişidir. 2021’de sempozyum dijital olarak yapılmış ve 5 güne bölünmüştür. Dijitalleşme kavramı kapsamında potansiyel geliştirme ve üstün yeteneklilerin desteklenmesi konularında geniş çaplı ve farklı programlar yapılmıştır.

Nitelikleri çevrim içi yolla geliştirme (BegaQualifizierung online)

Bu program; öğretmenler, eğitim görevlileri ve üstün yetenekliler kursu uzmanlarının yetenekleri destekleme uygulamaları için sunulmuştur. Bu sayede yeteneklerin desteklenmesi konusunda paydaşlar adına somut ve teknik temeller oluşturulur ve yetkinlikler ve bilgiler pekiştirilir. 2021’de sonbahar aylarında program faaliyete geçecektir.

Üstün Yetenekliler Atölye Çalışması (BegaPaket)

Bu çalışma, ilkokul veya daha ileri seviyelerdeki okullarda eğitimciler için ilk seviye uygulamalar sunar. Literatürün ve gerekli materyallerin teorik ve pratik tanıtımını içerir. Sonbahar 2021’den itibaren başlayacak programda yoğun atölye çalışmaları bulunmaktadır.

Çok Boyutlu Yetenek ve Gelişim Araçları (mBET – Multidimensionales Begabungs- und Entwicklungstool)

Bu programda; okul danışmanlarının ve öğretmenlerin niteliklerinin artırılması, gerekli araçların öğrencinin bireysel destek planını oluşturmak için belirlenmesi ve uygulanması hedeflenir. Öğrenci, aile ve öğretmenler sürece dahil edilir.

Okul Danışmanlarının Üstün Yetenekli Çocukların Desteklenmesi Odaklı Niteliklerinin Geliştirilmesi ve Eğitimi

Okul ve Medya Enstitüsünde danışmanlara “Okullar Performans Sergiliyor” (LemaS) programı kapsamında bu eğitim verilecektir.

Alman Koro Topluluğu Aracılığıyla Nitelik Geliştirme

Öğretmenler koro aracılığıyla hedefe uygun ve profesyonel şekilde müzik derslerinde öğrencilerle şarkı söyler ve bu şekilde müzik yeteneği olan öğrenciler fark edilir ve desteklenir.

Okul Gelişimi

eVOCATION – Okul Gelişim Programı

Eğitim kurumu aracılığıyla uzun vadeli olarak desteklenmesi ve niteliklerinin artırılması yoluyla okul ve ders gelişiminin sürdürülebilir şekilde güçlendirilmesi sağlanmıştır. Okulların proje ekipleri, yöneticiler ve tüm paydaşlar konunun teorik ve pratik bölümleriyle ilgili bilgilendirilecek ve nitelikleri artırılacaktır. Nitelik geliştirme programına şu ana kadar 27 öğretmen ve 7 okul yöneticisi katılmıştır.

Psikolojik ve Pedagojik Danışma ve Destek Merkezinde Danışman Öğretmenlerin Desteklenmesi

Okul Psikolojisi ve Kaynaştırma Eğitimi Danışmanlık ve Destekleme Merkezi'ndeki (SIBUZ) danışman öğretmenlerin görevi bölgedeki okulların sistemle ilgili danışmanlıklarını yürütmektir. Üstün yetenekliler destek uzman birimi, danışman öğretmen toplantılarında yer alır ve nitelik artırma önerilerini sunarak katkı sağlarlar.

Okullar Performans Sergiliyor (LemaS)

2018'de federasyonun ve eyaletlerin ortak girişimi olan bu proje başlatılmıştır. Projenin amacı Berlin'de 15 okuldaki öğrenme kapasitesi yüksek öğrencilere destek sağlamaktır. Okul ve ders gelişimi odaklı, üstün yetenekli öğrencileri tespit edebilen ve destekleyen bu okullar ilk etapta 5 yıldan fazla süredir eğitim veriyor olmalıdır. Projede normal ders programının dışında program yürütülür. Bu okullar materyallerle desteklenir. Araştırma grubu ile eyaletler arasında sürekli bilgi alışverişi sağlanır ve araştırma sonuçları paylaşılır. Kaynaklar ihtiyaçlar doğrultusunda nitelik artırma çalışmaları veya yıllık kongreler ve ağ toplantıları için kullanılır.

Geliştirme Önerileri

Üstün Yetenekliler Okulu

2018'den beri Berlin'deki 62 okul üstün yetenekliler okulu olarak tescillendi. Her 12 bölgede ve meslek okullarında en az 3 üstün yetenekliler okulu bulunmaktadır. Tüm okul türleri dahil edilmiştir. Okullar fon ile desteklenir. Üstün yetenekliler kursları standart ders programının ötesinde bir seçenek sunmaktadır. Okulun seçtiği bir program vardır. Öğrenmeyi derinleştirmeyi hedefler. Kurslar, öğretim yılı ve/veya okul türü odaklı planlanır. 1 ya da 2 hafta sürecek şekilde 7 ila 15 katılımcıyla planlanır. Aylık yoğunlaştırılmış kurs ya da yaz okulu olarak da yapılabilir. Projeye; eğitimci, ders materyali, kurs alanı, nitelik iyileştirme masraflarını kapsayacak şekilde yıllık 35000 avro fon sağlanmıştır.

2019-2020 eğitim öğretim yılının ilk döneminde üstün yetenekliler kursunun değerlendirme sonuçları:

39 okuldan toplam 166 kurs,

Kurslara katılan 2160'tan fazla öğrenci vardır.

Çevrim içi Kurslar

Özel yetenekli öğrencilere çevrim içi kurs imkânı sağlar. Tüm sınıf seviyelerindeki öğrencilere ve tüm okul türlerine yönelik içerik bulunur. Her yerden öğrenci katılabilir.

Berlin Çocuk Akademisi (JuniorAkademie Berlin ‘Humboldt auf Scharfenberg’)

Yıllardır talep gören Destekleme Yaz Okulu 7. sınıftan 10. Sınıfa kadar 60 tane özel gereksinimli ve yüksek motivasyonlu gence imkân sağlamaktadır. Uzmanlarla 9 gün boyunca toplum ve doğa bilimleri konularında yoğun eğitim görmektedirler.

Humboldt Yaz Kampı ‘Pedagojik Bölge’

Program, 4. Sınıftan 6. Sınıfa kadar 64 tane özel yetenekli ve yüksek motivasyonlu öğrenciye derinlemesine analiz becerisi kazandırmak amacıyla doğa, teknik, tiyatro ve görsel sanatlar gibi farklı konularda bir haftalık program sunar.

Tatilde Destek Programı

Özel yetenekli yaklaşık 40 öğrencinin tatillerde dijital programlara katılımını amaçlar.

Üstün Yeteneklilerden Bölgesel Bazda Oluşturulan Öğleden Sonra Grupları

Bu programda yüksek bilişsel becerileri olan ilgili ve motivasyonu yüksek öğrenciler bulunur. Tüm sınıf seviyelerinden ve tüm okul türlerinden gelen bu öğrencilere ek derslerin yanı sıra farklı konularda eğitimler sunulur. Bu kurslar, tüm okul türlerinin katılabileceği okul toplulukları tarafından yürütülür. Erişilebilirliği sağlamak adına şu sıralar 5 tane bölgesel okul topluluğu oluşturulmuştur. Topluluklar temel ve ikinci seviye okullardan oluşmaktadır.

Gezegen Evi Berlin (INTENSE)

Kubbe şeklindeki gezegen evlerinde çocuklara ve gençlere, insan ve doğa bilgisi ile güncel teknik bilgiler sunulur. Projenin amacı matematik, doğa bilimleri ve teknik alanlarda özel yeteneğe sahip çocukları öğrenme sürecine dahil etmek ve desteklemektir. Tatil programlarının yanı sıra ‘Gençlik sunum yapıyor.’ ve ‘Gençlik araştırıyor.’ gibi yarışmalar düzenlenir. 2020 yılında bu programa düzenli olarak fon sağlanmıştır.

Einstein Vakfı Sempozyumu

Einstein Vakfı’yla yakın iş birliği ile okul odaklı sempozyum fikri gelişti. Sempozyumda öğrencilerin de yer alacağı seminer, atölye çalışmaları ve forumlar düzenlenmiştir. Vakıfta görevli profesörler 200 çocuk ve gence aşağıdaki konularda seminer vermişlerdir:

Üstün yetenekli çocukların matematik, bilişim, doğa bilimleri alanlarında ve teknik alanlarda desteklenmesi

Matematik, bilişim, doğa bilimleri alanlarında ve teknik alanlarda mesleki yönlendirme

Eğitim ve bilim arasında ağ oluşturmak

Teşvik ve doğrudan yaklaşım yoluyla okullarda fırsat eşitliği sağlamak

Halkla ilişkiler çalışmaları: Matematik, bilişim, doğa bilimleri alanlarında ve teknik alanlarda görünürlük sağlamak

Dijital Döngü

Ocak 2021’de program ilk kez denenmiştir. Program, öğrencilere ders saatlerinde ilgi duydukları alanlarla ilgilenmelerini ve potansiyellerini sürdürebilmelerini, dijital ve ücretsiz olarak geliştirmelerini sağlamaktadır. 7 eyaletle iş birliği yaparak 1000’den fazla çocukla 70 proje uygulanmıştır. Karg Vakfı ve birçok sponsorun yardımıyla başka birçok pilot proje 2021’de yürütülecektir. Projenin amacı farklı ilgi alanlarına sahip tüm sınıf seviyelerindeki çocuklara ülke çapında imkanlar sunulmasıdır.

Mentorluk / Öğrenme Rehberi **Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Fibonacci Mentorluk Programı**

7-13 yaş arası çocuklara seçilmiş mentorlerle yoğun ve bireysel destek sağlayan bir programdır. Psiko-sosyal olarak zorluk yaşayan çocuklar hedef grubudur. Doğrudan mentorluk sayesinde destek devamlı olarak sağlanmaktadır.

Atlıkarınca (BegaKarussel)

Mentorluk programı Berlin Teknik Üniversitesi tarafından oluşturulmuştur. Bilgi sağlayan kurumlarda yetenekler keşfedilir, ilgi alanları artırılır ve yetenekli çocukların bir arada olmaları sağlanır. Sosyal anlamda dezavantajlı ailelerden gelen 3.sınıf öğrencilerine yönelik bir programdır. 2021’de başlatılmıştır. Programın genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Yarışmalar

Destek uzman birimi, farkındalık oluşturmak amacıyla okuldaki öğrenmenin ve üstün yetenekli öğrencilere desteğin ayrılmaz parçası olan yarışmalar düzenlemiştir. Farklı kurum ve kuruluşlar kendi önerilerini sunmak üzere toplantılara davet edilmiştir. Buna ek olarak düzenlenen eğitimlerde öğretmenlerin derslerde yarışmalara yer vermelerinin faydalı olacağına dikkat çekilmiştir. Dil yarışmalarının öğrencilere tanıtılması için uzman kadro yabancı dil festivalini finansal olarak desteklemiştir.

GELECEĞE YÖNELİK BAKIŞ AÇISI

Uzman komitesinin analizleri ve tavsiyeleri doğrultusunda üstün yetenekli çocukların desteklenmesi için birçok tedbir alınmıştır, geliştirilmiştir ve yürütülmüştür. Geniş çapta bakıldığında Berlin’deki Üstün Yetenekli Çocuklar adına yapılan programlarda hali hazırda başarıya ulaşmış tedbirler yeni oluşturulan önerilerle bir araya getirilmiş ve bütünlüklü bir plan ortaya konmuştur. Bir sonraki aşamada ağı genişletmek, iletişim kanallarını yeniden inşa etmek hedeflenmektedir. Böylece yeteneği destekleyen fikirler ve öğrenme çevreleri, bu alanda çalışan pedagogların uzman bilgisiyle birleştirilerek geniş çapta desteklenecektir. Sürekli gelişim, sunulan öneriler, projenin paydaşları, iç ve dış ağlar bu alanın temelini oluşturmaktadır. Kalite güvencesinin ve gelişiminin bir sonraki adımı olarak aşağıdakiler planlanmıştır:

Anaokulu ve diğer okul seviyelerinde düzenli değiş tokuş

Ortak iş planı: üstün yetenekli çocukların desteklenerek anaokullarına geçişlerini tasarlamak
“Okullar Performans Sergiliyor” Programı Kapsamında Bilgi Aktarımına Hazırlık Amaçlı Yuvarlak Masa Toplantısı

Hali hazırda var olan ve yeni oluşturulan iç ve dış ağ yapılarının sürece dahil edilmesi, sistematik hale getirilmesi ve yeniden organize edilmesi

Okullarda Destek Altyapılarının Oluşturulması

Bire bir eğitim verilen okullarda üstün yeteneklilere verilen desteğin bu alanda yetkin kişiler tarafından pekiştirilmesi şimdiye kadar nadiren mümkün olmuştur. Okul Bazlı Psikolojik ve Pedagojik Danışma ve Destek Merkezi'ndeki (SIBUZ) danışman öğretmenler, eğitim görevlilerinin kalite iyileştirme, bilgi aktarımı ve bölgesel değişimi sağlamaları konularında düzenli olarak toplantılar düzenlemekle görevlidir. Bilgi aktarımı, iş birliğinin sürekliliği, yetkinliği geliştirme ve bu şekilde okullarda yetenek desteği adına kalitenin sağlanması, çalışanları arasında bağların yetersiz olduğu okullarda mümkün olmamaktadır. Bu görev için şu ana kadar okul yönetimleri tarafından görevlendirilen kimse bulunmamaktadır. Anaokulları için örnek proje ağında kazanılan deneyimler ve bilgilerin aktarımı planlanmıştır. Berlin Anaokulları Enstitüsü, bu amaç doğrultusunda 2022'de anaokullarında sürdürülebilir yaygınlaştırmanın yapılması amacıyla içinde yönetim tavsiyelerinin de olduğu örnek projelerin nihai raporunu sunacaktır. Bu transfer diğer anaokullarına yansıyacak ve gelişimlerine katkıda bulunacak broşürlerle desteklenecektir. Broşürler 2022 için planlanmıştır. Uzman ekip, tavsiyelerin uygulanmasını uzun vadeli hedef olarak tanımlamaktadır. Veri bankası oluşumunun hızlandırılması ve önemli öğrenme alanlarının bilim kurullarıyla iş birliği halinde yapılandırılması hedeflenmektedir.

EK 5. Bilim ve Sanat Merkezleri Öğrenci Tanılama ve Yerleştirme Kılavuzu

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ ÖĞRENCİ
TANILAMA VE YERLEŞTİRME KILAVUZU**

2021-2022

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ ÖĞRENCİ TANILAMA VE
YERLEŞTİRME KILAVUZU

2021 - 2022

Bu kılavuz, 07/07/2018 tarihli ve 30471 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği" ve 24/12/2021 tarihli ve 39811325 sayılı Makam onayı ile uygun görülen "Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi" hükümlerine göre hazırlanmıştır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

TELEFON

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel
Müdürlüğü 0(312) 413 25 36 – 413 25 38

BELGEGEÇER

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel
Müdürlüğü 0(312) 213 13 56

İNTERNET ADRESLERİ

<https://www.meb.gov.tr>
<https://orgm.meb.gov.tr>

E-POSTA

oer_ozelyetenek@meb.gov.tr
oer_ram@meb.gov.tr

KISALTMALAR

BİLSEM	Bilim ve sanat merkezi
Genel Müdürlük	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Bakanlık	Millî Eğitim Bakanlığı
MEBBİS	Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri
Yetenek Alanı	Genel zihinsel yetenek, resim yeteneği, müzik yeteneği
RAM	Rehberlik ve araştırma merkezi

**2021-2022 BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ ÖĞRENCİ TANILAMA VE YERLEŞTİRME
TAKVİMİ**

TARİH	İŞLEM
29-31 Aralık 2021	İİ tanılama sınav komisyonlarının oluşturulması
03-07 Ocak 2022	Bilgilendirme toplantılarının yapılması
10-21 Ocak 2022	Gözlem formlarının doldurulması
02 Şubat 2022	Ön değerlendirme uygulamasına alınacak öğrencilerin giriş belgelerinin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi üzerinden yayımlanması
19 Şubat 2022 08 Mayıs 2022	Öğrencilerin yetenek alanlarına göre değerlendirmeye alınması
13 Mayıs 2022	Bireysel değerlendirmeye hak kazanan öğrencilerin ilan edilmesi
16-23 Mayıs 2022	İtiraz başvurularının alınması
24-30 Mayıs 2022	İtirazların değerlendirilmesi
16-30 Mayıs 2022	Bireysel değerlendirme randevularının oluşturulması
03 Haziran 2022	Bireysel değerlendirmeye alınacak öğrencilerin giriş belgelerinin e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi üzerinden yayımlanması
13 Haziran 2022 12 Ağustos 2022	Bireysel değerlendirmelerin yapılması
19 Ağustos 2022	Kayıt hakkı kazanan öğrencilerin ilan edilmesi
22-26 Ağustos 2022	Bireysel değerlendirme sonuçlarına itiraz başvurularının alınması
29 Ağustos 2022 05 Eylül 2022	Bireysel değerlendirme sonuçlarına yapılan itirazların değerlendirilmesi
29 Ağustos 2022 09 Eylül 2022	Kayıt hakkı kazanan öğrencilerin kayıt işlemlerinin gerçekleştirilmesi

1. GENEL AÇIKLAMALAR

Bu kılavuzda, 2021-2022 eğitim öğretim yılında örgün eğitim kurumlarına devam eden ve genel zihinsel, resim veya müzik yetenek alanlarında özel yetenekli olarak tanımlanan öğrencilere, yeteneklerini geliştirerek kapasitelerini en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla destek eğitim vermek üzere açılan bilim ve sanat merkezlerine (BİLSEM) öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecine ilişkin usul ve esaslar yer almaktadır.

Öğrenci tanılama işlemleri, 1, 2, 3 ve 4. sınıf seviyelerinde sınıf öğretmenleri tarafından yetenek alanı/alanlarında aday gösterilecek öğrenciler için kılavuz takvimi doğrultusunda gerçekleştirilecektir.

2. ADAY GÖSTERME SÜRECİ

2.1. Aday gösterme süreci okul yönlendirme komisyonları tarafından yürütülecektir.

2.2. Okul yönlendirme komisyonu; okul müdürü başkanlığında müdür yardımcısı, rehber öğretmen/psikolojik danışman olarak görev yapan öğretmenlerin tamamı ve her sınıf seviyesinden okul müdürünün belirleyeceği en az bir sınıf öğretmeninden oluşurulacaktır. Komisyonunda yer alma şartlarını sağlayan üyelerden herhangi birinin bulunmadığı durumlarda mevcut üyeler ile komisyon oluşturulacaktır.

2.3. Her okulda her sınıf düzeyinde her bir yetenek alanı için öğrenci sayısının en fazla %20'si aday gösterilebilecektir.

2.4. Bir öğrenci en fazla iki yetenek alanından aday gösterilebilecektir.

2.5. Sınıf öğretmenleri tarafından önerilen öğrenciler için; EK 1 Gözlem Formu'nun çıktısı doldurularak okul yönlendirme komisyonuna teslim edilecektir.

2.6. Komisyon tarafından okulun aday göstereceği öğrencilerin ilgili öğretmenlere tebliğ edilmesi sonrasında gözlem formları sınıf öğretmenleri tarafından MEBBİS/e-Okul Yönetim Bilgi Sistemleri Modülüne işlenecektir.

2.7. Okul yönlendirme komisyonunun görevleri:

- a) Sınıf öğretmeni tarafından önerilen öğrenci/öğrencilerin gözlem formlarını değerlendirerek aday gösterilecek öğrencileri belirlemek,
- b) Aday gösterilecek öğrencilerin sınıf bazlı listelerini ilgili sınıf öğretmenlerine tebliğ etmek,
- c) Aday gösterilen öğrenci bilgilerini kontrol etmek ve varsa gerekli düzeltme işlemlerini gerçekleştirmek,

ç)Resim ve müzik yetenek alanları ön değerlendirme uygulamalarında gerekli ortamı sağlamaktır.

2.8.Aday gösterilen öğrenci bilgilerinde bir değişiklik olması durumunda gerekli düzeltme işlemleri gözlem formlarının doldurulma süresi içerisinde okul yönlendirme komisyonlarınca yapılacaktır.

2.9.Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerden, “total görme engelli” olup durumlarını Sağlık Bakanlığı’nın rapor vermeye yetkili hastanelerinden alınan sağlık kurulu raporları ile belgeleyenler dışında aday gösterilmiş öğrencilerin tamamı ön değerlendirme sürecine katılacaklardır.

3. UYGULAMA ESASLARI

3.1.İl Tanılama Sınav Komisyonlarının Oluşturulması

a)BİLSEM’e yerleştirilecek öğrencilerin tanılama süreçleri ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere 29-31 Aralık 2021 tarihleri arasında il millî eğitim müdürlükleri tarafından il tanılama sınav komisyonları oluşturulacaktır.

b)İl tanılama sınav komisyonları; il özel eğitim ve rehberlik hizmetlerinden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürü başkanlığında, ilde bulunan rehberlik ve araştırma merkezi ve BİLSEM müdürlerinin tamamının katılımlarıyla oluşturulacaktır.

3.2.İl Tanılama Sınav Komisyonunun Görevleri

a)İlkokul sınıf öğretmenlerine, rehberlik öğretmenlerine/ psikolojik danışmanlara ve okul yöneticilerine yönelik gerçekleştirilecek BİLSEM öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecine ilişkin bilgilendirme toplantılarını 03-07 Ocak 2022 tarihleri arasında planlamak ve gerçekleştirmek,

b)Ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme aşamalarındaki iş ve işlemleri planlamak ve yürütmek,

c)Ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme sonuçlarına ilişkin itirazları değerlendirerek maddi hata içermeyen itirazları karara bağlamak, maddi hata içeren itirazları ise karara bağlanmak üzere merkez tanılama sınav komisyonuna göndermek

ç)İtiraz değerlendirme sürecinde; genel zihinsel yetenek alanı için ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme uygulamalarında görev yapmış en az 1 (bir) uygulayıcı, resim ve müzik yetenek alanları için ise bireysel değerlendirme itiraz sürecinde görevlendirilmek üzere alanlarının uygulamalarında görev yapmış en az 2’şer (ikişer) komisyon üyesinin katılımını sağlamaktır.

3.3.Merkez Tanılama Sınav Komisyonunun Oluşturulması

- a)Merkez Tanılama Sınav Komisyonu, Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün veya görevlendireceği daire başkanının başkanlığında, üç daire başkanından oluşur. İhtiyaç hâlinde komisyona Rehberlik Hizmetleri ve Özel Yeteneklilerin Geliştirilmesi Daire Başkanlıklarında görevli, alanında uzman kişiler personel de görevlendirebilir.
- b)Merkez Tanılama Sınav Komisyonu, her yetenek alanı için Genel Müdürlükte görevli daire başkanının başkanlığında, alanında uzman en az iki üyeden oluşan alt komisyonlar oluşturabilir.

3.4.Merkez Tanılama Sınav Komisyonun Görevleri

- a)BİLSEM öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecini ülke genelinde planlamak,
- b)Alt komisyon oluşturulması ve çalışması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- c)Alt komisyonlardan gelen görüşleri karara bağlamak,
- ç)BİLSEM öğrenci tanılama ve yerleştirme sürecinin ülke genelinde sağlıklı yürütülmesi için gerekli önlemleri almak,
- d)İl tanılama sınav komisyonlarında karara bağlanamayan itirazları karara bağlamaktır.

3.5.Ön Değerlendirme Uygulama Esasları

- a)Ön değerlendirme uygulamaları genel zihinsel yetenek alanı için il tanılama sınav komisyonları tarafından belirlenen uygulama merkezlerinde, resim ve müzik yetenek alanları için ise öğrencilerin kayıtlı bulundukları okullarda 19 Şubat-08 Mayıs 2022 tarihleri arasında yapılacaktır.
- b)Uygulamaya girecek öğrencilerin randevuları, il tanılama sınav komisyonlarınca MEBBİS/BİLSEM İşlemleri Modülü üzerinden verilecektir.
- c)Genel zihinsel yetenek alanı ön değerlendirme uygulamalarında öncelikle uygulamanın yapıldığı bölgedeki RAM'larda görev yapan uygulayıcılar görevlendirilecek, uygulayıcı ihtiyacının karşılanamaması durumunda ise farklı RAM'larda görev yapan uygulayıcılar da görevlendirilebilecektir.
- ç)Öğretmen ve öğrencilerin uygulamaya çağrı cihazı, telsiz, radyo, cep telefonu gibi haberleşme araçları ile veri bank, dizüstü bilgisayar, el bilgisayarı, cep bilgisayarı, saat dışında fonksiyonu bulunan saat vb. her türlü bilgisayar özelliği olan, özel elektronik donanımlı aletler, hesap makinesi, fotoğraf makinesi, kamera vb. cihazlarla gelmeleri yasaktır.
- d)Genel zihinsel yetenek alanı ön değerlendirme uygulamaları cumartesi/pazar günleri ve her gün için 5 (beş) oturum şeklinde yapılacaktır.
- e)Resim ve müzik yetenek alanları ön değerlendirme uygulamaları sınıf öğretmenleri tarafından yürütülecektir.

f)Ön değerlendirme uygulamalarında Bakanlıkça belirlenen ölçme araçları kullanılacaktır. Uygulamalara ilişkin usul ve esaslar ile ilgili ayrıca bilgilendirme yapılacaktır.

g)Ön değerlendirme uygulamasına girecek öğrencilerin "Uygulama Giriş Belgeleri" 02 Şubat 2022 tarihinde e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi /İlkokul Ortaokul Kurum İşlemleri/Sınav İşlemleri Modülü'nde yayımlanacak olup fotoğraflı giriş belgeleri okul müdürlükleri tarafından onaylanarak öğrenci velilerine imza karşılığında teslim edilecektir.

3.6.Bireysel Değerlendirme Uygulama Esasları

Ön değerlendirme uygulamaları tamamlandıktan sonra yetenek alanlarına göre Bakanlık tarafından belirlenecek puanı geçen öğrenciler yetenek alanlarına göre bireysel değerlendirmeye alınacaktır. Bireysel değerlendirme uygulamaları sonucunda Bakanlık tarafından yetenek alanlarına göre belirlenecek olan puanı geçen öğrenciler bilim ve sanat merkezine kayıt hakkı kazanacaktır.

a)MEBBİS/BİLSEM Modülü /Bireysel Değerlendirme İşlemleri ekranı üzerinden verilen randevu bilgilerinin yer aldığı fotoğraflı giriş belgeleri okul müdürlüklerince 03 Haziran 2022 tarihinden itibaren e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi/ İlkokul Ortaokul Kurum İşlemleri/ Sınav İşlemleri Modülünde yazdırılarak öğrenci velilerine imza karşılığında teslim edilecektir.

b)Uygulama giriş belgelerinin yayımlandığının duyurulma sorumluluğu okul müdürlüklerine, imza karşılığı teslim alınma sorumluluğu ise öğrenci velilerine aittir. Belgelerin imza karşılığı teslimi zorunlu olup bu durum dışında yapılan uygulamaların sorumluluğu okul müdürlüklerine aittir.

c)Öğretmen ve öğrencilerin uygulamaya çağrı cihazı, telsiz, radyo, cep telefonu gibi haberleşme araçları ile veri bank, dizüstü bilgisayar, el bilgisayar, cep bilgisayarı, saat dışında fonksiyonu bulunan saat vb. her türlü bilgisayar özelliği olan, özel elektronik donanımlı aletler, hesap makinesi, fotoğraf makinesi, kamera vb. cihazlarla gelmeleri yasaktır.

ç)Resim ve müzik yetenek alanlarında değerlendirmeye alınacak öğrenciler giriş belgelerinde belirtilen saatten 30 dakika önce; genel zihinsel yetenek alanında uygulamaya alınacak öğrenciler ise giriş belgelerinde yer alan saatte uygulama merkezlerinde hazır bulunacaklardır. Öğrenciler giriş belgelerindeki randevu saatinden en fazla 15 (on beş) dakikaya kadar olan gecikmelerde değerlendirmeye alınacak olup bu sürenin aşılmasından sonra değerlendirmeye alınmayacaklardır.

d)Genel zihinsel yetenek alanı değerlendirmeleri RAM'larda, resim ve müzik yetenek alanı değerlendirmeleri ise BİLSEM'lerde yapılacaktır ancak değerlendirmeler RAM'ların ve BİLSEM'lerin fiziki koşullarının uygun olmaması ve değerlendirmenin gerçekleştirileceği

kurumun da ilgili RAM'ların ve BİLSEM'lerin hizmet verdiği il-ilçede bulunması şartı ile Merkez Tanılama Sınav Komisyonunun kararı ile Bakanlığımıza bağlı diğer kurumlarda gerçekleştirilebilecektir.

e) Genel zihinsel yetenek alanı değerlendirmelerine ve sonuçlarına ilişkin her türlü evrak, değerlendirme yapılan bölgenin sorumluluk alanında bulunduğu RAM'larda, resim ve müzik yetenek alanları için ise değerlendirme yapılan bölgenin sorumluluk alanındaki BİLSEM'lerde muhafaza edilecektir.

f) Değerlendirmelerde görev alacak uygulayıcılara beyanlarına bağlı olarak kendileri ile üçüncü dereceye kadar akrabalık bağı bulunan öğrencilerin değerlendirmelerinde görev verilmeyecektir.

g) Değerlendirme sonuçlarının uygulayıcılar tarafından elektronik ortamda sisteme işlenebilmesi için, değerlendirmenin yapıldığı kurum müdürlüklerince, öğrencilerin "MEBBİS/BİLSEM Modülü/Bireysel Değerlendirme İşlemleri (Sınav Merkezi)/Bireysel Değerlendirme Öğrenci Yoklama Girişi" ekranında "GİRDİ" olarak işaretlenmeleri gerekmektedir.

h) Uygulayıcılar, öğrencilerin değerlendirme sonuçlarını kendilerine tanımlı bulunan "MEBBİS/BİLSEM Modülü/Bireysel Değerlendirme İşlemleri/Bireysel Değerlendirme Aday Not Girişi" ekranı üzerinden sisteme işleyeceklerdir.

ı) Değerlendirme ve sonuçların kayıt altına alınması uygulayıcıların; gizliliğinin sağlanması ise uygulayıcıların ve değerlendirmenin gerçekleştirildiği kurum müdürlüklerinin sorumluluğundadır.

3.6.1.Genel Zihinsel Yetenek Alanında Bireysel Değerlendirme

a) Bireysel değerlendirmelerde Bakanlıkça belirlenen zekâ ölçeği/ ölçekleri kullanılacaktır.

b) Öğrencilerin randevuları; RAM'ların sorumluluk bölgelerinde bulunan öğrenci, uygulayıcı sayısı ile RAM'larda bulunan test bataryalarına göre ve takvimde öngörülen tarih aralığında, resmi tatillerin dışında, randevu verilmeyen gün bırakılmaksızın oluşturulacaktır.

c) Yasal mazereti bulunmayan uygulayıcıların tamamı değerlendirme sürecinde görevlendirilecektir.

ç) Değerlendirmelerin yapılacağı kurumların belirlenmesinde öğrenci ve uygulayıcı hareketliliğinin en aza indirilmesi esastır. Ancak görev yaptığı RAM'da değerlendirme gerçekleştirilmeyecek olması ya da değerlendirmelerin tamamlanmasının ardından ilgili RAM'daki uygulayıcı, Merkez Tanılama Sınav Komisyonunun kararı ile yine uygulayıcı hareketliliği en az düzeyde tutulacak şekilde değerlendirmelerin devam etmekte olduğu diğer RAM'larda da görevlendirilebilecektir.

- d)Uygulamalar, öğrenci velileri ile uygulayıcıların, değerlendirme öncesinde ve sonrasında karşılaşmayacağı şekilde planlanacaktır. Öğrencinin uygulamaya alınmasından ve uygulama sonrasında veliye tesliminden kurum müdürlükleri sorumlu olacaklardır.
- e)RAM dışındaki kurumlarda gerçekleştirilen değerlendirmelerde kullanılan test bataryaları ilgili RAM'ın sorumluluğundadır.
- f)Uygulayıcı tarafından, uygulamanın yapılamayacağı kararına varıldığı durumlarda (öğrencinin, performansını etkileyecek derecede görme, işitme engelinin olması; Türkçeye ölçeğin gerektirdiği kadar hâkim olmaması vb.) öğrenci değerlendirmeye alınmayacak olup durum tutanak ile tespit edilerek il tanılama sınav komisyonları aracılığı ile Merkez Tanılama Sınav Komisyonuna bildirilecektir.

3.6.2.Resim Yetenek Alanında Bireysel Değerlendirme

- a)Değerlendirmeler Bakanlıkça belirlenen ölçütler doğrultusunda yapılacaktır.
- b)Değerlendirmeler 2 (iki) oturumdan oluşacak ve her 1 (bir) oturum 40 (kırk) dakika sürecektir.
- c)Öğrenci randevuları takvimde öngörülen tarih aralığında Merkez Tanılama Sınav Komisyonunun belirleyeceği değerlendirme tarihleri için de oluşturulacaktır.
- ç)Değerlendirmeye girecek adaylar için gerekli materyaller uygulama merkezlerinde hazır bulundurulacaktır.

3.6.3.Müzik Yetenek Alanında Bireysel Değerlendirme

- a)Değerlendirmeler Bakanlıkça belirlenen ölçütler doğrultusunda yapılacaktır.
- b)Öğrencilerin randevuları; takvimde öngörülen tarih aralığında, resmi tatillerin dışında, randevu verilmeyen gün bırakılmaksızın oluşturulacaktır.
- c)Değerlendirmeler her gün için 4 (dört) oturum şeklinde gerçekleştirilecektir.
- ç)Değerlendirmeye yönelik hazırlanan "Örnek Uygulama Videosu" <http://orgm.meb.gov.tr> web adresi üzerinden izlenebilecektir. İlgili videonun her oturum öncesinde öğrencilere uygulama merkezi müdürlüklerince izletilmesi zorunludur.
- d)Değerlendirmeye girecek adaylar için gerekli materyaller uygulama merkezlerinde hazır bulundurulacaktır.

4. İTİRAZLAR

4.1.İtirazlar, ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme sonuçlarının <https://meh.gov.tr> adresinden yayımlanmasından itibaren 5 (beş) iş günü içinde il tanılama sınav komisyonlarına yapılacaktır.

4.2.Ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme sonuçlarına yapılacak itirazlar il tanılama sınav komisyonlarınca değerlendirilecektir.

4.3.Bireysel değerlendirme sonuçları için; il tanılama sınav komisyonlarınca itiraz başvurularına ait materyallerin birer sureti, uygulama merkezlerinden talep edilecektir. Uygulama merkezleri, söz konusu materyallerin kapalı zarf içerisinde gizlilik ve güvenliğini sağlayarak; asılları kendilerinde kalmak kaydı ile il tanılama sınav komisyonlarına gönderecektir.

4.4.Yapılan ön değerlendirme ve bireysel değerlendirme içeriklerine ilişkin herhangi bir belge yayımlanmayacak ve paylaşılmayacaktır.

4.5.Faks ve e-posta yolu ile yapılan itirazlar dikkate alınmayacaktır.

Genel Zihinsel Yetenek Alanı ☐Resim Yetenek Alanı ☐Müzik Yetenek Alanı ☐

Öğrencinizin hangi alanlarda yetenekli olduğunu düşünüyorsunuz? (En fazla iki alan seçebilirsiniz)

GÖZLEM FORMU EK-1

Öğrencinizi kendi yaş grubundaki akranlarıyla karşılaştırarak değerlendiriniz ve aşağıdaki açıklamaya göre her durumla ilgili öğrencinizi en iyi yansıtan puanı işaretleyiniz. Puanlamanın sağlıklı yapılabilmesi için boş madde bırakmayınız.

	Hiç bir zaman	Nadiren	Ara Sıra	Sıklıkla	Fazlasıyla
GENEL ZİHİNSEL YETENEK					
1 Sorulan sorulara hızlı yanıt verir.	1	2	3	4	5
2 Uzun zaman önce öğrendiği bilgilere yönelik sorulara doğru yanıt verir.	1	2	3	4	5
3 Yeni bir konu öğrenmek için sorular sorar.	1	2	3	4	5
4 Sebep sonuç ilişkisini hızlı kurar.	1	2	3	4	5
5 Problem çözümlerinde başarılı tahminlerde bulunur.	1	2	3	4	5
6 Yalnız başına çalışmayı tercih eder.	1	2	3	4	5
7 Bağlantsız fikirler arasında alımlımadık bağlantılar kurar.	1	2	3	4	5
8 Başkalarına garip gelen orijinal deneylere girer.	1	2	3	4	5
9 Verilen görevi tamamlamada ısrarcıdır.	1	2	3	4	5
10 Çalışmalarında mükemmeliyetçi bir tutum sergiler	1	2	3	4	5
11 Yoğun bir şekilde çalışır.	1	2	3	4	5
12 Karşılaştığı engellere rağmen çalışmasını sürdürür.	1	2	3	4	5
13 Kendisine koyduğu hedefleri gerçekleştirir.	1	2	3	4	5

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Sıklıkla	Fazlasıyla
RESİM YETENEK					
1	Görsel sanatlar alanındaki eserlere ilgi duyar.	1	2	3	4
2	Görsel sanatlar alanında çalışma yapma motivasyonu vardır.	1	2	3	4
3	Sıklıktan uzun zaman ayırarak görsel sanat çalışmaları yapmaktan zevk alır.	1	2	3	4
4	Farklı malzeme (ip, renkli kâğıt, atık malzeme vb.) ve teknik (baskı, kolaj, pastel boya vb.) kullanarak çalışma yapmaya meraklıdır.	1	2	3	4
5	Görsel sanat çalışmalarında/etkinliklerinde farklı renkler kullanmayı sever/ister.	1	2	3	4
6	Duygu ve düşüncelerini ifade etme biçimi olarak görsel sanat çalışmalarını tercih eder.	1	2	3	4
7	Verilen bir konuyu görsel sanat çalışmalarında özgün bakış açısı ile ifade eder.	1	2	3	4
8	Çizimlerinde nesne ve figürleri bulunduğu mekâna/yere göre yerleştirir.	1	2	3	4
9	Çizimlerinde oran orantıyı uygular.	1	2	3	4
10	Görsel sanat çalışmaları oluştururken gözlem ve deneyimlerinden yararlanır.	1	2	3	4
11	Verilen konuya uygun görsel sanat çalışmaları yapar.	1	2	3	4
12	Görsel sanat çalışmalarında ayrıntılara yer verir.	1	2	3	4
13	Duygu ve düşüncelerini görsel sanat çalışmaları ile ifade eder.	1	2	3	4
14	İncelediği görsel bir çalışmayı ayrıntıları ile anlatır.	1	2	3	4
15	Nesneleri kendi işlevinin dışında yaratıcı şekilde görsel sanat çalışmalarında kullanır.	1	2	3	4
16	Hayal gücü ile özgün tasarımlar oluşturur.	1	2	3	4
17	Farklı malzemeleri (ip, renkli kâğıt, atık malzeme vb.) bir araya getirerek özgün tasarımlar/çalışmalar yapar.	1	2	3	4
18	Gözlemlerinden yola çıkarak sıra dışı tasarımlar yapar.	1	2	3	4
19	Görsel sanat çalışmalarında karşılaştığı problemlere yönelik çözüm üretir (fikir bulma, malzeme üretme v.b.).	1	2	3	4

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Sıklıkla	Fırsatıyla
MÜZİK YETENEK					
1	Müzik dinlemeye yönelik her fırsatı değerlendirir.	1	2	3	4
2	Duyduğu ezgileri tekrarlamaya isteklidir.	1	2	3	4
3	Sevdiği müzikleri arkadaşlarına dinletmeye isteklidir.	1	2	3	4
4	Müzik yapmaya (çalmaya - söylemeye) isteklidir.	1	2	3	4
5	Müzikle ilgili sınıf içi etkinliklere gönüllü olarak katılır.	1	2	3	4
6	Müzikle ilgili okul dışı (konser, dinleti vb.) etkinliklere gönüllü olarak katılır.	1	2	3	4
7	Müzik hakkında konuşurken; iyi, güzel vb. genel kavramlardan çok, ritim, ezgi vb. spesifik kavramları kullanır.	1	2	3	4
8	Müzikle ilgili tartışmalara katılmaya isteklidir.	1	2	3	4
9	Dinlediği müzikleri doğadaki seslerle ilişkilendirir.	1	2	3	4
10	Müziği doğru işitebilmek için uygun teknolojik araçların (hoparlör, kulaklık vb.) neler olduğunu öğrenmeye isteklidir.	1	2	3	4
11	Düzenli olan sesleri dinlemeyi tercih eder.	1	2	3	4
12	Müzik dinlerken eğlik eder (ritim vurarak, sesle vücut devinimi vb.)	1	2	3	4
13	Müzikle ilgili yeni bilgileri öğrenmeye isteklidir.	1	2	3	4
14	Uygulamayı müzikle ifade eder (şarkı söyleyerek, ritim tutarak vb.).	1	2	3	4
15	Müziyenleri tanımaya isteklidir.	1	2	3	4

**EK 6. BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE ÖĞRETMEN SEÇME VE
ATAMA KILAVUZU**

T.C.

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE
ÖĞRETMEN SEÇME VE ATAMA KILAVUZU**

2022

Öğretmenler;

*Cumhuriyetin fedakâr öğretmen ve eğitimcileri,
yeni nesli sizler yetiştireceksiniz. Ve yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.
Eserin kıymeti, sizin beceriniz ve fedakârlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır.
Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli
koruyucular ister.
Yeni nesli, bu özellik ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir...
Sizin başarınız Cumhuriyetin başarısı olacaktır.*

K. Atatürk

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sayfa 2

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

İÇİNDEKİLER

A. GENEL ESASLAR	4
B. BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME	5
1. Başvuru Şartları	5
2. Başvuru İşlemleri	6
C. DEĞERLENDİRME	7
D. SÖZLÜ SINAV	8
E. TERCİHLER VE ATAMALAR	9
F. TEBLİGAT, GÖREVDEN AYRILMA VE GÖREVE BAŞLAMA İŞLEMLERİ	10
G. İTİRAZLAR	10
ATAMA TAKVİMİ	11
EK-1: ATAMA YAPILACAK ALANLAR ÇİZELGESİ	12
EK-2: DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ FORMU	13
EK-3: BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE ÖĞRETMEN SEÇME SÖZLÜ SINAV DEĞERLENDİRME FORMU	18

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

A.GENEL ESASLAR

- 1) Bu kılavuz, Bakanlığımıza bağlı resmi okul /eğitim kurumlarında hâlen kadrolu öğretmen olarak çalışanlardan, görev yaptıkları ildeki bilim ve sanat merkezlerine atanmak isteyenlerin başvuru, seçim ve atamalarına ilişkin yürütülecek iş ve işlemleri kapsamaktadır.
- 2) Bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçimiyle ilgili iş ve işlemler, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği doğrultusunda Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi'nde yer alan hükümlere göre oluşturulan il öğretmen değerlendirme komisyonları ve bölge sözlü sınav komisyonları tarafından yürütülecektir.
- 3) Bu atama döneminde, Atama Yapılacak Alanlar Çizelgesi'ndeki (EK-1) alanlar arasından başvuru yapılan ildeki bilim ve sanat merkezlerinde kontenjan bulunan alanlarda başvuru alınacaktır.
- 4) Başvuru tarihi itibarıyla herhangi bir bilim ve sanat merkezinde kadrolu öğretmen olarak görev yapanlar, bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçim sürecinde başvuru yapamayacaktır.
- 5) Bu kılavuzda yer almayan diğer hususlarda Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği ile Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi'nin ilgili hükümleri esas alınacaktır.
- 6) Öğretmen seçme sürecinin sağlıklı gerçekleştirilmesi amacıyla yayımlanan kontenjan alanlarında görev yapan kadrolu öğretmenlere, il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince bilim ve sanat merkezlerinin işleyişi, amaçları ve öğretmen seçim süreci hakkında bilgilendirme toplantıları yapılacaktır.
- 7) Başvuruda bulunacak öğretmenlerin; **MEBBİS** e-Personel Modülündeki öğrenim, hizmet durumu ve benzeri bilgilerine ilişkin eksiklikleri gidermek veya yanlışlıkları düzeltmek amacıyla başvuruda bulunmaları hâlinde gerekli işlemler il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince atama takviminde belirtilen başvuruya ve onay sürecinden önce gerçekleştirilecektir.
- 8) İl öğretmen değerlendirme komisyonu sekretarya işlemleri, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi doğrultusunda, il millî eğitim müdürlüklerindeki öğretmen atamadan sorumlu birimlerce yürütülecektir.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

- 9) Dünyada ve ülkemizde yaşanan koronavirüs salgını nedeniyle, ülke genelinde alınan sağlık tedbirleri ve Bakanlık tedbirleri kapsamında atama takvimi güncellenebilecektir. Güncellemeler orgm.meb.gov.tr adresinden takip edilecektir.
- 10) Başvuruda bulunan öğretmenler, kılavuzda ve ilgili mevzuatta yer alan düzenlemeleri kabul etmiş sayılırlar.

B.BAŞVURU VE DEĞERLENDİRME

1. Başvuru Şartları

Bilim ve sanat merkezlerine atanabilmek için başvuru yapacak öğretmenlerde aranan şartlar şunlardır:

- Başvuru tarihinin ilk günü itibarıyla Bakanlığımız kadrolarında adaylık dâhil en az 3 yıl öğretmen olarak görev yapmış olmak.
- Bakanlığımız resmî eğitim kurumlarında 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 4'üncü maddesi kapsamında sözleşmeli öğretmen olarak görev yapmakta iken üç yıllık çalışma süresi sonunda öğretmen kadrosuna atananlar bakımından, öğretmen kadrosuna atandıkları tarihten itibaren başvurunun son günü itibarıyla bir yıllık çalışma süresini tamamlamış olmak.
- Öğretmen olarak görev yapmakta olduğu ilin bilim ve sanat merkezlerinden en az birinde atama alanında boş kontenjan bulunması.
- 20.02.2014 tarihli ve 9 sayılı Kurul Kararı ile belirlenen Atama Yapılacak Alanlar Çizelgesi'nde (EK-1) yer alan bir alanda başvuru tarihi itibarıyla öğretmen olarak görev yapıyor olmak.
- Zorunlu çalışma gerektiren yerler dışındaki eğitim kurumuna atanacaklar bakımından, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğine göre **30.09.2022** tarihi itibarıyla zorunlu çalışma yükümlülüğü tamamlanmış, zorunlu çalışma yükümlülüğünden muaf tutulmuş ya da zorunlu çalışma yükümlülüğü ertelenmiş olmak.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

2. Başvuru İşlemleri

- a) Başvuruda bulunacak öğretmenler, elektronik başvuru formuna <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden kişisel kullanıcı adı ve şifresiyle giriş yaptıktan sonra "Başvuru İşlemleri" seçeneğine tıklayarak ulaşabileceklerdir.
- b) Elektronik başvuru formu öğretmenler tarafından doldurulacaktır.
- c) Değerlendirme Kriterleri Formu'nda (EK-2) puan aldıkları kriterlere ilişkin belgeler, kadrolu oldukları okul/kurum müdürlükleri tarafından "ash görüldü" şeklinde onaylanarak öğretmen tarafından sisteme yüklenecektir.
- d) Başvuru formu ve onaylanan belgeler okul/kurum müdürlüğünde muhafaza edilecektir.
- e) Okul/kurum müdürlüğü, ilçe millî eğitim müdürlüğü ve il millî eğitim müdürlüğü öğretmenlerin başvurularını, silsile yoluyla <http://mebbis.meb.gov.tr> adresinden "Başvuru gerçekleştirilmiştir." şeklinde onaylayacaklardır. Öğretmen Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden belgelerin geçerliliği kontrol edilmeyecektir. Belgelerin geçerliliği konusundaki sorumluluk, Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinin il öğretmen değerlendirme komisyonu üyeleri ve görevleri başlıklı maddesinde belirtilen "Başvuran adayların başvuru belgelerini öğretmen değerlendirme kriterleri üzerinden incelemek" hükmü ile il öğretmen değerlendirme komisyonuna verilmiştir.
- f) İl öğretmen değerlendirme komisyonuna başvuru formu ve belge gönderilmeyecektir. Değerlendirmeler sistem üzerinden gerçekleştirilecek olup il millî eğitim müdürlüklerinde öğretmen atamadan sorumlu il millî eğitim müdür yardımcısı/şube müdürüne yetki verilecektir.
- g) Onaylanmış başvuru formunu yanlış doldurduğunu fark eden ve daha sonra düzeltilmesini dilekçe ile talep eden öğretmenlerin taleplerinin uygun görülmesi durumunda onay birimi tarafından gerekli işlemler başvuru ve onay süreci içinde yapılacaktır.
- h) Başvuru ve onay işlemleri **MEBBİS**'ten takip edilebilecektir.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

C. DEĞERLENDİRME

- 1) Onay birimlerinin onay işlemini tamamlamalarından sonra atama takvimi doğrultusunda yapılan başvurular il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirmeye alınacaktır.
- 2) Değerlendirmede başvuru formunda puan alınan her bir kritere ilişkin eklenen belgeler kontrol edilecektir. Eksik ya da geçersiz belge tespit edilmesi durumunda ilgili kriterden alınan puan değerlendirme dışı bırakılacaktır.
- 3) İldeki bilim ve sanat merkezlerinde boş kontenjan bulunmayan alanlarda yapılmış başvurular değerlendirmeye alınmayacaktır.
- 4) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) doğrultusunda kriter ve belge kontrolü sonuçlarına göre alanlar bazında belirlenen gerekçeli puanların bulunduğu öğretmen listesi, sistem üzerinden alınarak puan üstünlüğüne göre il milli eğitim müdürlüklerince internet sitesinden ilan edilecektir.
- 5) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına ait itirazların il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından değerlendirilmesi sonucunda alanlar bazında belirlenen gerekçeli puan listesi, sistem üzerinden alınarak il milli eğitim müdürlüklerince internet sitesinden ilan edilecektir.
- 6) Sözlü sınava girmeye hak kazanan öğretmenlerin listesi, Değerlendirme Kriterleri Formu'ndan (EK-2) elde edilen ve itiraz sonrası kesinleşen puanlar doğrultusunda ildeki bilim ve sanat merkezlerinin alanlar bazındaki kontenjanının 3 (üç) katı olacak şekilde en yüksek puandan başlamak üzere belirlenecek ve **Bakanlık tarafından paylaşılmacaktır.** Son sıradaki adayla aynı puanı alan öğretmenler de sözlü sınava girmeye hak kazanacaktır.
- 7) Sözlü sınava katılacak öğretmenlerin sınava ilişkin tarih, saat ve yer bilgileri Bakanlık tarafından meh.gov.tr / orgm.meh.gov.tr adresinden ilan edilecektir.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

D. SÖZLÜ SINAV

- 1) Sözlü sınav; Bakanlıkça belirlenen bölge merkezlerinde, bölge sözlü sınav komisyonları tarafından yapılacaktır.
- 2) Sözlü sınava katılacak öğretmenler sözlü sınav tarihinde valiliklerce "görevli izinli" sayılacaktır. Bakanlıkça kendilerine herhangi bir yolluk veya yevmiye ödenmeyecektir.
- 3) Öğretmenlerin sözlü sınavda nüfus cüzdanı veya Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı veya geçerlilik süresi dolmamış pasaportun aslını yanlarında bulundurmaları gerekmektedir.
- 4) Öğretmenlerin sözlü sınava; çanta, cüzdan, cep telefonu, akıllı saat; kablosuz iletişim sağlayan bluetooth vb. cihaz, kulaklık; her türlü elektronik/mechanik cihaz ve çağrı cihazı, telsiz, fotoğraf makinesi vb. araçlar; cep bilgisayarı, sözlük işlevi olan elektronik aygıt, hesap makinesi vb. her türlü bilgisayar özelliği bulunan cihazlar; her türlü delici ve kesici alet, ateşli silah ve benzeri teçhizat; su hariç içecek, yiyecek vb. gıda/tüketim maddeleriyle gırmeleri yasaktır.
- 5) Öğretmenlerin sözlü sınav görevlileri ve bölge sözlü sınav komisyonuna karşı hakaret, ağır itham vb. söylem ve davranışlarda bulunması halinde öğretmen hakkında idari ve/veya adli soruşturma başlatılacaktır.
- 6) Sözlü sınav, Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme Sözlü Sınav Değerlendirme Formu'na (EK-3) göre **100 tam puan** üzerinden değerlendirilecektir.
- 7) Dünyada ve ülkemizde yaşanan koronavirüs salgını nedeniyle sözlü sınavların sağlıklı ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilmesi amacıyla sözlü sınav bina girişlerinde, Sağlık Bakanlığı Hayat Eve Sığar uygulamasında bulunan HES kodu kontrolü gerçekleştirilecektir.
- 8) Sözlü sınav randevu tarihinde HES kodu uygulamasında riskli/az riskli olması ve koronavirüs salgınında alınan sağlık tedbirleri kapsamında karantinada bulunması ve/veya tedavi altında bulunması, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında refakat izninde olması nedeniyle sınava katılamayan öğretmenler için Ankara ilinde oluşturulacak bölge sözlü sınav komisyonu tarafından Bakanlıkça belirlenen tarihte telafi sözlü sınavı gerçekleştirilecektir.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

E. TERCİHLER VE ATAMALAR

- 1) Sözlü sınava katılan öğretmenlerin tercih yapmaya esas puanları, il öğretmen değerlendirme komisyonu tarafından Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden belirlenen puanın %60'ı ile sözlü sınavdan alınan puanın %40'ı toplanarak belirlenecektir.
- 2) Tercih yapmaya esas puanın oluşması için öğretmenin sözlü sınavdan 60 ve üzeri puan alması gerekmektedir.
- 3) Sözlü sınava katılmayan ve sözlü sınav esnasında sınav kurallarına aykırı şekilde davranan öğretmenlerin başvuruları değerlendirmeye alınmayacaktır.
- 4) Alanlara göre sözlü sınava katılan öğretmenlerin tercih yapmaya esas puanları, Bakanlık tarafından <http://meh.gov.tr> adresinde yayımlanacaktır.
- 5) Tercih yapmaya esas puanı 40 ve üzeri olan öğretmenler, atama döneminde görev yaptıkları ilde alanlarında boş kontenjan bulunan bilim ve sanat merkezlerini tercih edebilecektir.
- 6) Başvuru sürecinden sonra görev ili değişen ve/veya alan değişikliği yapan öğretmenlerin tercih başvuruları geçersiz sayılacaktır.
- 7) Öğretmenlerin tercihleri doğrultusunda atamalar, alanlara göre tercih yapmaya esas puan üstünlüğüne göre atama takviminde belirtilen tarihler arasında Bakanlıkça yapılacaktır.
- 8) Öğretmenlerin tercihleri doğrultusunda tercih yapmaya esas puanların eşitliği hâlinde, Bakanlık tarafından açıklanan Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) puanı fazla olan adaya öncelik verilecektir. Eşitliğin yine bozulmaması durumunda öğretmenliğe esas hizmet süresi az olan adayın atamasına öncelik verilecektir. Eşitliğin yine de bozulmaması durumunda atanacak öğretmen Bakanlık tarafından gerçekleştirilecek kura ile belirlenecektir.
- 9) 40 ve üzeri puan almış öğretmenlerden ataması gerçekleşmeyenlerin puanları geçerliliğini yitirecektir.
- 10) Atama sonuçları, Millî Eğitim Bakanlığı Personel Genel Müdürlüğü resmi internet sitesinde ilan edilecektir.
- 11) Yayımlanan kontenjanlar yargı kararı nedeniyle Bakanlıkça güncellenebilecektir. Yapılan güncelleme sonrasında sözlü sınava hak kazananlara ait liste, yeni kontenjana göre düzenlenecek olup il millî eğitim müdürlüklerine bildirilecektir.

F. TEBLİGAT, GÖREVDEN AYRILMA VE GÖREVE BAŞLAMA İŞLEMLERİ

Öğretmenlere atama kararnameleri tebliğ edilerek, görevden ayrılma ve göreve başlama işlemleri atama takviminde belirtilen sürede tamamlanacaktır. Öğretmenlerin ayrılma ve başlama işlemleri MEBBİS Atama Modülü'ne işlenecektir.

G. İTİRAZLAR

- 1) Değerlendirme Kriterleri Formu (EK-2) üzerinden yapılan değerlendirme sonuçlarına itirazlar, değerlendirme sonuçlarının ilan edildiği tarihten itibaren en fazla 5 (beş) iş günü içinde sistem üzerinden il öğretmen değerlendirme komisyonuna yapılacaktır. İtiraz başvuruları için il/ilçe/kurum onay işlemi olmayacaktır. İtirazlar, itiraz başvuru süresinin bitiminden itibaren en fazla 5 (beş) iş günü içinde sonuçlandırılarak il millî eğitim müdürlüğünce ilan edilecektir.
- 2) Sözlü sınav sonuçlarına itirazlar, sonuçların ilan tarihinden itibaren 3 (üç) iş günü içinde il millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yapılacaktır.
- 3) Sözlü sınav sonuçlarına itirazlar, Bakanlıkça oluşturulacak bölge sözlü sınav komisyonu tarafından incelenecektir.
- 4) Sözlü sınav sonuçlarına ait itiraz sonuçları, başvuru sahibine yazılı olarak il millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile bildirilecektir.
- 5) Başvuru esnasında sistem üzerinden eklenmeyen belgelerin itiraz sürecinde dilekçe, faks, e-posta yolu ve il millî eğitim müdürlüğü aracılığı ile il öğretmen değerlendirme komisyonuna veya Bakanlığa gönderilmesi halinde, belgeler değerlendirmeye alınmayacaktır.
- 6) Dilekçe, faks ve e-posta yolu ile yapılan itirazlar dikkate alınmayacaktır.

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

ATAMA TAKVİMİ		
SIRA NO	YAPILACAK İŞ VE İŞLEMLER	TAKVİM
1	Bilgilendirme toplantısı	17-21 Ocak 2022
2	Başvuruların kabul edilmesi ve onay süreci	24-28 Ocak 2022
3	II öğretmen değerlendirme komisyonlarının kurulması ve değerlendirilmeleri yapılması	31 Ocak-4 Şubat 2022
4	II öğretmen değerlendirme komisyonlarınca yapılan değerlendirme sonuçlarının açıklanması	7 Şubat 2022
5	II öğretmen değerlendirme komisyonlarınca yapılan değerlendirme sonuçlarına itiraz	7-11 Şubat 2022
6	II öğretmen değerlendirme komisyonlarınca itirazların incelenmesi	14-18 Şubat 2022
7	II öğretmen değerlendirme komisyonlarınca incelenen itirazlara ait sonuçların açıklanması	21 Şubat 2022
8	Sözlü sınava katılmaya hak kazananların ilan edilmesi	28 Şubat 2022
9	Sözlü sınav yer ve tarihlerinin ilan edilmesi	7 Mart 2022
10	Bölge sözlü sınav komisyonlarınca sözlü sınavların yapılması	14 Mart-17 Haziran 2022
11	Tercih yapmaya esas puanların açıklanması	22 Haziran 2022
12	Sözlü sınav sonuçlarına itiraz	22-24 Haziran 2022
13	Sözlü sınav sonuçlarına itirazların değerlendirilmesi	27-29 Haziran 2022
14	Atamalar için tercihlerin yapılması	1-5 Temmuz 2022
15	Atama sonuçlarının açıklanması	8 Temmuz 2022
16	Tebliğ ve ilişik kesme işlemlerinin tamamlanması	18 Temmuz 2022'den itibaren
Dünyada ve ülkemizde yaşanan koronavirüs salgını nedeniyle ülke genelinde alınan sağlık tedbirleri ve Bakanlık tedbirleri kapsamında atama takvimi güncellenebilecektir. Güncellemeler ogm.meb.gov.tr adresinden takip edilecektir.		
İLETİŞİM BİLGİLERİ		
MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Emniyet Mah. Gazeteci Muammer Yaşar Bostancı Cad. MEB Beşevler Kampüsü A Blok, 06560 Beşevler, Yenimahalle / ANKARA		
Tel : (0312) 413 3110 – 2535 E-posta : ocr_ozelyetenek@meh.gov.tr Faks: (0312) 213 13 56		

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

EK-1: ATAMA YAPILACAK ALANLAR ÇİZELGESİ

ATAMA YAPILACAK ALANLAR		
SIRA NO	ALAN KODU	ATAMAYA ESAS OLAN ALAN
1	1119	BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
2	1123	BİYOLOJİ
3	1207	COĞRAFYA
4	7037	ELEKTRİK – ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ / ELEKTRİK
5	7038	ELEKTRİK – ELEKTRONİK TEKNOLOJİSİ / ELEKTRONİK
6	1371	FELSEFE
7	7136	FEN BİLİMLERİ
8	1390	FİZİK
9	7102	GÖRSEL SANATLAR
10	1715	İLKÖĞRETİM MATEMATİK ÖĞRETMENLİĞİ
11	1524	İNGİLİZCE
12	1627	KİMYA/KİMYA TEKNOLOJİLERİ
13	2353	MATEMATİK
14	1822	MÜZİK
15	7064	RAY. SİS. TEK. / RAY. SİS. MEKATRONİK
16	7103	REHBERLİK
17	2403	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ
18	2510	SOSYAL BİLGİLER
19	2036	TARİH
20	4900	TEKNOLOJİ VE TASARIM
21	1283	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
22	2143	TÜRKÇE
23	7086	UÇAK BAKIM/ UÇAK ELEKTRONİĞİ
24	7087	UÇAK BAKIM/ UÇAK GÖVDE- MOTOR

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

EK-2: DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ FORMU

MEB ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ İÇİN YAPILACAK DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ			PUAN
A- EĞİTİMLER	Üniversitelerin lisans düzeyinde özel yeteneklilerle ilgili bölümden mezun olmak (Üniversitelerin üstün zekâlılar öğretmenliği bölümü mezunları)		4
	Alanında ya da özel yetenekliler konusunda tezli yüksek lisans yapmış olmak		6
	Diğer alanlarda tezli yüksek lisans yapmış olmak		4
	Tezsiz yüksek lisans yapmış olmak (Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifika Programı yerine geçen Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı hariç)		3
	Alanında ya da özel yetenekliler konusunda doktora yapmış olmak		11
	Diğer alanlarda doktora yapmış olmak		8
	Açıklama: 1- Öğretmen, A-Eğitirler bölümündeki lisansüstü eğitimlerinden sadece birinden puan alabilecektir. 2-A-Eğitirler bölümünden en fazla 15 puan alınabilir.		
B- ÖDÜLLER			PUAN
	Başarı belgesine sahip olmak (En fazla 1)		1
	Üstün başarı belgesine sahip olmak (En fazla 1)		2
	Ödül almış olmak (En fazla 1)		3
	Açıklama: 1- B-Ödüller bölümünde son 5 yıl içerisinde alınan ödül belgeleri geçerlidir. 2- Kılavuzun yayımlanma tarihi itibarıyla verilen ödüller puanlamaya dâhil edilmeyecektir. 3- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında alınan belgeler geçerlidir. 4- B-Ödüller bölümünden en fazla 6 puan alınabilir.		
C- PROJELER (son 5 Yıllık ve Geçerli Güçten ve Tamamlanan Projeler)	C-1-TÜBİTAK 2204 ARAŞTIRMA PROJELERİ:		PUAN
	• TÜBİTAK 2204-A Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması	Bölge Sergisine katılmış olmak (En fazla 2)	2
	• TÜBİTAK 2204-B Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması	Türkiye Final Yarışması Sergisine katılmış olmak (En fazla 2)	3
	• TÜBİTAK 2204-C Kutup Araştırma Projeleri Yarışmalarında Danışmanı Olduğu Projesi	Türkiye Final Yarışması Sergisinde 1.,2.,3. olmak (En fazla 2)	4
	Açıklama: 1- C-1 bölümünde, aynı proje ile puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-1 bölümünden en fazla 8 puan alınabilir.		

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

C-PROJELER (Son 5 Yıl İçinde Gerçekleştirilen ve Tamamlanan Projeler)	C-2-TÜBİTAK BİLİM VE TOPLUM PROJELERİ:		PUAN
	4004-Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programında 4005-Yenilikçi Eğitim Uygulamaları Destekleme Programında 4007-TÜBİTAK Bilim Şenlikleri Destekleme Programında	Yürütücü olmak (En fazla 1)	3
		Görev alan öğretmen (En fazla 1)	1
	Açıklama: 1- C-2 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-2 bölümünden en fazla 3 puan alınabilir.		
	C-3-TÜBİTAK 4006 PROJELERİ:		PUAN
	4006-TÜBİTAK Bilim Fuarları Destekleme Programında	Yürütücü olmak (En fazla 1)	2
		Görev alan öğretmen (En fazla 1)	1
	Açıklama: 1- C-3 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-3 bölümünden en fazla 2 puan alınabilir.		
	C-4-TÜBİTAK BİLİM OLİMPİYATLARI:		PUAN
	TÜBİTAK Bilim Olimpiyatlarında Danışmanlığını Yaptığı Öğrenci	1.Aşama sınavı sonucunda başarılı olan (En fazla 1)	2
		2.Aşama Sınavı sonucunda madalya almış olan (En fazla 1)	3
		Uluslararası derece almış olan (En fazla 1)	4
	Açıklama: 1- C-4 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-4 bölümünden en fazla 4 puan alınabilir.		
	C-5 TÜBİTAK ULUSLARARASI YARIŞMALAR		PUAN
	Danışmanlık yaptığı ekip ile TÜBİTAK tarafından akredite edilen uluslararası yarışmalarda	1., 2., 3. olan	4
	1- C-5 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-5 bölümünden en fazla 4 puan alınabilir.		
	C-6-TEKNOFEST		PUAN
	Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali (TEKNOFEST) Yarışmalarında Danışmanlık Yapmış Olduğu Takımı	Finale katılmış olan (En fazla 1)	2
		Finalde 1.,2.,3. olan (En fazla 1)	4
	Açıklama: 1- C-6 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-6 bölümünden en fazla 4 puan alınabilir.		

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

C- PROJELER (Ben 8 Yılı İçinde Gerekli Değerler ve Tüm Anlamın Projeleri)	C-7-eTWINNIG PROJELERİ		PUAN
	• eTwinning Projelerinde	Ulusal Kalite Etiketi almış olmak (En fazla 1)	1
		Uluslararası Kalite Etiketi almış olmak (En fazla 1)	2
	Açıklama: 1- C-7 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-7 bölümünden en fazla 2 puan alınabilir.		
	C-8-DİĞER PROJELER		PUAN
	• Erasmus+ Programı Projelerinde • IPA Teknik Destek Projelerinde • Kalkınma Ajansı Projelerinde	Yürütücü/İrhat kişi olmak (En fazla 1)	3
		Görev alan öğretmen (En fazla 1)	1
	Açıklama: 1- C-8 bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- C-8 bölümünden en fazla 3 puan alınabilir.		
D-FİKRİ MÜLKİYET VE SİNAL HAKLAR			PUAN
	• Türk Patent ve Marka Kurumundan	Marka/Tasarım tescilli almış olmak. (En fazla 1)	1
		Faydalı model tescilli almış olmak. (En fazla 1)	3
		Patent tescilli almış olmak. (En fazla 1)	5
	Açıklama: 1- D bölümündeki puanlardan sadece biri alınabilecektir. 2- D bölümünden en fazla 5 puan alınabilir.		
E- YAYINLAR			PUAN
	Bildiri (En Fazla 1)		1
	Tez konusu dışında ulusal hakemli dergilerde yayımlanmış makale (En fazla 1)		2
	Tez konusu dışında uluslararası hakemli dergilerde yayımlanmış makale (En Fazla 1)		3
	Tez konusu dışında yayımlanmış ISBN'li kitap (Tek başına yazar olduğu kitap için) (En Fazla 1)		4
	Tez konusu dışında yayımlanmış ISBN'li kitap (Ortak yazar olduğu kitap için) (En Fazla 1)		2
	Açıklama: 1- E bölümünden en fazla 12 puan alınabilir. 2- Bildiri için sunulduğuna dair resmi belge olması gerekmektedir. 3- Makale için derginin yayımlandığı tarih ve sayısı, derginin kütüyesi ve sadece makale metni kullanılacaktır. 4- Kitap için kitap kütüyesi ve ön/arka kapak belge olarak kullanılacaktır.		

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

F-SANATSAL FAALİYETLER	F-1 SANATSAL ETKİNLİKLER		PUAN
	• Edebiyat ve araştırma, resim, fotoğraf, grafik, karikatür, hat, ebru, tezhip gibi sanatsal alanlarda yer aldığı etkinlikler	Yer aldığı karma sergiler (En fazla 1)	1
		Tek başına açtığı sergiler (En fazla 1)	2
		Katıldığı ulusal yarışmalardan aldığı dereceler (1., 2., 3. olan) (En fazla 1)	2
		Katıldığı uluslararası yarışmalardan aldığı dereceler (1., 2., 3. olan) (En fazla 1)	3
	Açıklama: 1- F-1 bölümündeki kriterlerden ikisi kullanılabilir. 2- F-1 bölümünden en fazla 5 puan alınabilir.		
	F-2 SAHNE VE SİNEMA SANATLARI		PUAN
	• Sahne ve sinema sanatları alanında yer aldığı etkinlikler	Kültür ve Turizm Bakanlığından onaylı çektiği film/belgesel olan (En fazla 1)	3
		Yazdığı ve oynanan oyunu (Yıl sonu gösterisi vb. çalışmalar hariç) (En fazla 1)	2
		Kadrosunda yer aldığı bir tiyatro oyunu (Teknik ekip ya da oyuncu) (En fazla 1)	2
		Tek başına veya ekiple düzenlenen konser, sahne gösterileri (En fazla 1)	2
	Açıklama: 1- F-2 bölümündeki kriterlerden ikisi kullanılabilir. 2- F-2 bölümü için resmi belge sunulması gerekmektedir. 3- F-2 bölümünden en fazla 5 puan alınabilir.		
			PUAN
	• F-3 Müzik alanında mezuniyet durumu	Konservatuvar ya da müzik öğretmenliği müzik bölümünden mezun olmak (En fazla 1)	2
	• F-4 Müzik alanında yer aldığı çalışmalar	Resmî beste yarışmalarında 1., 2. ya da 3. olmak. (En fazla 1)	2
	• F-5 Görsel sanatlar veya resim iş alanında mezuniyet durumu	Güzel sanatlar ya da görsel sanatlar öğretmenliği, resim/resim-iş öğretmenliği, resim ve grafik/grafik tasarım/animasyon bölümünden mezun olmak (En fazla 1)	2

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

F-SANATSAL FAALİYETLER		PUAN
	• F-6- ISSN ve ISBN'li kitap ve dergi	1
	ISSN ve ISBN'li kitap ve/veya dergilerde kapak tasarımı yapmak (En fazla 1)	2
	ISSN ve ISBN'li kitap ve/veya dergilerde çizgi (grafik tasarımı) yapmak (En fazla 1)	3
	• F-7-Sempozyum ve Bienal	2
Açıklama: 1- F-6 bölümü için kitap/dergi kütüyesi ve ön/arka kapak, belge olarak kullanılacaktır. 2- F-7 bölümünden sadece Görsel Sanatlar-Müzik öğretmenleri puan alabilecektir.		
G-ÇALIŞTAY, KONGRE HİZMETİ İÇİ EĞİTİM		PUAN
	MEB/üniversiteler tarafından özel yetenekliler alanında düzenlenen ulusal/uluslararası çalıştay, hizmet içi eğitim ve kongreler (En fazla 1)	2
	Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitime katılmış olmak (En fazla 1)	1
Açıklama: 1- G bölümünde son 5 yıl içerisinde katılmış yapılan çalışmalar geçerlidir.		
H-YARANCI DİL		PUAN
	YÖKDİL veya e-YDS/YDS'den A düzeyinde puan almak	5
	YÖKDİL veya e-YDS/YDS'den B düzeyinde puan almak	4
	YÖKDİL veya e-YDS/YDS'den C düzeyinde puan almak	3
	YÖKDİL veya e-YDS/YDS'den D düzeyinde puan almak	2
Açıklama: 1- H Bölümünde ÖSYM tarafından İngilizce için eş değeri kabul edilen sınavların (CPE, CAE, TOEFL, IBT, PTE Akademik) YDS karşılıkları esas alınacaktır. 2- H bölümündeki puanlardan birisi alınabilir.		
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü		
Sayfa 17		

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

EK-3: BİLİM VE SANAT MERKEZLERİNE ÖĞRETMEN SEÇME SÖZLÜ SINAV DEĞERLENDİRME FORMU

A-İLETİŞİM BECERİLERİ, ÖZGÜVENİ VE İKNA KABİLİYETİ					
NO	YETERLİLİK	PUAN ARALIĞI	VERİLEN PUAN	SORU VE CEVAP	BÖLÜM PUANI
1	Türkçeyi dilin kurallarına uygun, doğru, verimli ve etkili bir biçimde kullanır.	0-5			
2	Sesi net, açık ve anlaşılır; kendine güveni tamdır.	0-5			
3	Konuşurken jest ve mimiklerine, ses tonuna hâkim olabilmektedir.	0-5			
4	Konuşmasını tekdüzelikten uzak, vurgu, tonlama ve duraklara dikkat ederek yapar.	0-5			
B-BİR KONUYU KAVRAYIP ÖZETLEME, İFADE YETENEĞİ VE MUHAKEME GÜCÜ					
NO	YETERLİLİK	PUAN ARALIĞI	VERİLEN PUAN	SORU VE CEVAP	BÖLÜM PUANI
1	Konu ile ilgili anlaşılır, tatmin edici özellikte ve konuşma bölümleri arasında tutarlılık ve bütünlük olacak şekilde açıklama yapar.	0-5			
2	Verilen durumla ilgili karşılaştırma ve değerlendirme yaparak ikna edici söylemde bulunabilir.	0-5			
3	Konu hakkında görüşlerini destekleyici kanıtlar sunabilir.	0-5			
4	Konu hakkında açıklama yaparken kendinden emin, anlaşılır bir şekilde ve içtenlikle düşüncelerini ifade eder.	0-5			

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

C-BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERE AÇIKLIĞI					
NO	YETERLİLİK	PUAN ARALIĞI	VERİLEN PUAN	SORU VE CEVAP	BÖLÜM PUANI
1	Konu çerçevesinde teknolojik ve bilimsel gelişmeleri yakından takip eder, teknolojik gelişmeleri uygun ve ayrıntılı biçimde açıklayabilir.	0-5			
2	Bilim ve teknolojinin eğitimle ilişkisi hususunda getirdiği öneriler ve yorumlar konuyla tutarlılık arz eder.	0-5			
3	Dünyadaki bilim ve teknolojinin eğitime getirebileceği yeniliklere ilişkin konu çerçevesinde değerlendirmeler yapabilir, örnekler verir.	0-5			
4	Eğitim teknolojileri ile ilgili proje ve çalışmalardan yeterince haberdardır.	0-5			
D- LİYAKAT VE TOPLULUK ÖNÜNDE TEMSİL YETENEĞİ					
NO	YETERLİLİK	PUAN ARALIĞI	VERİLEN PUAN	SORU VE CEVAP	BÖLÜM PUANI
1	Temsil ettiği kurum/mesleğe uygun davranışlar sergiler.	0-5			
2	Düşüncelerini, yadırganacağı veya reddedileceği hissine kapılmadan, heyecanlanmadan rahatça ifade edebilmektedir.	0-5			
3	Konuyu kendine özgü fikirlerle açıklayabilmekte, yorum yapabilmektedir.	0-5			
4	Zamanı etkili ve verimli biçimde kullanabilmektedir.	0-5			

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Sayfa 19

2022 Yılı BİLSEM Öğretmen Seçme ve Atama Kılavuzu

E- GÜNCEL BİLGİ, YARATICILIK VE İSTEKLİLİK					
NO	YETERLİLİK	PUAN ARALIĞI	VERİLEN PUAN	SORU VE CEVAP	BÖLÜM PUANI
1	Alanı ile ilgili güncel bilgileri takip eder.	0-5			
2	Özel yetenekliler ile ilgili temel bilgilere sahiptir.	0-5			
3	Özel yeteneklilerin eğitimi ile ilgili ulusal ve uluslararası uygulamalar hakkında bilgi sahibidir.	0-5			
4	Özel yetenekliler alanında çalışmaya isteklidir.	0-5			
TOPLAM PUAN :					
Açıklama: 1 - Ek-3 Bilim ve Sanat Merkezlerine Öğretmen Seçme Sözlü Sınav Değerlendirme Formu 5 bölümden oluşur. 2- Her bölüm 20 puan olmak üzere 100 tam puan üzerinden değerlendirme yapılır. 3- Toplam puan, her 5 bölümden elde edilen bölüm puanlarının aritmetik ortalaması alınarak hesaplanır.					

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Sayfa 20

